

**PODPORA PARTNERSTVA A DIALÓGU
V OBLASTI PARTICIPATÍVNEJ TVORBY VEREJNÝCH POLITÍK
záverečná sumarizačná správa k národnému projektu ÚSV ROS**

obdobie: 15. apríl 2017 – 31. august 2020

vypracovala: Barbara Gindlová

Úrad splnomocnenca vlády SR
pre rozvoj občianskej spoločnosti

Operačný program
**Efektívna
verejná správa**

Európska únia
Európsky sociálny fond

Obsah

SUMARIZÁCIA NÁRODNÉHO PROJEKTU PARTICIPÁCIA	7
Akú úlohu hrá participácia?.....	8
Zrealizované aktivity ÚSV ROS v oblasti podpory participácie	8
Východiská národného projektu	8
Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných	9
Pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politík.....	9
Analyticko-metodicko-legislatívna podpora zavádzania participácie do praxe VS	9
Čo priniesla realizácia národného projektu NP PARTI?	10
Realizácia národného projektu z pohľadu monitorovacích správ	11
Realizácia projektu z pohľadu čerpania finančného príspevku	11
Realizácia národného projektu z pohľadu merateľných ukazovateľov	11
Zistenia a odporúčania z realizácie národného projektu	12
Pokračujúce aktivity pre podporu participácie	13
PODAKATIVITA 1: pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politík	14
Nový mechanizmus podpory participácie v praxi	14
Pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politík.....	14
Pravidelné pracovné stretnutia zástupcov pilotných projektov	15
12 statočných, alebo klebety z podpalubia pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politík	15
Dvanásť rozhovorov s aktérmi pilotných projektov	15
Dvanásť záverečných konferencií – verejné prezentácie výsledkov jednotlivých projektov	16
Dvanásť verejných politík vytvorených v partnerstve	17
Metodiky participácie, alebo ako zapájať verejnosť do tvorby verejných politík	18
Monitoring pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politík.....	18
Vizualizácia výsledkov pilotných projektov z pohľadu merateľných ukazovateľov.....	18
Krok za krokom, alebo analýza pilotnej schémy z pohľadu jej nastavenia, financovania, organizačného zabezpečenia, ako aj technickej a administratívnej stránky.....	19
Čo nás naučila pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politík?	19
PILOTNĚ PROJEKTY	20
Pilotný projekt č. 1 - Stratégia dlhodobej starostlivosti	22
Pilotný projekt č. 2 - Participatívna realizácia koncepcie rozvoja práce s mládežou	27
Pilotný projekt č. 3 - Krajská koncepcia environmentálnej výchovy a vzdelávania a osvetu v Trenčianskom kraji	32
Pilotný projekt č. 4 - Poskytovanie sociálnej pomoci ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám.....	36
Pilotný projekt č. 5 - Od Levoče po Spišský hrad - politiky medziobecnej spolupráce	44
Pilotný projekt č. 6 - Mesto pre všetkých - integračná stratégia	49
Pilotný projekt č. 7 - Stratégia nakladania s komunálnymi odpadmi v meste Partizánske	57
Pilotný projekt č. 8 - Transparentnosť výkonu samosprávy a otvorené dáta	62
Pilotný projekt č. 9 - Návrh stratégie zabezpečenia prístupnosti pre všetkých	68
Pilotný projekt č. 10 - Využívanie verejných priestorov a plôch na lokálnej úrovni.....	74
Pilotný projekt č. 11 - Trvalo udržateľná mobilita	80
Pilotný projekt č. 12 - Integrácia marginalizovaných skupín do procesu tvorby verejných politík	84
ZHODNOTENIE PILOTNEJ SCHÉMY	88
PRVÁ FÁZA: PRÍPRAVY PILOTNEJ SCHÉMY (2015)	88
Výzva na predkladanie projektov participatívnej tvorby verejných politík.....	88
Podmienky a kritériá výberu pilotných projektov	88
Výber pilotných projektov do pilotnej schémy	89
Príprava národného projektu a zmeny v nastavení pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politík.....	89
DRUHÁ FÁZA: PRÍPRAVA ŽIADOSTI O NFP A TRANSFORMÁCIA PILOTNEJ SCHÉMY (2016 - 2017)	90

Príprava národného projektu a zmeny v genetike pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politik.....	90
symbolické postavenie a úloha subjektov VS.....	90
absentujúci princíp vlastníctva verejnej politiky na strane verejnej správy.....	91
financovanie práce zamestnancov subjektu VS	91
vysoká miera administratívnej záťaže subjektov VS vo vzťahu k nízkej výške finančnej podpory	92
nejasnosti ohľadne uplatnenia schémy štátnej pomoci vo vzťahu k subjektom MNO	93
riziká financovania MNO/partnerov.....	93
Finálne nastavenie pilotnej schémy pre ŽONFP	94
TRETIA FÁZA: REALIZÁCIA PILOTNEJ SCHÉMY (2017 - 2020).....	95
Pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politik.....	95
Monitoring pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politik.....	95
ŠTVRTÁ FÁZA: VYHODNOTENIE	97
Čo nás naučila pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politik?	97
Pilotná schéma musí byť otvoreným systémom	97
Zachovať originalnosť a jedinečnosť pilotných projektov	97
Budovať nové vzťahy, partnerstvá a dôveru v inštitúcie VS.....	98
Cielene využívať potenciál širokej odbornej aj laickej verejnosti a občanov	98
Monitoring a hodnotenie – povinná súčasť participatívneho cyklu tvorby verejnej politiky	98
Záver	99
PIATA FÁZA: AKO NADIZAJNOVAŤ NOVÚ PILOTNÚ SCHÉMU?	100
Niekoľko rád pre nastavenie pilotných schém	100
Čo má byť účelom pilotnej schémy z pohľadu ÚSV ROS?	100
Ako má byť nastavená Výzva pre spoluprácu na pilotnej schéme zavádzania participácie?	101
Aký je ideálny počet projektov v pilotnej schéme participatívnej tvorby verejných politik?	101
Aké vlastnosti by mala mať pilotná schéma zavádzania participácie do praxe VS?	101
Aká je pridaná hodnota takto nastavenej pilotnej schémy?	102
Ako by sme zadefinovali základný rámec pilotnej schémy zavádzania participácie do praxe VS?	103
Ako sme zhodnotili pripravenosť subjektov, zadefinovali priority a zámery budúcej pilotnej schémy?	103
Akú sú kľúčové priority, ktoré sme zadefinovali pre budúce pilotné schémy?	103
Aké sú ciele, ktoré sme zadefinovali pre budúce pilotné schémy?	104
Ako sme zadefinovali štruktúru aktivít pre budúce pilotnej schémy?	105
Ako sme nastavili podmienky účasti subjektov VS na pilotnej schéme?	106
Aký objem vyčleníť na pilotnú schému zavádzania participácie do praxe VS a aký objem finančných prostriedkov vyčleníť na projekt zapájania verejnosti do tvorby verejných politik?	107
Koľko stojí participatívny proces?	107
Aký je opis činností manažéra a koordinátora participácie?	107
Dobrá rada na záver	109
PODAKTIVITA 2 – OTVORENÉ TÉMY	110
Teoretické východiská participácie	112
Slovník participácie.....	112
Ako plánovať, merať a hodnotiť kvalitu participácie?.....	113
Spôsoby a miera participácie verejnosti	113
Výstupy	113
Rozhovory s expertkami	117
Ďalšie relevantné výstupy	118
Spôsoby a miera participácie verejnosti	119
Základný rámec ÚSV ROS pre analýzu postojov verejnosti k participácii	119
Prečo sme sa pustili do prieskumu Participácia na Slovensku?	119
Čo sme chceli zistiť?	119

Teoretické východiská pre analýzu stavu a miery participácie verejnosti	119
Metodika zberu dát	120
Verejné obstarávanie na dodávku služieb.....	120
Reprezentatívny prieskum občanov k participácii	120
Verejné prezentácie prvých výsledkov reprezentatívneho výskumu Participácia na Slovensku	121
Analýza: Spôsoby a miera participácie verejnosti I.	121
Analýza: Spôsoby a miera participácie verejnosti II.	122
Čo by pomohlo k zvýšeniu participácie verejnosti?	126
Rozhovory s expertkami	126
Ďalšie relevantné výstupy	127
Participatívne procesy (monitoring a hodnotenie pilotnej schémy).....	127
Prečo sme sa pustili do monitoringu a hodnotenia pilotnej schémy?	127
Čo sme chceli zistiť?	127
Monitoring pilotnej schémy a nástroje monitoringu pilotných projektov.....	128
Organizácia zberu dát, alebo metodické nastavenie monitoringu a hodnotenia pilotných projektov	128
.....	128
Nástroje zberu dát.....	128
Katalóg príbehov dobrej/zlej praxe z pilotnej schémy	129
Analýza pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politík.....	129
Čo odhalilo hodnotenie pilotných projektov participatívnej tvorby verejných politík	130
Prečo je zapájanie verejnosti evolučný proces, alebo verejná prezentácia analýzy pilotnej schémy?	131
.....	131
Čítanka participatívnej tvorby verejných politík	131
Zapájanie zraniteľných skupín	133
Prečo na zraniteľných skupinách záleží?	133
Na čom sme v rámci NP PARTI pracovali?.....	133
Ako sme mapovali bariéry a možnosti participácie zraniteľných skupín?	134
Hlas menších, alebo dvanásť prípadových štúdií zo zapájania zraniteľných skupín do tvorby	134
verejných politík	134
Zapájanie zraniteľných skupín v praxi, alebo Svidník mesto pre všetkých.....	136
Stratégia inklúzie zraniteľných skupín vo Svidníku.....	136
Svidník mesto pre všetkých, alebo návod ako zapájať zraniteľné skupiny v praxi?	137
Metodika zapájania zraniteľných skupín do tvorby verejných politík.....	137
Atlas inšpirácií ako začať budovať silnú komunitu	138
Komunity praxe – Community of practice.....	138
Rozhovory k téme.....	139
Ďalšie relevantné výstupy	140
Prínosy participácie a ich hodnotenie	143
Prečo sa venovať prínosom participácie?	143
Na čom sme v rámci NP PARTI pracovali?.....	143
Ako uvažovať nad prínosmi participácie a prečo je dôležité pochopiť mechanizmus ich vzniku? .	144
Teoretická štúdia - univerzálny rámec pre meranie prínosov a nákladov participácie.....	144
Ekonomizovať či neekonomizovať participatívne procesy? Merať či nemerať ekonomické prínosy	145
participácie?	145
Zrealizované činnosti, podujatia a výstupy	145
Odporúčania	146
Stojíte pred úlohou viesť participatívny proces a nevíete ako zadefinovať prínosy zapojenia	147
verejnosti a nastaviť hodnotenie participatívneho procesu? Pomôžeme vám!	147
Náklady na participáciu	147
Mediálne výstupy k téme	148
Participatívne rozpočty a samosprávy.....	149
Čo je to participatívny rozpočet?	149

Význam participatívnych rozpočtov vo svete	149
Súčasný stav participatívnych rozpočtov na Slovensku	149
Zrealizované aktivity.....	150
Čo je možné urobiť pre ďalší rozvoj participatívnych rozpočtov vo verejnej správe na Slovensku?	151
Ďalšie relevantné výstupy	151
Spoločenská hra Nie je mesto ako mesto	152
Publikácia x+1 otázok a odpovedí o participatívnom rozpočte.....	153
Kontakt	153
Participatívne rozpočty na školách.....	154
Prečo participatívny rozpočet na školách	154
Čo sú participatívne rozpočty na školách.....	154
Výhody participatívnych rozpočtov na školách.....	154
Zrealizované aktivity.....	154
Odporúčania Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti.....	155
Návody ako na to.....	155
Konferencia k ukončeniu pilotného ročníka.....	156
Participácia a mladí ľudia	158
Kontakt	159
Legislatíva a participácia.....	160
Prečo sme sa venovali téme participácia a legislatíva?.....	160
Rešerš právneho poriadku SR a výber základných oblastí pre výskum participácie	160
Analýza existujúcich participatívnych nástrojov v slovenskom legislatívnom rámci	161
Analýza participačných mechanizmov vo vybraných európskych krajinách.....	162
Zhrňujúce postrehy z prieskumu zahraničných modelov zapájania verejnosti v kontexte legislatívy a právnych úprav.....	164
Analýza bariér v súčasnej legislatíve, ktoré majú negatívny vplyv na mieru participácie verejnosti	165
Sumarizácia zistení a odporúčaní	165
Opatrenia na zvýšenie informovanosti verejnosti o prebiehajúcom procese tvorby verejných politík	167
Návody a odporúčania, alebo ako ukotviť základné princípy účasti verejnosti?	169
Participatívny rozpočet.....	170
Analýza účinnosti legislatívnych nástrojov v aplikačnej praxi	170
Legislatíva v aplikačnej praxi ÚSV ROS	171
Návrhy na legislatívne zmeny.....	171
Budovanie kapacít a participácia.....	173
Vzdelávací program Participatívna tvorba verejných politík.....	174
Ako vznikol vzdelávací program?.....	174
Testovanie vzdelávacieho programu Participatívna tvorba verejných politík	175
Vyhodnotenie vzdelávacieho programu Participatívna tvorba verejných politík	175
Učebnica participatívnej tvorby verejných politík.....	175
Elektronické vzdelávacie obsahy v oblasti participatívnej tvorby verejných politík (e-learning)....	176
Testovanie ďalších modulov vzdelávania	176
Tréning trénerov pre vzdelávací program Participatívna tvorba verejných politík.....	177
On–line nástroje na podporu participatívnych procesov.....	177
Informačno – komunikačné podujatia venované téme participácia.....	177
Vysoké školy a participácia.....	179
Ako distribuovať skúsenosti, znalosti, výstupy a výsledky NP PARTI?	179
Akadémia aktívneho občianstva, alebo ako preniknúť do ekosystému vysokých škôl?	179
Memorandum o spolupráci medzi FIFUK a ÚSVROS – nový priestor pre šírenie výsledkov projektu NP PARTI.....	180

Verejné politiky na Slovensku v previazaní na princípy otvoreného vládnutia a participatívnej tvorby verejných politík.....	181
PODPORNÉ A PRIEREZOVÉ ČINNOSTI.....	183
KNIŽNÁ EDÍCIA ÚRADU SPLNOMOCNENCA VLÁDY SR PRE ROZVOJ OBČIANSKEJ SPOLOČNOSTI	
PARTICIPÁCIA	183
CESTA NÁRODNÉHO PROJEKTU PARTICIPÁCIA - NEWSLETTER NP PARTI.....	189
CYKLUS DISKUSÍ CHOREOGRAFIE ZMENY.....	198
PUBLIKÁCIE Z PRIEREZOVÝCH AKTIVÍT	203
ZÁVEREČNÁ KONFERENCIA K PROJEKTU.....	204
PUBLICITA A INFORMOVANOSŤ	206
CELKOVÁ SUMARIZÁCIA MERATEĽNÝCH UKAZOVATEĽOV	208
Realizácia národného projektu z pohľadu merateľných ukazovateľov projektu	208
Realizácia národného projektu z pohľadu merateľných ukazovateľov reformy (KPI)	208
rozvoj verejných služieb a tvorby verejných politík v partnerstvách a vzájomnom dialógu VS, MNO a verejnosti/občanov na princípe participácie	208
analýza súčasného stavu participácie a zapájania verejnosti do tvorby verejných politík	213
zabezpečenie metodologickej a odbornej podpory zavádzania inovatívnych princípov tvorby verejných politík s účasťou verejnosti do praxe.....	214
vytvorenie predpokladov na optimalizáciu procesu ďalšieho vzdelávania a budovania kapacít pre oblasť participatívnej tvorby verejných politík.....	216
KĽÚČOVÍ ODBORNÍ EXPERTI NÁRODNÉHO PROJEKTU.....	218
Experti - riadenie projektu.....	218
Experti – hlavná aktivita	219

NEPOSÚVAŤ STRANU

SUMARIZÁCIA NÁRODNÉHO PROJEKTU PARTICIPÁCIA

Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík

Akú úlohu hrá participácia?

Participácia a zapájanie relevantných aktérov do verejných politík je jedným z pilierov [Iniciatívy pre otvorené vládnutie](#), ktorá patrí medzi najdynamickejšie sa rozvíjajúce medzinárodné iniciatívy. Spája reformátorov pôsobiacich vo vláde, organizácie občianskej spoločnosti a občanov, ktorí spoločne pracujú na tom, aby ich vláda bola zodpovedná, transparentná a pracovala pre občanov. Participácia je jedným z nástrojov budovania dôvery verejnosti v politikov a inštitúcie verejnej správy (VS), zvyšovania transparentnosti, ako aj posilňovania udržateľnosti verejných politík. Na tvorbe politík, plánov, programov a právnych predpisov sa čoraz viac zúčastňuje verejnosť. Účasť verejnosti prispieva k výmene informácií a skúseností, podporuje pochopenie pre iné názory a koordináciu záujmov, zvyšuje kvalitu a transparentnosť rozhodnutí, akceptáciu, zrozumiteľnosť a dosledovateľnosť rozhodnutí, posilňuje identifikáciu občanov a záujmových skupín s rozhodnutiami a s prostredím, ktoré ich obklopuje, vytvára široký prístup k formovaniu názorov, znižuje náklady na implementáciu verejných politík a prostredníctvom toho optimalizuje použitie verejných zdrojov.

Zrealizované aktivity ÚSV ROS v oblasti podpory participácie

- Schválený materiál Pravidlá zapájania verejnosti do tvorby verejných politík, ktorý zakotvil 4 základné scenáre účasti verejnosti (uznesenie vlády SR č. 645/2014).
- Na portáli open.slovensko.sk bola spustená [elektronická hromadná žiadosť](#) (január 2016).
- Do právneho poriadku SR boli zakotvené inštitúty Predbežná správa a Správa o účasti verejnosti (máj 2016).
- Realizuje národný projekt [Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík](#) (NP PARTI I.) cez OP Efektívna verejná správa (apríl 2017).
- Presadil dopytovo orientované výzvy pre mimovládne neziskové organizácie na podporu participatívnej tvorby verejných politík a občianskej informovanosti v rámci OP EVS (máj 2017).

Východiská národného projektu

Splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti má postavenie poradného orgánu vlády Slovenskej republiky. Prostredníctvom akčných plánov, schvaľovaných uzneseniami vlády SR, splnomocnenec manažuje dve základné agendy – „[Iniciatíva pre otvorené vládnutie](#)“ a „[Konceptia rozvoja občianskej spoločnosti na Slovensku](#)“. Úloha 48 z [Akčného plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie na roky 2017 - 2019](#) zaviazala ÚSV ROS podporovať partnerstvo a dialóg medzi verejnou správou, občanmi a mimovládnymi neziskovými organizáciami na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni v oblasti participatívnej tvorby verejných politík, čoho výsledkom bol vznik samostatného národného projektu s názvom [Podpora partnerstva a dialógu pre oblasť participatívnej tvorby verejných politík](#), financovaného z operačného programu Efektívna verejná správa, ktorý zabezpečil podmienky a cielene budoval predpoklady, navrhoval kroky a zavádzal riešenia, zamerané na podporu participácie a participatívnej tvorby verejných politík. Národný projekt zvolil komplexný prístup, ktorý sa zamerával na teoretickú ako aj praktickú stránku participatívnej tvorby verejných politík.

- **Teoretickú časť** predstavoval súbor činností zameraných na analyticko, metodicko, legislatívnu podporu zavádzania participatívnej tvorby verejných politík do praxe verejnej správy.
- **Praktickú časť** projektu, ktorá vedome vytvárala priestor pre tvorbu partnerstiev medzi subjektami verejnej správy a mimovládnyimi organizáciami, ktoré spoločne zabezpečia proces zapojenia verejnosti do konkrétnych verejných politík, predstavovala pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politík.

Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti začal dňa 15. apríla 2017 realizovať národný projekt s názvom **Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík**, skrátene projekt národného projektu Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík (NP PARTI). Projekt, ktorého realizácia trvala do 31. augusta 2020, bol financovaný z prostriedkov operačného programu **Efektívna verejná správa**. Nenávratný finančný príspevok predstavoval sumu 2 350 326,03€. Projekt, na ktorom spolupracovalo 12 partnerov (11 subjektov Verejnej správy), 12 aktívne spolupracujúcich organizácií, vyše 200 expertov z akademického prostredia, ako aj z prostredia VS a MNO) cielene budoval predpoklady, navrhoval kroky, zavádzal riešenia, zamerané na podporu participatívnej tvorby verejných politík na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni. Projekt sa realizoval ako jedna komplexná aktivita, ktorá bola vnútorne členená na dve podaktivity:

- **pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politík**
- **analyticko-metodicko-legislatívna podpora zavádzania participatívnej tvorby verejných politík do praxe**

Pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politík

Pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politík predstavovala praktickú časť projektu. Zastrešuje dvanásť pilotných projektov. Projekty boli do pilotnej schémy vybrané na základe **samostatnej výzvy k predkladaniu projektov ÚSV ROS**, realizovanej ešte v novembri 2015. Na základe dvanástich memoránd o spolupráci medzi ÚSV ROS, subjektom verejnej správy (VS) a konkrétnou mimovládnu organizáciou vzniklo dvanásť participatívne tvorených verejných politík, pripravených na zavedenie do praxe. **Pilotné projekty** testovali rôzne participačné scenáre a nástroje zapojenia verejnosti do tvorby verejných politík na 4 úrovniach (národná, regionálna, mikroregionálna, lokálna). Zameranie verejných politík predstavilo širokú škálu tém: sociálna inklúzia, otvorené dáta, udržateľná mobilita, deti a mládež, medziobecná spolupráca, využívanie verejných priestorov, odpadové hospodárstvo, environmentálna výchova a vzdelávanie.

Pilotná schéma bola súčasne cenným zdrojom dát pre analytickú činnosť, ktorá predstavovala druhú časť projektu. Súčasne vytvorila priestor pre uplatnenie, overenie a zhodnotenie navrhovaných metodík a metodických postupov. Predstavovala „živé laboratórium participatívnych procesov v prostredí verejnej správy“.

Analyticko-metodicko-legislatívna podpora zavádzania participácie do praxe VS

Analyticko-metodicko-legislatívna podpora zavádzania participatívnej tvorby verejných politík do praxe predstavovala teoretickú časť projektu, ktorá bola zameraná na analytickú, metodickú, legislatívnu činnosť a budovanie kapacít v prostredí verejnej správy. Na základe analytickej, metodickej a legislatívnej činnosti bola budovaná verejne dostupná znalostná báza

a záverečná analýza stavu a možností participácie v SR, ako aj návrhy na legislatívne zmeny, zvyšujúce účasť verejnosti v procese prípravy, tvorby, implementácie, monitoringu a revízie verejných politík. Samostatný blok činností predstavoval vznik a testovanie nového vzdelávacieho programu s názvom "Participatívna tvorba politík v prostredí verejnej správy", zameraný na posilnenie poznatkov, zručností a postojov, potrebných pre zavádzanie participácie do praxe verejnej správy, ako aj činnosti zamerané na tému budovania kapacít pre podporu zavádzania participácie.

Čo priniesla realizácia národného projektu NP PARTI?

- Realizáciu 12 pilotných projektov participatívnej tvorby verejných politík na štyroch úrovniach VS.
- V rámci výskumu participácie otvorila nové témy:
 - teoretické východiská participácie,
 - spôsoby a miera participácie verejnosti,
 - participatívne procesy (monitoring a hodnotenie pilotnej schémy),
 - zapájanie zraniteľných skupín do tvorby verejných politík,
 - prínosy participácie a ich hodnotenie,
 - participatívne rozpočty a samospráva,
 - participatívne rozpočty a školy,
 - legislatíva a participácia,
 - vzdelávanie a participácia,
 - budovanie kapacít a participácia.
- Zabezpečila vyše 70 odborných výstupov (analýz, metodík, príručiek, publikácií), vrátane piatich spracovaných legislatívnych návrhov.
- Ponúkla 145 informačných podujatí, ktoré vytvorili priestor pre vyše 4000 účastníkov.
- Etablovala novú knižnú edíciu PARTICIPÁCIA a čoskoro sprístupní aktualizovanú znalostnú databázu výstupov.
- Zabezpečila spracovanie a otestovanie nového vzdelávacieho programu Participatívna tvorba verejných politík pre pracovníkov VS a zástupcov MNO, vyškolila 59 úspešných absolventov, vytvorila učebnicu k vzdelávaciemu programu Participovať? Participovať! (PDF, 5 MB), elektronický vzdelávací obsah na webe (e-learning) a v spolupráci s ÚSV ROS vytvorila priestor pre prípravu trénerov.
- V spolupráci s Filozofickou fakultou UK sme spustili nový predmet Verejné politiky na Slovensku, zameraný na aktuálne koncepty spravovania vecí verejných na princípoch otvoreného vládnutia a participatívnej tvorby verejných politík.
- Naštartovala pilotnú schému zavádzania participatívnych rozpočtov v prostredí 16 stredných škôl v Trenčianskom kraji (2019), ktorú sme v roku 2020 rozšírili do 95 stredných škôl v Trenčianskom, Bratislavskom a Trnavskom kraji a pre 12 základných škôl v spolupráci s mestom Trenčín a Nadáciou otvorenej spoločnosti.
- Vytvorila nový vzdelávací produkt, ktorý prináša tému participácie mladých do stredných a základných škôl (Nie je občan ako občan, Nie je mesto ako mesto, Nie je škola ako škola).
- Vypublikovala viac ako štyridsať rozhovorov s expertmi a existujúcimi „ambasádormi participácie“, zverejnených v Newsletteri NP PARTI, ako aj pravidelné správy z podpalubia realizácie projektu v rámci formátu Z denníkov.

- Pripravila pokračovanie národného projektu [Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík II.](#) (NP PARTI II.) - schválený reformný zámer, máj 2019.

Realizácia národného projektu z pohľadu monitorovacích správ

- **2020**
 - [január-máj](#) (PDF, 1 MB)
 - [jún](#) (PDF, 1 MB)
 - [júl-august](#) (PDF, 2 MB)
- **2019**
 - [január-marec](#) (PDF, 2 MB)
 - [apríl-jún](#) (PDF, 1 MB)
 - [júl](#) (PDF, 1 MB)
 - [august-september](#) (PDF, 1 MB)
 - [november-december](#) (PDF, 1 MB)
- **2018**
 - [január](#) (PDF, 855 kB)
 - [február-apríl](#) (PDF, 1 MB)
 - [máj](#) (PDF, 1 MB)
 - [jún-júl](#) (PDF, 1 MB)
 - [august](#) (PDF, 1 MB)
 - [september-október](#) (PDF, 2 MB)
 - [november-december](#) (PDF, 1 MB)
- **2017**
 - [apríl-december](#) (PDF, 4 MB)

Realizácia projektu z pohľadu čerpania finančného príspevku

	Rozpočet	Čerpanie NFP	Nečerpané zdroje	Nečerpané zdroje v %
ÚSV ROS	2 130 529,59 €	2 119 514,79 €	11 014,80 €	0,52 %
partneri	219 796,44 €	136 003,40 €	83 793,04 €	38,12 %
NP spolu	2 350 326,03 €	2 255 518,19 €	94 807,84 €	4,03 %

Realizácia národného projektu z pohľadu merateľných ukazovateľov

- [P0178 - Počet koncepčných, analytických a metodických materiálov](#) (PDF, 298 kB) - počet materiálov celkom: 76
- [P0589 - Počet zrealizovaných informačných podujatí](#) (PDF, 376 kB) - počet návrhov celkom: 5
- [P0718 - Počet vyvinutých produktov a/alebo služieb vzťahujúcich sa na vzdelávanie](#) (PDF, 210 kB) - počet platforiem celkom: 12
- [P0722 - Počet úspešných absolventov vzdelávacích aktivít](#) (PDF, 297 kB) - počet absolventov celkom: 59
- [P0887 - Počet novovzniknutých platforiem zameraných na zvyšovanie kvality verejných politík](#) (PDF, 229 kB) - počet vzdelávacích produktov: 1
- [P0887 - Počet podporených MNO za účelom participácie na zavádzaní zmien v oblasti verejných politík](#) (PDF, 229 kB) - počet podporených MNO: 1

- [P0890 - Počet návrhov na legislatívne zmeny za účelom zefektívnenia VS](#) (PDF, 246 kB) - počet zrealizovaných informačných podujatí: 145

Zistenia a odporúčania z realizácie národného projektu

- podporiť zvyšovanie participácie verejnosti na tvorbe právnych predpisov vypracovaním metodiky pre postup predkladateľov legislatívnych materiálov pri zapájaní verejnosti do ich tvorby,
- podporiť proces budovania kapacít v prostredí VS v oblasti participácie:
 - vytvoriť nové organizačné zložky alebo pracovné pozície manažérov/koordinátorov participácie pre oblasť dizajnovania, riadenia, monitoringu a vyhodnocovania participatívnych procesov v prostredí VS;
 - presadiť do Katalógu pracovných miest vo VS pracovnú pozíciu manažér/koordinátor participácie;
 - zaviesť vzdelávanie v oblasti participatívnej tvorby verejných politík pre štátnych zamestnancov (hlavne pre tých, ktorých pracovnou náplňou je tvorba stratégií a štátnej politiky);
 - podporiť proces budovania kapacít na strane pracovníkov miestnej a územnej samosprávy v integrovaných skupinách so zástupcami občianskej spoločnosti formou špecializovaných informačných podujatí, moderných školiacich formátov a hybridných foriem vzdelávania;
 - realizovať nové pilotné schémy podporujúce princípy partnerstva, kvalitného dialógu a zapájania verejnosti do tvorby verejných politík;
- podporiť vznik rôznych „komunit praxe“ (Community of practice) s cieľom zdieľania skúseností, poznania a vzájomného učenia sa v konkrétnych oblastiach (Participácia a enviromentálne výzvy, Participácia a budovanie komunit atď.),
- podporiť tvorbu príručiek, časopisov, kníh a publikácií, špecializovaných podcastov, mediálnych formátov, dokumentárnych filmov, súťaží, webstránok a softvérových aplikácií zameraných na popularizáciu participácie a zapájania verejnosti do tvorby verejných politík,
- podporiť, testovať a zavádzať do praxe nové metodické postupy zapájania verejnosti vrátane tvorby nových príručiek, školiacich a tréningových programov a prispôbovať ich potrebám jednotlivých cieľových skupín, inštitúcií alebo úrovní verejnej správy,
- podporiť tvorbu verejných politík v partnerstve a vzájomnom dialógu s verejnosťou prostredníctvom dopytovo orientovaných a národných projektov,
- pokračovať vo výskumnej a analytickej činnosti v oblasti zapájania verejnosti do tvorby politík, ako aj nových trendov v zahraničí pri zabezpečení transferu poznatkov do praxe VS,
- pripravovať študentov vysokých škôl na prácu vo verejnom sektore presadzovaním nových vzdelávacích konceptov, zameraných na otvorené vládnutie a zapájanie verejnosti,
- do osnov základných a stredných škôl vložiť vzdelávanie o možnostiach zapájania žiakov a študentov do rozhodovacích procesov na úrovni školy a mesta,
- financovať dotačné programy pre participatívne rozpočty na základných a stredných školách, ako aj dotačné programy, využívajúce participatívne rozpočtovanie ako nový nástroj rozvoja obcí, miest, klastrov obcí a regiónov.

Pokračujúce aktivity pre podporu participácie

ÚSV ROS pripravuje pokračovanie národného projektu, ktorý vychádza z predchádzajúcich zistení a identifikovaných problémov. Pokračovanie projektu v zmysle schváleného reformného zámeru by malo zabezpečiť:

- realizáciu nových pilotných schém participatívnej tvorby verejných politík,
- tvorbu nových pracovných miest manažérov a koordinátorov participácie v prostredí VS,
- systematické vzdelávanie zamestnancov VS a zástupcov OS v oblasti participatívnej tvorby verejných politík,
- zavádzanie inovatívnych postupov zapájania verejnosti do praxe VS,
- podporu dvojročného procesu Európskej komisie zapájania verejnosti do dialógov o Budúcnosti Európy,
- šírenie dobrej praxe z NP PARTI I. a presadzovanie jeho výstupov do praxe,
- budovanie komúní praxe, svojpomocných sietí a platforiem pre podporu participácie,
- ciele posilňovania informovanosti a komunikácie s identifikovanými cieľovými skupinami,
- kontinuitu analytických a výskumných aktivít v oblasti participácie,
- prepojenie teórie a praxe v oblasti participatívnej tvorby verejných politík na všetkých úrovniach VS,
- úprava existujúcich metodických materiálov z pohľadu ich praktického využitia, zrealizovateľnosti procesov a zrozumiteľnosti pre užívateľov,
- analýzu legislatívneho procesu na vládnej úrovni v praxi v previazaní na participáciu verejnosti (predbežná informácia, správa o účasti verejnosti).

PODAKATIVITA 1: pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politík

Pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politík bola „živým laboratóriom participatívnych procesov v prostredí verejnej správy. Zastrešila [dvanásť pilotných projektov participatívnej tvorby verejných politík](#). Na základe dvanástich memoránd o spolupráci medzi Úradom splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ďalej len ÚSV ROS), subjektom VS a konkrétnou MNO vzniklo dvanásť participatívne tvorených verejných politík. Schéma predstavovala inovatívny mechanizmus cieleného presadzovania participácie v praxi a súčasne otvárala možnosti pre nadstavbový výskum postupov a metód zapájania verejnosti. [Pilotné projekty](#) testovali rôzne participačné scenáre a nástroje zapojenia verejnosti do tvorby verejných politík na 4 úrovniach (národná, regionálna, mikroregionálna, lokálna). Pilotná schéma bola súčasne cenným zdrojom dát pre analytickú činnosť.

Nový mechanizmus podpory participácie v praxi

Pilotná schéma reprezentovala **jedinečný nástroj podpory zavádzania participatívnej tvorby verejných politík (finančnej aj systémovej)**, realizovaný na princípe partnerstva verejnej správy (ďalej len VS) a mimovládnych neziskových organizácií (ďalej len MNO). Dôvodom jej vzniku bola rastúca potreba vzájomnej spolupráce medzi štátom a zainteresovanými skupinami v procese tvorby verejných politík, ako aj snaha o elimináciu negatívnych dopadov, ktoré vznikajú, ak návrh verejnej politiky (zákonu, vyhlášky, stratégie, programu, projektu, či iného koncepčného materiálu) nie je v dostatočnej miere odkonzultovaný so zainteresovanými skupinami, ktorých sa finálne rozhodnutie dotýka.

Pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politík

[Pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politík](#) zastrešila dvanásť pilotných projektov participatívnej tvorby verejných politík. Za oficiálny začiatok pilotnej schémy sa považovalo prvé stretnutie zástupcov pilotných projektov v Liptovskom Mikuláši v júli 2017. Oficiálne ukončenie pilotnej schémy bolo spojené s dátumom 31. augusta 2019. Jednotlivé pilotné projekty si vlastný začiatok projektu určovali sami na základe dohody spolupracujúcich subjektov na projekte. Vo veľkej miere platilo, že subjekty verejnej správy oficiálne a formálne vstupovali do procesu realizácie projektu v miernej posune (väzba na podpis Zmluvy o partnerstve, vo väčšine prípadov september 2017). Doba realizácie projektov sa pohybovala v rozmedzí od 18 do 24 mesiacov. V niektorých prípadoch došlo k realizácii nadstavbových aktivít na základe dynamických požiadaviek v realizácii pilotných projektov, ktoré sa realizovali ako prierezové aktivity s presahom na odborné a analytické činnosti na podaktivite 2.

[Pilotné projekty](#) testovali rôzne participačné scenáre a nástroje zapojenia verejnosti do tvorby verejných politík na 4 úrovniach (národná, regionálna, mikroregionálna, lokálna). Pilotná schéma bola súčasne cenným zdrojom dát pre analytickú činnosť, ktorá predstavovala druhú časť projektu.

1. [Stratégia dlhodobej starostlivosti \(PP1\)](#)
2. [Participatívna realizácia koncepcie rozvoja práce s mládežou \(PP2\)](#)
3. [Krajská koncepcia environmentálnej výchovy a vzdelávania a osvetu v Trenčianskom kraji \(PP3\)](#)
4. [Poskytovanie sociálnej pomoci ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám \(PP4\)](#)
5. [Od Levoče po Spišský hrad – politiky medziobecnej spolupráce \(PP5\)](#)

6. [Mesto pre všetkých – integračná stratégia \(PP6\)](#)
7. [Stratégia nakladania s komunálnymi odpadmi v meste Partizánske \(PP7\)](#)
8. [Transparentnosť výkonu samosprávy a otvorené dáta \(PP8\)](#)
9. [Návrh stratégie zabezpečenia prístupnosti pre všetkých \(PP9\)](#)
10. [Využívanie verejných priestorov a plôch na lokálnej úrovni \(PP10\)](#)
11. [Trvalo udržateľná mobilita \(PP11\)](#)
12. [Integrácia marginalizovaných skupín do procesu tvorby verejných politík \(PP12\)](#)

Pravidelné pracovné stretnutia zástupcov pilotných projektov

Súčasťou pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politík boli pracovné stretnutia zapojených aktérov z jednotlivých pilotných projektov. V dobe realizácie projektu sme realizovali šesť interných pracovných stretnutí, ktorých cieľom bolo vzájomné zdieľanie skúseností, praktické diskusie realizátorov a relevantných prizvaných expertov. Stretnutia sú súčasne zamerané na podporu zberu a vyhodnocovania dát z prostredia pilotnej schémy pre potreby podaktivity 2 (analyticko-metodicko-legislatívna podpora participácie). Súčasne ponúkli priestor pre zhodnotenie priebehu pilotných projektov, identifikáciu bariér a rizík, sumarizácii odporúčaní, ako aj k odpočtu dosiahnutých výsledkov. **Realizovali sa** s účasťou riadiaceho tímu, expertov ÚSV ROS, jednotlivých zástupcov pilotných projektov vrátane zástupcov VS.

- [Júl 2017 / Liptovský Mikuláš](#) (PDF, 228 kB)
- [Október 2017 / Liptovský Mikuláš](#) (PDF, 305 kB)
- [Január 2018 / Liptovský Mikuláš](#) (PDF, 402 kB)
- [Máj 2018 / Bratislava](#) (PDF, 320 kB)
- [November 2018 / Bratislava](#) (PDF, 505 kB)
- [Marec 2019 / Hlohovec](#) (PDF, 288 kB)

12 statočných, alebo klebety z podpalubia pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politík

Podujatie [12 statočných, alebo klebety z podpalubia pilotnej schémy](#) boli prvou verejnou prezentáciou jednotlivých pilotných projektov participatívnej tvorby verejných politík. Prezentácie ponúkli originálne príbehy a scenáre zapájania verejnosti do tvorby verejnej politiky. Spoločnou témou bol participačný proces – jeho prínosy, bariéry, nástrahy, výzvy a hlavne získané poznatky o participačnom procese, o ktoré sa so zúčastnenými podelili samotní aktéri pripravovaných politík. Súčasne podujatie vytvorilo priestor pre hosťa **Romana Hakena** z [Centra pre komunitní práci](#), nestora participácie v Českej republike o stave participácie v Čechách a novej európskej iniciatíve [Make Europe Great Again for All!](#)

Dvanásť rozhovorov s aktérmi pilotných projektov

12 statočných, alebo dvanásť rozhovorov s aktérmi pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politík predstavuje samostatný výstup, ktorý sumarizuje rozhovory s aktérmi jednotlivých pilotných projektov, ktoré zastrešila pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politík. Rozhovory zviditeľňujú pilotné projekty a ich témy, reflektujú úlohu zapájania verejnosti v procese prípravy verejných politík:

- **PP1:** [Stratégia dlhodobej starostlivosti](#) - spracovala: Alexandra Poláková
- **PP2:** [Mladí ľudia volajú po zmene](#) - spracovala: Eliška Herinková
- **PP3:** [Viac sprievodcom, menej diktátorom](#) - spracovali: Bruno Konečný a Alexandra Hrabínová

- **PP4:** [Majú ľudia s mentálnym postihnutím právo na šťastný život?](#) - spracoval: Tomáš Malec
- **PP5:** [Mám obavu, že nám bratislavskí manažéri budú do toho kafrat...](#) - spracovala: Alexandra Hrabínová a Barbara Gindlová
- **PP6:** [Ľudia za záclonou](#) - spracovala: Barbara Gindlová
- **PP7:** [Ekologické môže byť aj ekonomické](#) - spracovala: Barbara Gindlová
- **PP8:** [Keď transparentnosť nie je len slovom v slovníku cudzích slov](#) - spracovala: Alexandra Hrabínová
- **PP9:** [Ak je politika pre najzraniteľnejších, je pre všetkých](#) - spracoval: Bruno Konečný
- **PP10:** [Keď námestia ožívajú alebo verejné priestory sa nás týkajú](#) - spracovala: Alexandra Polaková
- **PP11:** [Ľudia majú množstvo nápadov; spracoval](#) - spracoval: Jakub Varíni
- **PP12:** [Robiť politiku pre Rómov bez Rómov je katastrofa](#) - spracovala: Barbara Gindlová a Dominika Haliénová

Dvanásť záverečných konferencií – verejné prezentácie výsledkov jednotlivých projektov

- **PP1:** 4. jún 2019, Bratislava
 - [Poskytovanie dlhodobej starostlivosti na Slovensku](#)
- **PP2:** 26. novembra 2018, Bratislava
 - [Politika mládeže tu a teraz! \(1. časť\)](#)
 - [Politika mládeže tu a teraz! \(2. časť\)](#)
 - [Politika mládeže tu a teraz! \(3. časť\)](#)
- **PP3:** 4. apríla 2019, Trenčín
 - [Krajská koncepcia environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetv v Trenčianskom kraji \(1. časť\)](#)
 - [Krajská koncepcia environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetv v Trenčianskom kraji \(2. časť\)](#)
 - [Krajská koncepcia environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetv v Trenčianskom kraji \(3. časť\)](#)
- **PP4:** 16. január 2019, Bratislava
 - [Poskytovanie sociálnej pomoci ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám na území Bratislavského samosprávneho kraja \(1. časť\)](#)
 - [Poskytovanie sociálnej pomoci ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám na území Bratislavského samosprávneho kraja \(2. časť\)](#)
 - [Poskytovanie sociálnej pomoci ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám na území Bratislavského samosprávneho kraja \(3. časť\)](#)
- **PP5:** 10.-11. jún 2019, Spišský Hrhov
 - [Plán komplexného sociálno-ekonomického rozvoja na úrovni klastra obcí Spiša \(1. časť\)](#)
 - [Plán komplexného sociálno-ekonomického rozvoja na úrovni klastra obcí Spiša \(2. časť\)](#)
- **PP6:** 28.-29. jún 2019, Svidník
 - [Svidník – mesto pre všetkých \(1. časť\)](#)
 - [Svidník – mesto pre všetkých \(2. časť\)](#)
- **PP7:** 22. august, Partizánske
 - [Kam sa bude uberať odpadové hospodárstvo](#)

- **PP8: 8.-9. august 2019, Bratislava**
 - [Samospráva pre ľudí II. \(1.časť\)](#)
 - [Samospráva pre ľudí II. \(2.časť\)](#)
 - [Samospráva pre ľudí II. \(3.časť\)](#)
 - [Samospráva pre ľudí II. \(4.časť\)](#)
- **PP9: 18. jún 2019, Nitra**
 - [Prístupnosť mesta Nitry pre všetkých, alebo „ako byť absolútne in vo veľkom meste“ \(1 blok\)](#)
 - [Prístupnosť mesta Nitry pre všetkých, alebo „ako byť absolútne in vo veľkom meste“ \(2 blok\)](#)
 - [Prístupnosť mesta Nitry pre všetkých, alebo „ako byť absolútne in vo veľkom meste“ \(3 blok\)](#)
- **PP10: 26. august 2019, Bratislava**
 - [Ako urobiť verejné priestranstvá skutočne verejnými? \(1. časť\)](#)
 - [Ako urobiť verejné priestranstvá skutočne verejnými? \(2. časť\)](#)
 - [Ako urobiť verejné priestranstvá skutočne verejnými? \(3. časť\)](#)
- **PP11: 23.-24. október 2019, Banská Bystrica**
 - X. ročník konferencie – CYKLISTICKÁ DOPRAVA 2018
- **PP12: 29. apríl 2019, Prešov**
 - [Aktívny občan je prínosom pre obec - Aké sú možnosti v integrácii Rómov? \(1. časť\)](#)
 - [Aktívny občan je prínosom pre obec - Aké sú možnosti v integrácii Rómov? \(2. časť\)](#)
 - [Aktívny občan je prínosom pre obec - Aké sú možnosti v integrácii Rómov? \(3. časť\)](#)

Dvanásť verejných politík vytvorených v partnerstve

- **PP1: [Stratégia dlhodobej sociálno-zdravotnej starostlivosti v Slovenskej republike](#)** (PDF, 4 MB)
- **PP2: [Návrh Zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 13/1/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 406/2011 Z. z. o dobrovoľníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 440/2015 Z. z.](#)** (PDF, 455 kB)
- **PP3: [Krajská koncepcia environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvet v Trenčianskom samosprávnom kraji](#)**(PDF, 5 MB)
- **PP4**
 - [Titulná strana: Koncepcia rozvoja sociálnych služieb pre ľudí s mentálnym postihnutím v kompetencii Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2019 - 2021](#) (PDF, 367 kB)
 - [Koncepcia rozvoja sociálnych služieb pre ľudí s mentálnym postihnutím v kompetencii Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2019 - 2021](#) (PDF, 306 kB)
 - [Uznesenie č. 147 / 2019 Bratislavského samosprávneho kraja o schválení Koncepcie rozvoja sociálnych služieb](#) (PDF, 60 kB)

- **PP5: [Plán komplexného sociálne ekonomického rozvoja na úrovni klastra/mikroregiónu](#)** (PDF, 1 MB)
- **PP6: [Svidník pre všetkých – stratégia inklúzie zraniteľných skupín](#)** (PDF, 1 MB)
- **PP7: [Stratégia nakladania s komunálnymi odpadmi v meste Partizánske](#)** (PDF, 1 MB)
- **PP8:**
 - [Pravidlá Idea SiTy - participatívny rozpočet mesta Hlohovec](#) (PDF, 479 kB)
 - [Pravidlá participatívneho plánovania verejných priestorov \(interný predpis\)](#) (PDF, 241 kB)
- **PP9: [Stratégia zabezpečenia prístupnosti mesta Nitra pre osoby so zdravotným postihnutím, seniorov, ďalšie skupiny obyvateľov a návštevníkov vrátane metodickéj príručky](#)** (PDF, 2 MB)
- **PP10: [Stratégia participatívneho plánovania verejných priestranstiev](#)** (PDF, 17 MB)
- **PP11: [Správa z auditu ADVANCE pre mesto Banská Bystrica](#)** (PDF, 4 MB)
- **PP12: [Stratégia začleňovania Rómov v obci Lenartov v previazaní na čiastkové politiky obce s dôrazom na Rómsku komunitu](#)** (PDF, 714 kB)

Metodiky participácie, alebo ako zapájať verejnosť do tvorby verejných politík

Výsledkom pilotnej schémy nebolo len dvanásť participatívne tvorených verejných politík, ale aj 11 originálnych metódik, ktoré popisujú spôsob a metódy zapájania verejnosti:

- [Participácia: cesta mladých ľudí k politikám](#)
- [Svidník - mesto pre všetkých](#)
- [Participácia v rozvoji environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu](#)
- [Participácia a odpadové hospodárstvo](#)
- [Prístupné mesto - participácia pri zvyšovaní prístupnosti mesta Nitry](#)
- [Prístupne mesto - participácia pri zvyšovaní prístupnosti mesta Nitry \(jasná tlač\)](#)
- [Participatívne mechanizmy: KTO, ČO, KEDY, AKO?](#)
- [Participácia obcí pri rozvoji územných klastrov](#)
- [Doprava, mesto a ľudia - participácia v plánovaní udržateľnej mobility](#)
- [Participácia a plánovanie verejných priestranstiev](#)
- [Od obyvateľa k občanovi - atlas inšpirácií, alebo ako začať budovať komunitu](#)

Monitoring pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politík

Poslaním [monitoringu a hodnotenia pilotnej schémy](#), bola analýza jednotlivých participatívnych scenárov, zhodnotenie ich priebehu a spôsobu realizácie, ako aj analýza pozícií a úloh jednotlivých aktérov v procese participatívnej tvorby verejných politík.

Vizualizácia výsledkov pilotných projektov z pohľadu merateľných ukazovateľov

V rámci záverečného zhrnutia boli vizuálne spracované odpočty jednotlivých pilotných projektov z pohľadu: témy, výdavkov, počtu zapojených expertov, odpracovaných osobohodín, dobu implementácie, merateľných ukazovateľov, ako aj dosiahnutých výstupov a výsledkov projektu:

- **PP1: [Stratégia dlhodobej starostlivosti](#)** (PDF, 665 kB)
- **PP2: [Participatívna realizácia koncepcie rozvoja práce s mládežou](#)** (PDF, 649 kB)
- **PP3: [Krajská koncepcia environmentálnej výchovy a vzdelávania a osvetu v Trenčianskom kraji](#)** (PDF, 659 kB)
- **PP4: [Poskytovanie sociálnej pomoci ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám](#)** (PDF, 653 kB)

- [PP5: Od Levoče po Spišský hrad – politiky medziobecnej spolupráce](#) (PDF, 667 kB)
- [PP6: Mesto pre všetkých – integračná stratégia](#) (PDF, 674 kB)
- [PP7: Stratégia nakladania s komunálnymi odpadmi v meste Partizánske](#) (PDF, 657 kB)
- [PP8: Transparentnosť výkonu samosprávy a otvorené dáta](#) (PDF, 666 kB)
- [PP9: Návrh stratégie zabezpečenia prístupnosti pre všetkých](#) (PDF, 682 kB)
- [PP10: Využívanie verejných priestorov a plôch na lokálnej úrovni](#) (PDF, 658 kB)
- [PP11: Trvalo udržateľná mobilita](#) (PDF, 674 kB)
- [PP12: Integrácia marginalizovaných skupín do procesu tvorby verejných politík](#) (PDF, 670 kB)

Krok za krokom, alebo analýza pilotnej schémy z pohľadu jej nastavenia, financovania, organizačného zabezpečenia, ako aj technickej a administratívnej stránky

Spracovaná analýza pilotnej schémy z pohľadu jej nastavenia, financovania, organizačného zabezpečenia, ako aj technickej a administratívnej stránky procesov s názvom [Krok za krokom](#) (PDF, 327 kB), ponúka pohľad na štyri fázy realizácie pilotnej schémy: dve fázy prípravy (výber projektov a dopracovanie pilotnej schémy v zmysle požiadaviek donora a podmienok čerpania finančných prostriedkov z EŠIF, realizačnú fázu, ako aj fázu vyhodnotenia pilotnej schémy ako nového mechanizmu podpory participácie v praxi.

Čo nás naučila pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politík?

Ako budovať kapacity subjektov verejnej správy vo vzťahu k participatívnej tvorbe verejných politík? Ako cielene podporiť proces zavádzania participácie do praxe verejnej správy? Aké sú najvhodnejšie mechanizmy učenia sa? Ako nadobudnuté skúsenosti, poznatky a hodnotové nastavenie odovzdáva ďalej? Ako zabezpečiť, aby nadobudnutá skúsenosť bola socializovaná a inštitucionalizovaná? Ako zabezpečiť kolektívne učenie alebo proces učiacich sa inštitúcií? Určite jednou zo správnych odpovedí je práve presadzovanie pilotných schém participatívnej tvorby verejných politík. Spracovaný materiál s názvom [Zavádzať inovatívne postupy a zvládať rôznorodosť sa oplatí, alebo čo nás naučila pilotná schéma?](#) (PDF, 333 kB) je sumarizáciou našich zistení a súčasne sériou odporúčaní a rád pre nastavenie ďalších pilotných schém, ktoré cielene podporujú zavádzanie participácie do praxe. Jeho súčasťou sú aj štyri rôzne modely nastavenia pilotných schém, ktorých hlavným cieľom je budovanie kapacít v oblasti participatívnej tvorby verejných politík:

- [pilotná schéma pre ústredné orgány štátnej správy,](#)
- [pilotná schéma pre vyššie územné celky,](#)
- [pilotná schéma pre miestnu územnú samosprávu](#) (PDF, 713 kB),
- [pilotná schéma budovania komunit praxe](#) (PDF, 432 kB).

Pilotné projekty

Dvanásť pilotných projektov participatívnej tvorby verejných politík

ÚSV ROS zriadil päťčlennú výberovú komisiu (Jana Plichtová, Milan Šagát, Marcel Zajac, Skarlet Ondrejčáková, Peter Straka), ktorá posudzovala 44 prijatých projektových zámerov. Splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti na základe odporúčania členov výberovej komisie vybral dvanásť pilotných projektov zapájania verejnosti do tvorby verejných politík, predložených dvanástimi mimovládnyimi neziskovými organizáciami, ktoré boli oficiálne oslovené so žiadosťou o spoluprácu na príprave a realizácii národného projektu ÚSV ROS.

Pilotné projekty testujú rôzne **participačné scenáre** a nástroje zapojenia verejnosti do tvorby verejných politík na **4 úrovniach** (národná, regionálna, mikroregionálna, lokálna) a zameriavajú sa na **širokú škálu tém** - sociálna inklúzia, otvorené dáta, udržateľná mobilita, deti a mládež, medziobecná spolupráca, využívanie verejných priestorov, odpadové hospodárstvo, environmentálna výchova a vzdelávanie.

Vďaka spolupráci medzi ÚSV ROS, subjektom verejnej správy (VS) a konkrétnou mimovládnu organizáciou tak z týchto pilotných projektov vznikne **dvanásť verejných politík, pripravených na zavedenie do praxe.**

Národná úroveň

Stratégia dlhodobej starostlivosti (PP1)

Partneri: ÚSV ROS, Asociácia na ochranu práv pacienta, MZ SR, MPSVR SR, ZMOS
[-memorandum](#) (PDF, 1 MB)

Participatívna realizácia koncepcie rozvoja práce s mládežou (PP2)

Partneri: ÚSV ROS, Rada mládeže Slovenska, MŠVVaŠ SR
[-memorandum](#) (PDF, 1 MB)

Regionálna úroveň

Krajská koncepcia environmentálnej výchovy a vzdelávania a osvetu v Trenčianskom kraji (PP3)

Partneri: ÚSV ROS, občianske združenie Špirála, Trenčiansky samosprávny kraj
[-memorandum](#) (PDF, 1 MB)

Poskytovanie sociálnej pomoci ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám (PP4)

Partneri: ÚSV ROS, Združenia na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím, Bratislavský samosprávny kraj
[-memorandum](#) (PDF, 937 kB)

Mikroregionálna úroveň

Od Levoče po Spišský hrad – politiky medziobecnej spolupráce (PP5)

Partneri: ÚSV ROS, Centrum antropologických výskumov, klaster obcí Spiša (Spišský Hrhov, Doľany, Domaňovce, Klčov, Nemešany, Baldovce, Buglovce)
[-memorandum](#) (PDF, 1 MB)

Mesto pre všetkých – integračná stratégia (PP6)

Partneri: ÚSV ROS, Centrum pre výskum etnicity a kultúry, mesto Svidník a obce z OZ Dukla
[-memorandum](#) (PDF, 1 MB)

Lokálna úroveň

Stratégia nakladania s komunálnymi odpadmi v meste Partizánske (PP7)

Partneri: ÚSV ROS, občianske združenie Priatelia Zeme, mesto Partizánske
[-memorandum](#) (PDF, 1 MB)

Transparentnosť výkonu samosprávy a otvorené dáta (PP8)

Partneri: ÚSV ROS, občianske združenie Utópia, mesto Hlohovec
[-memorandum](#) (PDF, 1 MB)

Návrh stratégie zabezpečenia prístupnosti pre všetkých (PP9)

Partneri: ÚSV ROS, Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska, mesto Nitra
[-memorandum](#) (PDF, 1 MB)

Využívanie verejných priestorov a plôch na lokálnej úrovni (PP10)

Partneri: ÚSV ROS, Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť (SGI), hlavné mesto Bratislava
[-memorandum](#) (PDF, 1 MB)

Trvalo udržateľná mobilita (PP11)

Partneri: ÚSV ROS, Nadácia Ekopolis, mesto Banská Bystrica
[-memorandum](#) (PDF, 1 MB)

Integrácia marginalizovaných skupín do procesu tvorby verejných politík (PP12)

Partneri: ÚSV ROS, Rómsky inštitút, obec Lenartov
[-memorandum](#) (PDF, 1 MB)

Pilotný projekt č. 1 - Stratégia dlhodobej starostlivosti

„Prognózy poukazujú na nastupujúce starnutie obyvateľstva (skupiny obyvateľov nad 65, resp. nad 80 rokov), čo bude následne vytvárať tlak ako na finančnú udržateľnosť systému dlhodobej starostlivosti, tak aj na kvalitu poskytovaných služieb. Predpokladá sa, že v roku 2060 sa podiel obyvateľstva vo veku 80+ rokov zvýši na 12 % zo súčasných 3 %.“ (Prognostické výstupy Slovenskej akadémie vied).

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

- **Realizátor:** Asociácia na ochranu práv pacienta
- **Partner pilotného projektu:** Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
- **Úroveň verejnej správy:** národná
- **Téma:** zdravotná starostlivosť - stratégia dlhodobej starostlivosti o odkázané osoby
- **Cieľ projektu:** aktualizácia Stratégie dlhodobej starostlivosti odkázaných a Akčný plán implementácie Stratégie
- **Odborní garanti:** Mária Lévyová/Asociácia na ochranu práv pacienta
- **Ďalší zapojení experti:** Katarína Kafková, Radmila Strejčková, Helena Valčeková, Zuzana Fabianová, Milada Dobrotková, Eva Halušková, Denisa Strapončeková, Magdaléna Salančíková, Boris Bánovský, Michaela Laktišová, Tatiana Hrindová, Zuzana Chmelová, Zuzana Katreniaková, Peter Marčan, Karin Matejcová, Tomáš Szalay

ZÁMER

V roku 2004 bol pripravený prvý návrh zákona o dlhodobej starostlivosti. Dodnes nie je na Slovensku dostupná právna úprava, ktorá by ustanovila podmienky poskytovania dlhodobej starostlivosti občanom, ktorá by definovala nárok na poskytnutie služieb dlhodobej starostlivosti a ustanovila podmienky viaczdrojového financovania dlhodobej starostlivosti. Zainteresovaní, najmä osoby potrebujúce dlhodobú starostlivosť a ich zástupcovia, subjekty zabezpečujúce čiastkovú starostlivosť, verejní a neverejní poskytovatelia služieb, ako aj rezort Ministerstva zdravotníctva SR (ďalej len "MZ SR") a Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len "MPSVR SR") majú záujem na riešení tejto problematiky v prospech občanov. Ako prvý krok je nevyhnutná aktualizácia existujúcej „Stratégie dlhodobej starostlivosti“ z dielne MZ SR a následne celospoločenská diskusia k nastaveniu a implementácii Stratégie.

VÝCHODISKÁ

Problematika dlhodobej starostlivosti je často spomínanou témou na mediálnej aj na politickej úrovni, napriek tomu však zostáva komplexne neriešená. Po pätnástich rokoch od vytvorenia prvého legislatívneho zámeru – návrhu zákona o dlhodobej starostlivosti (2004 – 2006) zákon stále neexistuje a opakované snahy o jeho znovuvytvorenie a prijatie zlyhávajú. Dôvodov na vysvetlenie tohto stavu je niekoľko: od historického kontextu oddelenia sociálnej a zdravotnej starostlivosti pod dva rozličné sektory cez decentralizáciu a deetatizáciu oblasti poskytovania sociálnych služieb, keď sa kompetencia poskytovania týchto typov služieb preniesla na regionálne a miestne samosprávy, a s tým spojená fiškálna decentralizácia, až po nejasnú spoluprácu dvoch najkompetentnejších rezortov – MPSVaR SR a MZ SR v tejto oblasti.

VÝSLEDNÁ POLITIKA: Stratégia dlhodobej sociálno – zdravotnej starostlivosti v Slovenskej republike

- [Pilotný projekt č. 1 \(Stratégia dlhodobej starostlivosti\): Stratégia dlhodobej sociálno-zdravotnej starostlivosti v Slovenskej republike](#) (PDF, 4 MB)

4 LEGISLATÍVNE NÁVRHY:

- [Pilotný projekt č. 1 \(Stratégia dlhodobej starostlivosti\): Súbor legislatívnych zmien za projekt PP1: Stratégia dlhodobej starostlivosti - formulovanie návrhov na legislatívne zmeny za účelom zefektívnenia VS a aktualizovaná Stratégia dlhodobej starostlivosti odkázaných](#) (PDF, 832 kB)

SPRIEVODNÉ VÝSTUPY

- [Pilotný projekt č. 1 \(Stratégia dlhodobej starostlivosti\): Analýza nedostatkov súčasného systému komplexného sociálneho zabezpečenia osôb a zdravotnej starostlivosti osôb spadajúcich do systému dlhodobej starostlivosti](#)(PDF, 3 MB)

PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA

- autori: Alexandra Poláková Suchalová a Daniel Klimovský
- [príbeh pilotného projektu č. 1](#) (PDF, 1 MB)

ROZHOVOR S REALIZÁTORMI PROJEKTU

- [Stratégia dlhodobej starostlivosti](#) (newsletter, máj 2019)

ZÁVEREČNÁ KONFERENCIA

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti
Vás srdečne pozýva na odbornú konferenciu na tému

POSKYTOVANIE DLHODOBEJ STAROSTLIVOSTI NA SLOVENSKU

4. júna 2019 v Zichyho paláci na Ventúrskej 9 v Bratislave

Cieľom konferencie je spoločne deklarovať záujem o potreby tých občanov na Slovensku, ktorí sú zo zdravotných dôvodov dlhodobo odkázaní na pomoc spoločnosti. Vzájomná výmena skúseností počas celého rokovania pomôže naštartovať nové riešenia a prinesie pozitívny posun v oblasti dlhodobej starostlivosti (aktualizácia návrhu Stratégie dlhodobej starostlivosti, zmeny v právnych predpisoch o dlhodobej starostlivosti).

V prípade Vášho záujmu o účasť na podujatí, vyplňte elektronickú prihlášku:
<http://www.minv.sk/?ros> najneskôr do 30. mája 2019.
Akceptácia Vašej prihlášky Vám bude zaslaná s podrobnejším programom na e-mailovú adresu (z prihlášky).

Podujatie sa realizuje v rámci národného projektu Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík financovaného z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu cez OP Efektívna verejná správa, v ktorom ÚSV SR ROS zastrešil spoluprácu Asociácie na ochranu práv pacientov SR, Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR a Ministerstva zdravotníctva SR.

STAV IMPLEMENTÁCIE

- V období mesiacov august – september 2019, Ministerstvo zdravotníctva SR pripravilo *Súbor legislatívnych zmien a návrhov na legislatívne zmeny za účelom zefektívnenia verejnej správy*, ktoré sa podarilo v rámci projektu presadiť a novelizovať. Súbor obsahoval aj vykonávacie predpisy (vyhlášky, opatrenia), upravujúce zmeny v oblasti poskytovania zdravotnej a ošetrovateľskej starostlivosti, ktoré neboli predmetom zoznamu zákonov z opisu projektu.
- Finalizácia *Stratégie dlhodobej starostlivosti odkázaných sa uskutočnila* v októbri 2019. K zverejneniu aktualizovanej Stratégie dlhodobej sociálno-zdravotnej starostlivosti (ďalej len "SDSZS") v Slovenskej republike na webovej stránke MZ SR došlo v novembri 2019 (<https://www.health.gov.sk/Clanok?strategia-dlhodobej-socialno-zdravotnej-starostlivosti-v-sr>).
- Ambíciou Stratégie DSZS je iniciovať verejnú diskusiu, k dosiahnutiu celospoločenského konsenzu, vo veci nastavenia a implementácie opatrení, ktoré budú nosnými piliermi systémového zabezpečenia dlhodobej sociálno-zdravotnej starostlivosti pre všetkých občanov.
- Prácu na odpočítaných výstupoch skomplikovali okolnosti, ktoré celý proces sprevádzali. Riešenie tejto problematiky dostali upustenia, po zverejnení prioritnej úlohy vlády, o potrebe vypracovania a schválenia zákona o dlhodobej starostlivosti v roku 2018. Zároveň sa uskutočnila dohoda medzi kompetentnými ministerstvami o čiastkových legislatívnych riešeniach v oblasti následnej starostlivosti, ktoré do ukončenia projektu neboli schválené.
- Návrh zákona o dlhodobej starostlivosti a dlhodobej podpore integrácie osôb s funkčným obmedzením (Zákon o dlhodobej starostlivosti a podpore) a o zmene a doplnení niektorých zákonov, bol členom pracovnej skupiny predložený na pripomienkovanie v dvoch verziách, v marci a v júni 2019. Materiál MZ SR nebol z politických dôvodov prerokovaný vládou SR aj vzhľadom k termínu blížiacich sa parlamentných volieb (29. februára 2020) a stanovených legislatívnych postupov pri prerokovávaní a schvaľovaní zákonov, k príprave návrhu stratifikácie nemocničných lôžok a následnej zdravotnej starostlivosti
- Oba rezorty sa dohodli na úpravách vlastných systémov, pretože ich považovali za realizovateľnejšie z časového hľadiska (príprava právnej úpravy, uvedenie zmien do praxe), a aj z vecného hľadiska (jednoduchšie a zrozumiteľnejšie zavedenie zmien do praxe)
- Návrh zákona, ktorého predmetom bola stratifikácia nemocníc, neprešiel v parlamente. Vláda SR vzala späť z rokovania parlamentu návrh reformy nemocníc, tzv. stratifikácie a ministerka zdravotníctva Andrea Kalavská na znak nesúhlasu podala demisiu.
- Celý proces spochybňujú vyjadrenia politikov, že majú reálny záujem tieto problémy riešiť. Zľahčovanie problémov, ignorácia spolupráce, dokonca verejne deklarovaný nezáujem a neochota vzájomne spolupracovať, vyvolávajú obavy pred budúcnosťou, ktorá čelí nárastu odkázaných osôb na dlhodobú starostlivosť na Slovensku.

ĎALŠIE RELEVANTNÉ ČLÁNKY, ALEBO VÝSTUPY

- [Hlas menších - 12 prípadových štúdií zo zapájania zraniteľných skupín do tvorby verejných politík](#) (PDF, 3 MB)
 - **Zapájanie ľudí so zdravotným postihnutím do tvorby politiky sociálnych služieb na národnej úrovni. (str. 37 – 59 uvedenej publikácie)**
 - Čo je potrebné na zapojenie ľudí so zdravotným postihnutím? Publikácia definuje dve línie možných opatrení, ktoré musia byť systémovo nastavené na národnej úrovni, aby mohli úspešne pokračovať do regionálnych a lokálnych riešení: Prvá uvádza potrebu zapojenia ľudí s rôznymi druhmi a stupňami zdravotných postihnutí, druhá sa zameriava na zlepšenie zručností a schopností jednotlivcov a organizácií presadzovať svoje práva a podieľať sa na tvorbe verejnej politiky. Efektívnym prostriedkom sa javí posilnenie sebaobhajovania postaveného na princípe, že najlepším expertom na svoj život je samotný klient.
 - **Participácia ľudí so zdravotným postihnutím na tvorbe koncepcie rozvoja sociálnych služieb na regionálnej úrovni. Trnavský samosprávny kraj. (str. 63 uvedenej publikácie)**
 - Kapitola do kontextu zapájania ľudí so zdravotným postihnutím prináša pojem sociálnej participácie, ktorá hovorí, že inštitúcie sú spravodlivé vtedy, ak umožňujú všetkým participovať na ich fungovaní ako rovnocenným bytostiam. Súčasne pomenúva bariéry, ktoré napriek prijatým koncepciám, stratégiám a dokumentom o zapájaní všetkých občanov do tvorby verejných politík, bránia ľuďom so zdravotným postihnutím plne sa zapojiť do spoločnosti.
 - **Príprava koncepcie sociálnych služieb v rámci Trnavského samosprávneho kraja na roky 2015 – 2020 a participácia ľudí so zdravotným postihnutím (str. 66 – 80 uvedenej publikácie)**
 - Aká je reálna situácia zapájania ľudí so zdravotným postihnutím v kraji? Aké sú hlavné kritériá a princípy na úspešné zapojenie týchto ľudí? Na čo všetko treba myslieť? Kapitola popisuje aktivity kraja, ktoré prispievajú k zlepšovaniu situácie ľudí so zdravotným postihnutím a ako sa podarilo debarierizovať prístup ľudí so zdravotným postihnutím, ktorí tak nemajú problém prísť na úrad. Súčasne však poukazuje na limity a bariéry prípravy koncepcie so zapojením ľudí so zdravotným postihnutím a vnímanie ich kompetentnosti participovať na tvorbe verejných politík.
 - **Participácia ľudí so zdravotným postihnutím na tvorbe komunitného plánu sociálnych služieb v Banskej Bystrici (str. 81 – 122 uvedenej publikácie)**
 - Čo je sociálnym kapitálom občianskej spoločnosti? Aký význam má participácie ľudí so zdravotným postihnutím? Ako a tvoril komunitný plán rozvoja sociálnych služieb? Aká bola účasť aktérov, aké metódy boli zvolené? Kapitola popisuje spôsob zapájania ľudí so zdravotným postihnutím na lokálnej úrovni a poskytuje spätnú väzbu mestu, ktoré má záujem zapájať ľudí so zdravotným postihnutím. Poukazuje na nejasnosť vnímania participácie u jednotlivých subjektov, kedy často dochádza k zamieňaniu procesov a obsahov, naráža na problém

ochranárskeho prístupu k ľuďom so zdravotným postihnutím, na ich škatuľkovanie, ako niekoho, koho treba chrániť, bez ich vťahovania do riešenia ich problémov.

KONTAKTY

- [Mária Lévyová](#) - prezidentka AOPP
- [Silvia Ďurechová](#) - ÚSV ROS

Pilotný projekt č. 2 - Participatívna realizácia koncepcie rozvoja práce s mládežou

Katarína Čavojská z Rady mládeže Slovenska: „Bariérou pre participáciu mládeže nie je len mocenské nastavenie systému tvorby politiky. Často je to aj vysoko odborný jazyk či zložitý administratívny proces, ktorý tento systém charakterizuje. Prekážky však môžu byť aj na strane mladých ľudí – nedostatok kompetencií potrebných na aktívne zapojenie sa do legislatívneho procesu.“

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

- **Realizátor:** Rada mládeže Slovenska (RMS)
- **Partner pilotného projektu:** Ministerstvo školstva vedy, výskumu a športu SR (MŠVVaŠ SR)
- **Úroveň verejnej správy:** národná
- **Téma:** rozvoj práce s mládežou
- **Cieľ projektu:** analýza možných scenárov financovania práce s mládežou a príprava návrhu nového znenia Zákona o podpore práce s mládežou
- **Odborní garanti:** Michal Považan/Rada mládeže Slovenska, Ivan Hromada/Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR
- **Ďalší zapojení experti:** Katarína Čavojská, Beata Šimurdová, Katarína Batková, Michaela Besedová, Peter Drál, Irena Jenčová, Juraj Králik, Peter Lenčo, Nicola Tokárová, Peter Gušťačík, Miroslava Žilinská, Ján Marušinec, Ester Tilová, Matej Cíbik, Eva Masárová

ZÁMER

- **Koncepcia rozvoja práce s mládežou** je strategickým dokumentom štátnej politiky, ktorý špecifikuje prioritné ciele štátu v oblasti práce s mládežou. Schválená Koncepcia obsahuje popis reálnych problémov politik voči mládeži a víziu želaného stavu, ale návrhy riešení problémov a zodpovednosť orgánov za ich implementáciu neurčuje (nedostatok zdrojov a nízka politická priorita v čase prípravy dokumentu). Je nutné vyjasniť nejasné postavenie štátu a samospráv pri podpore práce s mládežou, jasne zdefinovať aktérov práce s mládežou medzi verejnoprávnymi a súkromnými subjektmi, aktualizovať kritériá práce s mládežou (opatrenie ministerstva MŠVVaŠ SR), ako aj navrhnúť spôsoby a formy financovania práce s mládežou z verejných zdrojov na úrovni samospráv a ďalších subjektov verejnej správy.

VÝCHODISKÁ

- Mládež tvorí skoro pätinu obyvateľov Slovenska. Zo všetkých strán sa však ozýva, že mládež sa mení z roka na rok, podobne ako sa mení celá spoločnosť. Dnešná mládež je iná ako mládež pred desiatimi rokmi. Mladí ľudia žijú vo virtuálnom svete, často zo Slovenska odchádzajú a viacerí z nich sa už neplánujú vrátiť. Napriek dlhoročnej tradícii spolkov na Slovensku počet členov mládežníckych organizácií stagnuje. V súčasnosti existuje množstvo problémov, napríklad nedostatok finančných zdrojov určených na aktivity s mládežou či prakticky neexistujúci výskum mládeže.

VÝSLEDNÁ POLITIKA: Návrh zákona o podpore práce s mládežou

- [Pilotný projekt č. 2 \(Participatívna realizácia koncepcie rozvoja práce s mládežou\): Návrh Zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 406/2011 Z. z. o dobrovoľníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 440/2015 Z. z.](#) (PDF, 455 kB)

ODBORNÁ PUBLIKÁCIA: Participácia: cesta mladých ľudí k politikám

- [Pilotný projekt č. 2 \(Participatívna realizácia koncepcie rozvoja práce s mládežou\): Participácia: cesta mladých ľudí k politikám](#)
 - **Autori:** Katarína Čavojská, Michaela Besedová
 - **Stručná charakteristika dokumentu:** O tom, že je hlas mladých dôležitý a potrebný, niet pochýb. Akú šancu však dostávajú mladí ľudia na participáciu? Autorky mapujú význam a úroveň zapájania mladých, približujú postoje dnešných mladých ľudí, význam mládežníckych organizácií, neformálnych mládežníckych iniciatív, ale aj odkrývajú príčiny dezilúzie mladých ľudí z politiky, či činnosti verejnej správy.
 - **Štruktúra dokumentu:**
 - Úvod
 - Akí sú dnešní mladí ľudia?
 - O národnom projekte participácia
 - Zoznam použitej literatúry

SPRIEVODNÉ VÝSTUPY

- [Pilotný projekt č. 2 \(Participatívna realizácia koncepcie rozvoja práce s mládežou\): Z hlavy na nohy - správa z participačného procesu k zmene zákona o podpore práce s mládežou](#) (PDF, 609 kB)
- [Pilotný projekt č. 2 \(Participatívna realizácia koncepcie rozvoja práce s mládežou\): Návrh na zriadenie Fondu pre podporu aktivít detí a mládeže a práce s nimi](#) (PDF, 1 MB)
- [Pilotný projekt č. 2 \(Participatívna realizácia koncepcie rozvoja práce s mládežou\): Analýza potrieb mladých ľudí](#) (PDF, 791 kB)
- [Pilotný projekt č. 2 \(Participatívna realizácia koncepcie rozvoja práce s mládežou\): Kritéria pre posudzovanie kvality práce s mládežou](#) (PDF, 897 kB)

- [Pilotný projekt č. 2 \(Participatívna realizácia koncepcie rozvoja práce s mládežou\): Analýza zapojenia verejných, súkromných a občianskych aktérov do práce s mládežou](#) (PDF, 909 kB)
- [Pilotný projekt č. 2 \(Participatívna realizácia koncepcie rozvoja práce s mládežou\): Spôsoby a formy financovania práce s mládežou vo vybraných krajinách Európskej únie a na Slovensku](#) (PDF, 1 MB)

PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA

- autori: Tomáš Jacko a Daniel Klimovský
- [príbeh pilotného projektu č. 2](#) (PDF, 989 kB)

ROZHOVOR S REALIZÁTORMI PROJEKTU

- [Mladí ľudia volajú po zmene](#) (newsletter, október 2018)

ZÁVEREČNÁ KONFERENCIA

STAV IMPLEMENTÁCIE

- v období mesiacov apríl – máj 2019 bol pripravený návrh zákona z dielne Rady mládeže Slovenska vrátane dôvodovej správy, ako reakcie na celý proces spolupráce s MŠVVaŠ SR
- návrh nebol predmetom Opisu projektu, ale vzišiel z realizácie pilotného projektu na základe dynamických riešení na projekte, ktoré reagovali na aktuálne výzvy a problémy v sektore/oblasti (podpora práce s mládežou)
- návrh vychádzal z analytickej činnosti a ponúkol návrh a riešenie pre implementáciu Koncepcie rozvoja práce s mládežou, a to zriadením *Fondu mládeže*
- návrh bol vytvorený na základe transparentného a verejného participatívneho procesu, do ktorého boli pozvaní tak stakeholderi v rámci sektora, ako aj priamo mladí ľudia z rôznorodého prostredia
- návrh zákona o zriadení *Fondu* na podporu aktivít detí a mládeže bol zo strany MŠVVaŠ SR odmietnutý na ďalšie riešenie v legislatívnom procese,
- nepredpokladáme jeho predloženie do schvaľovacieho procesu v súčasnosti, avšak takáto politika bola vytvorená a je stále prístupná pre vedenie MŠVVaŠ SR, ktoré si môže predložený návrh zákona a výsledky analytickej činnosti osvojiť, alebo o nich v budúcnosti diskutovať
- koncom mája 2019 Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR predložilo vlastný návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia niektoré zákony 360/2019 zo strany MŠVVaŠ SR

- zverejnenie predbežnej informácie číslo PI/2019/133 o zámere novelizovať zákon 282/2008 zo strany MŠVVaŠ SR sa uskutočnilo v máji 2019, dňa 29.05.2019 bol ohlásený začiatok štádia predbežného konania k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktoré boli oficiálne zaslané na MŠVVaŠ SR
- Rada mládeže Slovenska spracovala pripomienky k predbežnej informácii k návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou a o zmene a doplnení zákona č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a oficiálne ich zaslala v máji 2019 na MŠVVaŠ SR
- dňa 05.06.2019 bola ukončená predbežná informácia
- verejná on-line konzultácia k návrhu zákona prebiehala v dňoch 15.06. až 10.07.2019
- nasledovalo medzirezortné pripomienkové konanie (MPK) k návrhu zákona a jeho vyhodnotenie
 - dátum začiatku MPK: 10.07.2019
 - dátum konca MPK: 30.07.2019
 - ďalším krokom bolo zapracovanie zmien - posledná zmena sa uskutočnila 13.08.2019 v rámci legislatívneho procesu LP/2019/527
 - návrh zákona bol predložený do parlamentu v auguste 2019 (dátum doručenia 22.8.2019)
 - zákon bol schválený a vstúpil do platnosti 13.11.2019
 - zákon je účinný od 01.01.2020.

ĎALŠIE RELEVANTNÉ ČLÁNKY, ALEBO VÝSTUPY

- [Hlas menšín - 12 prípadových štúdií zo zapájania zraniteľných skupín do tvorby verejných politík \(PDF, 3 MB\)](#)
 - **Participácia detí a mladých na národnej úrovni – príprava Národného akčného plánu pre deti (str. 131 – 157 uvedenej publikácie)**
 - Štúdia odpovedá na otázky: Aké sú problémy detí, ktoré by mali riešiť verejné politiky? Aké sú špecifiká zapájania mladých ľudí? Aké sú optimálne formy participácie mladých ľudí? Ako deti naozaj rozumejú svojim právam? Zároveň vychádza z teoretického modelu participácie detí a mladých ľudí, ktorí stojí na štyroch pilieroch – priestor (nielen fyzický, ale aj symbolický a sociálny, kde sú povzbudzovaní k tomu, aby vyslovili svoj názor), hlas (musí to byť skutočne ich autentický hlas, nie posilnený hlas dospelých prostredníctvom detí), publikum (hlas detí musí byť vypočutý) a vplyv (dať hlas deťom vyžaduje v skutočnosti aj naozaj veci meniť). Pri analýze konkrétnej prípravy národného akčného plánu pre deti štúdia zistovala ako tému participácie vôbec jednotliví aktéri vnímajú. Poukazuje na veľmi slabú mieru kultúry participácie a občianskej angažovanosti, ktorá u mladých ľudí súvisí aj so vzdelávacím systémom, ktorý nevedie mladých ľudí k participácii. Kapitola súčasne odhaľuje aj jeden z kľúčových problémov v tejto oblasti, ktorým je považovanie detí a mladých ľudí za nezrelých, nerozumných hráčov.

KONTAKTY

- [Katarína Batková](#) – riaditeľka RMS
- [Ivan Hromada](#) – riaditeľ odboru mládeže MŠVVaŠ SR
- [Jana Gažurová](#) - ÚSV ROS

Pilotný projekt č. 3 - Krajská koncepcia environmentálnej výchovy a vzdelávania a osvetu v Trenčianskom kraji

Danka Gavalierová z Trenčianskeho samosprávneho kraja: „Občanom by som odkázala, že každý môže po svojich malých krokoch prispieť k zmene, nech sa toho neboja. Netreba mať pocit, že to má v rukách niekto mocný. Lebo keď všetky rybky plávajú jedným smerom, tak to hneď vyzerá inak. Ak každý začne svoj malý kúsok meniť, zvýši svoje environmentálne správanie, prípadne podnikne ďalšie kroky týmto smerom, potom to vo výsledku môže vyzeráť veľmi dobre. A môže to byť veľmi skoro, nemusíme sa baviť ani o horizonte mnohých rokov.“ (newsletter, február/2018: [Viac sprievodcom menej diktárom](#))

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

- **Realizátor:** Špirála, z.z.p.o.
- **Partner pilotného projektu:** Trenčiansky samosprávny kraj
- **Úroveň verejnej správy:** regionálna
- **Téma:** environmentálna výchova, vzdelávanie a osвета
- **Cieľ projektu:** participatívna tvorba Krajskej koncepcie environmentálnej výchovy a vzdelávania a osvetu v Trenčianskom samosprávnom kraji do roku 2030 a Akčný plán ku koncepcii
- **Odborní garanti:** Richard Medal/Špirála, z.z.p.o., Dana Gavalierová a neskôr Andrea Molnárová/Trenčiansky samosprávny kraj
- **Ďalší zapojení experti:** Nikola Bľachová, Ladislav Bíro, Eva Bočincová, Juraj Hipš, Dagmar Lišková, Tatiana Masárová, Alena Paššová, Jaroslava Pupišová, Katarína Rajcová, Juraj Smatana, Silvia Szaboová, Svetozár Šomšák, Gabriela Támová, Eva Živčicová, Zuzana Gallayová, Martin Maciček

ZÁMER

Projekt sa zameriava na zvyšovanie povedomia o životnom prostredí a jeho ochrane v prepojení na rôzne oblasti života (napr. odpadové hospodárstvo, doprava, energie, udržateľné verejné stravovanie, atď.), so snahou znížiť negatívny dopad životného štýlu a každodenných aktivít jednotlivcov, domácností, firiem a inštitúcií na našu planétu.

VÝCHODISKÁ

V posledných desaťročiach sa problematika výchovy, vzdelávania a osvetu o životnom prostredí dostáva do popredia, čo vyplýva aj z celosvetovej diskusie o možných hrozbách vyplývajúcich zo znečisteného ovzdušia, extrémnych teplôt, prírodných katastrof atď. Väčšina alarmujúcich správ sa zatiaľ netýka priamo Slovenska (napr. správa Environmentálneho programu OSN sa vo veľkej miere venuje problémom v Afrike či Ázii), ale Slovensko je súčasťou globálneho sveta a téma ochrany a tvorby životného prostredia sa ho bezprostredne dotýka. Udržateľný rozvoj je úzko prepojený s tým, ako k životnému prostrediu pristupujeme. Zachovanie životného prostredia pre ďalšie generácie v čo najmenej pozmenenej podobe je nevyhnutnosťou. Dôležitú úlohu plní enviromentálne vzdelávanie, výchova a osвета. Samosprávne kraje, ktorých sa tento projekt predovšetkým týka, sú zriaďovateľmi stredných škôl. Základné školy zriaďujú mestá a obce. Úloha obcí, miest a krajov pri zavádzaní výchovy, vzdelávania a osvetu o ochrane životného prostredia je kľúčová.

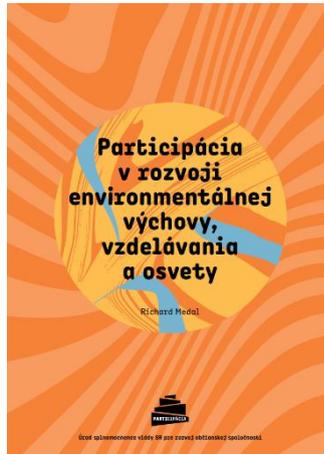
VÝSLEDNÁ POLITIKA: Krajská koncepcia environmentálnej výchovy a vzdelávania a osvetu v Trenčianskom kraji do roku 2030 (ďalej len "KK EVVO TSK") a Akčný plán ku koncepcii

- **Pilotný projekt č. 3 (Krajská koncepcia environmentálnej výchovy a vzdelávania a osvetu v Trenčianskom kraji):** Krajská koncepcia environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu v Trenčianskom samosprávnom kraji (PDF, 5 MB)

METODIKA PARTICIPÁCIE: Metodika prípravy Krajskej koncepcie environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu v Trenčianskom samosprávnom kraji

- **Pilotný projekt č. 3 (Krajská koncepcia environmentálnej výchovy a vzdelávania a osvetu v Trenčianskom kraji):** Metodika prípravy Krajskej koncepcie environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu v Trenčianskom samosprávnom kraji

- **Autor:** Richard Medal

-
- **Stručná charakteristika dokumentu:** Metodika zahŕňa podrobný popis krokov vedúcich k vypracovaniu „Krajskej koncepcie environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu v Trenčianskom samosprávnom kraji“, ktorá bola pripravená participatívne vo všetkých jej fázach (zber dát, podnetov, analýza, tvorba návrhovej časti, pripomienkovanie, schvaľovanie). Metodika zároveň hodnotí, či boli jednotlivé kroky zvolené vhodne a aký mali účinok. Jej cieľom je inšpirovať spracovávateľov obdobných koncepcií v ďalších samosprávnych krajoch, zdieľať získané skúsenosti a poskytnúť metodickú podporu.
- **Štruktúra dokumentu:**
 - Cieľové skupiny
 - Jednotlivé kroky zvolenej stratégie a poznámky k priebehu ich realizácie
 - Záverečné poznámky k participatívne procesu pri tvorbe a prijímaní KK EVVO TSK

SPRIEVODNÉ VÝSTUPY

- **Pilotný projekt č. 3 (Krajská koncepcia environmentálnej výchovy a vzdelávania a osvetu v Trenčianskom kraji):** Analýza stavu systému environmentálnej výchovy a vzdelávania v TSK (PDF, 1 MB)

PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA

- autori: Tomáš Jacko a Daniel Klimovský
- [príbeh pilotného projektu č. 3](#) (PDF, 850 kB)

ROZHOVOR S REALIZÁTORMI PROJEKTU

- [Viac sprievodcom, menej diktátorom](#) (newsletter, február 2018)

ZÁVEREČNÁ KONFERENCIA

STAV IMPLEMENTÁCIE

- Zastupiteľstvo Trenčianskeho samosprávneho kraja schválilo 8. júla 2019 Krajskú koncepciu environmentálnej výchovy a vzdelávania a osvetý v Trenčianskom kraji do roku 2030 aj s Akčným plánom do r. 2021.
- Koncepcia bola schválená bez pripomienok. Z 38 prítomných poslancov hlasovalo za jej schválenie 28 poslancov a 10 poslancov nehlasovalo. Výsledkom rokovania s vedením kraja je naplánované zriadenie koordinačnej kancelárie a zostavenie pracovných tímov v roku 2019 a naplánované navýšenie finančných prostriedkov v rozpočte kraja na plnenie navrhnutých aktivít, vrátane projektovej prípravy krajského ekocentra v roku 2020. Plán krokov v roku 2020:
 - TSK plánuje prijať od roku 2020 dvoch zamestnancov na Odbor regionálneho rozvoja ktorí sa budú plne venovať implementácii Koncepcie do praxe.
 - Výberové konania prebehnú na konci apríla 2020.
 - Pracovné miesta budú refundované v rámci podaného projektu prostredníctvom Operačného programu Efektívna verejná správa. V súčasnosti sa čaká na oznámenie o schválení/neschválení projektu.

ĎALŠIE RELEVANTNÉ ČLÁNKY, ALEBO VÝSTUPY NP PARTI

- Občianske participácia zdola v oblasti ochrany životného prostredia. Príprava energetických koncepcií CEPA v oblasti Poľana z publikácie [Hlas menších - 12 prípadových štúdií zo zapájania zraniteľných skupín do tvorby verejných politík](#) (PDF, 3 MB) (str. 158 – 190)
 - Proenvironmentálne postupy a povedomie stále narážajú na ekonomické argumenty, napriek tomu existujú príklady dobrej praxe. V rámci environmentálnych osvetových aktivít boli identifikované možnosti, ktorými je možné dospieť k využívaniu ekologických a prirodzených zdrojov kúrenia v podobe biomasy. Štúdia nielen vyvracia domnienky o tom, že k energeticky najnáročnejším užívateľom a znečisťovateľom patria Rómovia, ale súčasne potvrdila, že je potrebné a možné prizývať ich k participácii ako všetkých ostatných občanov.
- [Pilotný projekt číslo 7: Stratégia nakladania s komunálnymi odpadmi v meste Partizánske](#)

- **Pilotný projekt číslo 11: Trvalo udržateľná mobilita**
- **VIDEO: Konferencia ku Krajskej koncepcii environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvedy v Trenčianskom kraji (1. časť)**
 - O neformálnej environmentálnej výchove a vzdelávaní v rezorte životného prostredia s Milanom Chrenkom
 - O projekte Krajskej koncepcie environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvedy v Trenčianskom samosprávnom kraji s Richardom Medalom
- **VIDEO: Konferencia ku Krajskej koncepcii environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvedy v Trenčianskom kraji (2. časť)**
 - Predstavenie priorít pre najbližšie roky v rámci Krajskej koncepcie environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvedy (ďalej len "KK EVVO") v Trenčianskom samosprávnom kraji:
 - PRIORITA 1: Rozvoj infraštruktúry pre realizáciu KK EVVO (prezentuje: Ladislav Bíro)
 - PRIORITA 2: Podpora ľudských zdrojov pri realizácii KK EVVO (prezentuje: Gabriela Tánová)
 - PRIORITA 3: Rozvoj informačno-metodickej podpory pre realizáciu EVVO (prezentuje: Dagmar Lišková)
 - PRIORITA 4: Vytvorenie systému financovania KK EVVO (prezentuje: Andrea Molnárová)
 - Diskusia k predstaveniu priorít a návrhu Akčného plánu KK EVVO na roky 2020 - 2021
- **VIDEO: Konferencia ku Krajskej koncepcii environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvedy v Trenčianskom kraji (3. časť)**
 - Prezentácia a diskusia k Akčnému plánu Krajskej koncepcie environmentálnej výchovy, vzdelávaniu a osvedy v Trenčianskom samosprávnom kraji
 - Diskusia, návrhy a schválenie záverov konferencie

KONTAKTY

- **Jaroslav Baška** – predseda Trenčianskeho samosprávneho kraja
- **Andrea Molnárová** – referentka oddelenia životného prostredia a územného plánovania v Trenčianskom samosprávnom kraji
- **Richard Medal** – odborný garant
- **Dominika Haliénová** - ÚSV ROS

Pilotný projekt č. 4 - Poskytovanie sociálnej pomoci ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám

Marián Horanič zo Združenia na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím: „Pri celkovom počte obyvateľov Slovenska sa počet ľudí s mentálnym postihnutím hýbe niekde medzi päťdesiatitisíc až stotisíc. K tomu je potrebné prirátať členov rodiny a finálne číslo sa môže vyšplhať až na štyristo či päťstotisíc obyvateľov. Pol milióna ľudí už je v akejkolvek štatistike nezanedbateľné číslo.“ (paraf., newsletter, august/2018: **Majú ľudia s mentálnym postihnutím právo na šťastný život?**)

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

- **Realizátor:** Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím
- **Partner pilotného projektu:** Bratislavský samosprávny kraj
- **Úroveň verejnej správy:** regionálna
- **Téma:** sociálne služby, sociálna inklúzia, znevýhodnené skupiny, integrácia
- **Cieľ projektu:** participatívna tvorba Koncepcie rozvoja sociálnych služieb pre potreby ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodín na území Bratislavského samosprávneho kraja
- **Odborní garanti:** Iveta Mišová/Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím, Michaela Šopová a neskôr Jana Matulová/Bratislavský samosprávny kraj
- **Zapojení experti:** Marián Horanič, Zuzana Kolláriková, Miroslav Mišo, Silvia Horaničová, Ivana Vetešková, Ľubica Vyberalová, Štefánia Nováková, Mária Tomaško

ZÁMER

Všeobecne platí, že poskytované sociálne služby pre ľudí s mentálnym postihnutím (ktorí vzhľadom na širokú škálu diagnóz tvoria veľmi rôznorodú skupinu), zaostávajú za ich skutočnými potrebami. Povinnosť poskytovať a zabezpečovať sociálne služby osobám so zdravotným postihnutím, a teda aj osobám s mentálnym postihnutím a ich príbuzným, vyplýva samosprávnym krajom zo zákona. Ide o špecifický druh a rozsah služieb. Kompetencie v oblasti sociálnych služieb sú na úrovni samosprávnych krajov pomerne široké. Zámerom projektu je za účasti klientov (ľudí s mentálnym postihnutím) a ich rodinných príslušníkov, nadizajnovať a zavádzať dostupné služby pre klientov a ich rodiny, podporovať funkčnosť rodín a dosiahnuť maximálnu možnú mieru samostatnosti a nezávislosti človeka s mentálnym postihnutím. Výsledná koncepcia vznikla v snahe zvyšovať kvalitu života, rozšíriť možnosti zaradenia do spoločnosti a hlavne nastaviť služby „šité na mieru“ pre klientov s akýmkoľvek typom mentálneho znevýhodnenia a ich rodiny na území Bratislavského samosprávneho kraja.

VÝCHODISKÁ

Slovenský helsinský výbor, ktorý v roku 2003 sledoval dodržiavanie ľudských práv v domovoch sociálnych služieb na Slovensku vyhodnotil tento stav ako neakceptovateľný. Panovala zhoda v potrebe modernizácie systému a aspoň v čiastočnej deinštitucionalizácii (vytvorenie a zabezpečenie podmienok pre nezávislý a slobodný život ľudí odkázaných na pomoc spoločnosti v prirodzenom prostredí komunity, prostredníctvom kvalitných alternatívnych služieb vo verejnom záujme). V roku 2011 sa Ministerstvo sociálnych vecí a rodiny SR rozhodlo v spolupráci s ostatnými aktérmi konať a prihlásilo sa k deinštitucionalizácii v oblasti

poskytovania sociálnych služieb s cieľom prechodu na komunitnú sociálnu starostlivosť na Slovensku. Jeho súčasťou mal byť koordinovaný prístup zo strany všetkých zainteresovaných aktérov, ktorý by sledoval spoločný zámer. Jeho podstata mala spočívať v zmene prístupu k poskytovaným službám s cieľom dosiahnuť spokojnosť klientov a ich rodín. Plán prechodu na komunitnú starostlivosť a dnešná realita však od seba zostávajú naďalej vzdialené. Žiť nezávislý život v inštitúcii sa jednoducho nedá.

VÝSLEDNÁ POLITIKA: Koncepcia rozvoja sociálnych služieb pre potreby ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodín na území BSK

- [Titulná strana: Koncepcia rozvoja sociálnych služieb pre ľudí s mentálnym postihnutím v kompetencii Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2019 - 2021](#) (PDF, 367 kB)
- [Koncepcia rozvoja sociálnych služieb pre ľudí s mentálnym postihnutím v kompetencii Bratislavského samosprávneho kraja na roky 2019 - 2021](#) (PDF, 306 kB)
- [Uznesenie č. 147 / 2019 Bratislavského samosprávneho kraja o schválení Koncepcie rozvoja sociálnych služieb](#) (PDF, 60 kB)

SPRIEVODNÉ VÝSTUPY

- [Pilotný projekt č. 4 \(Poskytovanie sociálnej pomoci ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám\): Zisťovanie potrieb ľudí s mentálnym postihnutím \(detí i dospelých\) a ich rodín v oblasti sociálnych služieb](#) (PDF, 2 MB)

PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA

- autori: Tomáš Malec a Daniel Klimovský
- [príbeh pilotného projektu č. 4](#) (PDF, 853 kB)

ROZHOVOR S REALIZÁTORMI PROJEKTU

- [Majú ľudia s mentálnym postihnutím právo na šťastný život?](#) (newsletter, august 2018)

ZÁVEREČNÁ KONFERENCIA

Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Slovenskej republike
v spolupráci s Bratislavským samosprávnym krajom a Úradom splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti si Vás dovoľujú pozvať na

KONFERENCIA

POSKYTOVANIE SOCIÁLNEJ POMOCI ĽUĎOM S MENTÁLNYM POSTIHNUTÍM A ICH RODINÁM NA ÚZEMÍ BRATISLAVSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA

PREZENTÁCIA VÝSTUPOV PRIESKUMU POTRIEB

Dátum: 16. JANUÁRA 2019
Miesto konania: ÚRAD BRATISLAVSKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA, SABINOVSKÁ 16, BRATISLAVA
VEĽKÁ ROKOVACIA MIESTNOSŤ, PRÍZEMIE

Cieľom konferencie je priblížiť verejnosti výstupy prieskumu potrieb ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodín na území Bratislavského samosprávneho kraja a prezentovať aktuálne zistenia v tejto oblasti. Konferencia poskytne priestor na vzájomnú diskusiu o získaných výstupoch a o ich použití ako základov na tvorbu návrhu koncepčného materiálu rozvoja sociálnych služieb pre potreby ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodín.

Logos: Bratislavský samosprávny kraj, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, Európska únia, Národná rada SR, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

PROGRAM KONFERENCIE:

DOPOLNĽAVÁ ČASŤ
URČENÁ LEN PRE REALIZÁTOROV PROJEKTU:

10.00 – 11.30 BLOK Č.1

- Zhodnotenie výstupov projektu - zriadená diskusia so zapojenými subjektami

11.30 – 12.00 Obed

12.00 – 13.00 REGISTRÁCIA VŠETKÝCH ÚČASTNÍKOV KONFERENCIE spoločná s občerstvením

13.00 – 15.00 BLOK Č.2

- Otvorenie konferencie, zástupca Bratislavského samosprávneho kraja
- Príhovor Splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti **Martína Giszela**
- Predstavenie národného projektu Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík **Tomáš Malec**
- Predstavenie spolupráce OSV BSK a ZPMP v SR v rámci projektu Poskytovanie sociálnej pomoci ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám **Michala Šepová, Ivan Sekula, BSK**
- Prezentácia projektu Poskytovanie sociálnej pomoci ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám **Iveta Mišková, riaditeľka ZPMP v SR**
- Predstavenie výstupov dotazníkového prieskumu potrieb ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodín **Mazán Mazánová, ZPMP v SR**
- Predstavenie výstupov štúdií a rodinnými príslušníkmi ľudí s mentálnym postihnutím **Zuzana Kalláriková, ZPMP v SR**

15.00 – 15.30 Prestávka s občerstvením

15.30 – 18.00 BLOK Č.3

- Prezentácia potrieb mladých ľudí s dieťaťom s mentálnym postihnutím **Mária Tomaško, Platforma rodin detí so zdravotným postihnutím**
- Prezentácia potrieb získaných riadenými rozhovormi s ľuďmi s mentálnym postihnutím **Ivana Hakeová**
- Participatívna tvorba politik z pohľadu rodiča **Stefi Nováková**
- Diskusia a záver

Vzhľadom k obmedzenej kapacite miestnosti Vás **prosíme o potvrdenie Vašej účasti do 14. 01. 2019** e-mailom na misova@zpmvz.sk.

Tešíme sa na stretnutie s Vami, na Vaše názory, podnety a skúsenosti.

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, Bratislavský samosprávny kraj a Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Slovenskej republike podjedinili svoje sily a spolupracujú pri organizácii, realizácii a vyhodnotení národného projektu Úroveň splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti „Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík“.

Platný projekt s názvom **Poskytovanie sociálnej pomoci ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám** je súčasťou národného projektu, ktorého prostredníctvom štruktúrnych fondov a Operačného programu Efektívne verejné správy. Cieľom projektu je vytvoriť nástroj na presadzovanie politik v oblasti sociálnych služieb na konkrétne ciele služby - ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodiny na území Bratislavského samosprávneho kraja.

STAV IMPLEMENTÁCIE

Poslanci Bratislavského samosprávneho kraja dňa 14. júna 2019 uznesením č. 147/2019 jednomyseľne schválili Konceptiu rozvoja sociálnych služieb pre ľudí s mentálnym postihnutím v kompetencii BSK na roky 2019 – 2021. Návrh koncepcie je výsledkom participácie na spoločnom projekte Združenia na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Slovenskej republike (ZPMP v SR), Odboru sociálnych vecí BSK a Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ÚSV ROS).

Odpočet zrealizovaných opatrení uvádzaný nižšie je súčasťou „Správy o stave zabezpečenia sociálnych služieb v regióne Bratislavského samosprávneho kraja za rok 2019“, ktorá bola dňa 26.06.2020 prerokovaná na rokovaní Zastupiteľstva BSK a bola vzatá na vedomie bez pripomienok. Koncepcia rozvoja sociálnych služieb pre potreby ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodín na území BSK sa začala realizovať v nasledovných bodoch a opatreniach:

- C.1. Podpora informovanosti ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodín;
- C.2. Podpora rozvoja sociálnych služieb pre ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodiny;
- C.3. Podpora zlepšovania životných podmienok prijímateľov sociálnych služieb s mentálnym postihnutím v zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK;
- C.4. Podpora iniciatív zameraných na zlepšenie životných podmienok a spoločenského uplatnenia sa ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodín v oblastiach, ktoré nespádajú do kompetencie BSK.

C.1. Podpora informovanosti ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodín

Opatrenie 1: Zabezpečiť na webstránke BSK vytvorenie sekcie obsahujúcej prehľadné informácie o možnostiach riešenia životných situácií, v ktorých sa ľudia s mentálnym postihnutím a ich rodiny nachádzajú. Termín: 12/2019

- Obdobie plnenia presunutú na rok 2020 z dôvodu, že v roku 2019 prebiehali práce na príprave nového webového sídla BSK. Informácie o možnostiach riešenia životných situácií, v ktorých sa ľudia s mentálnym postihnutím a ich rodiny nachádzajú, budú zverejnené na novom webovom sídle v prvom polroku 2020.

Opatrenie 2: V spolupráci s obcami, verejnými a neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb v regióne BSK zabezpečiť poskytovanie sociálneho poradenstva pre ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodiny v okresoch Bratislava, Malacky, Pezinok a Senec. Termín: 2020-2021

- V okrese Bratislava poskytujú špecializované sociálne poradenstvo prevažne pre ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodiny dvaja neverení poskytovatelia sociálnej služby, Združenie na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Slovenskej republike a Agentúra podporovaného zamestnávania, n.o. BSK poskytol v roku 2019 Združeniu na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Slovenskej republike finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby vo výške 34 056,00 €/rok na 3 120 hod. špecializovaného sociálneho poradenstva v roku 2019 a Agentúre podporovaného zamestnávania, n.o. vo výške 15 063,00 €/rok na 1 380 hod. špecializovaného sociálneho poradenstva v roku 2019. V okrese Malacky poskytuje základné sociálne poradenstvo jeden neverejný poskytovateľ sociálnej služby.

C.2. Podpora rozvoja sociálnych služieb pre ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodiny

Opatrenie: 1: Rozšírenie kapacít a geografickej dostupnosti služby včasnej intervencie v spolupráci s verejnými a neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb v okresoch Malacky, Pezinok a Senec. Termín: 2020-2021

- Zamestnanci odboru sociálnych vecí Úradu BSK sa v decembri 2019 stretli so zástupcami mesta Senec za účelom zistenia možností spolupráce pri poskytovaní služby včasnej intervencie na území mesta Senec a blízkeho okolia. Zároveň odbor sociálnych vecí Úradu BSK v roku 2019 zorganizoval odborný seminár o sociálnej službe - službe včasnej intervencie.

Opatrenie 3: Podpora poskytovania špecializovaného sociálneho poradenstva ako samostatnej odbornej činnosti pre ľudí s mentálnym postihnutím terénnou alebo ambulantnou formou, so zameraním na aktivizáciu a prípravu na zamestnanie v spolupráci s verejnými a neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb v regióne BSK. Termín: 2020-2021

- BSK už aj v roku 2019 poskytol finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby dvom neverejným poskytovateľom sociálnej služby, ktorí poskytujú služby pre túto cieľovú skupinu - Združeniu na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Slovenskej republike a Agentúre podporovaného zamestnávania, n.o.. Združeniu na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím v Slovenskej republike poskytuje finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby vo výške 34 056,- €/rok na 3 120 hod. špecializovaného sociálneho poradenstva v roku 2019 a Agentúre podporovaného zamestnávania, n.o. vo výške 15 063,00 €/rok na 1 380 hod. špecializovaného sociálneho poradenstva v roku 2019.

Opatrenie 4: Rozširovanie siete komunitných a podporných sociálnych služieb (zariadenie podporovaného bývania, podpora samostatného bývania, rehabilitačné stredisko, sprostredkovanie osobnej asistencie) v závislosti od dopytu po týchto službách v spolupráci s verejnými a neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb v regióne BSK. Termín: 2019-2021

- V roku 2019 BSK viedol v registri troch poskytovateľov sociálnej služby v zariadení podporovaného bývania s celkovou kapacitou 15 miest. Finančný príspevok na prevádzku bol poskytnutý na 12 miest vo výške 31 718,60 €. V zriaďovateľskej pôsobnosti BSK bolo v roku 2019 spolu 44 miest v zariadeniach podporovaného bývania (DSS pre deti a dospelých Kampino, DSS a ZPB MEREMA a DSS prof. K. Matulaya). Osem poskytovateľov sociálnej služby – rehabilitačných stredísk bolo v roku 2019 vedených v registri BSK s celkovou kapacitou 109 miest. Finančný príspevok bol poskytnutý na 84,5 miesta vo výške 207 109,34€. V zriaďovateľskej pôsobnosti BSK

bolo v roku 2019 spolu 94 miest (GAUDEAMUS – zariadenie komunitnej rehabilitácie a ZSS ROSA).

Opatrenie 5. Poskytovanie a priebežné vyhodnocovanie dopadu poskytovania krátkodobej a dlhodobej intervenčnej služby pre prijímateľov sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK za účelom riešenia krízových situácií a za účelom udržania fyzického a duševného zdravia a prevencie jeho zhoršenia osôb, ktoré týmto prijímateľom poskytujú starostlivosť v rodinnom prostredí. Termín: 2019-2021

- V zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK je poskytovaná krátkodobá a dlhodobá intervenčná služba pre prijímateľov sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK. Od 01.06.2019 sa zmenili podmienky poskytovania krátkodobej intervenčnej služby tak, aby ešte viac reflektovali potreby prijímateľov sociálnych služieb a ich rodín. Pre osamelé osoby poskytujúce starostlivosť prijímateľovi sociálnej služby sa predĺžil počet nocí, kedy možno poskytovať krátkodobú intervenčnú službu o tri (celkovo tak možno službu poskytovať 10 nocí). V roku 2019 bola v zariadeniach sociálnych služieb BSK poskytnutá krátkodobá intervenčná služba 44 prijímateľom sociálnej služby a dvom prijímateľom sociálnej služby bola poskytnutá dlhodobá intervenčná služba.
- Začiatkom roku 2020 bude v Správe o stave zabezpečenia sociálnych služieb v regióne Bratislavského samosprávneho kraja vyhodnotený dopad poskytovania krátkodobej a dlhodobej intervenčnej služby pre prijímateľov sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK.

C.3. Podpora zlepšovania životných podmienok prijímateľov sociálnych služieb s mentálnym postihnutím v zariadeniach sociálnych služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK

Opatrenie 1: Zlepšovanie podmienok ubytovania prijímateľov sociálnych služieb s mentálnym postihnutím vo vzťahu k ochrane ich súkromia. Termín: 2019-2021

- V priebehu sledovaného obdobia sa v DSS pre deti a dospelých KAMPINO zásadným spôsobom zmenili podmienky bývania prijímateľov sociálnych služieb vo vzťahu ochrane ich súkromia nielen v oblasti zachovania intimity a praktického využívania priestorov na bývanie, ale aj z hľadiska estetického prebudovania a vybavenia obytných priestorov, ktoré zohľadňujú každodenné životné potreby a súkromie; ich súčasťou sú zariadenia na osobnú hygienu – samostatné WC, samostatné kúpeľne so sprchovým kútom a kombinované sociálne zariadenia určené pre osoby odkázané na vozík.
- Zamestnanci DSS a ZPB MEREMA musia rešpektovať súkromie prijímateľa sociálnej služby, napr. zaklopať pred vstupom do miestnosti, ktorú prijímateľ obýva. Určité limity predstavujú dispozičné riešenia budov, v ktorých je aktuálne poskytovaná sociálna služba (napr. viacposteľové izby). Prevádzkové podmienky sa v rámci možností flexibilne prispôbujú potrebe súkromia prijímateľov.

Opatrenie 3: Zahrnutie posilňovania samostatnosti a vytvárania príležitostí na samostatné rozhodovanie prijímateľov sociálnej služby s mentálnym postihnutím do procesu individuálneho plánovania poskytovania sociálnej služby. Termín: 2019-2021

- Realizované školeniami, seminármi a pracovnými stretnutiami so zamestnancami ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK.

Opatrenie 4: Realizácia interného a externého vzdelávania zamestnancov zariadení sociálnych služieb v oblasti sociálnej rehabilitácie. Termín: 2019-2021

- Realizované školeniami, seminármi a pracovnými stretnutiami so zamestnancami ZSS v zriaďovateľskej pôsobnosti BSK.

C.4. Podpora iniciatív zameraných na zlepšenie životných podmienok a spoločenského uplatnenia sa ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodín v oblastiach, ktoré nespadajú do kompetencie BSK

Opatrenie 1: Podpora legislatívnych zmien najmä v oblasti poskytovania odľahčovacej služby, poskytovania opatrovateľskej služby, v oblasti kompenzácií ťažkého zdravotného postihnutia a v oblasti dostupnosti zdravotnej starostlivosti prostredníctvom pripomienkovania a predkladania legislatívnych návrhov. Termín: 2019-2021

- Zástupcovia BSK sa aktívne zúčastňujú legislatívneho procesu v oblasti poskytovania sociálnych služieb a v súvisiacich oblastiach. Vstupujú doň z pozície člena pracovnej skupiny, alebo z pozície člena záujmových združení, alebo ako účastník pripomienkového konania.

Opatrenie 2: Podpora rozširovania siete komunitných a podporných sociálnych služieb (denné centrum, opatrovateľská služba, odľahčovacia služba) v spolupráci s obcami a neverejnými poskytovateľmi v regióne BSK. Termín: 2019-2021

- V roku 2019 bol do registra zapísaný jeden verejný poskytovateľ sociálnej služby, ktorý rozšíril poskytovanie sociálnych služieb o opatrovateľskú službu.

Opatrenie 3: Realizácia vzdelávacích seminárov pre odbornú a laickú verejnosť na témy partnerstva a sexuality ľudí s mentálnym postihnutím. Termín: 2019-2021

- Dňa 04.12.2019 sa uskutočnil vzdelávací seminár „Partnerstvo a sexualita ľudí s mentálnym postihnutím“ v priestoroch Úradu BSK. Seminár bol určený pre odbornú aj laickú verejnosť.

ĎALŠIE RELEVANTNÉ ČLÁNKY, ALEBO VÝSTUPY

- [Poskytovanie sociálnej pomoci ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám: Výstupy stretnutí s rodinnými príslušníkmi ľudí s mentálnym postihnutím](#) (PDF, 1 MB)
- [Potreby ľudí s mentálnym postihnutím](#) (PDF, 1 MB)
- [Dotazníkový prieskum potrieb ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodín](#) (PDF, 326 kB)
- [Projekt Poskytovanie sociálnej pomoci ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám na území BSK](#) (PDF, 857 kB)
- [Poskytovanie sociálnej pomoci ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám: Participatívna tvorba politík z pohľadu rodiča](#) (PDF, 345 kB)
- [Prezentácia potrieb mladých rodín s dieťaťom s mentálnym postihnutím vo veku 0 - 6 rokov](#) (PDF, 1 MB)
- [Metodika zapájania menšinových a znevýhodnených skupín do tvorby verejných politík na lokálnej úrovni](#) (PDF, 910 kB)
- [Pilotný projekt č. 6 \(Mesto pre všetkých - integračná stratégia\): Príloha k Metodike zapájania menšinových a znevýhodnených skupín do tvorby verejných politík na lokálnej úrovni](#) (PDF, 560 kB)
- [Hlas menšín - 12 prípadových štúdií zo zapájania zraniteľných skupín do tvorby verejných politík](#) (PDF, 3 MB)
 - Kapitola Zapájanie ľudí so zdravotným postihnutím do tvorby politiky sociálnych služieb na národnej úrovni. (str. 37 – 59 uvedenej publikácie)

- Čo je potrebné na zapojenie ľudí so zdravotným postihnutím? Publikácia definuje dve línie možných opatrení, ktoré musia byť systémovo nastavené na národnej úrovni, aby mohli úspešne pokračovať do regionálnych a lokálnych riešení: Prvá uvádza potrebu zapojenia ľudí s rôznymi druhmi a stupňami zdravotných postihnutí, druhá sa zameriava na zlepšenie zručností a schopností jednotlivcov a organizácií presadzovať svoje práva a podieľať sa na tvorbe verejnej politiky. Efektívnym prostriedkom sa javí posilnenie sebaobhajovania postaveného na princípe, že najlepším expertom na svoj život je samotný klient.
- **Kapitola Participácia ľudí so zdravotným postihnutím na tvorbe koncepcie rozvoja sociálnych služieb na regionálnej úrovni. Trnavský samosprávny kraj. (str. 63 uvedenej publikácie)**
 - Kapitola do kontextu zapájania ľudí so zdravotným postihnutím prináša pojem sociálnej participácie, ktorá hovorí, že inštitúcie sú spravodlivé vtedy, ak umožňujú všetkým participovať na ich fungovaní ako rovnocenným bytostiam. Súčasne pomenúva bariéry, ktorá napriek prijatým koncepciám, stratégiám a dokumentom o zapájaní všetkých občanov do tvorby verejných politík, bránia ľuďom so zdravotným postihnutím plne sa zapojiť do spoločnosti.
- **Kapitola Príprava koncepcie sociálnych služieb v rámci Trnavského samosprávneho kraja na roky 2015 – 2020a participácia ľudí so zdravotným postihnutím (str. 66 – 80 uvedenej publikácie)**
 - Aká je reálna situácia zapájania ľudí so zdravotným postihnutím v kraji? Aké sú hlavné kritériá a princípy na úspešné zapojenie týchto ľudí? Na čo všetko treba myslieť? Kapitola popisuje aktivity kraja, ktoré prispievajú k zlepšovaniu situácie ľudí so zdravotným postihnutím a ako sa podarilo debarierizovať prístup ľudí so zdravotným postihnutím, ktorí tak nemajú problém prísť na úrad. Súčasne však poukazuje na limity a bariéry prípravy koncepcie so zapojením ľudí so zdravotným postihnutím a vnímanie ich kompetentnosti participovať na tvorbe verejných politík.
- **Kapitola Participácia ľudí so zdravotným postihnutím na tvorbe komunitného plánu sociálnych služieb v Banskej Bystrici (str. 81 – 122 uvedenej publikácie)**
 - Čo je sociálnym kapitálom občianskej spoločnosti? Aký význam má participácie ľudí so zdravotným postihnutím? Ako a tvoril komunitný plán rozvoja sociálnych služieb? Aká bola účasť aktérov, aké metódy boli zvolené? Kapitola popisuje spôsob zapájania ľudí so zdravotným postihnutím na lokálnej úrovni a poskytuje spätnú väzbu mestu, ktoré má záujem zapájať ľudí so zdravotným postihnutím. Poukazuje na nejasnosť vnímania participácie u jednotlivých subjektov, kedy často dochádza k zamieňaniu procesov a obsahov, naráža na problém ochranárskeho prístupu k ľuďom so zdravotným postihnutím, na ich škatuľkovanie, ako niekoho, koho treba chrániť, bez ich vťahovania do riešenia ich problémov.
- [VIDEO: Predstavenie pilotného projektu č.4: Poskytovanie sociálnej pomoci ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám](#)

- [VIDEO: Závěrečná konference k projektu Poskytovanie sociálnej pomoci ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám \(16.01.2019\) / blok č. 2](#)
 - Otvorenie konferencie príhovormi BSK, ÚSV ROS
 - Predstavenie spolupráce BSK a ZPMP
 - Predstavenie pilotného projektu Poskytovanie sociálnej pomoci ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám
 - Prezentácia výstupov dotazníkového prieskumu potrieb ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodín
 - Prezentácia výstupov stretnutí s rodinnými príslušníkmi ľudí s mentálnym postihnutím
- [VIDEO: Závěrečná konference k projektu Poskytovanie sociálnej pomoci ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám \(16.01.2019\) / blok č. 3](#)
 - Prezentácia potrieb mladých rodín s dieťaťom s mentálnym postihnutím
 - Prezentácia potrieb získaných riadenými rozhovormi s ľuďmi s mentálnym postihnutím
 - Participatívna tvorba politík z pohľadu rodiča
 - Diskusia s účastníkmi konferencie a záver

KONTAKTY

- [Iveta Mišová](#) – riaditeľka Združenia na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím
- [Jana Matulová](#) – vedúca oddelenia sociálnej pomoci v Bratislavskom samosprávnom kraji
- [Barbara Gindlová](#) - ÚSV ROS

Pilotný projekt č. 5 - Od Levoče po Spišský hrad - politiky medziobecné spolupráce

Alexander Mušinka z Centra antropologických výskumov: „Používam veľmi jednoduchý príklad: Ak chcete postaviť dom, musíte mať určitú predstavu. Mať víziu. To si musí zdefinovať ten, kto v tom dome bude bývať, resp. kto ho stavia. To je veľmi dôležité. To znamená, opýtať sa ľudí: povedzte, ako by sa mala rozvíjať táto obec, čo tu chýba, čoho je tu dosť, kam by celá obec mala smerovať? Ako nájsť mechanizmus, v rámci ktorého sa ľudia rozprávajú? Ak občan nemá záujem chodiť na schôdzu, je nezmysel zavolať ho na schôdzu. V Spišskom Hrhove začali robiť verejné stretnutia občanov tak, že urobili „ulicovicu“. Ulica je miesto, kde sa diskutuje. Priestor, ktorý nie je hendikepovaný určitým sociálnym alebo kultúrnym statusom. Navarili guláš, posedeli si, porozprávali sa. Áno, „keca sa“ aj v krčme, ale do krčmy chodí len určitá časť ľudí. Na schôdzu? To je sprofanované. Do kostola? Tam zasa príde len niekto. Nájsť priestor, ktorý by dal dohromady kohokoľvek, je kľúč. Priestor, kam príde i mladý, i starý, i neveriaci, i veriaci, i funkcionár, pretože nie je prekrytý nánosom kultúrnych stereotypov a predstáv. Prečo by to nemohla byť „ulicovica“?“

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

- **Realizátor:** CAV – Centrum antropologických výskumov
- **Partner pilotného projektu:** obec Spišský Hrhov
- **Úroveň verejnej správy:** mikroregionálna
- **Téma:** sociálny a ekonomický rozvoj spolupracujúcich obcí a medziobecná spolupráca
- **Cieľ projektu:** vytvorenie spoločného plánu sociálneho a ekonomického rozvoja územia siedmich obcí klastra: Spišský Hrhov, Doľany, Domaňovce, Klčov, Nemešany, Baldovce, Buglovce (klastr obcí Spiša), ktorý zdefinujú jeho obyvatelia. Uvedené obce tvoria historický mikroregión, sú súvisle geograficky prepojené a previazané aj svojimi dejinami, rodinami a vzájomnými vzťahmi.
- **Odborní garanti:** Miroslav Polák/CAV, Michal Smetanka/obec Spišský Hrhov
- **Ďalší zapojení experti:** Alexander Mušinka, Judita Gogová, František Guldan, Magdaléna Čurillová

ZÁMER

Projekt sa zameriava na vytvorenie mobilizačného mechanizmu pre miestnych ľudí zo zapojených obcí a zabezpečenie aktívnej participácie občanov na tvorbe komplexného sociálneho a ekonomického rozvoja klastra obcí s dôrazom na: sociálny rozvoj, ekonomický rozvoj, zamestnanosť, kultúrny rozvoj a zachovanie kultúrneho dedičstva obcí klastra pri zohľadnení princípu integrácie marginalizovaných, znevýhodnených a sociálne vylúčených osôb. Otestovať novú formu verejného plánovania formou participácie „zdola“ v kontexte klastra siedmich obcí, ktorá bude vytvárať podmienky pre vzájomnú spoluprácu a nekonkurenčnosť.

VÝCHODISKÁ

Slovensko je veľmi malá krajina s počtom obyvateľov menším ako niektoré mestá na svete. Vzhľadom na jej rozlohu a veľkosť populácie predstavuje existujúcich 2891 obcí nadštandardne vysoké číslo. Malé obce do 1000 obyvateľov tvoria približne 66,5% z nich, no situácia je ešte kritickejšia s obcami do 500 obyvateľov, na ktoré pripadá až 39,6% z celkového

počtu obcí. Demografický trend reprezentovaný úbytkom počtu obyvateľov v malých obciach, množstvo kompetencií a ich nedostatočné finančné krytie komplikujú ich ďalší rozvoj a otvárajú otázku dlhodobej udržateľnosti takejto štruktúry. Problematickou sa na druhej strane javí aj ich nedostatočná vzájomná spolupráca, ktorá vedie k neefektívite využívania dostupných zdrojov. Doterajšie skúsenosti zo sveta a z Európy pritom hovoria jednoznačne. Cielená spolupráca prináša oveľa lepšie efekty ako drobenie sa. Mikroregionálne štruktúry sú len jednou z možností, ktoré, ak sa ukážu ako funkčné, by mali zákonite nájsť chýbajúcu podporu aj v legislatívnej úprave.

VÝSLEDNÁ POLITIKA: Plán komplexného sociálno-ekonomického rozvoja na úrovni klastra/mikroregiónu

- **Pilotný projekt č. 5 (Od Levoče po Spišský Hrad – politika medziobecnej spolupráce): Plán komplexného sociálno ekonomického rozvoja na úrovni klastra/mikroregiónu** (PDF, 1 MB)

METODIKA PARTICIPÁCIE: Metodika participácie občanov na tvorbe strategického rozvojového dokumentu klastra obcí

- **Pilotný projekt č. 5 (Od Levoče po Spišský Hrad - politika medziobecnej spolupráce): Metodika tvorby plánu komplexného klastrového/mikroregionálneho rozvoja** (PDF, 1 MB)
 - **Autor: Miroslav Polák**

- **Stručná charakteristika dokumentu:** Metodika tvorby plánu klastrového mikroregionálneho rozvoja je jedným z pokusov ako vytvoriť spoločný rozvojový dokument pre všetky obce v území klastra, ktorý bude zohľadňovať ich potreby tak, aby boli vo vzájomnej zhode, neprotirečili si, podporovali sa, vzájomne sa dopĺňali a pomáhali si v rámci celého klastra. Metodika je určená prednostne voleným zástupcom obcí a miest, ktorí majú z titulu svojich funkcií priamo v náplni práce starosť o dobro občanov svojich obcí a miest. Metodika môže byť dobrou inšpiráciou pre každého, komu záleží na rozvoji obce alebo mesta, v ktorom žije. A preto aj aktívny a zvedavý občan je ideálnym čitateľom tejto metodiky.
- **Štruktúra dokumentu:**
 - Úvod
 - Komunikácia je základ
 - Vzájomnom porozumení si

- Mnohé veci nie je vidieť na prvý pohľad
- Niekoľko "odkazov na legislatívu"
- Pár poznámok na záver
- Literatúra

SPRIEVODNÉ VÝSTUPY

- [Pilotný projekt č. 5 \(Od Levoče po Spišský Hrad - politika medziobecnej spolupráce\): Metodika participácie občanov na tvorbe strategického rozvojového dokumentu klastra obcí](#) (PDF, 796 kB)
- [Pilotný projekt č. 5 \(Od Levoče po Spišský Hrad - politika medziobecnej spolupráce\): Komplexná analýza územia, ekonomického, sociálneho a ľudského kapitálu zúčastnených obcí](#) (PDF, 1 MB)
- [Pilotný projekt č. 5 \(Od Levoče po Spišský Hrad - politika medziobecnej spolupráce\): Návrh legislatívnych zmien v prospech lepšieho rozvoja obcí na Spiši](#) (PDF, 679 kB)

PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA

- autori: Terézia Szabová a Daniel Klimovský
- [príbeh pilotného projektu č. 5](#) (PDF, 895 kB)

ROZHOVOR S REALIZÁTORMI PROJEKTU

- [Mám obavu, že nám bratislavskí manažéri budú do toho kaftať...](#) (newsletter, november 2017)

ZÁVEREČNÁ KONFERENCIA

**OD LEVOČE PO SPIŠSKÝ HRAD
MIKROREGIONÁLNA SPOLUPRÁCA V PRAXI**

ORGANIZÁTOR: obec Spišský Hrhov, Centrum antropologických výskumov a Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

MIESTO: obec Spišský Hrhov

TERMÍN: 10. — 11. 6. 2019

Právame Vás na zdverečnú dvojdňovú konferenciu k pilotnému projektu č. 5 / Od Levoče po Spišský Hrad. Témou konferencie je **prezentácia Plánu komplexného sociálno-ekonomického rozvoja** na úrovni klastra obcí Spiša vrátane Akčného plánu jeho implementácie pre občanov zapojených obcí, ako aj odbornú verejnosť. Ďalšie témy:

- klastre obcí a prirodzené mikroregióny – noví aktéri rozvoja regiónov
- prínosy a nástrahy participácie občanov na mikroregionálnej úrovni
- politiky medziobecnej spolupráce – utópia, alebo nová dynamika pre rozvoj územia
- prečo sú spoločné úradové prínosom pre všetkých
- diskusia o návrhoch legislatívnych opatrení v prospech mikroregionálnej spolupráce politiky v praxi

Podujatie sa realizuje v rámci národného projektu Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík financovaného z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu cez OP Efektívne verejná správa.

STAV IMPLEMENTÁCIE

- Materiál bol zverejnený na web stránke obce, doposiaľ nebol oficiálne prijatý obecným zastupiteľstvom, alebo internou smernicou, napriek tomu už počas prípravy dokumentu, ako aj po jeho ukončení dochádzalo k realizácii konkrétnych opatrení, navrhnutých zo strany zapojených aktérov a verejnosti do Plánu komplexného sociálno – ekonomického rozvoja na úrovni klastra na úrovni dvoch obcí: Spišský Hrhov a Domaňovce.
- Konkrétne ide o opatrenia, týkajúce sa oblasti zamestnanosti, cestovného ruchu, kultúry, školstva a sociálnej oblasti. Napríklad: boli obnovené a oživené obecné komisie, bol vybudovaný cyklochodník v obci Spišský Hrhov a momentálne v obci

Domaňovce sa plánuje cyklochodník a jeho spojenie s cyklochodníkom Spišský Hrhov (prepojenie obcí).

- Plán komplexného sociálno-ekonomického rozvoja na úrovni klastra/mikroregiónu je pre verejnosť dostupný na webom sídle obce Spišský Hrhov (<https://www.spiskyhrhov.sk/obec-2/plan-komplexneho-socialno-ekonomickeho-rozvoja/>).

OBEC SPIŠSKÝ HRHOV

- Aj vďaka vytvorenej politike boli obnovené a oživené obecné komisie, kde zaznamenávame užšiu participáciu na obecných aktivitách podľa stanovených cieľov. V súčasnosti sú aktívne tieto komisie:
 - komisia pre kultúru a šport,
 - majetková komisia,
 - sociálna komisia.
- V súlade s navrhovanou politikou sme zvýšili komunitnú a spoločenskú angažovanosť obyvateľov obce, oslovili sme aktívnych občanov pre angažovanie sa v obci. Taktiež boli vytvorené ročné plány pre rok 2020 v oblasti spoločných kultúrnych, vzdelávacích, spoločenských a športových aktivít pre obyvateľov obce z rôznych vekových skupín, ktoré budú vychádzať z cieľov danej politiky.
- **Implementácia politiky v praxi - plánované a realizované opatrenia, činnosti:**
 - Oblasť zamestnanosti
 - Realizácia školiacich aktivít pre samosprávy mikroregiónu v oblasti plánovania, zakladania a manažovania obecných firiem (sociálnych podnikov).
 - Miestny sociálny podnik sa ďalej rozvíja vo svojej činnosti.
 - Cestovný ruch
 - Vybudovaný cyklochodník v obci Spišský Hrhov.
 - Postavená a prístupná výhľadňa na Medveďom vrchu.
 - Oblasť kultúry
 - Otvorenie obecnej galérie, kde prebiehajú výstavy obrazov a fotografií.
 - Otvorené Múzeum hudobných nástrojov.
 - Spolupráca s mestskou knižnicou v Levoči - organizovanie besied (riaditeľka knižnice p. J. Doľanská je zo Spišského Hrhova).
 - Oblasť školstva
 - Miestna základná škola organizuje besedy na tému „história 20. storočia“ a boja proti extrémizmu. Lektori sú z organizácie Living Memory.
 - Oblasť sociálna
 - Momentálne prebieha výstavba obecných nájomných bytov nižšieho štandardu v obci Spišský Hrhov.
 - Následne budú naplánované aj konkrétne aktivity v oblasti zdravotníctva.

OBEC DOMAŇOVCE

- **Implementácia politiky v praxi - plánované a realizované opatrenia, činnosti:**
 - Oblasť zamestnanosti
 - Obecný podnik zvyšovanie zamestnanosti obce.
 - Prípravné práce rozšíreniu služieb (Cukráreň v obci).

- Cestovný ruch
 - Izba ľudových tradícií.
 - Momentálne Plánovanie cyklochodníka - spojenie s cyklochodníkom Spišský Hrhov (prepojenie obcí).
 - Vytvorenie rybníkov z existujúcej vodnej nádrže.
- Oblasť sociálna
 - Novovzniknuté občianske združenie slovenského zväzu telesne postihnutých.

KONTAKTY

- Vladimír Ledecký – Michal Smetanka Magdaléna Čurillová – obec Spišský Hrhov
- Martina Bednárová – obec Domaňovce
- Alexander Mušinka - Miroslav Pollák - Judita Gogová - CAV
- [Barbara Gindlová](#) - ÚSV ROS

Pilotný projekt č. 6 - Mesto pre všetkých - integračná stratégia

Elena Gallová Kriglerová z CVEK-u: „Nestačí, keď primátor povie, že má „otvorené dvere pre každého“. Absentuje transparentná komunikácia. A hlavne, všade žijú „ľudia za záclonou“, ktorí majú vnútorné zábrany, a ktorí nikdy sami za primátorom neprídu. To je výzva – osloviť aj týchto ,neviditeľných ľudí.“ (newsletter, december/2018: [Ľudia za záclonou...](#))

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

- **Realizátor:** Centrum pre výskum etnicity a kultúry (CVEK)
- **Partner pilotného projektu:** mesto Svidník
- **Úroveň verejnej správy:** lokálna
- **Téma:** integrácia a sociálna inklúzia zraniteľných skupín
- **Cieľ projektu:** participatívna tvorba integračnej stratégie mesta za účasti zraniteľných skupín, s ohľadom na perspektívu znevýhodnenej skupiny a s potenciálom vzniku nových spolupracujúcich sietí solidarity a pomoci.
- **Odborní garanti:** Elena Gallová Kriglerová/CVEK, Jana Micenková/mesto Svidník
- **Zapojení experti:** Anton Berežník, Ingrid Doležalová, Marek Fek, Zuzana Fialová, Alena Holka Chudžíková, Zuzana Chmelová, Jana Kadlečíková, Radovan Kovács, Marián Mikita, Peter Paľa, Helena Paňková, Richard Petro, Mária Radváková, Peter Sivák, Ľubomír Sluk, Ladislav Suchytra, Ľudmila Šandalová, Simona Siroková, Zuzana Vasičková Očenášová, Ľuboslava Želizňáková, Kristína Tchirová

ZÁMER

- Svidník je mesto, kde žijú ľudia rôznej etnicity, religiozity, sociálneho statusu, samozrejme aj veku či zdravotného stavu. Možnosti týchto rozmanitých skupín presadiť v rámci mesta opatrenia, ktoré by zodpovedali ich potrebám, sú však do určitej miery limitované. Ak má byť Svidník mestom, v ktorom sa žije dobre naozaj všetkým obyvateľom, je nevyhnutné, aby samospráva reagovala na potreby všetkých skupín, aj tých, ktoré sú momentálne na okraji. Len tak môže zlepšiť ich situáciu, vtiahnuť ich do života mestského spoločenstva a vytvárať tak súdržnú miestnu komunitu. Práve toto je cieľom *Stratégie inklúzie znevýhodnených skupín vo Svidníku*, ktorá definuje výzvy, ktorým jednotlivé skupiny čelia a navrhuje opatrenia na ich riešenie.

VÝCHODISKÁ

- Verejné politiky definujú kvalitu života a bezpochyby sa dotýkajú každého „bežného občana“ a „občianky“. Ak však ide o „bežných občanov“, ktorí nepatria do marginalizovaných a zraniteľných skupín, je možné predpokladať, že ich perspektíva a situácia je vo verejných politikách zohľadnená lepšie. Ľudia vytláčaní na okraj spoločnosti alebo znevýhodnení z dôvodu etnicity, zdravotného stavu, veku, sexuálnej orientácie alebo iného postavenia majú štandardne nízku reprezentáciu v živote mesta a v procesoch, ktoré o kvalite života v ich meste rozhodujú. Je dôležité, aby sa koncept férových politík, ktoré vytvárajú príležitosti žiť dôstojný život pre každého, zakorenili v slovenskej samospráve.

VÝSLEDNÁ POLITIKA: Svidník pre všetkých – stratégia inklúzie zraniteľných skupín

- [Pilotný projekt č. 6 \(Mesto pre všetkých – integračná stratégia\): Svidník pre všetkých – stratégia inklúzie zraniteľných skupín](#) (PDF, 1 MB)

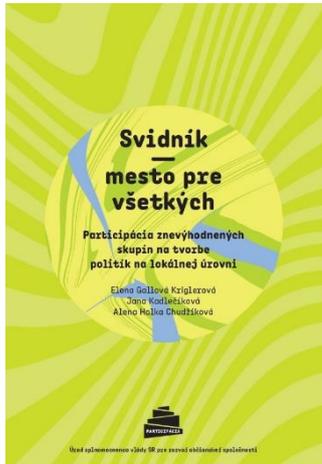
METODIKA PARTICIPÁCIE: Metodika zapájania menšinových a znevýhodnených skupín do tvorby verejných politík na lokálnej úrovni

- [Pilotný projekt č. 6 \(Mesto pre všetkých – integračná stratégia\) Metodika zapájania menšinových a znevýhodnených skupín do tvorby verejných politík na lokálnej úrovni](#) (PDF, 910 kB)
- [Pilotný projekt č. 6 \(Mesto pre všetkých – integračná stratégia\): Príloha k Metodike zapájania menšinových a znevýhodnených skupín do tvorby verejných politík na lokálnej úrovni](#) (PDF, 560 kB)
 - **Autorky:** Elena Gallová Kriglerová, Jana Kadlečíková, Alena Holka Chudžíková
 - **Stručná charakteristika dokumentu:** Verejná politika sa netvorí len na národnej úrovni, ale aj na regionálnej a lokálnej. Práve na úrovni miest a obcí prijímajú samosprávy množstvo opatrení a politík, ktoré majú priamy dopad na ich obyvateľov. Ak chcú byť samosprávy efektívne a chcú opatrenia realizovať pre všetkých obyvateľov, mali by sa témou participácie aktívne zaoberať. Metodika predstavuje model spolupráce samosprávy, aktívnych občanov, občianskych iniciatív, či MNO pri tvorbe a prijímaní politík na lokálnej úrovni a objasňuje prečo je pre samosprávu výhodné zohľadniť hlas verejnosti - je návodom zapájania menšinových a znevýhodnených skupín do tvorby verejných politík. Metodika poukazuje na množstvo pozitívnych dopadov participatívnej tvorby verejných politík – napr. efektívnejšie, adresnejšie, detailnejšie naplánované verejné politiky. Na druhej strane tento prístup buduje otvorené vzťahy a obyvatelia nielenže majú pocit, že sa môžu k niečomu vyjadriť, ale že je ich názor aj vypočutý a zohľadnený. Súčasne participácia a vťahovanie obyvateľov obce/mesta do tvorby politík posilňuje ich pocit prináleženia k obci/mestu a miestnej komunite a prispieva k budovaniu súdržných komunit. Súčasťou materiálu je aj príloha s názvom Metódy participácie, ktorá vizuálne prehľadným spôsobom, formou zrozumiteľných otázok a odpovedí, ponúka prehľad metód, ktoré je možné v procese zapájania verejnosti do tvorby verejných politík na lokálnej úrovni využiť.
 - **Štruktúra dokumentu:**
 - Čo je participácia kto by mal byť zapojený alebo kto sú to tie znevýhodnené skupiny?
 - Ako zapájať menšiny a znevýhodnené skupiny do tvorby verejných politík?
 - Čo tým dosiahneme?
 - Hodnotenie – ako vieme zistiť, že zapojenie znevýhodnených skupín do tvorby verejnej politiky bolo úspešné?
 - Príloha: metódy participácie

SPRIEVODNÉ VÝSTUPY

- [Pilotný projekt č. 6 \(Mesto pre všetkých - integračná stratégia\): Od obyvateľa k občanovi - Atlas inšpirácií alebo ako začať budovať komunitu](#) (PDF, 679 kB)

- Pilotný projekt č. 6 (Mesto pre všetkých – integračná stratégia): Svidník – mesto pre všetkých. Participácia znevýhodnených skupín na tvorbe politík na lokálnej úrovni

- **Autorky:** Elena Gallová Kriglerová, Jana Kadlečíková, Alena Holka Chudžíková
- **Stručná charakteristika dokumentu:** Publikácia približuje proces tvorby Stratégie inklúzie znevýhodnených skupín v meste Svidník, na ktorej spolupracovalo mesto s CVEKom. Nešlo pritom len o navrhovanie a testovanie mechanizmov participácie menších alebo o zapájanie „neviditeľných ľudí, žijúcich za záclonou“, ale predovšetkým o dizajnovanie stabilných základov pre evolučne náročný proces transformácie, ktorého výsledkom je súdržná spoločnosť, Svidník – mesto pre všetkých.
- **Štruktúra dokumentu:**
 - Úvod
 - Metodológia
 - Aké je Svidník mesto?
 - Vzťahy v meste a kultúrna rozmanitosť
 - Situácia rôznych skupín obyvateľov
 - Komunikácia mesta smerom k obyvateľom
 - Spolupráca mesta a rôznych organizácií
 - Priority mesta
 - Participácia vo Svidníku
 - Odporúčania

ROZHOVOR S REALIZÁTORMI PROJEKTU

- Ľudia za záclonou... (newsletter, december 2018)

ZÁVEREČNÁ KONFERENCIA

SVIDNÍK — MESTO PRE VŠETKÝCH

V dňoch 28. — 29. 6. 2019 Vás pozývame na záverečné dvojdňové podujatie k pilotnému projektu č. 6 / Mesto pre všetkých — integračná stratégia, ktoré otvorí tému presadzovania konceptu férových politík:

- ako možno vypočuť hlas všetkých obyvateľov, aj znevýhodnených skupín?
- ako možno spoločne vytvárať politiky, ktoré rešpektujú potreby rôznorodých skupín?
- akú úlohu v tomto zohrávajú samosprávy?

Organizátor: mesto Svidník, Centrum pre výskum etnicity a kultúry a Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

28. 6. 2019 / PIATOK — KONFERENCIA
AKO VŤIAHNUŤ PERSPEKTÍVU ZRANITELNÝCH SKUPÍN DO TVORBY POLITÍK?

ODBORNÁ CELODENNÁ KONFERENCIA K BUDOVANIU SÚDRŽNÝCH KOMUNIT A ZAVÁDZANIA PRINCÍPOV „MESTA PRE VŠETKÝCH“, SPOJENÁ S PANELOVOU DISKUSIOU SO ZÁSTUPCAMI PARTNERSKÝCH MIEST

Miesto: Kultúrny dom Svidník, ul. Sovietskych hrdinov 38, 089 01 Svidník
Termín: 8:00 — 17:30 hod.

29. 6. 2019 / SOBOTA — INFORMAČNÝ DEŇ
AJ MÝ SME SVIDNÍČANIA

OUTDOOROVÉ PODUJATIE PRE ŠIROKÚ VEREJNOSŤ, PREZENTÁCIA RÔZNORODÝCH SKUPÍN OBYVATEĽOV, ŽIJÚCICH V MESTE A ČLENOV PRACOVNEJ SKUPINY FORMOU INFORMAČNÝCH STÁNKOV A SPRIEVODNÉHO KULTÚRNEHO PROGRAMU

Miesto: na námestí pred okresným úradom vo Svidníku, Kutuzovova 434/7, 089 01 Svidník (v prípade nepriaznivého počasia sa bude podujatie konať v priestoroch Kultúrneho domu, ul. Sovietskych hrdinov 38, 089 01 Svidník)
Termín: 15:00 do 18:00 hod.

Podujatie je realizované v rámci národného projektu Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti s názvom PODPORA PARTNERSTVA A DIALÓGU V OBLASTI PARTICIPATÍVNEJ TVORBY VEREJNÝCH POLITÍK. Projekt je financovaný z operačného programu Efektívna verejná správa. Toto podujatie je podporované z Európskeho sociálneho fondu.

STAV IMPLEMENTÁCIE

Materiál *Stratégia inklúzie menšinových a znevýhodnených skupín vo Svidníku* je uverejnený na webovom portáli mesta Svidník: <https://www.svidnik.sk/participativny-rozpocet.html>, https://www.svidnik.sk/strategia-inkluzie-skupin-obyvatelstva-oznam/mid/353506/.html#m_353506

- Doposiaľ nebola oficiálne prijatá mestským zastupiteľstvom alebo internou smernicou, pracovná náplň zamestnankyne mesta, ktorá má implementáciu stratégie v náplni práce - Mgr. Kristína Tchirová / Referát marketingu a komunikácie.
- Súčasne sa realizovali aktivity, ktorých cieľom bolo aktivizovať zástupcov zraniteľných skupín vo Svidníku. Išlo napríklad o špeciálne školenie pre verejnosť a zástupcov zraniteľných skupín zamerané na využívanie existujúcich nástrojov financovania aktivít v meste pod názvom Participatívny rozpočet a zmenená dotačná výzva. Tieto nástroje rozšírili možnosti zapojenia a aktívneho pôsobenia konkrétnych cieľových skupín v meste (mladí ľudia, seniori, zdravotne postihnutí, Rusíni, Rómovia, ľudia v krízových životných situáciách, a iní.) aj v zmysle navrhnutých bodov v Stratégii inklúzie znevýhodnených skupín.
- V roku 2019 bolo v rámci participatívnych rozpočtov podporených sedem projektov. Vyhlásenie druhého ročníka participatívneho rozpočtu v roku 2020 priamo odkazuje na Stratégiu inklúzie menšinových a znevýhodnených skupín v meste Svidník.
- Boli realizované aj konkrétne opatrenia smerom k vybraným cieľovým skupinám, ktoré prispievajú k budovaniu súdržných komunit: Seniorský program, vytváranie programov ako napr. Sociálny pracovník roka 2020 (marec 2020), ocenenie počas Dňa žien, podpora v rozpočte mesta cez dotácie a participatívny rozpočet, príspevok mesta pre

umiestnenie v zariadení sociálnych služieb, organizovanie besied (december 2019, február 2020, marec 2020, apríl 2020).

- Podľa vyjadrení Kristíny Tchirovej, z referátu marketingu a komunikácie mesta Svidník, boli aktivity smerujúce k inklúzii zraniteľných skupín, kde sa vyžadovala fyzická prítomnosť občanov, z dôvodu šírenia CoVid 19 od 8. marca 2020 do odvolania pozastavené. Mesto napriek tomu na vzniknutú situáciu reaguje spoluprácou s gréckokatolíckou cirkvou, kedy aktívne telefonicky počas tohto psychicky náročnejšieho obdobia kontaktujú a podporujú ľudí „za záclonou“.

ĎALŠIE RELEVANTNÉ ČLÁNKY, ALEBO VÝSTUPY

- [SOCIÁLNA SÚDRŽNOSŤ JE SPIACA KRÁSAVICA](#) (newsletter, október 2019)
- [Hlas menších – 12 prípadových štúdií zo zapájania zraniteľných skupín do tvorby verejných politík](#) (PDF, 3 MB)
 - **Zapájanie ľudí so zdravotným postihnutím do tvorby politiky sociálnych služieb na národnej úrovni. (str. 37 – 59 uvedenej publikácie)**
 - Čo je potrebné na zapojenie ľudí so zdravotným postihnutím? Publikácia definuje dve línie možných opatrení, ktorá musia byť systémovo nastavené na národnej úrovni, aby mohli úspešne pokračovať do regionálnych a lokálnych riešení: Prvá uvádza potrebu zapojenia ľudí s rôznymi druhmi a stupňami zdravotných postihnutí, druhá sa zameriava na zlepšenie zručností a schopností jednotlivcov a organizácií presadzovať svoje práva a podieľať sa na tvorbe verejnej politiky. Efektívnym prostriedkom sa javí posilnenie sebaobhajovania postaveného na princípe, že najlepším expertom na svoj život je samotný klient.
 - **Participácia ľudí so zdravotným postihnutím na tvorbe koncepcie rozvoja sociálnych služieb na regionálnej úrovni. Trnavský samosprávny kraj. (str. 63 uvedenej publikácie)**
 - Kapitola do kontextu zapájania ľudí so zdravotným postihnutím prináša pojem sociálnej participácie, ktorá hovorí, že inštitúcie sú spravodlivé vtedy, ak umožňujú všetkým participovať na ich fungovaní ako rovnocenným bytostiam. Súčasne pomenúva bariéry, ktoré napriek prijatým koncepciám, stratégiám a dokumentom o zapájaní všetkých občanov do tvorby verejných politík, bránia ľuďom so zdravotným postihnutím plne sa zapojiť do spoločnosti.
 - **Príprava koncepcie sociálnych služieb v rámci Trnavského samosprávneho kraja na roky 2015 – 2020 a participácia ľudí so zdravotným postihnutím (str. 66 – 80 uvedenej publikácie)**
 - Aká je reálna situácia zapájania ľudí so zdravotným postihnutím v kraji? Aké sú hlavné kritériá a princípy na úspešné zapojenie týchto ľudí? Na čo všetko treba myslieť? Kapitola popisuje aktivity kraja, ktoré prispievajú k zlepšovaniu situácie ľudí so zdravotným postihnutím a ako sa podarilo debarierizovať prístup ľudí so zdravotným postihnutím, ktorí tak nemajú problém prísť na úrad. Súčasne však poukazuje na limity a bariéry prípravy koncepcie so zapojením ľudí so zdravotným postihnutím a vnímanie ich kompetentnosti participovať na tvorbe verejných politík.

- **Participácia ľudí so zdravotným postihnutím na tvorbe komunitného plánu sociálnych služieb v Banskej Bystrici (str. 81 – 122 uvedenej publikácie)**
 - Čo je sociálnym kapitálom občianskej spoločnosti? Aký význam má participácia ľudí so zdravotným postihnutím? Ako sa tvoril komunitný plán rozvoja sociálnych služieb? Aká bola účasť aktérov, aké metódy boli zvolené? Kapitola popisuje spôsob zapájania ľudí so zdravotným postihnutím na lokálnej úrovni a poskytuje spätnú väzbu mestu, ktoré má záujem zapájať ľudí so zdravotným postihnutím. Poukazuje na nejasnosť vnímania participácie u jednotlivých subjektov, kedy často dochádza k zamieňaniu procesov a obsahov, naráža na problém ochrannárskeho prístupu k ľuďom so zdravotným postihnutím, na ich škatuľkovanie, ako niekoho, koho treba chrániť, bez ich vťahovania do riešenia ich problémov.
- **Participácia detí a mladých na národnej úrovni – príprava Národného akčného plánu pre deti (str. 131 – 157 uvedenej publikácie)**
 - Aké sú problémy detí, ktoré by mali riešiť verejné politiky? Aké sú špecifiká zapájania mladých ľudí? Aké sú optimálne formy participácie mladých ľudí? Ako deti naozaj rozumejú svojim právam? Štúdia vychádza z teoretického modelu participácie detí a mladých ľudí, ktorý stojí na štyroch pilieroch – priestor (nielen fyzický, ale aj symbolický a sociálny, kde sú povzbudzovaní k tomu, aby vyslovili svoj názor), hlas (musí to byť skutočne ich autentický hlas, nie posilnený hlas dospelých prostredníctvom detí), publikum (hlas detí musí byť vypočutý) a vplyv (dať hlas deťom vyžaduje v skutočnosti aj naozaj veci meniť). Pri analýze konkrétnej prípravy národného akčného plánu pre deti štúdia zistovala, ako tému participácie vôbec jednotliví aktéri vnímajú a poukazuje na veľmi slabú mieru kultúry participácie a občianskej angažovanosti, ktorá u mladých ľudí súvisí aj so vzdelávacím systémom, ktorý nevedie mladých ľudí k participácii. Kapitola súčasne odhaľuje aj jeden z kľúčových problémov v tejto oblasti, ktorým je považovanie detí a mladých ľudí za nezrelých, nerozumných hráčov.
- **Zvolen – zvolené miesto pre život. Participácia detí a mladých na lokálnej úrovni – prípadová štúdia participácie v meste Zvolen (str. 158 – 188 uvedenej publikácie)**
 - Mesto Zvolen bolo v roku 2015 ocenené Nadáciou pre deti Slovenska ako Komunita priateľská k deťom. Preto analýza participácie mladých práve v tomto meste prináša cenné poznatky o tom, čo fungovalo a nefungovalo a čo by bolo potrebné v budúcnosti zmeniť. Mesto Zvolen má dobrú tradíciu v práci s mládežou a zmapovalo, aké sú potreby detí. Jednou z oblastí bola potreba bezpečných priestorov na trávenie voľného času, druhou školstvo, kde deti cítia, že škola dnešných dní nereflektuje ich potreby a problémy. Ich problémy nie sú dostatočne vnímané, chýba pocit príslušnosti, preto je potrebné, aby s podnetmi prichádzala práve samospráva. U detí a mládeže viac ako u dospelých, je dôležitý precízne vedený proces participácie. Takisto, je viac ako u iných skupín dôležité, aby participácia neostala nedokončená. Špeciálne pre túto kategóriu je dôležité aj vidieť reálnu

perspektívu pripravovaných zmien. Kľúčovým aspektom pri zapájaní ostáva dôvera v kompetentnosť detí a mladých ľudí.

- **Participáciou k zmocňovaniu. Prípadová štúdia komunitného centra menších vo Veľkom Krtíši. (str. 200 – 220 uvedenej publikácie)**
 - Prípadová štúdia ukazuje model, potenciál a aj limity aktivizmu zdola. Jej ústrednými postavami sú dvaja Rómovia, ktorí vedú Komunitné centrum menších vo Veľkom Krtíši, ktoré je príkladom procesu zmocňovania sa. Jeho výsledkom je posilnenie schopnosti rodín zlepšiť si svoje bývanie, ako aj istota udržať si bývanie. Zároveň však tiež ukazuje na limity takéhoto aktivizmu, ktorý nepostačuje na prekonanie predsudkov a s nimi spojených symbolických hraníc, ktoré určujú, kam Rómovia v meste Veľký Krtíš „patria“.
- **Príprava na implementáciu Akčného plánu najmenej rozvinutého okresu Kežmarok – participácia Rómov na regionálnom rozvoji. (str. 220 – 240 uvedenej publikácie)**
 - Ako boli zapojení Rómovia? Ako Akčný plán zohľadňuje postavenie rómskej komunity ako cieľovej skupiny, ktorej problémy má dokument riešiť? Dokument sleduje možnosti zapojenia Rómov do tvorby akčného plánu.
- **Občianska participácia zdola v oblasti ochrany životného prostredia. Príprava energetických koncepcií CEPA v oblasti Poľana. (str. 241 – 258 uvedenej publikácie)**
 - Chcete sa dozvedieť, ako či a ako môžu Rómovia participovať v miestnej komunite na enviromentálnych projektoch? Možnosti zapojenia Rómov do riešenie lokálnych enviromentálnych problémov. Štúdia nielen vyvracia domnienky o tom, že k energeticky najnáročnejším užívateľom a znečisťovateľom patria Rómovia, ale súčasne potvrdila, že je potrebné a možné ich prizývať k participácii ako všetkých ostatných občanov.
- **Participácia seniorov na tvorbe komunitného plánu sociálnych služieb v Mestskej časti Bratislava – Nové Mesto (str. 296 – 334 uvedenej publikácie)**
 - Seniori ako sociálna skupina čelia mnohým výzvam, kvôli ktorým sú často odsúvaní na okraj spoločnosti, čo komplikuje ich možnosti participácie. Napriek tomu sú najvýznamnejšími užívateľmi služieb, ktoré poskytuje samospráva, predovšetkým sociálnych a zdravotných služieb. Mestská časť má fungujúci a dobre nastavený participatívny rozpočet ako jeden z nástrojov efektívnej participácie a má dokonca zriadenú Kanceláriu pre participáciu, čo je v štruktúre slovenských samospráv ojedinelé. Tradične dobre tu fungujú aj denné centrá – Kluby dôchodcov, prostredníctvom ktorých samospráva so seniormi účinne komunikuje. Ako však zapájať početnú skupinu osamelých seniorov, ktorí sa nezúčastňujú, aj keď dostávajú informácie ako ostatní – prostredníctvom lokálnych médií či priamo do schránky? Je potrebné posilniť aktivity samosprávy pri zapájaní tejto skupiny, ktoré musia byť flexibilné a kreatívne, ako aj približovať fungovanie samosprávy a verejných politík občanom.

KONTAKTY

- [Elena Gallová Kriglerová](#) – riaditeľka centra pre výskum etnicity a kultúry
- [Marcela Ivančová](#) – primátorka mesta Svidník
- [Barbara Gindlová](#) - USV ROS

Pilotný projekt č. 7 - Stratégia nakladania s komunálnymi odpadmi v meste Partizánske

Jozef Božík, primátor mesta Partizánske: „Participáciu považujem za mimoriadne dôležitý rozmer výkonu komunálnej politiky, nielen v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia, ale vôbec pri formovaní verejných politík, ľudovo povedané ide o to, aby sa ľudia zúčastňovali na tom, čo sa v rámci mesta deje.“ (newsletter, august/2017: ["Ekologické môže byť aj ekonomické"](#))

Branislav Moňok z Priateľov Zeme: „Držíme sa zásady: „viac hláv – viac rozumu“. Ak verejnosť pocíti, že sa zaujímate o jej názor, ak jej dostatočne vysvetlíme, čo musíme a chceme dosiahnuť, tak je veľký predpoklad, že sa aktívne zapojí nielen do prípravy, ale aj do realizácie projektu s pocitom, že je to tak trochu aj ich dielo.“ (newsletter, august/2017: ["Ekologické môže byť aj ekonomické"](#))

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE :

- **Realizátor:** Priatelia Zeme, SPZ
- **Partner pilotného projektu:** Mesto Partizánske
- **Úroveň verejnej správy:** mikroregionálna
- **Téma:** odpadové hospodárstvo
- **Cieľ projektu:** zníženie nákladov na manažment odpadového hospodárstva a súčasne podpora ekologických rozhodnutí pri výkone správy v meste Partizánske, vytvorenie Stratégie nakladania s komunálnymi odpadmi v meste Partizánske na obdobie 10 rokov
- **Odborní garanti:** Branislav Moňok/Priatelia Zeme SPZ, Andrea Bencelová/vedúca oddelenia životného prostredia a dopravy za mesto Partizánske
- **Ďalší zapojení experti:** Lenka Beznáková, Beáta Katulincová

ZÁMER

- Projekt sa zameriava na efektívne, environmentálne a ekonomické riešenia s nakladaním komunálnych odpadov v meste Partizánske. Mesto chce vďaka Stratégií nakladania s komunálnymi odpadmi navrhovať kroky pre znižovanie nákladov na manažment odpadového hospodárstva a súčasne podporovať ekologické rozhodovanie občanov v meste.

VÝCHODISKÁ

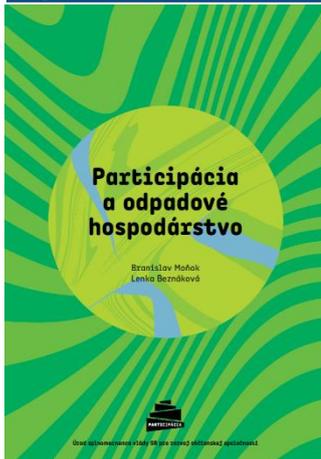
- V dnešnej dobe nakladanie s komunálnym odpadom patrí medzi dôležité témy pre nás všetkých. Najväčšie problémy s riadením nakladania s komunálnym odpadom sa vykazujú v najzaostalejších krajinách, avšak miera produkcie komunálneho odpadu v najvyspelejších krajinách je veľmi vysoká. Čoraz viac miestnych aktérov si uvedomuje kritickosť súčasného stavu i jeho riziká, a preto sa snažia do oblasti environmentálnej politiky vstupovať proaktívne a nečakať iba na riešenia zhora. Obce a mestá na Slovensku sú manažérmi odpadového hospodárstva na svojom území. Určujú systém zberu, odvozu, spracovania a zneškodňovania odpadov a často si nevedia poradiť s hlavným článkom odpadového hospodárstva, ktorým je sám obyvateľ.

VYSLEDNÁ POLITIKA: Stratégia nakladania s komunálnymi odpadmi v meste Partizánske

- [Pilotný projekt č. 7 \(Stratégia nakladania s komunálnymi odpadmi v meste Partizánske\): Stratégia nakladania s komunálnymi odpadmi v meste Partizánske](#) (PDF, 1 MB)

METODIKA PARTICIPÁCIE: Metodika participácie občanov na tvorbe Stratégie nakladania s komunálnymi odpadmi v meste Partizánske

- [Pilotný projekt č. 7 \(Stratégia nakladania s komunálnymi odpadmi v meste Partizánske\): Manuál participatívneho procesu k Stratégií nakladania s komunálnymi odpadmi v meste Partizánske](#) (PDF, 939 kB)

- **Autori:** Branislav Moňok, Lenka Beznáková
- o **Stručná charakteristika dokumentu:** Manuál participatívneho procesu pilotného projektu je popisom zvolených postupov pri práci s verejnosťou v meste Partizánske, počas obdobia júl 2017 až august 2019. Cieľom manuálu je predstaviť kroky a aktivity, ktoré sa použili pri konkrétnom probléme, či situácii pri práci s verejnosťou, ich výsledok a dopad.
- o **Štruktúra dokumentu:**
 - Úvod
 - Stanovenie zainteresovaných skupín verejnosti
 - Určenie aktivít projektu
 - Spôsoby zapojenia verejnosti do tvorby strategického dokumentu
 - Záver
 - Prílohy

SPRIEVODNÉ VÝSTUPY

- [Pilotný projekt č. 7 \(Stratégia nakladania s komunálnymi odpadmi v meste Partizánske\): Analýza súčasného stavu nakladania s komunálnymi odpadmi v meste Partizánske](#) (PDF, 895 kB)

PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA

- autori: Tomáš Malec a Daniel Klimovský
- [príbeh pilotného projektu č. 7](#) (PDF, 1 MB)

ROZHOVOR S REALIZÁTORMI PROJEKTU

- [Ekologické môže byť aj ekonomické](#) (newsletter, august 2017)

ZÁVEREČNÁ KONFERENCIA

**AJ EKOLOGICKÉ MÔŽE
BYŤ EKONOMICKÉ,**

**REZERVUJTE SI
TERMÍN
!!!**

ALEBO O NAKLADANÍ S ODPADOM V MESTE PARTIZÁNSKE

Odpad produkuje každý obyvateľ Slovenska, každý obyvateľ sveta. Ak sa nám do zavedených systémov nepodarí zapojiť občanov, presvedčiť o ich nevyhnutnosti a význame nastavených opatrení, nikdy nedosiahneme požadované výsledky.

ORGANIZÁTORI: občianske združenie Priatelia Zeme, mesto Partizánske a Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti pripravujú

FORMÁT: záverečné podujatie – informačný deň k pilotnému projektu č. 7: STRATÉGIA NA KLADANIA S KOMUNÁLNYMI ODPADMI V MESTE PARTIZÁNSKE.

MIESTO: mesto Partizánske (konkrétne miesto realizácie bude upresnené)

TERMÍN: 22. 8. 2019

HLAVNÉ TÉMY:

- o zapájanie verejnosti do procesu prípravy a tvorby Stratégie nakladania s komunálnymi odpadmi v meste Partizánske (na obdobie 10 rokov)
- prezentácia manuálu zapájania verejnosti v procese znižovania odpadu v mestách a obciach

Podujatie je realizované v rámci národného projektu Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti s názvom PODPORA PARTNERSTVA A DIALOGU V OBLASTI PARTICIPATÍVNEJ TVORBY VEREJNÝCH POLITÍK. Projekt je financovaný z operačného programu Efektívna verejná správa. Podujatie je financované z Európskeho sociálneho fondu.

STAV IMPLEMENTÁCIE

- Stratégia mala byť predložená na MsZ v Partizánskom na jar 2020. Dôvodom posúvania termínu je, že sa stále nachádza v pripomienkovaní pracovnej skupiny, k príprave stratégie a Komisie pre životné prostredie, dopravu a verejné služby pri MsZ v Partizánskom. Z dôvodu vyhlásenia mimoriadnej situácie vládou SR od 11.03.2020 k pozastaveniu stretnutí, verejných zhromaždení a aktivít v dôsledku globálnej pandémie ochorenia COVID-19 je proces posunutý na neurčito.
- Napriek tomu sa viaceré opatrenia Stratégie už začali zavádzať do praxe alebo sa pre ne pripravujú realizačné plány:
 - Na sídliskách boli doplnené kontajnery na triedený zber tak, aby maximálna donášková vzdialenosť k nim sa pohybovala okolo 50 metrov. (opatrenie 4.1)
 - Pripravuje sa nový systém triedeného zberu elektroodpadu z domácností, tzv. „od prahu dverí“, ktorý výrazne zvýši komfort pre obyvateľov, zabráni krádežiam a znečisťovaniu prostredia, vznikajúcich pri ich zbere. (opatrenie 4.1),
 - Postupne začalo mesto upravovať stojiská na odpadové nádoby tak, aby sa zvýšil komfort (prístup a čistota) pre obyvateľov. (opatrenia 4.1)
 - Je spracovaná projektová dokumentácia na výstavbu kompostárne pre biologicky rozložiteľný komunálny odpad z kuchýň a zo zelene pre mesto Partizánske. Práve prebieha územné a stavebné konanie. Mesto bude žiadať o NFP z Eurofondov. (opatrenie 4.2)
 - Pripravuje sa systém intenzívneho zberu biologických odpadov z kuchýň od obyvateľov v zástavbe bytových domov. (opatrenie 4.2)
 - Pripravuje sa zavedenie doplnkového zberu biologických odpadov v zástavbe rodinných domov, ktoré z technických príčin nedokážu tento dopad samostatne kompostovať. (opatrenie 4.2)
 - Koncom roka 2019 mesto Partizánske zakúpilo kompostéry na realizáciu komunitných kompostovísk v zástavbe bytových domov. Sú vytipované miesta

vhodné na ich umiestnenie a pripravujú sa stretnutia s dotknutými komunitami (opatrenie 4.2)

- Mesto pripravilo na apríl 2020 odborné stretnutie s podnikateľmi mesta, kde im chce vysvetliť ich povinnosti v odpadovom hospodárstve a predstaviť im nové prvky v systéme zberu komunálnych odpadov od podnikateľov a ako sa môžu zapojiť do triedeného zberu odpadov. Z dôvodu ochorenia Covid-19 sa odborné stretnutia posúvajú. (opatrenie 4.5)
- Mesto našlo vhodný objekt na zriadenie Centra pre opätovné používanie. V súčasnosti prebieha komunikácia so stavebným projektantom týkajúca sa rekonštrukcie budovy. Mesto bude žiadať o NFP z Environmentálneho fondu. (opatrenie 4.7)
- Zaviedol sa nový systém adresného zberu objemného odpadu, pomocou ktorého jeho väčšina bude odklonená od skládkovania a bude zhodnocovaná. (opatrenie 4.8)
- Technické služby mesta Partizánske budujú zariadenie na mechanicko-biologickú úpravu zmesového komunálneho odpadu, na ktoré získali NFP z Eurofondov. (opatrenie 4.14)

ĎALŠIE RELEVANTNÉ ČLÁNKY, ALEBO VÝSTUPY NP PARTI

- **[VIDEO: Rozhovor s primátorom mesta Partizánske Jozefom Božíkom](#)**
 - O tom, že separácia odpadu nebola jeho silná stránka, prečo samospráva potrebuje tretí sektor a spoluprácu s odborníkmi, o Partizánskom a participácii.
- **[VIDEO: Rozhovor s Branislavom Moňokom, podpredsedom organizácie Priatelia Zeme - SPZ](#)**
 - O odpadoch a samospráve, o Centrách opätovného využívania, o úlohe verejnosti v systéme odpadového hospodárstva, ako aj o tom, či samosprávy vedia komunikovať verejnosťou.
- **[VIDEO: Rozhovor s Dášou Jakubíkovou, prednostkou mesta Partizánske](#)**
 - O tom, prečo je tu samospráva pre občana, prečo občan málokedy príde povedať "toto ste urobili dobre", prečo sa politika mesta Partizánske realizuje v úzkej komunikácii s občanom, ako aj o nástrahách participácie, prioritách a o tom, prečo sa nenudíte, keď pracujete v samospráve.
- **[VIDEO: Konferencia ku Stratégii nakladania s komunálnymi odpadmi v meste Partizánske "Kam sa bude uberať odpadové hospodárstvo"](#)**
 - Prezentácia a diskusia ku Stratégii nakladania s komunálnymi odpadmi v meste Partizánske. Cieľom podujatia bolo ukázať mestám a obciam, ako sa dá spraviť Stratégia nakladania s odpadmi na 10 rokov dopredu so zapojením širokej verejnosti, ako sa dá na úrovni miest a obcí predchádzať vzniku odpadov ako zvýšiť mieru triedenia odpadov a znížiť mieru skládkovania odpadov.
 - Otvorenie podujatia (Jozef Božík, primátor mesta Partizánske a Martin Giertl, splnomocnenec vlády pre rozvoj občianskej spoločnosti)
Predstavenie Stratégie nakladanie s komunálnymi odpadmi v meste Partizánske (Branislav Moňok a Lenka Beznáková, Priatelia Zeme – SPZ)
 - metodika prípravy pomocou participácie verejnosti,
 - návrhy riešení ako zefektívniť odpadové hospodárstvo,
 - diskusia,

- okrúhly stôl na tému: Ako zlepšiť odpadové hospodárstvo v obciach na Slovensku?

KONTAKTY

- [Branislav Moňok](#) - Priatelia Zeme SPZ
- [Andrea Bencelová](#) - vedúca oddelenia životného prostredia a dopravy MsÚ Partizánske
- [Lenka Beznáková](#) - Priatelia Zeme SPZ
- [Beáta Katulincová](#) - MsÚ Partizánske
- [Tatiana Vaníková](#) - ÚSV ROS

Pilotný projekt č. 8 - Transparentnosť výkonu samosprávy a otvorené dáta

Peter Vittek zo združenia Utopia: „Ľudia, ktorí organizujú participatívne procesy, sa snažia komunikovať s verejnosťou čo najjednoduchšie. Zväčša nehovoria o participácii, ale o zapájaní obyvateľstva do rozhodovania. Mestá používajú pre participatívne rozpočtovanie jednoduché heslá s jasným odkazom. V Bratislavskom Novom Meste sa osvedčil slogan „Nové Mesto v našich rukách“ alebo heslo „Tu tvoríme naše mesto“. V Prahe sa ujal názov „Tvoje stopa“ a v Brne „Dáme na vás“. Cieľom je dať občanom jednoznačne najavo, že ich predstavy o podobe verejných priestranstiev či využití verejných zdrojov sú východiskom tvorby lokálnych verejných politik. Aj o tom, ktoré dáta by mali byť zverejnené, plánujeme diskutovať s ľuďmi. Datasetsy sa pokúsime využívať pri rozličných participatívnych aktivitách, ako napríklad pri diskusiách o participatívnom rozpočte.“ (paraf., newsletter, apríl/2018: **Keď transparentnosť nie je len slovom v slovníku cudzích slov**)

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

- **Realizátor:** združenie Utopia
- **Partner pilotného projektu:** mesto Hlohovec
- **Úroveň verejnej správy:** lokálna
- **Téma:** participatívny rozpočet, participatívne plánovanie verejných priestorov, otvorené dáta
- **Cieľ projektu:** participatívna tvorba troch nezávislých, ale navzájom prepojených a vzájomne sa stimulujúcich verejných politik – participatívny rozpočet, participatívne plánovanie verejných priestorov a otvorené dáta
- **Odborní garanti:** Peter Vittek/Utopia, Matúš Lukačovič/mesto Hlohovec
- **Zapojení experti:** Peter Nedorščík, Jozef Veselovský, Peter Hanečák, Martina Belanová, Eva Riečanská, Pavol Vančo

ZÁMER

- Participatívny rozpočet umožňuje občanom bezprostredne vstupovať do definovania rozpočtu mesta, pričom otvára možnosť priamo spolupracovať pri definovaní jednotlivých položiek rozpočtu a ich následnej realizácii. Občania v tomto procese primárne hovoria o svojich potrebách a v spolupráci s úradom hľadajú konkrétne spôsoby ich napĺňania. Samospráva tak získava ucelené a štruktúrované údaje o potrebách svojich občanov, ako aj o konkrétnych návrhoch na ich riešenie. Všeobecným prínosom je adresné a efektívne vynakladanie spoločných financií.
- Participatívne plánovanie verejných priestorov umožňuje obyvateľom, ktorých sa verejný priestor týka, určovať jeho budúcu podobu. Samospráva tak získava konkrétny zámer, ktorý môže následne obstaráť alebo realizovať. Všeobecným prínosom je premena verejného priestoru do podoby, ktorá umožňuje jeho všestrannejšie využitie a väčšie zapojenie verejnosti do starostlivosti oň.
- Otvorené dáta umožňujú občanom získavať potrebné údaje v prehľadnej podobe a využívať ich napríklad aj pri zapájaní sa do participatívneho rozpočtu. Na druhej strane, úrad získava informácie, ktoré dáta a v akej podobe verejnosť vyžaduje a očakáva. Všeobecným prínosom je transparentnejšie a efektívnejšie fungovanie samosprávy.

VÝCHODISKÁ

- Transparentnosť, participácia a zúčtovateľnosť patria medzi kľúčové princípy otvoreného vládnutia. Vyžadujú inovatívnosť volených zástupcov a úradníkov nielen v interakciách s občanmi, ale tiež v samotnom spôsobe ich fungovania. Transparentnosť vyžaduje, aby sa volení zástupcovia a úradníci otvorili a uľahčili verejnosti prístup k informáciám. Zvyčajne sa to deje prostredníctvom zverejňovania otvorených dát, ktoré je nezriedka sprevádzané vyššou mierou participácie verejnosti na prijímaných rozhodnutiach. Existuje celý rad možností, ako verejnosť zapojiť do rozhodovacích procesov. V posledných rokoch sa najmä v zahraničí stalo mimoriadne populárnym nástrojom participatívne rozpočtovanie, ako aj zapájanie obyvateľov do plánovania verejných priestorov. Na Slovensku sú skúsenosti s využitím týchto nástrojov zatiaľ limitované. Bez ohľadu na to však platí, že za každým z prípadov ich využitia stoja zánietení ľudia, zaujímavé príbehy a odhodlanie tvoriť kvalitné verejné politiky pre verejnosť a za účasti verejnosti.

VÝSLEDNÁ POLITIKA: Participatívny rozpočet mesta Hlohovec a participatívne plánovanie v meste Hlohovec

- **Pilotný projekt č. 8 (Transparentnosť výkonu samosprávy a otvorené dáta): Pravidlá Idea SiTy - participatívny rozpočet mesta Hlohovec** (PDF, 479 kB)
- **Pilotný projekt č. 8 (Transparentnosť výkonu samosprávy a otvorené dáta): Pravidlá participatívneho plánovania verejných priestorov (interný predpis)** (PDF, 241 kB)

METODIKA PARTICIPÁCIE: Súbor expertných materiálov „Samospráva pre ľudí – ľudia pre samosprávu“

- **Pilotný projekt č. 8 (Transparentnosť výkonu samosprávy a otvorené dáta): Súbor expertných materiálov „Samospráva pre ľudí – ľudia pre samosprávu“** (PDF, 2 MB)
 - **Autori:** Peter Nedoroščík, Martina Belanová, Jozef Veselovský, Peter Hanečák

- **Stručná charakteristika dokumentu:** Každá zo samostatných kapitol je akýmsi návodom, ktorý má pomôcť samosprávam, ktoré dospeli k presvedčeniu, že občania by mali byť kvalitne informovaní a mali by mať možnosť spolurozhodovať o spoločných peniazoch a/alebo priestoroch. Nosnú časť expertného materiálu tvorí Príručka participatívneho rozpočtovania. V úvode oboznamuje s teóriou, východiskami a princípmi nielen participatívneho rozpočtu, ale aj participácie ako takej. Poznanie teórie umožňuje vytvárať špecifické mechanizmy a postupy participatívneho rozpočtu

v danej komunite. Príručka ďalej ponúka odpovede na tri základné otázky o participatívnom rozpočte. Prvou otázkou je „kto?“. Participatívny rozpočet vytvára nové interakcie medzi verejnosťou, úradom a zastupiteľstvom. Každý z nich má svoje úlohy, zodpovednosť a kompetencie. Príručka ukazuje možnosti, ako sa dá zodpovednosť za úspešný priebeh procesu rozdeliť. Druhou otázkou je „čo?“. Nachádzajú sa tu informácie o výstupoch participatívnych procesov, ktoré môže participatívny rozpočet ponúknuť. Treťou otázkou je „ako (na to)?“. Obsahuje procesy a etapy participatívneho rozpočtu - ako ho možno pripraviť, ako o pripravených návrhoch rozhodovať, ako ich realizovať a ako to celé vyhodnotiť, aby bol ďalší ročník ešte lepší. Posledná časť publikácie ponúka konkrétne príklady procesov a výstupov, ktoré poskytujú inšpiráciu v prípadoch, keď pri realizácii procesu narádzate na problémy, ktoré dosiaľ nemajú jednoznačné a jasné riešenia. V podobnej obsahovej štruktúre, teda v hľadaní odpovedí na otázky *kto?*, *čo?*, *kedy?*, *ako?* a *prečo?* pokračujú ďalšie dve kapitoly venované participatívne plánovaniu verejných priestorov a zverejňovaniu otvorených údajov v samospráve

- **Štruktúra dokumentu**

- Príručka participatívneho rozpočtovania
- Participatívne plánovanie - kto, kedy, ako?
- Samospráva, ľudia a otvorené dáta
- Prílohy k príručke participatívneho rozpočtovania

SPRIEVODNÉ VÝSTUPY

- [Pilotný projekt č. 8 \(Transparentnosť výkonu samosprávy a otvorené dáta\): Východisková analýza stavu participácie v meste Hlohovec](#) (PDF, 1 MB)

PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA

- autori: Alexandra Hrabínová a Daniel Klimovský
- [príbeh pilotného projektu č. 8](#) (PDF, 1 MB)

ROZHOVOR S REALIZÁTORMI PROJEKTU

- [Keď transparentnosť nie je len slovom v slovníku cudzích slov](#) (newsletter, apríl 2018)

ZÁVEREČNÁ KONFERENCIA

SAMOSPRÁVA PRE ĽUDÍ II. informácie — priestory — peniaze

Organizátor: občianske združenie Utopia, mesto Hlohovec a Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Miesto: Nová Cvernovka, Račianska 78, Bratislava

Termín: 8. — 9. 8. 2019

Pozývame Vás na záverečné dvojdnové podujatie k pilotnému projektu č. 8 / Transparentnosť výkonu samosprávy a otvorené dáta, ktoré ponúkne letný mix workshopov, seminárov, filmových projekcií, prezentácií a panelových diskusií na tému:

- ako transparentne zverejňovať informácie v samospráve, alebo aký prínos majú otvorené dáta pre občana?
- priestory pre ľudí - participatívne plánovanie verejných priestorov z pohľadu občanov a samosprávy - možnosti a skúsenosti
- ako pripraviť, realizovať a zhodnotiť participatívny rozpočet?
- aký je rozdiel medzi dotačnou schémou a participatívnym rozpočtom?
- aké sú prínosy a nástroje zapájania verejnosti do tvorby verejných politík?
- môže byť umenie a kultúra nástrojom zapájania verejnosti do vecí verejných?
- férové politiky, alebo zapájanie zraniteľných skupín do participatívnej tvorby a implementácie verejných politík

8. 8. 2019 štvrtok / SAMOSPRÁVA PRE ĽUDÍ — konferencia

Miesto: Nová Cvernovka, Račianska 78, Bratislava / Termín: 11:00 do 18:00 hod.

9. 8. 2019 piatok / ĽUDIA PRE SAMOSPRÁVU — informačný deň

Miesto: Nová Cvernovka, Račianska 78, Bratislava / Termín: 09:00 do 15:00 hod.

Registrácia: <https://forms.gle/DNtB661L9JMXPNyT7>

Podujatie je realizované v rámci národného projektu Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti s názvom PODPORA PARTNERSTVA A DIALÓGU V OBLASTI PARTICIPATÍVNEJ TVORBY VEREJNÝCH POLITÍK. Projekt je financovaný z operačného programu Efektívna verejná správa. Podujatie je financované z Európskeho sociálneho fondu.

STAV IMPLEMENTÁCIE

- **Participatívny rozpočet 2019/2020** pokračoval v septembri 2019 verejnou prezentáciou projektov a zadaní navrhnutých občanmi a následným hlasovaním. V minulosti tri spôsoby hlasovania (fyzické hlasovanie, online hlasovanie a verejné zvažovanie predkladateľov projektov) nahradil jediný spôsob rozhodovania – online hlasovanie. V hlasovaní verejnosti za projekty a zadania participatívneho rozpočtu 2019/2020 boli podporené štyri občianske projekty a tri zadania pre mesto, ktoré sa zmestili do vyčleneného rozpočtu 60 000 eur (20 000 na projekty, 40 000 na zadania). K zaradeniu víťazných projektov a zadaní z participatívneho rozpočtu 2019/2020 do rozpočtu mesta došlo na zasadnutí mestského zastupiteľstva dňa 5.12.2019 (18 796 € na občianske projekty, 33 000 € na zadania pre mesto). Realizácia občianskych projektov a zadaní bude prebiehať počas roku 2020. Nasledujúci ročník participatívneho rozpočtovania - Participatívny rozpočet 2020/2021 bol spustený 26. marca 2020 v elektronickej podobe s výzvou pre občanov na predkladanie nápadov prostredníctvom portálu *Hlas občanov*. Z dôvodu zamedzenia šírenia vírusu COVID-19 sa všetky verejné stretnutia odložili. Participatívny rozpočet 2020/2021 pokračuje s nezmenenými pravidlami z predchádzajúceho ročníka v rovnakom objeme vyčlenených prostriedkov 60 000 €.
- V rámci participatívneho plánovania verejných priestorov prebehli v Hlohovci od septembra 2019 tri verejné prerokovania štúdií úprav verejných priestorov v dvoch

lokality (Podzámska časť 3, M. Bela – Manckovičova – Hollého), s možnosťou následného pripomienkovania online - formou dotazníka. Štúdie riešili návrh usporiadania jednotlivých funkcií v predmetných lokalitách (napr. doprava, verejné osvetlenie, zelené plochy, ihriská, oddychové plochy atď.).

- Po úspešnom naštartovaní iniciatívy *Mladí ľudia Hlohovca*, ktorá dáva mladým Hlohovčanom priestor na sebarealizáciu a rozvoj, sa mesto Hlohovec začiatkom roka 2020 rozhodlo realizovať participatívne strategické plánovanie v oblasti detí a mládeže. Pozostáva z mapovania potrieb detí a mladých ľudí (formou fokusových skupín so žiakmi na školách a so zástupcami občianskych združení) s cieľom spracovania Koncepcie pre rozvoj práce s deťmi a mládežou na obdobie sedem rokov, vrátane akčných plánov na ročnej báze.

ĎALŠIE RELEVANTNÉ ČLÁNKY, ALEBO VÝSTUPY

- [Participatívny rozpočet a jeho uplatnenie v samospráve](#)
- [Nie je mesto ako mesto – participatívny rozpočet v samospráve](#)
- [Netreba všetko formalizovať, alebo čo by znamenala legislatívna úprava participatívneho rozpočtu](#)
- [Hlasovanie nie je súťaž, ale zodpovedný výber... príbeh Trnavského participatívneho rozpočtu](#)
- [Na ceste, alebo príbeh participatívneho rozpočtu v Banskej Bystrici](#)
- [Participatívny rozpočet ako nástroj zmocňovania a emancipácie](#) (PDF, 213 kB)
- [Prečo samospráva, ľudia a otvorené údaje](#) (PDF, 1 MB)
- [Publikačné minimum - predstavenie](#) (PDF, 184 kB)
- [Participatívny rozpočet Trnavského samosprávneho kraja 2019](#) (PDF, 817 kB)
- [Premeny priestorov, vzťahov a ľudí](#) (PDF, 2 MB)
- **VIDEO: Workshop Samospráva pre ľudí, 8.8.2019 Bratislava**
 - Viete čo sú open data? Prečo je zverejňovanie otvorených údajov predpokladom transparentného fungovania samosprávy?
 - Ako vypočítať hlas obyvateľov, vrátane znevýhodnených skupín? Ako vytvárať politiky, ktoré rešpektujú potreby rôznorodých skupín obyvateľov? Akú úlohu má samospráva v presadzovaní princípov férových politík pre všetkých?
 - Participatívny rozpočet vo svete a v slovenskej samospráve. Viete prečo je participatívny rozpočet nástrojom zmocňovania a emancipácie?
- **VIDEO: Workshop Ľudia pre samosprávu, 9.8.2019 Bratislava**
 - Skúsenosti s participatívnym rozpočtom v Trnavskom samosprávnom kraji. Ako robiť participatívny rozpočet v priestore väčšom ako mesto? Aký je rozdiel medzi dotačnou schémou VÚC a participatívnym rozpočtom?
 - Prečo publikačné minimum? Čo je to Iniciatíva pre otvorené vládnutie (OGP)? Ako spolu súvisia participácia, otvorené dáta a Iniciatíva pre otvorené vládnutie (OGP)?
 - Zapojenie obyvateľov do plánovania, tvorby a úpravy verejných priestorov. Úskalía a riziká participácie, ako aj postupy a zásady kvalitného participatívneho plánovania verejných priestranstiev.
- [Aký je rozdiel medzi dotačnou schémou a participatívnym rozpočtom?](#) (PDF, 635 kB)
- **VIDEO: Prvá časť konferencie Nie je mesto ako mesto, 10.10.2019 Trenčín**
 - Inšpiratívne projekty realizované vďaka participatívnemu rozpočtu v rôznych samosprávach na Slovensku.

- Participatívny rozpočet - nová forma prerozdelenia verejných financií. Občianske projekty ako trhovisko nápadov pre samosprávu. Aké projekty by mali byť predmetom participatívneho rozpočtu? Môžu občianske projekty suplovať povinnosti samosprávy? Začnú samosprávy využívať potenciál participatívneho rozpočtu na podporu plnenia verejných politík? Kto má byť tvárou participatívneho rozpočtu? Môžeme občanov prostredníctvom participatívneho rozpočtu vzdelávať?
- **VIDEO: Druhá časť konferencie Nie je mesto ako mesto, 10.10.2019 Trenčín**
 - Aký je rozdiel medzi dotačnou schémou a participatívnym rozpočtom? Čo by znamenala legislatívna úprava pre participatívny rozpočet? Má byť participatívny rozpočet zdrojom originálnych riešení alebo ho chceme formalizovať?
 - Autentický verzus predstieraný proces zapájania verejnosti do procesu rozhodovania. Deliberácia, spoločné zvažovanie a ich miesto v participatívnom rozpočte. O rôznych formách hlasovania, o potrebe verejnej diskusie alebo prečo len hlasovanie nestačí? Ako sa postaviť ku konfliktom? Je konflikt problémom alebo výzvou?
- **VIDEO: Tretia časť konferencie Nie je mesto ako mesto, 10.10.2019 Trenčín**
 - Aký je rozdiel medzi verejnými zbierkami, darmi a crowdfundingom? Ako môže verejný sektor využívať dary a verejné zbierky? Prečo je crowdfunding vo svete čoraz populárnejším? Ako môže crowdfunding legitimovať použitie verejných zdrojov?
- **VIDEO: Prvé verejné stretnutie k participatívne mu rozpočtu 2018/2019 v Hlohovci**
 - Ako prebiehalo úvodné verejné stretnutie k participatívne mu rozpočtu 2018/2019 v Hlohovci?
 - S akými nápadmi prišli Hlohovčania na stretnutie?

KONTAKTY

- [Peter Vittek](#) – riaditeľ združenia Utopia
- [Matúš Lukačovič](#) – referent pre stratégie, koncepcie, dáta a participáciu na MsÚ Hlohovec
- [Alexandra Hrabínová](#) - ÚSV ROS

Pilotný projekt č. 9 - Návrh stratégie zabezpečenia prístupnosti pre všetkých

Pavol Korček z Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska: „Naším cieľom je sa zamerať na komplexnosť v odstraňovaní bariér, vysvetlím to na príklade: Máme budovu, ktorá je prístupná, bezbariérová. Ale mestská doprava nie je. Človek so zdravotným postihnutím sa tam v rámci mesta nevie dostať. Preto je pre človeka zdravotným postihnutím zbytočné, že tá „siedma“ budova je bezbariérová, pre ostatné bariéry nemôže využiť jej bezbariérovosť.“ (newsletter, marec/2018: [Ak je politika pre najzraniteľnejších, je pre všetkých](#))

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

- **Realizátor:** Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska
- **Partner pilotného projektu:** mesto Nitra
- **Úroveň verejnej správy:** lokálna
- **Téma:** integrácia a sociálna inklúzia zraniteľných skupín
- **Cieľ projektu:** participatívna tvorba Stratégie zabezpečenia prístupnosti mesta Nitra pre osoby so zdravotným postihnutím, seniorov, ďalšie skupiny obyvateľov a návštevníkov
- **Odborní garanti:** Michaela Hajduková/Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska, Martina Hrozenková/mesto Nitra
- **Ďalší zapojení experti:** Tatiana Winterová, Pavol Korček, Petra Ajdariová, Timea Hóková, Branislav Mamojka, Milan Měchura, Irena Lehotská, Naďa Šimová, Anna Šmehilová, Irena Fáziková, Viliam Franko, Silvia Morávková, Marta Smatanová, Anna Stejskalová, Iveta Zbranková

ZÁMER

- Projekt sa zameriava na prípravu a tvorbu Stratégie prístupnosti mesta Nitry pre všetkých s účasťou relevantných cieľových skupín. Cieľom Stratégie je zabezpečiť komplexnú prístupnosť mesta, v previazaní na zastavané územie, verejné priestranstvá, dopravu a súvisiacu infraštruktúru, občiansku vybavenosť, informácie a komunikáciu.

VÝCHODISKÁ

- Téma inkluzívnej, sociálnej a udržateľnej stratégie rozvoja miest je jednou z významných tém, ktorým Európska únia dlhodobo venuje svoju pozornosť. Bezbariérovosť môže byť z pohľadu osôb so zdravotným znevýhodnením vnímaná aj ako jedno z ich základných práv, čo vyplýva aj z článku 9 Dohovoru Organizácie spojených národov o právach osôb so zdravotným postihnutím. Fyzické bariéry zvyčajne môžu byť ľahko identifikovateľné zo strany osôb, ktoré nie sú nijako znevýhodnené, no v prípade zdravotne znevýhodnených osôb môžu takéto bariéry viesť až k sociálnemu vylučovaniu z verejného, spoločenského i pracovného života. Jedným z motivačných nástrojov používaných na zvyšovanie miery prístupnosti v európskych mestách je súťaž o ocenenie „prístupné mesto“ (Access City Award) vyhlasovaná Európskou komisiou v spolupráci s Európskym fórom zdravotného postihnutia. A práve takýto komplexný pohľad na prístupnosť poslúžil partnerom

projektu ako inšpirácia i vzor pri spracovaní projektového zámeru, ktorým sa mesto Nitra pokúsilo naplniť svoju ambíciu stať sa moderným európskym mestom.

VÝSLEDNÁ POLITIKA: Stratégia zabezpečenia prístupnosti mesta Nitra pre osoby so zdravotným postihnutím, seniorov, ďalšie skupiny obyvateľov a návštevníkov vrátane metodickéj príručky

- [Pilotný projekt č. 9 \(Stratégia prístupnosti mesta Nitry pre všetkých\): Stratégia zabezpečenia prístupnosti mesta Nitra pre osoby so zdravotným postihnutím, seniorov, ďalšie skupiny obyvateľov a návštevníkov vrátane metodickéj príručky](#) (PDF, 2 MB)

METODIKA PARTICIPÁCIE: Metodika prípravy Stratégie prístupnosti mesta Nitra pre osoby so zdravotným postihnutím, seniorov, ďalšie skupiny obyvateľov

- [Pilotný projekt č. 9 \(Stratégia prístupnosti mesta Nitry pre všetkých\): Stratégia zabezpečenia prístupnosti mesta Nitra pre osoby so zdravotným postihnutím, seniorov, ďalšie skupiny obyvateľov a návštevníkov vrátane metodickéj príručky](#) (PDF, 2 MB)

Autori: Ajdariová Petra (ÚNSS Bratislava), Hajduková Michaela (ÚNSS Bratislava), Hóková Tímea (ÚNSS Bratislava), Hrozenská Martina (Mesto Nitra), Korček Pavol (ÚNSS Bratislava), Lehocká Irena (Mesto Nitra), Mamojka Branislav (ÚNSS Bratislava), Měchura Milan (ÚNSS Bratislava), Šimová Naďa (Mesto Nitra), Teplický Peter (ÚNSS Bratislava)

- **Stručná charakteristika dokumentu:** Strategický dokument na území mesta Nitry je sumarizáciou výstupov z pilotného projektu Návrh stratégie zabezpečenia prístupnosti pre všetkých. Dokument predstavuje základný rámec priorit a cieľov, ktoré je potrebné zrealizovať na území mesta Nitry tak, aby bolo možné považovať mesto za prístupné pre všetkých bez ohľadu na špecifické potreby jedinca - občana v oblasti verejných priestranstiev, mobility, prístupu k informáciám a službám.
- **Štruktúra dokumentu:**
 - Východiská tvorby Stratégia prístupnosti mesta Nitry pre všetkých
 - Definícia cieľov, vízia mesta pre všetkých
 - Postup implementácie stratégie vrátane participácia občanov
 - Riziká implementácie stratégie
 - Vzdelávanie a osvetové pôsobenie v oblasti prístupnosti

- Záver
- Príloha ku Stratégií prístupnosti mesta Nitra pre všetkých

Prístupne mesto - participácia pri zvyšovaní prístupnosti mesta Nitra (JASNÁ TLAČ)

Prístupné mesto – participácia pri zvyšovaní prístupnosti

mesta Nitra vám ponúkame aj **vo formáte jasná tlač**. Ide o výber kapitol z výstupu pilotného projektu venovaného zvyšovaniu prístupnosti a dostupnosti informácií, ktoré môže samospráva využiť pre komunikáciu s občanmi so zdravotným znevýhodnením. Formát jasná tlač rešpektuje a zahŕňa základné princípy tvorby dokumentov tak, aby boli dostupné všetkým občanom. Zdravotné znevýhodnenie nemôže byť príčinou nezapájania ľudí so zdravotným znevýhodnením do rozhodovania a diania v meste či v obci.

SPRIEVODNÉ VÝSTUPY

- [Pilotný projekt č. 9 \(Stratégie prístupnosti mesta Nitra pre všetkých\): Analýzy a expertné stanoviská k aktuálnemu stavu prístupnosti, potrieb zabezpečenia prístupnosti a návrhy riešení zabezpečenia prístupnosti](#) (PDF, 730 kB)

PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA

- autori: Terézia Szabová a Daniel Klimovský
- [príbeh pilotného projektu č. 9](#) (PDF, 915 kB)

ĎALŠIE RELEVANTNÉ ČLÁNKY, ALEBO VÝSTUPY

- [Pilotný projekt číslo 4: Poskytovanie sociálnej pomoci ľuďom s mentálnym postihnutím](#)
 - Participatívna tvorba Koncepcie rozvoja sociálnych služieb pre potreby ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodín na území Bratislavského samosprávneho kraja
- [Pilotný projekt číslo 6: Miesto pre všetkých, integračná stratégia](#)
 - Participatívna tvorba integračnej stratégie mesta za účasti zraniteľných skupín, s ohľadom na perspektívu znevýhodnenej skupiny a s potenciálom vzniku nových spolupracujúcich sietí solidarity a pomoci
- [VIDEO: Prístupnosť mesta Nitry pre všetkých alebo "ako byť IN vo veľkom meste" - Blok I](#)
 - Slávnostné otvorenie konferencie
 - Činnosť odboru sociálnych služieb mesta Nitry v oblasti prístupnosti mesta v priebehu poslednej dekády
 - Aktuálny stav a vízie sociálnej politiky mesta Nitry
 - O projekte prístupnosti mesta Nitry pre všetkých
 - Diskusia k referovaným príspevkom
- [VIDEO: Prístupnosť mesta Nitry pre všetkých alebo "ako byť IN vo veľkom meste" - Blok II](#)
 - Panelová diskusia rôznych predstaviteľov samosprávy na tému mesta pre všetkých
- [VIDEO: Prístupnosť mesta Nitry pre všetkých alebo "ako byť IN vo veľkom meste" - Blok III](#)
 - Príklady dobrej praxe z Olomouca
 - AI-MAPS, s.r.o. - softvér na tvorbu hmatových orientačných máp
 - Evaluácia pracovnej skupiny PS1 a odporúčania pre prax v oblasti prístupnosti verejných priestorov a dopravy
 - Evaluácia pracovnej skupiny PS2 a odporúčania pre prax v oblasti prístupnosti informácií
 - Evaluácia pracovnej skupiny PS3 a odporúčania pre prax v oblasti prístupnosti služieb

ROZHOVOR S REALIZÁTORMI PROJEKTU

- [Ak je politika pre najzraniteľnejších, je pre všetkých](#) (newsletter, marec 2018)

Prístupnosť mesta Nitry pre všetkých alebo „ako byť absolútne in vo veľkom meste“

Pozývame Vás na konferenciu **Prístupnosť mesta Nitry pre všetkých alebo „ako byť absolútne in vo veľkom meste“**, ktorá je zastrešená pilotným projektom **Návrh stratégie zabezpečenia prístupnosti pre všetkých**. Pilotný projekt realizuje mesto Nitra a Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska v rámci národného projektu Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti s názvom **Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík**.

miesto: **koncertná sála Župného domu v Nitre**
termín: **18. jún 2019 od 8:30 do 14:45 hod.**

Cieľom konferencie je:

- **predstaviť výstup pilotného projektu – Stratégiu prístupnosti mesta Nitry pre všetkých,**
- **priblížiť participatívne metódy použité na získanie dát,**
- **prezentovať spôsoby zapájania verejnosti do tvorby príslušnej verejnej politiky na lokálnej úrovni,**
- **na základe odprezentovaných príkladov dobrej praxe Stratégiu prístupnosti úspešne implementovať a naďalej pokračovať v participácii so širokou verejnosťou.**

Počas konferencie je zabezpečené tlmočenie do posunkového jazyka a priestory sú bezbariérové. **Registrácia na konferenciu** je povinná prostredníctvom registračného formulára, ktorý nájdete na **www.nitra.sk**

* Pozvánka je spracovaná vo formáte Jasná tlač

STAV IMPLEMENTÁCIE

- Dňa 27.júna 2019 poslanci mestského zastupiteľstva v Nitre schválili Stratégiu prístupnosti mesta Nitry pre všetkých (Uznesenie č. 213/2019-MZ)
- Schválením Stratégie sa v Nitre otvoril priestor na realizáciu ideí univerzálneho navrhovania priestranstiev a objektov, ktoré rešpektujú širokú paletu potrieb obyvateľov mesta. Priority a ciele stanovené stratégiou sú definované úrovňou ich realizovateľnosti v horizonte dvoch, piatich a desiatich rokov, pričom prechádzajú cez štyri základné oblasti - zastavané územie, verejné priestranstvá, doprava a súvisiaca infraštruktúra, občianska vybavenosť, informácie a komunikácia.
- Prijatiu stratégie predchádzalo spracovanie [Analýz a expertných stanovísk k aktuálnemu stavu prístupnosti, potrieb zabezpečenia prístupnosti a návrhy riešení zabezpečenia prístupnosti v meste Nitra](#) (PDF, 730 kB)

V súčasnosti sa pripravujú podklady pre výberové konanie na obsadenie miesta koordinátora pre prístupnosť mesta na MsÚ v Nitre, priebežne sa realizujú ciele (v zmysle vypracovanej Stratégie prístupnosti mesta Nitry), ktoré je možné realizovať okamžite:

- umiestnenie QR kódov na vybrané periodiká a materiály vydávané mestom Nitra,
- Zisťujú sa podmienky zavedenia online tlmočenia do klientskeho centra služieb MsÚ v Nitre.

KONTAKTY

- [Marek Hattas](#) – primátor mesta Nitra
- [Martina Hrozenská](#) – mesto Nitra
- [Irena Lehocká](#) – mesto Nitra
- [Anna Laurinec Šmehilová](#) – vedúca Komisie Mestského zastupiteľstva v Nitre pre sociálne veci, bývanie a podporu verejného zdravia
- [Michaela Hajduková](#) – odborný garant za Úniu nevidiacich a slabozrakých Slovenska
- [Pavol Korček](#) – Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska
- [Tatiana Winterová](#) – Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska
- [Dominika Haliénová](#) - ÚSV ROS

Pilotný projekt č. 10 - Využívanie verejných priestorov a plôch na lokálnej úrovni

Ctibor Košťál z SGI: „Participácia má skúmať menej názory a viac potreby ľudí vzhľadom na dotknuté územie.“ (newsletter, júl/2018: [Keď námestia ožívajú alebo verejné priestranstva sa nás týkajú...](#))

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

- **Realizátor:** Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť (SGI)
- **Partner pilotného projektu:** Hlavné mesto Bratislava
- **Úroveň verejnej správy:** lokálna
- **Téma:** využívanie verejných priestorov a plôch
- **Cieľ projektu:** participatívna tvorba koncepcie využívania verejných priestorov území Kamenného námestia a Námestia SNP v Bratislave
- **Spôsob prípravy a tvorby verejnej politiky:** politika vzniká v spolupráci expertov ÚSV ROS, Inštitútom pre dobre spravovanú spoločnosť (SGI) a Hlavným mestom Bratislava
- **Odborný garant:** Ctibor Košťál (do 2018 SGI, od 2018 Hl. mesto Bratislava), Marek Dinka /Hl. mesto Bratislava
- **Zapojení experti:** Veronika Prachárová, Lenka Plavuchová Antalová, Martina Brezina, Veronika Hliničanová, Juraj Hurný, Denisa Chylová, Ctibor Košťál, Peter Lényi, Michal Marcinov, Ondrej Marko, Ján Mazúr

ZÁMER

- Hospodárna, kvalitná a inkluzívna správa a využívanie verejných priestorov a plôch v mestách a obciach je aktuálnou a živou témou na úrovni miestnej územnej samosprávy. Tvorbe koncepcií a plánov však často nepredchádza hĺbková analýza skúseností občanov s danou lokalitou, plánovanie koncepcií sa redukuje na architektonický, developerský, urbanistický pohľad a absentuje plánovanie programovej náplne a správy priestorov a plôch. Samospráva nedisponuje jasnými pravidlami práce s verejnými priestormi. Výsledkom projektu bude Koncepcia a plán využívania vybraného verejného priestoru v hlavnom meste Bratislava (Kamenné námestie) a súčasne metodická príručka pre zástupcov samosprávy „Tvorba koncepcií a plánov využívania verejných priestorov, plôch a participácia obyvateľov miest a obcí na ich tvorbe, správe a užívaní“.

VÝCHODISKÁ

- Kamenné námestie a Námestie SNP v Bratislave pozná každý obyvateľ a obyvateľka Bratislavy, denne nimi prechádza viac ako 40 000 chodcov. Napriek unikátnej lokalite a nespornému významu z hľadiska pohybu obyvateľov i návštevníkov nebol potenciál územia využívaný primeraným spôsobom. Význam tohto verejného priestoru si však uvedomovali viacerí relevantní aktéri, ktorí sa opakovane pokúšali o realizáciu zásadných alebo aspoň čiastkových zmien, no vždy narážali na prekážky, ktoré ich snahy zastavili (záujmy vlastníkov pozemkov, podnikateľské zámery, architektonické záujmy, zámery chránené miestne príslušnými pamiatkovými úradmi, záujmy širokej verejnosti, ktorá námestia denne využíva najrôznejšími spôsobmi). O zmenách sa hovorí roky, nikdy však neboli realizované. Záujem občanov o potrebu zmeny dokazuje

aj 407 podnetov cez platformu Inštitútu SGI www.odkazprestarostu.sk, zozbieraných za obdobie rokov december 2010 – júl 2017. Zladiť potreby a nároky s takou veľkou a heterogénnou skupinou je možné jedine participatívne, a to je aj spôsob, ktorý si zvolila mimovládna organizácia SGI v spolupráci s Alianciou Stará tržnica a Hlavným mestom SR Bratislava.

VÝSLEDNÁ POLITIKA: Stratégia participatívneho plánovania verejných priestranstiev

- [Pilotný projekt č. 10 \(Využívanie verejných priestorov a plôch na lokálnej úrovni\): Stratégia participatívneho plánovania verejných priestranstiev](#) (PDF, 17 MB)

METODIKA PARTICIPÁCIE: Zapojenie verejnosti do plánovania verejných priestranstiev – krok za krokom (Metodická príručka)

- [Pilotný projekt č. 10 \(Využívanie verejných priestorov a plôch na lokálnej úrovni\): Zapojenie verejnosti do plánovania verejných priestranstiev - Krok za krokom \(metodická príručka\)](#) (PDF, 17 MB)
 - **Stručná charakteristika dokumentu:** Verejné priestranstvá dokážu priniesť do života obyvateľov miest mnohé benefity, dávajú príležitosť stretnúť sa s inými ľuďmi, spoznávať odlišné kultúry či verejne prezentovať svoje názory a postoje. Ulice, pouličné trhy, parky či ihriská zohrávajú dôležitú úlohu v spoločenskom živote komunít. Dokonca to, akú majú podobu je jedným z hlavných faktorov ovplyvňujúcich kvalitu života a rozvoj mesta (Bratislava – Nové Mesto 2014). Ukazovateľom kvality sú najmä ľudia, ktorí sa v ňom pohybujú a interagujú. (Prachárová 2019). Na Slovensku máme v tejto oblasti však rezervy (viď napr. Prachárová 2019, Strussová & Petríková 2009, Jaššo 2008). Participatívne plánovanie napomáha k dosiahnutiu kvalitnejších riešení, znižuje pravdepodobnosť konfliktov s obyvateľmi v čase realizácie, môže viesť k jednoduchšej údržbe verejného priestranstva, podporuje vzťah obyvateľov k danej lokalite. Cieľom tejto publikácie je predstaviť krok po kroku vhodné postupy pre zapojenie verejnosti do plánovania verejných priestranstiev. Publikácia je primárne určená pre samosprávy väčších miest, pričom pri zavádzaní odporúčaní je nevyhnutné nazerať aj na existujúci kontext či špecifiká konkrétnych lokalít (viď aj Strussová & Petríková 2009, Bryson 2013).
 - **Štruktúra dokumentu:**
 - Úvod
 - Dobré verejné priestranstvo
 - Zásahy do verejných priestranstiev
 - Odporúčané postupy
 - Príprava
 - Participatívne plánovanie
 - Zhrnutie cieľov, zdôvodnení a odporúčaní
 - Zdroje

SPRIEVODNÉ VÝSTUPY

- [Pilotný projekt č. 10 \(Využívanie verejných priestorov a plôch na lokálnej úrovni\): Participatívne plánovanie verejných priestranstiev v Bratislave - Analýza problémov využívania a tvorby verejných priestorov a plôch](#) (PDF, 4 MB)

- [Pilotný projekt č. 10 \(Využívanie verejných priestorov a plôch na lokálnej úrovni\): Participáciou k Živému námestiu - Konceptcia a plán využitia Kamenného námestia a Námestia SNP v hlavnom meste Bratislava](#) (PDF, 4 MB)

PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA

- autori: Alexandra Poláková Suchalová a Daniel Klimovský
- [príbeh pilotného projektu č. 10](#) (PDF, 1 MB)

ROZHOVOR S REALIZÁTORMI PROJEKTU

- [Keď námestia ožívajú, alebo verejné priestranstvá sa nás týkajú...](#) (newsletter, júl 2018)

PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA

- [Prípadová štúdia o Dobrom Trhu – Umením spolupráce s občianskym sektorom k oživeniu verejných priestranstiev?](#) (PDF, 4 MB)
- [Pilotný projekt č. 10 \(Využívanie verejných priestorov a plôch na lokálnej úrovni\): Prípadová štúdia o Dobrom Trhu - Umením spolupráce s občianskym sektorom k oživeniu verejných priestranstiev?](#) (PDF, 4 MB)

ZÁVEREČNÁ KONFERENCIA

**KONFERENCIA
AKO UROBIŤ VEREJNÉ PRIESTRANSTVÁ
SKUTOČNE VEREJNÝMI?
ZAČÍNA TO PLÁNOVANÍM.**

TERMÍN: 26. AUGUSTA 2019, OD 14:00 DO 17:00

MIESTO: Mezanín, Magistrát Hlavného mesta SR Bratislava, Primaciálne námestie 1, Bratislava

ORGANIZÁTORI: hlavné mesto SR Bratislava, Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

TÉMA: SPÔSOBY ZAPOJENIA VEREJNOSTI DO PLÁNOVANIA KAMENNÉHO NÁMESTIA A JEHO NÁSLEDNEJ PREMENY

PROGRAM:

14:00 — 14:10
Veronika Pracházová a Martin Giertl: otvorenie konferencie

14:15 — 15:00
Juzaj Huzný, Veronika Pracházová: prezentácia PARTICIPATÍVNYCH PROCESOV A VÝSTUPOV PROJEKTU, alebo PREDSTAVENIE PUBLIKÁCIÍ o tom:
• aké má Bratislava skúsenosti v tejto oblasti,
• prečo sa do toho vôbec púšťať,
• ako krok po kroku postupovať.

15:00 — 15:45
Ľuboš Bindics: prezentácia AKTUÁLNEHO VÝVOJA A STAVU ŽIVÉHO NÁMESTIA
// 15:45 — 16:00 prestávka

16:00 — 17:00
Miloša Sidorová: diskusia na tému TVRDÉ DÁTA VS. PARTICIPÁCIA, alebo KEDY K PARTICIPÁCII PRISTÚPIŤ, AKO A KDE ZÍSKAŤ DÁTA A TIEŽ, KEDY MÁ ZAPOJENIE VEREJNOSTI NAJVÄČŠÍ DOPAD.
// 17:00 záver

Záverne konferencia sa realizuje v rámci pilotného projektu projektu č. 10 Využívanie verejných priestorov a plôch na lokálnej úrovni sa realizuje v rámci národného projektu Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti s názvom PODPORA PARTNERSTVA A DIALÓGU V OBLASTI PARTICIPATÍVNEJ TVORBY VEREJNÝCH POLITÍK. Projekt je financovaný z operačného programu Efektívna verejná správa. Podujatie je financované z Európskeho sociálneho fondu.

STAV IMPLEMENTÁCIE

- Projekt sa vďaka spolupráci s Alianciou Stará Tržnica prirodzene rozšíril o Námestie SNP, časť Dunajskej ulice, Špitálskej ulice, Rajskej ulice, Klobučnickej ulice, Treskoňovej ulice, Hurbanovho námestia a Župného námestia. Rozšírená iniciatíva dostala názov: Živé námestie, <https://zivenamestie.sk>.
- Na základe participatívne zozbieraných a vyhodnotených podnetov bolo možné nastaviť návrhy revitalizácie predmetného územia ako zjednoteného a nefragmentovaného verejného priestoru. Podklady vytvorené v rámci pilotného projektu budú využité ako východiskový bod pre verejnú súťaž, ktorú vyhlási Bratislava – hl. mesto. Došlo k realizácii vybraných quickwins (rýchle riešenia) „živého námestia“.

ZÁKLADNÉ AKTIVITY/VÝSTUPY:

- **Lokálna správa** – spolu s prevádzkami aktívnymi na námestiach vzniká Lokálna správa, ktorej cieľom je zefektívniť správu námestí, spájať a poskytovať spätnú väzbu.
- **Sociálna kontrola a nové detské ihrisko** – za účelom zvýšenia sociálnej kontroly pridáva mesto verejné osvetlenie na Kamennom námestí, Treskoňovej ulici a za pamätníkom SNP. Sociálne zanedbané územia sú vo svetových metropolách častokrát pozdvihnuté na vyššiu úroveň pridaním programu a aktivít atraktívnych pre rôzne cieľové skupiny. Aby mesto námestiu vdýchlo nový život a aktivitu, do nevyužitého priestoru na Kamennom námestí sa umiestni detské ihrisko.
- **Celoročné a sezónne sedenie** – aby sa novými pevnými lavičkami nevytvárali na námestiach ďalšie bariéry, bude vytvorené celoročné sedenie na miestach, kde zábrany už existujú, prípadne tam, kde sú žiaduce (napr. pri navrhovanom detskom ihrisku). Od apríla do októbra sa k celoročnému sedeniu pridáva aj tzv. sezónne sedenie.
- **Uprednostňovanie chodcov** – pri zúženej časti Námestia SNP a na Klobučnickej ulici sa rozširuje chodník pre chodcov na úkor parkovania. Výraznou zmenou je zrušenie 8,3% parkovacích miest:
 - štvrtinu parkovacích miest vo vrchnej časti Námestia SNP
 - parkovisko na Kamennom námestí
 - časť parkovania na Treskoňovej ulici (medzi budovami Národného osvetového centra a budovy Nemocnice u Milosrdných bratov)
 - časť parkovania na Klobučnickej ulici
 - Na zrušené parkovacie miesta boli pridané veľkokapacitné kvetináče s menšími drevinami.
 - V roku 2019 prebral koordináciu projektu Metropolitný Inštitút Bratislava, ktorý pripravuje podmienky na realizáciu ďalších Rýchlych riešení, ako aj vyhlásenie architektonickej súťaže na finálne strategické riešenie budúceho vývoja územia (Súťažný dialóg).

Z dôvodu vytvorenia realistického scenár regenerácie a rozvoja tohto územia, bola zvolená forma súťažného dialógu. Časový plán:

- 10.12.2019 - vyhlásenie súťaže
- 17.01.2020 - lehota na predkladanie žiadosti o účasť (1.etapa)
- 14.02.2020 - lehota na predkladanie profesijného portfólia (1.etapa)
- v týždni od 17.02.2020 do 21.02.2020 - výber 4 tímov postupujúcich do 2. etapy
- v týždni od 09.03.2020 do 13.03.2020 - úvodná konferencia
- v týždni od 27.04.2020 do 01.05.2020 - individuálne prezentácie koncepcií

- v týždni od 22.06.2020 do 26.06.2020 - individuálne prezentácie finálnych návrhov a zostavenie poradia účastníkov na základe kvality
- 10.07.2020 - lehota na predkladanie cenových ponúk
- 17.07.2020 - celkové vyhodnotenie
- 31.07.2020 - vyhlásenie výsledkov súťažného dialógu

V dôsledku aktuálnej situácie so šírením koronavírusu Covid 19 sa najbližšie plánované stretnutia rušia a presúvajú na neurčito. Pri najbližšej zmene situácie bude časový plán aktualizovaný.

(<https://bratislava.blob.core.windows.net/media/Default/Dokumenty/%C4%8Casov%C3%BD%20pl%C3%A1n%20 Timetable.pdf>)

ĎALŠIE RELEVANTNÉ ČLÁNKY, ALEBO VÝSTUPY

- **Zvolen – zvolené miesto pre život. Participácia detí a mladých na lokálnej úrovni – prípadová štúdia participácie v meste Zvolen (str. 158 – 188 uvedenej publikácie)**
 - Aké sú špecifiká zapájania mladých ľudí? Aké sú optimálne formy participácie mladých ľudí? Štúdia hovorí o dôležitosti zapájania sa mladých ľudí do tvorby verejných politík, pretože je vysoko pravdepodobné, že z nich v dospelosti budú dôležití a aktívni aktéri verejnej správy na lokálnej úrovni. To vplýva aj na pocit identity voči mestu, v ktorom žijú. Mesto Zvolen má dobrú tradíciu v práci s mládežou a zmapovalo, aké sú potreby detí. Jedno zo zistení bolo, že deti očakávajú a potrebujú bezpečné priestory na trávenie voľného času – športoviská, ihriská, kultúrne aktivity. To im podľa mapovania potrieb výrazne chýba
- **Participácia seniorov na tvorbe komunitného plánu sociálnych služieb v Mestskej časti Bratislava – Nové Mesto (str. 296 – 334 uvedenej publikácie)**
 - Mestská časť má fungujúci a dobre nastavený participatívny rozpočet ako jeden z nástrojov efektívnej participácie a má dokonca zriadenú Kanceláriu pre participáciu, čo je v štruktúre slovenských samospráv ojedinelé. Problematika verejných priestorov sa týka aj seniorov, ktorí majú špecifický pohľad a špecifické požiadavky na svoje bezprostredné okolie (bezbariérovosť, dobrá svetelnosť, vhodné označenie a pod.). V získavaní informácií sa môže miestna samospráva oprieť o denné centrá – Kluby dôchodcov, prostredníctvom ktorých samospráva so seniormi účinne komunikuje. Ako však zapájať početnú skupinu osamelých seniorov, ktorí sa nezúčastňujú, aj keď dostávajú informácie ako ostatní – prostredníctvom lokálnych médií či priamo do schránok? Je potrebné posilniť aktivity samosprávy pri zapájaní tejto skupiny, ktoré musia byť flexibilné a kreatívne, ako aj približovať fungovanie samosprávy a verejných politík občanom.
- **VIDEO: Ako urobiť verejné priestranstvá skutočne verejnými 1?**
 - Začína to plánovaním – participáciou k Živému námestiu!
 - Príprava podkladov na architektonickú súťaž a príprava rýchlych a nenáročných zlepšení (Quick Wins)
- **VIDEO: Ako urobiť verejné priestranstvá skutočne verejnými 2?**
 - Prezentácia štyroch publikácií o tom, prečo sa do toho púšťať a ako postupovať:
 - Participáciou k Živému námestiu.
 - Participatívne plánovanie verejných priestranstiev v Bratislave.

- Stratégia participatívneho plánovania verejných priestranstiev.
- Zapojenie verejnosti do plánovania verejných priestranstiev - krok za krokom.
- Čo sú dátové mapy?
- Aké participatívne nástroje pri plánovaní verejných priestranstiev využiť?
- Koho všetkého osloviť - ako vybrať stakeholderov?
- Ako zostaviť zmysluplný dotazník?
- Ako informovať verejnosť?
- **VIDEO: Ako urobiť verejné priestranstvá skutočne verejnými 3?**
 - Aktuálny stav a vývoj Živého námestia v Bratislave – testovanie a realizácia Quick Wins na Živom námestí v Bratislave (realizácia zmien v krátkom čase a s obmedzeným rozpočtom) – funkcie verejného priestoru, mobilita, osvetlenie, história námestia, viac chodcov, viac zelene, zjednotenie priestoru, sociálna kontrola, lokálna správa a príprava na architektonickú súťaž v roku 2021/2022.
 - Živé námestie je ambiciózný projekt SGI, MIB (Metropolitný inštitút Bratislava), Magistrátu hl. mesta Bratislavy ako navrhnuť a zrealizovať zásadnú zmenu jedného z najväčších a najznámejších verejných priestorov v centre Bratislavy – Kamenné námestie, Nám. SNP a príľahlé ulice. Čo všetko sa už podarilo a čo ešte tvorcov čaká?

KONTAKTY

- **Ctibor Košťál** – do r. 2018 riaditeľ SGI, od r. 2018 riaditeľ Magistrátu Hl. mesta Bratislavy
- **Marek Dinka** – riaditeľ Sekcia územného plánovania, Hl. mesto Bratislava
- **Silvia Ďurechová** - ÚSV ROS

Pilotný projekt č. 11 - Trvalo udržateľná mobilita

Ján Nosko, primátor mesta Banská Bystrica: „Teší ma, že Banská Bystrica sa môže pochváliť ďalším prvenstvom. Nárast intenzity individuálnej dopravy vnímame ako globálny problém, ktorý je potrebné riešiť. Denne sa stretávame s dopravnými zápchami. V meste nám chýba okolo 10 000 parkovacích miest. Prostredníctvom tohto projektu máme šancu zmeniť dopravné návyky zamestnancov mestského úradu. Verím, že ďalšími krokmi ich motivujeme k tomu, aby žili zdravšie a viacej sa hýbali. Som presvedčený, že budeme inšpiráciou aj pre ďalšie organizácie.“ (newsletter, jún/2018: [„Ľudia majú množstvo nápadov“](#))

Peter Medveď z Nadácie Ekopolis: „Je mnoho dôvodov myslieť si, prečo by to fungovať malo. Takým najzávažnejším je, že téma dopravy je naozaj témou, ktorá sa týka každodenného života ľudí. Je to niečo, čo žije a vyvíja sa svojim životom. Ide o dôležitú tému a predstavuje do značnej miery test samotnej verejnosti.“ (newsletter, jún/2018: [„Ľudia majú množstvo nápadov“](#))

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

- **Realizátor:** Nadácia Ekopolis
- **Partner pilotného projektu:** Mesto Banská Bystrica
- **úroveň verejnej správy:** lokálna
- **Téma:** expertíza a konzultácie v oblasti metodiky plánovania udržateľnej mobility
- **Cieľ projektu:** znížiť podiel individuálnej automobilovej dopravy a zvýšiť kvalitu života ľudí v meste Banská Bystrica
- **Odborní garanti:** Peter Medveď/Nadácia Ekopolis, Vladimír Brieda/vedúci oddelenia investičnej výstavby a riadenia projektov za mesto Banská Bystrica
- **Ďalší zapojení experti:** Dana Sitányiová, Eva Sanigová, Andrea Štulajterová, Eva Ščepková, Ján Roháč, Lívia Haringová, Martina Barancová Paulíková a 31 anketárov z radov študentov a študentiek sociálnej práce Pedagogickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici.

ZÁMER

- Projektovým zámerom je dosiahnuť v Banskej Bystrici vytvorenie takej dopravnej politiky, ktorá bude rovnocenne vytvárať lepšie podmienky nielen pre individuálnu automobilovú dopravu, ale v oveľa vyššej miere bude zohľadňovať aj potreby cestujúcich MHD, cyklistov, chodcov a iných účastníkov dopravy, napríklad mamičiek s kočíkmi alebo ľudí na invalidných vozíkoch. Riešenie problémov dopravy v meste tak bude založené na vyváženosti využitia rôznych druhov dopravných prostriedkov a bude rešpektovať záujem obyvateľov mesta o kvalitné a zdravé životné prostredie.

VÝCHODISKÁ

- Problematika dopravy v meste je široká agenda. Obce si často nevedia nájsť riešenia problémov dopravy v meste, ktoré by boli založené na vyváženosti využitia rôznych druhov dopravných prostriedkov, a ktoré by rešpektovali záujem obyvateľov mesta o kvalitné a zdravé životné prostredie. Na príprave plánu udržateľnej mestskej mobility je nevyhnutné pracovať s obyvateľmi mesta a jednotlivými mestskými časťami tak, aby nastavené opatrenia a riešenia našli pochopenie a odozvu verejnosti. Zámerom je

práve v spolupráci s verejnosťou hľadať efektívne riešenia v oblasti zdravého životného prostredia a iných foriem mobility v meste.

VÝSLEDNÁ POLITIKA : Správa z auditu ADVANCE pre mesto Banská Bystrica

- **Pilotný projekt č. 11: Správa z auditu ADVANCE pre mesto Banská Bystrica** (PDF, 4 MB)

METODIKA PARTICIPÁCIE: Záznamy z verejných diskusií – doprava, mesto a ľudia

- **Pilotný projekt č. 11 (Trvalo udržateľná mobilita, Banská Bystrica): Záznamy z verejných diskusií - doprava, mesto a ľudia** (PDF, 1 MB)

- Nadácia Ekopolis v spolupráci s mestom Banská Bystrica zrealizovali počas mesiaca marec 2018 sériu verejných diskusií s obyvateľmi pod názvom Doprava mesto, ľudia.
- Séria verejných stretnutí prebehla ako súčasť spracovania auditu mobility v Banskej Bystrici v zmysle metodiky ADVANCE, ktorého výstupom budú odporúčania pre plánovanie udržateľnej mestskej mobility pre mesto Banská Bystrica. Audit bude použitý ako východisko na prípravu nového plánu udržateľnej mestskej mobility. Hlavným zmyslom stretnutí bolo spoznať názory a potreby obyvateľov mesta, ktoré pomôžu identifikovať silné a slabé stránky súčasného stavu rôznych druhov dopravy v Banskej Bystrici. Názory verejnosti a bežných občanov sú v diskusií o budúcnosti dopravy v meste veľmi dôležité, keďže sa práve oni sa mestom každodenne presúvajú a pohybujú.
- Verejné diskusie s obyvateľmi sa uskutočnili:
 - 13. 3. 2018 na ZŠ Spojová (Fončorda),
 - 14. 3. 2018 v objekte Slovenskej zdravotníckej univerzity (Radvaň),
 - 15. 3. 2018 v Komunitnom centre v Sásovej,
 - 21. 3. 2018 v Centre nezávislej kultúry Záhrada,
 - 28. 3. 2018 na ZŠ J. G. Tajovského v Podlaviciach.
- - O stretnutiach boli obyvatelia informovaní prostredníctvom lokálnych médií, webovej stránky mesta Banská Bystrica ako aj na informačných tabuliach v jednotlivých častiach mesta. Stretnutí sa zúčastnila takmer stovka obyvateľov.

SPRIEVODNÉ VÝSTUPY

- **Pilotný projekt č.11: Prieskum dopravného správania** (PDF, 1 MB)

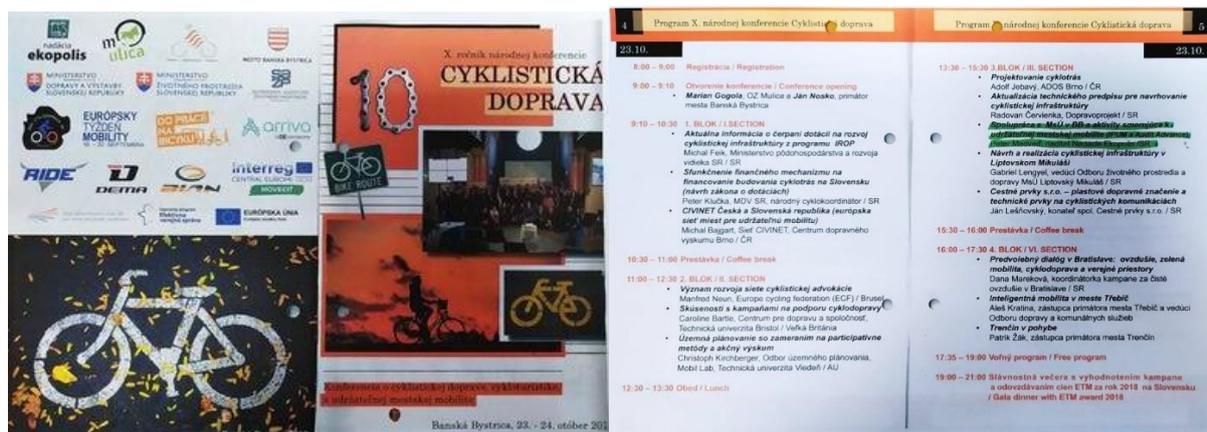
PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA

- autori: Jakub Varíni a Daniel Klimovský
- [príbeh pilotného projektu č. 11](#) (PDF, 1 MB)

ROZHOVOR S REALIZÁTORMI PROJEKTU

- [Ľudia majú množstvo nápadov](#) (newsletter, jún 2018)

ZÁVEREČNÁ KONFERENCIA

STAV IMPLEMENTÁCIE

- Správa z auditu Advance slúži ako podklad pre zavedenie verejnej politiky, nastavenie kritérií a financovanie Plánu udržateľnej mobility mesta Banská Bystrica a jej okolia, ktorý síce nebol prijatý mestským zastupiteľstvom mesta Banská Bystrica, ale Audit ADVANCE sa stal súčasťou zadávacích podmienok na vypracovanie Plánu udržateľnej mobility funkčného územia krajského mesta Banská Bystrica.
- Ako jednu z priorít v rozvoji udržateľnej politiky v meste Banská Bystrica identifikovala „Správa z auditu ADVANCE pre mesto Banská Bystrica“ rozvoj podmienok pre cyklistickú dopravu. V tomto smere bolo v roku 2019 v meste Banská Bystrica dosiahnutých viacero krokov. Po zdĺhavých procesoch majetkovo-právneho vysporiadania, výkupu pozemkov, prípravy projektovej dokumentácie, územného a stavebného konania, verejného obstarávania a samotnej výstavby bola v septembri 2019 odovzdaná do prevádzky prvá samostatná cyklotrasa v meste ESC – Podlavice. Ďalších 5 projektov plánovaných cyklotrás je v štádiu územného konania (presnejšie Hušták – Kráľová, Hušták – Senica, Námestie Slobody – Sásová, Námestie Ľ. Štúra – Fončorda a Autobusová stanica – Šalková). Spracovaná je projektová dokumentácia k cyklotraske cez R1 v Radvani.
- Vo všeobecnosti je možné konštatovať, že pri príprave a implementácii politik v meste Banská Bystrica rastie záujem mesta o kvalitnejšiu komunikáciu s verejnosťou. Po komunálnych voľbách v novembri 2018 prejavilo vedenie MsÚ BB záujem o intenzívnejšiu spoluprácu s občiansky angažovanou verejnosťou v meste a zlepšenie informovanosti širšej verejnosti o významných projektoch na území mesta.
- Aj v roku 2019, po ukončení aktivít projektu Realizácia projektu PP11 – Trvalo udržateľná mobilita pokračovalo mesto s viacerými aktivitami, ktoré boli zamerané na zapájanie a účasť verejnosti:

- V rámci projektu „Občianske mesto – efektívna participácia II“ podporeného z rezervy primátora mesta bol vydaný manuál plánovania so zapojením verejnosti, ktorý zostavila organizácia Interaktívna škola urbanizmu a územného plánovania.
- V spolupráci s Nadáciou Ekopolis mesto v jesenných mesiacoch 2019 urobilo verejnú konzultáciu k plánovaniu priestoru medzi železničnou stanicou Banská Bystrica – mesto a riekou Hron. Súčasťou tejto iniciatívy bol workshop pre pracovníkov MsÚ o význame a metódach zapájania verejnosti pri plánovaní verejných priestranstiev.
- Podnety od prítomných obyvateľov a obyvateľiek, ako aj cestujúcej verejnosti, ktorá využíva železničnú stanicu, boli zaznamenané počas individuálneho oslovovania, spoločnej obhliadky priestoru a verejnej diskusie na plánovacom stretnutí 1. 10. 2019. Zúčastnilo sa ho približne 60 ľudí. Následne boli čiastkové podnety týkajúce sa rieky Hron a vody prejednané na stretnutiach so zainteresovanými

ĎALŠIE RELEVANTNÉ ČLÁNKY, ALEBO VÝSTUPY NP PARTI

- [VIDEO: Pilotný projekt č. 11 \(Trvalo udržateľná mobilita, Banská Bystrica\): Záznamy z verejných diskusií - doprava, mesto a ľudia](#)
 - Pribeh z verejného stretnutia v meste Banská Bystrica, ktoré bolo súčasťou spracovania auditu mobility Advance v Banskej Bystrici, výstupom ktorej budú odporúčania pre plánovanie udržateľnej mestskej mobility pre mesto Banská Bystrica.
 - Názory verejnosti, bežných občanov v diskusii o skúsenostiach vnímania dopravy jednotlivými spôsobmi, o budúcnosti dopravy v meste a ako najmä limitovať automobilovú individuálnu dopravu, keďže občania, sú to práve oni, ktorí sa mestom každodenne presúvajú a pohybujú.
- [VIDEO: Rozhovor s Ing. Petrom Medveďom, riaditeľom nadácie Ekopolis](#)
 - O stretnutiach s verejnosťou, ktoré považoval za najcennejší element projektu a o nápadoch, podnetoch, potrebách, očakávaniach a o prínosoch týchto stretnutí.

KONTAKTY

- [Vladimír Brieda](#) - Mestský úrad Banská Bystrica- vedúci oddelenia investičnej výstavby a riadenia projektov
- [Eva Sanigová Golčaková](#) - Mestský úrad Banská Bystrica
- [Peter Medveď](#) - Nadácia Ekopolis
- [Dominika Halienová](#) - ÚSV ROS

Pilotný projekt č. 12 - Integrácia marginalizovaných skupín do procesu tvorby verejných politík

Daniel Klimovský, politológ, Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave: „Ak sa povie ‚Rómovia‘, tak je to veľmi zjednodušujúci prístup, pretože aj skupina Rómov je zvnútra veľmi diverzifikovaná, čo môže byť v konečnom dôsledku jeden z hlavných dôvodov, prečo zlyhávajú univerzálne riešenia prijímané vo forme verejných politík.“ (newsletter, máj/2018: [Robiť politiku pre Rómov bez Rómov je katastrofa](#))

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE

- **Realizátor:** Rómsky inštitút
- **Partner pilotného projektu:** obec Lenartov
- **Úroveň verejnej správy:** lokálna
- **Téma:** integrácia a sociálna inklúzia marginalizovaných rómskych komunít (MRK) a osôb ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením
- **Cieľ projektu:** efektívna participácia rómskych obyvateľov Lenartova na tvorbe obecných politík
- **Odborná garantka:** Klára Orgovánová/Rómsky inštitút
- **Zapojení experti:** Daniel Klimovský, Jarmila Lajčáková, Jana Bayerlová, Peter Dráľ, Andrej Findor, Nicola Fuchsová, Stella Hanzelová, Klára Orgovánová, Zuzana Polačková

ZÁMER

Projekt sa zameriava na vytváranie inkluzívnych a integračných politiky MRK na všetkých úrovniach. Chce docieľiť účasť MRK na tvorbe opatrení, ktoré sa ich na lokálnej úrovni priamo alebo nepriamo dotýkajú, lebo iba tak budú lokálne politiky efektívne, správne zacielené a spravodlivé. Vytvára model efektívnej účasti MRK a majoritného obyvateľstva na tvorbe lokálnych politík, ktorý by mohol byť replikovateľný aj v iných lokalitách.

VÝCHODISKÁ

Participácia Rómov je dlhodobo diskutovaná téma. Vo väčšinovej spoločnosti prevláda názor, že témam, ktoré je potrebné riešiť v súvislosti s inklúziou rómskych komunít, Rómovia nerozumejú. Na úrovni miest a obcí však nájdeme veľa príkladov, ktoré dokazujú pravý opak. Záujem, zainteresovanosť a osobné intervencie starostu, intenzívna komunikácia obce s rómskou osadou a hlavne zapájanie Rómov do plánovania a zvyšovania kvality života v osadách prinieslo dôkazy, že funkčné riešenia existujú.

VÝSLEDNÁ POLITIKA: Stratégia začleňovania Rómov v obci Lenartov v previazaní na čiastkové politiky obce s dôrazom na Rómsku komunitu

- [Pilotný projekt č. 12 \(Integrácia marginalizovaných skupín do procesu tvorby verejných politík\): Stratégia začleňovania Rómov v obci Lenartov v previazaní na čiastkové politiky obce s dôrazom na Rómsku komunitu](#) (PDF, 714 kB)

SPRIEVODNÉ VSTUPY

- [Pilotný projekt č.12 \(Integrácia marginalizovaných skupín do procesu tvorby verejných politík\): Model efektívnej účasti MRK na procese spolurozhodovania,](#)

[monitorovania a vyhodnocovania lokálnych politík s účasťou marginalizovaných rómskych komunít](#) (PDF, 671 kB)

- [Pilotný projekt č. 12 \(Integrácia marginalizovaných skupín do procesu tvorby verejných politík\): Lokálny akčný plán vzdelávania v obci Lenartov so zameraním na rómsku komunitu na roky 2019 - 2026](#) (PDF, 1 MB)
- [Pilotný projekt č. 12 \(Integrácia marginalizovaných skupín do procesu tvorby verejných politík\): Obec Lenartov a možnosti sociálneho podnikania](#) (PDF, 1 MB)
- [Pilotný projekt č. 12 \(Integrácia marginalizovaných skupín do procesu tvorby verejných politík\): Návrhy legislatívnych zmien súvisiacich s podporou začleňovania ľudí žijúcich v marginalizovaných rómskych komunitách](#) (PDF, 501 kB)
- [INKLÚZIA RÓMOV – POLITIKA NEMÁ KOPÍROVAŤ ZÁUJMY ELITY](#) (newsletter, apríl 2020)

PRÍPADOVÁ ŠTÚDIA

- autori: Jakub Varíni a Daniel Klimovský
- [príbeh pilotného projektu č. 12](#) (PDF, 802 kB)

ROZHOVOR S REALIZÁTORMI PROJEKTU

- [ROBIŤ POLITIKU PRE RÓMOV BEZ RÓMOV JE KATASTROFA](#) (newsletter, máj 2018)

ZÁVEREČNÁ KONFERENCIA

The image shows three panels of a conference invitation and program for "Aktívny občan je prínosom pre obec".

- Panel 1: POZVÁNKA**
Bratislava, 2. apríl 2019
Vážená pani starostka/Vážený pán starosta,
dovoľte mi osobne Vás pozvať na konferenciu neziskovej organizácie Rómskeho inštitútu, a Úradu splnomocnenca vlády SR pre občiansku spoločnosť, kde sme pre Vás pripravili podnetné prezentácie a diskusiu s odborníkmi na tému tvorby verejných politík na lokálnej úrovni a dôležitosť participácie všetkých zainteresovaných skupín.
Konferenciu **Aktívny občan je prínosom pre obec** sa uskutoční v stredu, 10. apríla 2019 od 9,30 do 15,00 h v hoteli Dukla v Prešove.
Z pripravovaného programu:
Skúsenosti s participáciou a metódami či postupmi, ktoré napomáhajú jej rozvoj bude prezentovať PhDr. Zuzana Kusá, CSc., Sociologický ústav SAV, Ing. Iveta Štečková, Prešovská rozvojová agentúra, bude hovoriť o platforme zameranej na verejnú kontrolu a elimináciu korupcie, Mgr. Edita Kovaľová a Mgr. Jana Bayerlová, OZ Vytváranie šancí sa zamerajú na vzdelávanie detí v predškolskom veku, p. Mária Lichárová a Mgr. Peter Němeček predstavia svoje skúsenosti za komunitné centrá Kojatice a Prešov. Prezentácie o aktuálnych programoch pripravili aj zástupcovia neziskovej organizácie Človek v ohrození, Regionálna kancelária Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity a Regionálne centrum sociálnej ekonomiky.
Konferencia je záverečnou aktivitou Národného projektu Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík, ktorý koordinuje Úrad splnomocnenca vlády SR pre občiansku spoločnosť a ktorého partnerom je od roku 2017 Rómsky inštitút.
Budeme radi, keď prijmete naše pozvanie. Svoju účasť potvrdte najneskôr do 5. apríla 2019.
Tešíme sa na stretnutie s Vami!
PhDr. Klára Orgovánová
riaditeľka Rómskeho inštitútu, n.o.
Váš záujem môžete potvrdiť písomne alebo telefonicky:
• Klára Orgovánová, 0918 241700, klaraorg@gmail.com alebo
• Jana Bayerlová, 0907 051656, janka.bayerle@gmail.com
- Panel 2: ZMENA TERMÍNU KONFERENCIE**
Bratislava, 8. apríl 2019
Vážený pán starosta,
Vážený pán starosta,
ďakujeme za Váš záujem o účasť na našej konferencii "**Aktívny občan je prínosom pre obec**", ktorá sa mala uskutočniť 10. 4. 2019.
Keďže obsah konferencie je zameraný hlavne na zdieľanie skúsenosti medzi starostami, záleží nám na vyššej účasti predstaviteľov miestnej samosprávy. Žiaľ, nemohli z Vášho zoznamu byť v tomto čase účastníkmi na iných podujatiach, a preto sme sa rozhodli **preložiť termín našej konferencie na pondelok, 29. apríla 2019.**
Veríme, že nám zachováte priazeň a uvidíme sa na konferencii v novom termíne. Ospravedľujeme sa Vám za prípadné komplikácie.
Váš záujem môžete potvrdiť písomne alebo telefonicky **do 18.4.2019.**
• Jana Bayerlová, 0907 051656, janka.bayerle@gmail.com alebo
• Klára Orgovánová, 0918 241700, klaraorg@gmail.com
S pozdravom
Klára Orgovánová
Riaditeľka Rómskeho inštitútu
- Panel 3: KONFERENCIA**
Aktívny občan je prínosom pre obec
Hotel Dukla, Námestie legionárov, Prešov
pondelok, 29. apríl 2019 od 9,30 do 15,30 h
PROGRAM
9,30 – 10,00 Registrácia
10,00 – 10,10 Otvorenie a úvod
PhDr. Klára Orgovánová, Rómsky inštitút, n.o.
Mgr. Martin Gaerť, splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti
10,10 – 10,20 Zámer projektu Podpora partnerstva a dialógu participatívnej tvorby verejných politík
Mgr. Barbara Gindlová, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti
10,20 – 10,40 Obec Lenartov a jej participatívne politiky
Ing. Jana Blandová MŠA, starostka obce Lenartov
10,40 – 11,00 Prezentácia
11,00 – 11,20 Participácia najväč znevýhodnených - ústpa, možnosť, nutnosť
PhDr. Zuzana Kusá, CSc., Sociologický ústav SAV, Bratislava
11,20 – 11,40 Predškolská príprava a participácia rodičov
Mgr. Edita Kovaľová, Mgr. Jana Bayerlová, Združenie Vytváranie šancí
11,40 – 12,30 Diskusia a príspevky participácie vybraných obcí
12,30 – 13,30 Obeda
13,30 – 13,45 Prešovská participatívna platforma (PP)
Ing. Iveta Štečková, Prešovská rozvojová agentúra
13,45 – 14,00 Zameranie a účasť na verejnom žiadaní
Mgr. Peter Němeček, Komunitné centrum Prešov
Mgr. Mária Lichárová, Komunitné centrum Kojatice
14,00 – 14,15 Sociálne podniky – aktuálne informácie
Mgr. Natália Milstenferová, Regionálne centrum sociálnej ekonomiky, Prešov
14,15 – 15,30 Diskusia a príspevky k nezamestnanosti vo vybraných obciach
Konferencia je záverečnou aktivitou Národného projektu Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík, ktorý koordinuje Úrad splnomocnenca vlády SR pre občiansku spoločnosť a ktorého partnerom je od roku 2017 Rómsky inštitút, n.o.
Sponzori a partneri: Slovenský úrad vlády, Európska únia, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo kultúry SR, Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo spravodlivosti SR, Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, Ministerstvo vnútra SR, Ministerstvo zdravotníctva SR, Ministerstvo kultúry SR, Ministerstvo obrany SR, Ministerstvo spravodlivosti SR, Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, Ministerstvo životného prostredia SR

STAV IMPLEMENTÁCIE

- Stratégia začleňovania Rómov, Návrhy legislatívnych zmien a Lokálny akčný plán vzdelávania v obci Lenartov boli prerokované v roku 2019 v komisii pri obecnom zastupiteľstve - komisia kultúrna a športová a pre územný rozvoj a plánovanie. Návrh na založenie sociálneho podniku v obci Lenartov bol prerokovaný v obecnom zastupiteľstve, kde nebol schválený (uznesenie OZ č. 47/2019 zo dňa 30. 5. 2019, ktoré je zverejnené na www.lenartov.sk).

ĎALŠIE RELEVANTNÉ ČLÁNKY, ALEBO VÝSTUPY NP PARTI

- [Hlas menších – 12 prípadových štúdií zo zapájania zraniteľných skupín do tvorby verejných politík](#) (PDF, 3 MB)

- **Participáciou k zmocňovaniu. Prípadová štúdia komunitného centra menších vo Veľkom Krtíši. (str. 200 – 220 uvedenej publikácie)**
 - Prípadová štúdia ukazuje model, potenciál a aj limity aktivizmu zdola. Jej ústrednými postavami sú dvaja Rómovia, ktorí vedú Komunitné centrum menších vo Veľkom Krtíši, ktoré je príkladom procesu zmocňovania sa. Jeho výsledkom je posilnenie schopnosti rodín zlepšiť si svoje bývanie, ako aj istota udržať si bývanie. Zároveň však tiež ukazuje na limity takéhoto aktivizmu, ktorý nepostačuje na prekonanie predsudkov a s nimi spojených symbolických hraníc, ktoré určujú, kam Rómovia v meste Veľký Krtíš „patria“.
- **Príprava na implementáciu Akčného plánu najmenej rozvinutého okresu Kežmarok – participácia Rómov na regionálnom rozvoji. (str. 220 – 240 uvedenej publikácie)**
 - Ako boli zapojení Rómovia? Ako Akčný plán zohľadňuje postavenie rómskej komunity ako cieľovej skupiny, ktorej problémy má dokument riešiť? Dokument sleduje možnosti zapojenia Rómov do tvorby akčného plánu.
- **Občianska participácia zdola v oblasti ochrany životného prostredia. Príprava energetických koncepcií CEPA v oblasti Poľana. (str. 241 – 258 uvedenej publikácie)**
 - Chcete sa dozvedieť, ako či a ako môžu Rómovia participovať v miestnej komunite na environmentálnych projektoch? Možnosti zapojenia Rómov do riešenie lokálnych environmentálnych problémov. Štúdia nielen vyvracia domnienky o tom, že k energeticky najnáročnejším užívateľom a znečisťovateľom patria Rómovia, ale súčasne potvrdila, že je potrebné a možné ich prizývať k participácii ako všetkých ostatných občanov.
- **[VIDEO: Jana Kadlečíková \(CVEK\) hovorí o dôvodoch zapájania marginalizovaných skupín do tvorby verejných politík a nevylúčovania týchto skupín na okraj spoločnosti](#)**
 - A kto vlastne patrí do marginalizovanej skupiny?
- **[VIDEO: O spolužití s Rómami hovorí Jana Bľandová, starostka obce Lenartov](#)**
 - O tom ako sa žije v obci Lenartov, v ktorej viac ako polovica občanov žije v rómskej osade. O zapájaní rómskej komunity do Projektu prestupného bývania s nadväznosťou na vzdelávanie, zamestnanosť, zdravie...
- **[VIDEO: Janka Bajerlová, Rómsky inštitút, prezentuje aktivity organizácie vo vzťahu k NP PARTI](#)**
 - Vstupná analýza obce Lenartov.
 - Definícia stakeholderov a tém: vzdelávanie, zamestnanosť/nezamestnanosť.
 - Zriadenie občianskej rady obce Lenartov – ako zvýšiť zastúpenie Rómov? Aké sú sociálne služby v obci? Ako zlepšiť spolužitie s rómskou majoritou v obci?
- **[VIDEO: Klára Orgovánová, riaditeľka Rómskeho inštitútu predstavuje projekt NP PARTI a jeho očakávania](#)**
 - Aká je obec Lenartov? Akí sú Lenartovčania? Aké sú očakávania od národného projektu? Aký môže mať riadená participácia dopad na spolužitie ľudí v obci? Ako Rómovia vnímajú participáciu? Aké sú skúsenosti bývalej splnomocnenkyne vlády SR pre rómske komunity?

- **[VIDEO: Závěrečná konference PP12/1. část - Aké sú možnosti v integrácii Rómov?](#)**
 - Konferencia sa konala 29. 4. 2019 v Prešove. Venovala sa niekoľkým oblastiam integrácie Rómov: vzdelávanie, bývanie, zamestnanosť, ale aj téme sociálneho podnikania a sociálnych inovácií. Súčasne konferencia poskytla priestor PhDr. Zuzane Kusej, CSc. a jej prednáške na tému: Participácia najviac znevýhodnených –utópia, možnosť, nutnosť.
- **[VIDEO: Závěrečná konference PP12/2. část - Aké sú možnosti v integrácii Rómov?](#)**
 - V druhej časti konferencie prezentovala podrobné výsledky, výstupy a prínosy pilotného projektu obec Lenartov. Budete počuť aj "gádža" – predstaviteľa obce Lenartov rozprávať po rómsky a možno si uvedomíme, aká je ťažká už taká základná bariéra, akou je naučiť sa používať jazyk väčšiny.
- **[VIDEO: Závěrečná konference PP12/3. část – Aké sú možnosti v integrácii Rómov?](#)**
 - Vystúpili zástupcovia regionálnych inštitúcií a organizácií a otvorili a prezentovali páľčivé témy: vzdelávanie, osobný bankrot, dôstojné bývanie.

KONTAKTY

- **[Klára Orgovánová](#)** - odborná garantka
- **[Jana Bľandová](#)** - starostka obce Lenartov
- **[Barbara Gindlová](#)** - ÚSV ROS

ZHODNOTENIE PILOTNEJ SCHÉMY

PRVÁ FÁZA: PRÍPRAVY PILOTNEJ SCHÉMY (2015)

Výzva na predkladanie projektov participatívnej tvorby verejných politík

Projekty boli do pilotnej schémy vybrané na základe [samostatnej výzvy k predkladaniu projektov](#) (PDF, 369 kB) ÚSV ROS. Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti Výzva na predkladanie projektových zámerov na výber pilotných projektov tvorby verejných politík (ďalej len „Výzva“) v rámci realizácie národného projektu „Podpora partnerstva a dialógu medzi verejnou správou, občanmi a mimovládnyimi neziskovými organizáciami na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni v oblasti participatívnej tvorby verejných politík“ vyhlásil dňa 18. septembra 2015. Výzva bola uzavretá dňa 15. novembra 2015. Cieľom výzvy bolo prostredníctvom identifikovaných a vybraných projektov posilniť spoluprácu a vzájomný dialóg medzi verejnou správou, občanmi a mimovládnyimi neziskovými organizáciami (ďalej len MNO) v procese tvorby verejných politík na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni a navrhnuť inovácie existujúcich mechanizmov vo verejnej správe v záujme zefektívnenia vstupu verejnosti do tvorby verejných politík.

Aký bol zámer pilotnej schémy?

- podporiť spoluprácu medzi štátom a zainteresovanými skupinami v procese tvorby verejných politík,
- využiť know-how, expertízu, kreativitu MNO v procese tvorby verejných politík a tým skvalitniť samotné rozhodnutie subjektu verejnej správy. Schéma predstavovala inovatívny mechanizmus cieleného presadzovania participácie v praxi a súčasne otvárala možnosti pre nadstavbový výskum postupov a metód zapájania verejnosti,
- eliminovať negatívne dopady, ktoré vznikajú, ak návrh verejnej politiky (zákonu, vyhlášky, stratégie, programu, projektu, či iného koncepčného materiálu) nie je v dostatočnej miere odkonzultovaný so zainteresovanými skupinami, ktorých sa finálne rozhodnutie dotýka,
- vytvoriť podmienky pre podporu dvanástich procesov participatívnej tvorby verejných politík, ktoré by sa v budúcnosti mohli stať nie len základom dobrých/zlých príkladov z praxe, ale hlavne zdrojom poznania o detských chorobách zavádzania participatívnej tvorby verejných politík na rôznych úrovniach verejnej správy na Slovensku.

Podmienky a kritériá výberu pilotných projektov

- participatívna tvorba verejnej politiky, spojená s testovaním nových foriem zapájania verejnosti do tvorby verejných politík,
- jasne zadefinovaná úroveň tvorby verejnej politiky (národná, regionálna, mikroregionálna, lokálna),
- realizácia verejnej politiky v partnerstve so subjektom verejnej správy,
- projekt sa do pilotnej schémy uchádza z iniciatívy mimovládnej organizácie, ktorá bola zodpovedná za prípravu projektového návrhu a komunikáciu s ÚSV ROS,
- oprávnené výdavky na pilotné projekty boli zadefinované ako: mzdové prostriedky pre expertov MNO a VS, cestovné náklady, stravné, ubytovacie náklady, organizácie

verejných konzultácií, realizáciu informačných kampaní, náklady na tvorbu analýz a iných expertných materiálov,

- maximálna výška podpory MNO stanovená na cca 60.000,- eur vrátane nákladov na odvodové zaťaženie mzdových výdavkov po dobu realizácie pilotného projektu (maximálne 24 mesiacov),
- maximálna výška podpory subjektu VS je stanovená na 13.000,- eur vrátane nákladov na odvodové zaťaženie mzdových výdavkov po dobu 18 mesiacov realizácie projektu.

Výber pilotných projektov do pilotnej schémy

ÚSV ROS zriadil päťčlennú výberovú komisiu (*Jana Plichtová, Milan Šagát, Marcel Zajac, Skarlet Ondrejčáková, Peter Straka*), ktorá posudzovala 44 prijatých projektových zámerov. Splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti na základe odporúčania členov výberovej komisie vybral dvanaásť pilotných projektov zapájania verejnosti do tvorby verejných politík, predložených dvanástimi mimovládnyimi neziskovými organizáciami, ktoré boli oficiálne oslovené so žiadosťou o spoluprácu na príprave a realizácii národného projektu ÚSV ROS. Pilotné projekty testovali rôzne **participačné scenáre** a nástroje zapojenia verejnosti do tvorby verejných politík na **4 úrovniach** (národná, regionálna, mikroregionálna, lokálna) v zameraní na **širokú škálu tém** - sociálna inklúzia, otvorené dáta, udržateľná mobilita, deti a mládež, medziobecná spolupráca, využívanie verejných priestorov, odpadové hospodárstvo, environmentálna výchova a vzdelávanie.

Príprava národného projektu a zmeny v nastavení pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politík

Príprava národného projektu v zmysle nariadení a podmienok čerpania štrukturálnych fondov (EŠIF), ktorej súčasťou bola aj pilotná schéma a dvanásť vybraných pilotných projektov, priniesla niekoľko zásadných zmien v nastavení implementačného rámca projektu. Hlavná zmena súvisela so zjednotením pracovných pozícií a nákladových položiek pilotných projektov. Pôvodný scenár implementácie pilotnej schémy vychádzal z predpokladu, že hlavným partnerom pilotných projektov budú mimovládne organizácie, ktoré predkladali svoje projektové návrhy do Výzvy. Partnerstvo na projekte predpokladalo podpísanie samostatnej Zmluvy o partnerstve s vybranými MNO, ktorá umožňovala samostatné čerpanie finančných prostriedkov, plnenie merateľných ukazovateľov a celkovú realizáciu projektov. Zmenu optiky prinieslo niekoľko faktorov, ktoré vstúpili do redizajnovania základného nastavenia pilotnej schémy. Oficiálnymi partnermi projektu sa z dôvodu umocnenia vlastníctva verejnej politiky a jej následnej implementácie, stali subjekty verejnej správy, s ktorými úrad podpísal Zmluvu o partnerstve. Mimovládne organizácie, ktorých projekty boli vybrané do pilotnej schémy získali status spolupracujúcej organizácie, čo v praxi znamenalo, že náklady na expertov MNO sa stali súčasťou rozpočtu ÚSV ROS. ÚSV ROS spoluprácu s expertmi realizoval na báze odmien z dohôd zamestnancov mimo pracovného pomeru.

DRUHÁ FÁZA: PRÍPRAVA ŽIADOSTI O NFP A TRANSFORMÁCIA PILOTNEJ SCHÉMY (2016 - 2017)

Príprava národného projektu a zmeny v genetike pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politík

Príprava národného projektu v zmysle nariadení a podmienok čerpania Európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len EŠIF), ktorého súčasťou bola aj pilotná schéma a dvanásť pilotných projektov, priniesla niekoľko zásadných zmien v nastavení implementačného rámca projektu. Hlavná zmena nesúvisela len so zjednotením pracovných pozícií a nákladových položiek pilotných projektov, ale zmenu prinieslo niekoľko nových faktorov a skutočností, ktoré prepísali nastavenie pilotnej schémy. Do redizajnovania základného nastavenia pilotnej schémy pre Žiadosť o nenávratný finančný príspevok (ŽoNFP) vstúpili tieto faktory:

- symbolické postavenie subjektov VS,
- absentujúci princíp vlastníctva verejnej politiky na strane VS,
- financovanie zamestnancov VS,
- vysoká miera administratívnej záťaže vo vzťahu k nízkej výške finančnej podpory,
- nejasnosti ohľadne uplatnenia schémy štátnej pomoci vo vzťahu k subjektom MNO,
- riziká financovania MNO.

symbolické postavenie a úloha subjektov VS

Pôvodný scenár implementácie pilotnej schémy vychádzal z predpokladu, že hlavným partnerom pilotných projektov budú MNO, ktoré predložia svoje projektové návrhy do Výzvy. Partnerstvo na projekte predpokladalo podpísanie samostatnej Zmluvy o partnerstve medzi Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ÚSV ROS) a mimovládnych organizácií (MNO), spojenej s možnosťou samostatného čerpania finančných prostriedkov, ako aj zodpovednosť za plnenie merateľných ukazovateľov a celkovú realizáciu pilotných projektov zo strany MNO. Predkladanie projektových zámerov na tvorbu verejných politík bolo možné, len v prípade, ak existoval obojstranný záujem na strane MNO aj na strane subjektu VS tvoriť verejnú politiku participatívne v rámci realizácie národného projektu ÚSV ROS. Výzva bola učená mimovládnym organizáciám, nie subjektom verejnej správy. Boli to MNO, ktoré:

- predkladali návrhy projektových riešení do pilotnej schémy,
- zdefinovali verejnú politiku, ktorá mala byť predmetom spolupráce medzi MNO a subjektom VS,
- popísali participatívny scenár a proces tvorby verejnej politiky so zapojením verejnosti,
- sa mali stať oficiálnymi partnermi projektu,
- mohli získať až 60 000 Eur na realizáciu projektu, na rozdiel od subjektu VS, ktorý mohol čerpať finančné prostriedky iba vo výške 13 000 Eur (vrátane odvodových zaťažení).

Záujem o spoluprácu bol zo strany subjektov VS preukázaný formálne. Legitimizovanie spolupráce na pilotnom projekte bolo preukázané predložením čestného vyhlásenia

o spolupráci. Podpis zodpovedného zamestnanca subjektu verejnej správy (štatutár, alebo vedúci zamestnanec odbornej sekcie výkonu správy) mal preukázať záujem subjektu verejnej správy o konkrétnu verejnú politiku, ako aj participatívny proces. Začiatok spolupráce medzi MNO, VS a ÚSV ROS na pilotnom projekte (a teda aj na národnom projekte, ktorého pilotná schéma bola súčasťou) bol zastrešený podpisom Memoranda o spolupráci, ktoré nemá záväzný charakter.

V skutočnosti bolo postavenie subjektu VS (aj zo strany ÚSV ROS, či zapojených MNO) od začiatku prípravy pilotnej schémy chápané skôr symbolicky ako partnersky (líderská pozícia MNO – MNO ako partner ÚSV ROS, účasť subjektov VS dizajnovaná vo formáte spolupracujúcich organizácií MNO, výrazná nerovnováha v objeme finančných prostriedkov na podporu zavádzania participácie na strane MNO a strane VS). V rámci prvej fázy prípravy pilotnej schémy sa vychádzalo z predpokladu, že je predsa v záujme subjektov verejnej správy spolupracovať na zavádzaní inovatívnych procesov zapájania verejnosti do tvorby verejných politík.

absentujúci princíp vlastníctva verejnej politiky na strane verejnej správy

Súčasne bola otvorená **otázka vlastníctva verejnej politiky** na strane subjektu VS, ak lídrom jej tvorby bude subjekt MNO. Disproporčné financovanie subjektov MNO a VS nevytváralo rovnocenné podmienky práve v previazaní na výsledok (verejnú politiku) a udržateľnosť výstupov v praxi zapojeného subjektu verejnej správy.

Do prípravy súčasne zasiahli komunálne voľby, možná zmena volených predstaviteľov a prípadne iná politická vízia (nezáujem o tému participácie a konkrétnu politiku). Museli sme si položiť zásadnú otázku, čo sa stane, ak sa subjekt verejnej správy nestotožní s participatívne vytvorenou verejnou politikou? Čo sa stane, ak vytvorená verejná politika bude z rôznych (napríklad politických, populistických, alebo iných dôvodov) ignorovaná a nebudú zabezpečené kroky zo strany subjektu VS, ktoré zabezpečia schválenie a zavedenie politiky do praxe? Čo sa stane, ak politika bude schválená, ale samospráva nevyčlení finančné, personálne a technické zdroje - prípadne nezadefinuje kompetenčný a časový rámec jej realizácie?

V snahe o posilnenie záväzku subjektu VS vo väzbe na uplatniteľnosť výstupov, čo predstavovalo stotožnenie sa s výsledkom participatívneho procesu a následné zavedenie verejných politík do praxe, bolo nutné uvažovať o riešení, ktoré zaviaže subjekt verejnej správy realizovať konkrétne kroky, smerujúce k prijatiu a implementácii verejnej politiky (v presahu na administratívne, procesné, personálne a finančné zabezpečenie plnenia verejnej politiky).

Vzťah k výslednej verejnej politike a vlastníctvo produktu participatívneho procesu, ktorá mala byť hlavným výstupom a predmetom odpočtu merateľných ukazovateľov sa ukázal ako kľúčový faktor, ktorý zmenil postavenie subjektov VS. Zo spolupracujúcich organizácií sa stali partneri projektu, zaviazaní podpisom Zmluvy o partnerstve.

financovanie práce zamestnancov subjektu VS

Pôvodné nastavenie pilotnej schémy vychádzalo z predpokladu, že náklady na participáciu na strane verejnej správy majú byť hradené z vlastných zdrojov subjektu VS a suma, ktorá má byť naviazaná na prípravu, tvorbu verejnej politiky so zapojením verejnosti, má mať symbolický charakter. Bola chápaná ako odmena, prioritne určená na činnosti, spojené s rozšírením agendy odborného zamestnanca/zamestnancov, ktorí sa podieľajú na príprave a tvorbe verejnej politiky. Išlo o sumu 13 000, 00 Eur (vrátane odvodových zaťažení) na dobu 18 až 24 mesiacov (s možnosťou zazmluvnenia expertov VS formou Dohody o pracovnej činnosti, alebo Dohody o vykonaní práce).

Problémom bolo, že väčšia časť subjektov VS nesúhlasila s dodatočným a nadstavbovým ohodnotením zamestnancov, ktorí sa na projekte podieľajú z dôvodu, že činnosti pre projekt budú realizovať v pracovnom čase. Preferovali verziu **prefinancovania podielu mzdových nákladov na zamestnanca/cov subjektu verejnej správy**, ktorí by boli poverení implementáciou projektu a participatívneho procesu za subjekt VS.

Model a riešenie (prefinancovanie mzdových nákladov) by si vyžadovalo podpis samostatnej zmluvy o spolupráci/partnerstve medzi MNO a subjektom VS. Jedine na základe zmluvy by subjekt MNO mohol priebežne (v dohodnutých intervaloch) uhrádzať náklady vzniknuté na strane zapojeného zamestnanca verejnej správy (vrátane povinných odvodov), čo by predstavovalo nielen neprimeranú administráciu na strane MNO, ale súčasne narážalo na podmienky a pravidlá čerpania finančných zdrojov z EŠIF (regranting zdrojov).

vysoká miera administratívnej záťaže subjektov VS vo vzťahu k nízkej výške finančnej podpory

Aj napriek zmene nastavenia pilotnej schémy, v ktorom subjekty VS získali štatút partnera, sa ukázal ďalší z problémov, ktorým bola vysoká administratívna záťaž subjektu VS. Príprava a realizácia projektu vyžadovala súčinnosť na spracovaní povinných príloh k žiadosti o NFP, zmenu a úpravu pracovných zmlúv zamestnancov, poverených realizáciou participatívneho procesu a pilotného projektu. Realizácia projektu si vyžadovala pravidelné odpočtovanie činností (pracovné výkazy, pravidelný monitoring prác), ale špeciálne pri veľkých subjektoch VS (ministerstvá a vyššie územné celky, prípadne väčšie mestá), aj zapojenie ďalších zamestnancov subjektu verejnej správy (projektové, ekonomické a účtovné oddelenie).

V prípade Bratislavského samosprávneho kraja z toho dôvodu ani nedošlo k podpísaniu Zmluvy o partnerstve, ale len k podpisu Memoranda o spolupráci, v ktorom sa kraj zaviazal participovať na príprave verejnej politiky a jej následnej implementácii (išlo o prípravu Koncepcie rozvoja sociálnych služieb pre potreby ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodín na území Bratislavského samosprávneho kraja, ktorá sa stala súčasťou Koncepcie rozvoja sociálnych služieb na území BSK).

Riziko vysokej administratívnej záťaže subjektov VS sa potvrdilo aj realizáciou projektu. Ukázalo sa, že ministerstvá a vyššie územné celky zapojené do projektu, síce poskytli súčinnosť na participatívnom procese, ale nakoniec nečerpali finančné prostriedky naviazané na Zmluvu o partnerstve. Dôvodom bola neúmernosť administratívneho zaťaženia k výške poskytnutej podpory. Tento faktor sa v prípade zapojených subjektov z miestnej územnej samosprávy

neprejavil, hoci téma administratívneho zaťaženia a odpočtovania bola predmetom pravidelných diskusií na stretnutiach k pilotnej schéme.

nejasnosti ohľadne uplatnenia schémy štátnej pomoci vo vzťahu k subjektom MNO

Povinnosť uplatniť a neobchádzať inštitút schémy štátnej pomoci – pilotná schéma poskytuje ekonomické zvýhodnenie príjemcu pomoci a ruší hospodársku súťaž. Tento fakt v čase prípravy pilotnej schémy vyvolal nejasnosti a neistotu ohľadne tvrdého uplatnenia dôsledkov za porušenie princípov schémy de minimis a spochybnenie, alebo zneuznanie oprávnených nákladov - vynaložených finančných prostriedkov.

Bola otvorená diskusia, ktorá poukazovala na to, že v globále projekt plní verejný záujem a ciele, ale, či je možné hovoriť o plnení verejného alebo ekonomického záujmu v prípade parciálnych analytických aktivít a činností, ktoré budú realizovať subjekty MNO. Nejasnou zostala otázka možného narušenia hospodárskej súťaže (podporený subjekt získava na trhu tovarov alebo služieb podstatnú výhodu oproti ostatným subjektom z dôvodu získania nenávratného finančného príspevku) zo strany MNO (experti pracujú na živnosť a neplatia na nich pravidlá a kategorizácia expertov v zmysle podmienok čerpania EŠIF), ktorých hlavnou úlohou v procese participatívnej tvorby verejných politík bola vo veľkej miere analýza aktuálneho stavu a možností v previazaní na tému verejnej politiky a problematiku, ktorú chcel pilotný projekt riešiť.

Riešením bolo vyhlásenie Výzvy cez inštitút schémy štátnej pomoci, legitimizujúcej zazmluvnenie subjektov MNO v pozícii partnera. Toto riešenie bolo neprijateľné, lebo predstavovalo zdĺhavý proces, ktorý by musel byť na základe žiadosti riadený Ministerstvom financií SR a Výzva na výber projektov MNO do pilotnej schémy by sa musela opakovať (v odhadovanom prepočte išlo cca o ročný proces).

riziká financovania MNO/partnerov

Príprava pilotnej schémy zohľadnila aj faktory, ktoré boli spojené s financovaním MNO v pozícii partnera. Jedným z nich bolo príliš dlhé obdobie, ktoré uplynie medzi priebežným predložením vyúčtovania výdavkov grantu na Riadiaci orgán (RO) a schválením výdavkov na strane RO.

Realizácia projektu naše obavy potvrdila - pri partneroch projektu bola doba schválenia a preplatenia nákladov v priemere viac ako 250 dní odo dňa odoslania žiadosti o platbu na RO a dátumom úhrady. V zmysle pravidiel EŠIF bolo možné poskytnúť zálohovú platbu na realizáciu činností, ale oprávnenou zálohou bola pomerne nízka suma. Suma sa počítala z maximálne poskytnutej zálohovej platby na projekt v objeme max. 40% výdavkov bežného roka v čase implementácie projektu.

Ďalším faktorom boli predpokladané dlhé lehoty pri spracovávaní vyúčtovania partnerov (MNO) na strane RO a nemožnosť požiadať o ďalšiu zálohovú platbu pred ich schválením. Predpokladali sme, že v prípade financovania projektu z vlastných zdrojov MNO a následnej

refundácie výdavkov si tento systém bude vyžadovať dostatočne veľký objem vlastných zdrojov prijímateľa vopred, čo si najmä menšie organizácie, resp. organizácie s menším rozpočtom nemôžu dovoliť.

Do rozhodovania vstúpil aj faktor vysokej administratívnej záťaže spojenej s priebežným vyúčtovaním grantu vyžadujúca si dodatočné personálne aj finančné zdroje potrebné na spracovanie dokumentácie k priebežnému vyúčtovaniu výdavkov.

Finálne nastavenie pilotnej schémy pre ŽoNFP

Súčasťou porozumenia participácii je, že špecifické výzvy si vyžadujú originálne a na mieru šité formáty podpory zapájania verejnosti do tvorby verejných politík. Aj príprava národného projektu priniesla zmeny, ktoré vychádzali z potrieb a požiadaviek spolupracujúcich a partnerských subjektov, ako aj nariadení a podmienok čerpania štrukturálnych fondov (EŠIF). Súčasne realizácia národného projektu poukázala na ďalšie skutočnosti, ktoré bude pri príprave a dizajnovaní ďalších pilotných schém zohľadniť.

Oficiálnymi partnermi národného projektu sa nakoniec stali subjekty VS, s ktorými ÚSV ROS podpísal Zmluvu o partnerstve. Mimovládne neziskové organizácie, ktorých projekty boli vybrané do pilotnej schémy, sa nestali oficiálnymi partnermi projektu, ale získali status spolupracujúcej organizácie. Status spolupracujúcej organizácie v praxi znamenal, že náklady na expertov MNO sa stali súčasťou rozpočtu ÚSV ROS, ktorý spoluprácu s expertmi realizoval na báze odmien z dohôd zamestnancov mimo pracovného pomeru, čím sa vyriešil aj problém s ekonomickým zvýhodňovaním subjektov MNO, rušením hospodárskej súťaže (schéma de minimis), ako aj rizík spojených s financovaním MNO ako partnerov projektu. Pilotná schéma napriek tomu uplatnila dve výnimky:

- Bratislavský samosprávny kraj – sa vzdal možnosti čerpania finančných prostriedkov a jeho spolupráca nebola viazaná na Zmluvu o partnerstve, ale Memorandum o spolupráci
- Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska – podmienila svoju účasť na pilotnej schéme inštitútom Partnerstva. Išlo o jediný subjekt zo strany MNO, ktorý získal štatút partnera a nie spolupracujúcej organizácie. V praxi to znamenalo, že disponovali vlastným rozpočtom, naviazaným na Zmluvu o partnerstve. V prípade ÚNSS sme si boli istí, že neporušujeme pravidlá schémy de minimis, pretože ide o celoslovenskú, jedinečnú a unikátnu zamestnávateľskú organizáciu, ktorá:
 - o realizuje svoju činnosť v zmysle verejného záujmu a záujmu ochrany a presadzovania záujmov zraniteľných cieľových skupín, ktoré zastupujú/reprezentujú,
 - o prirodzene a ako jediná svojho druhu presadzuje záujem slabozrakých a nevidiacich pri tvorbe akýchkoľvek verejných politík, ktoré sa spomenutých cieľových skupín priamo a cielene dotýkajú.

TRETIA FÁZA: REALIZÁCIA PILOTNEJ SCHÉMY (2017 - 2020)

Pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politík

Pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politík zastrešila dvanásť pilotných projektov participatívnej tvorby verejných politík. **Pilotné projekty** testovali rôzne participačné scenáre a nástroje zapojenia verejnosti do tvorby verejných politík na 4 úrovniach (národná, regionálna, mikroregionálna, lokálna) vytvorili podmienky pre analytickú činnosť. Za oficiálny začiatok pilotnej schémy sa považovalo prvé stretnutie zástupcov pilotných projektov v Liptovskom Mikuláši v júli 2017. Oficiálne ukončenie pilotnej schémy bolo spojené s dátumom 31. augusta 2019. Jednotlivé pilotné projekty si vlastný začiatok projektu určovali sami na základe dohody spolupracujúcich subjektov na projekte. Vo veľkej miere platilo, že subjekty verejnej správy oficiálne a formálne vstupovali do procesu realizácie projektu v miernej posune (väzba na podpis Zmluvy o partnerstve, vo väčšine prípadov september 2017). Výsledkom pilotnej schémy bolo [12 nových partnerstiev](#), 13 participatívne tvorených verejných politík, 12 odborných záverečných konferencií a 11 metodických príručiek zameraných na zapájanie verejnosti do tvorby verejných politík, týkajúcich sa rôznych oblastí života.

Monitoring pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politík

Poslaním monitoringu a hodnotenia pilotnej schémy, bola analýza jednotlivých participatívnych scenárov, zhodnotenie ich priebehu a spôsobu realizácie, ako aj analýza pozícií a úloh jednotlivých aktérov v procese participatívnej tvorby verejných politík. Pracovná skupina pod vedením Daniela Klimovského budovala vlastný dátový základ, aby bolo možné jednotlivé projekty analyzovať, vzájomne porovnávať a poukázať na to, čo sa javí ako pozitívny a čo ako negatívny faktor, presnejšie:

- odhaliť čo prospieva a prispieva k úspešnému napredovaniu participatívnych procesov,
- identifikovať aké faktory pôsobia negatívnym spôsobom, bránia vstupu verejnosti, limitujú participáciu alebo limitujú spoluprácu zapojených subjektov.

Z pohľadu verejnosti a občana je chyba na strane inštitúcií a subjektov verejnej správy. Na druhej strane sa treba objektívne pozrieť na príčiny prečo je participácia na Slovensku viac formálna, dekoratívna a konzultatívna a prečo má zriedka povahu spolurozhodovania a priameho vplyvu na rozhodnutie. Analýza pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politík ukázala, že zástupcovia verejnej správy majú porozumenie pre to, že participácia by mala byť centrálnou súčasťou verejno-správnej praxe, ktorá je transparentná a orientovaná na občana, ale súčasne poukazujú na limity a možnosti zavádzania participatívnych procesov v ich úradoch a inštitúciách. Metaforicky povedané – zavádzanie participatívnych procesov do praxe verejnej správy je ešte „v plienkach“ a hlavne je determinované rôznymi **„detskými chorobami a neduhmi“**, ktoré často prvé fázy „života“ a zavádzanie nových a inovatívnych procesov do praxe sprevádzajú:

- nedostatok odborných pracovníkov a expertov pre participatívnu tvorbu verejných politík, „ambasádorov“ participácie, ktorí reprezentujú rôzne subjekty VS, ako aj pedagogických zamestnancov, trénerov a školiteľov, ktorí by vedeli zabezpečiť masívne a cielené budovanie kapacít (a to nielen v prostredí VS)

- kapacitná nepripravenosť alebo poddimenzovanosť subjektov VS na zavádzanie participatívnej tvorby verejných politík (od poznatkovej kapacity, až po finančnú a personálnu kapacitu – absencia špecializovaných pracovných pozícií, pracovísk, útvarov a oddelení, či expertov)
- neznalosť nástrojov a možností dizajnovania participatívnych procesov v previazaní na participatívnu tvorbu verejných politík (zadefinovanie cieľov participatívnych procesov v previazaní na verejné politiky, úroveň participácie, procesy, metódy a ich prínosy), ktorá sa prejavuje až v obavách či vzájomnej nedôvere k partnerom, ďalším aktérom a samotným klientom VS – občanom,
- rezistencia zamestnancov verejnej správy (najmä na ministerskej úrovni) voči novým úlohám a zavádzaniu nových procesov (ale našli sme aj zamestnancov, ktorí sú, naopak, naklonení myšlienke zapojiť sa do nových úloh spojených so zapájaním verejnosti do tvorby verejných politík),
- neznalosť prostredia, napr. pri identifikácii všetkých potenciálnych zainteresovaných strán, alebo dokonca neochota začleniť niektorých aktérov do procesu (z rôznych, aj skrytých dôvodov),
- deklarovaná ochota tvoriť verejnú politiku participatívnym spôsobom nie vždy znamená skutočnú ochotu, ktorá sa odráža do reálne plánovaných a vykonávaných aktivít,
- prílišné zameranie na kvantitatívne charakteristiky participácie (dôležitejšie než počet účastníkov na verejnej diskusii je to, koľko z nich reálne vstúpilo do diskusie a bolo ochotných ponúknuť svoj pohľad/vstup, respektíve následne ich vstupy a pripomienky akceptovať a zapracovať),
- pretrvávajúca nedôvera medzi sektormi, ktorú často prinášajú aj zainteresované strany, nízka kultúra medzirezortnej a medzisektorovej komunikácie, ktorá má negatívny dopad na plánovanie, realizáciu a tvorbu verejných politík, ktoré vyžadujú multirezortný prístup a koordináciu participatívneho procesu,
- prenášanie personálnych nedorozumení a antipatií do inštitucionálnej roviny ("dvaja kohúti" zameraní na osobné záujmy dokážu ničieť aj verejný záujem),
- objavuje sa tiež formálna a predstieraná participácia, ktorá zakrýva nedostatok kapacít, alebo neochotu realizovať veci skutočne participatívnym spôsobom (prebehne vypočutie zainteresovaných aktérov a občanov, ale ich podnety, požiadavky nie sú zapracované a nie je poskytnutá informácia, prečo neboli zohľadnené - nedostatočná akceptácia a nízka miera zapracovania pripomienok zapojených aktérov),
- nezohľadnenie časovej náročnosti participatívneho procesu,
- nezabezpečený transfer existujúcich skúseností zo zahraničia i domácej praxe,
- pretrvávajúca rezistencia zamestnancov VS realizovať participatívny proces nielen ako formálnu povinnosť, ale ako pridanú hodnotu tvorby verejných politík,
- zvyšujúca sa nedôvera občanov a verejnosti v inštitúcie, politickú reprezentáciu a verejné politiky z dôvodu nízkej a nezrozumiteľnej komunikácie verejných politík, častej revízie politík, novelizácie právnych predpisov, zvýšenej administratívnej záťaže na strane klienta – občana a narastajúcemu pocitu, že politiky neprispievajú zlepšeniu kvality poskytovaných a zavádzaných služieb,
- nedostatočné zručnosti a znalosť princípov participatívnej tvorby politík na strane zamestnancov/pracovníkov VS, MNO, ako aj občanov – potreba budovania kapacít na strane všetkých aktérov,

- nedostatočná systémová podpora zavádzania inovatívnych postupov do procesu tvorby verejných politík na participatívnom princípe vrátane základných predpokladov – budovanie kapacít a personálna pripravenosť relevantných aktérov na strane VS i MNO,
- pretrvávajúca nízka adresnosť verejných politík, spôsobená nedostatočnou mierou zapojenia verejnosti, konkrétnych cieľových skupín, aktérov, ktorých sa politiky týkajú, do ich prípravy, tvorby a zavedenia.

ŠTVRTÁ FÁZA: VYHODNOTENIE

Čo nás naučila pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politík?

Realizácia pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politík ukázala, že je dôležité investovať do obdobných formátov podpory zavádzania nových procesov do každodenného života verejných inštitúcií. Realizácia projektu poukázala na niekoľko hlavných princípov, ktoré je potrebné v realizácii pilotných schém, v budúcnosti uplatniť:

- Pilotná schéma musí byť otvoreným systémom
- Zachovať originalnosť a jedinečnosť pilotných projektov
- Budovať nové vzťahy, partnerstvá a dôveru v inštitúcie VS
- Cielene využívať potenciál širokej odbornej aj laickej verejnosti a občanov
- Monitoring a hodnotenie – súčasť participatívneho cyklu tvorby verejnej politiky
- Zdieľaná skúsenosť a komunity praxe
- Zistenia a závery - budovanie kapacít je nevyhnutnou fázou zavádzania participácie

Pilotná schéma musí byť otvoreným systémom

Pilotná schéma musí byť otvoreným a flexibilným systémom, ktorý akceptuje rozmanitosť spolupracujúcich subjektov, zapojených aktérov, ako aj aktívnych občanov a širokú verejnosť, zapojenú do participatívnych procesov. Flexibilita systému pilotnej schémy musí byť zohľadnená aj v štruktúre jej rozpočtu. Musí akceptovať tzv. otvorené položky, ktoré umožňujú flexibilne reagovať na konkrétne a nečakané situácie, ktoré pilotná schéma a participatívny proces na jednotlivých projektoch prinesie (napríklad konflikt a nevyhnutnosť riešenia konfliktu s využitím nezávislých expertov a mediátorov, alebo potreba realizácie viacerých informačných dní, workshopov, či seminárov, ako aj neplánovaná možnosť zúčastniť sa exkurzie, či zahraničnej pracovnej cesty pre zapojených expertov, prípadne kľúčových aktérov).

Zachovať originalnosť a jedinečnosť pilotných projektov

Nastavenie pilotnej schémy musí byť dostatočne otvorené, aby bola zachovaná originalnosť pilotných projektov aj pri snahe pilotné projekty zastrešiť a zjednotiť pod konkrétnou pilotnou schémou. Ukázalo sa, že sme aj pri nastavených pravidlách a zjednotených: postupoch realizácie pilotných projektov, kategóriách výdavkov, pracovných pozíciách a opisoch

pracovných činností, merateľných ukazovateľoch, boli ochotní uplatniť výnimky a ďalšie postupy, ktoré odzrkadľovali potreby realizátorov a naplánovaného participatívneho procesu. Súčasne sme podporovali všetky snahy o rozšírenie mechanizmov zapojenia verejnosti, ako aj znásobenie počtu informačných podujatí, ktoré projekt priniesol, či potrebu zapojenia ďalších expertov. Nadstavbové aktivity sme často realizovali a financovali z položiek naviazaných na prierezové aktivity, ktoré prepájali podaktivitu 1 a podaktivitu 2. Jedinečnosť, pestrosť a diverzita, zarámčovaná spoločným, jednoznačne zadaným cieľom, je zárukou kvalitnej realizácie pilotnej schémy.

Budovať nové vzťahy, partnerstvá a dôveru v inštitúcie VS

Otázka znie, ako zabezpečiť kroky, ktoré smerujú k účasti verejnosti a pravidelnému dialóg s občanmi. Dialóg a spolupráca, ktorá prepája svet verejných inštitúcií so svetom mimovládnych organizácií a zástupcami občianskej spoločnosti je cestou, ktorá prispieva k budovaniu dôvery. Dôvera v inštitúcie je pre zdravé fungovanie spoločnosti kľúčová, pretože dôvera vo verejnú sféru a politiku sa prenáša aj do sociálnej sféry – prispieva k všeobecnej dôvere, ktorá zas prispieva k vyššej vnímanej kvalite života a životnej spokojnosti obyvateľov. Budovanie nových partnerstiev medzi VS a MNO, vytváranie spolupracujúcich sietí na všetkých úrovniach riadenia verejnej správy, musí byť kľúčovou podmienkou pilotných schém na podporu zavádzania participácie do praxe.

Cielene využívať potenciál širokej odbornej aj laickej verejnosti a občanov

Súčasťou pilotnej schémy musí byť aj požiadavka pracovať s potenciálom širokej verejnosti a občana. Prax ukazuje, že participácia je zošikmená smerom k elitám, a teda súvisí s vyšším vzdelaním, sociálnym statusom a vyššou mierou kultúrneho kapitálu a prístupu k znalostiam a informačným zdrojom. Je potrebné znížiť tieto nerovnosti a nerovnováhu, a to jednak systematicky (z dlhodobého hľadiska), ale aj v konkrétnych participatívnych procesoch. Pilotná schéma musí apelovať na realizátorov projektov, aby zapájali tých, ktorých sa verejná politika týkajú a nezabúdalo sa na hlas zraniteľných skupín. Je potrebné podporiť proces dizajnovania, testovania a aplikácie inovatívnych formátov zapájania verejnosti do praxe tvorby verejných politík. Dôležité je apelovať na testovanie deliberatívnych modelov zapájania verejnosti. Je potrebné investovať do realizácie informačných podujatí, osvetových, ako aj vzdelávacích programov, informačných kampaní, ktoré prispievajú k informovanému rozhodovaniu verejnosti a budovania nevyhnutnej poznatkovej a informačnej bázy pre orientáciu verejnosti/občana v problematike, téme, či konkrétnej verejnej politike. Súčasne podporovať konzultačné procesy a hlavne procesy spoluprotvorby riešení a návrhov opatrení priamo s tými, ktorých sa verejná politika týkajú, čo by malo byť zohľadnené aj v štruktúre rozpočtov pilotných projektov a pilotnej schémy.

Monitoring a hodnotenie – povinná súčasť participatívneho cyklu tvorby verejnej politiky

Monitoring a hodnotenie participatívnych procesov musí byť zohľadnené nielen v nadstavbovej výskumnej a analytickej činnosti zo strany nezávislých expertov, ale musí sa stať prirodzenou agendou tých, ktorí participatívne procesy riadia. Priebežné vyhodnocovanie

procesu a zapracovávanie dobrých/zlých skúseností z praxe do ďalších procesov zapájania verejnosti do tvorby politík, je živým podhubím postupného učenia sa jednotlivcov, ako aj inštitúcií.

Zdieľaná skúsenosť, poznatkový manažment a komunity praxe

Kľúčovým faktorom, ktorý určuje dynamiku a mieru participácie je zdieľanie skúseností a poznania, ako aj dobrej a zlej praxe. Jednou z možností je aj podpora „**Komunit praxe**“ (*Community of practice*), ktoré sú otvorenou metódou, podporujúcou proces efektívneho učenia sa jednotlivcov i organizácií/inštitúcií, založenom na poznatkovom manažmente a vzájomnej dôvere. Komunity praxe vytvárajú novú sociálnu infraštruktúru pre danú tému a proces učenia sa v praxi a praxou.

V komunitách praxe sa jednotlivci, tímy i inštitúcie navzájom podporujú, učia sa spolu a od seba. Učia sa rozpoznávať profesné, procesné problémy a hľadať riešenia, ktoré pomáhajú zvyšovať dopad na učenie a rozvoj každého účastníka skupiny. Silná komunita praxe podporuje zmysluplné interakcie, vychádzajúce z poznania reality inštitúcií, ich zákonných možností, zavedených procesov, ako aj limitov konkrétneho ekosystému verejnej správy (štát, samosprávne kraje, mestá/obce). Komunity praxe stimulujú ochotu zdieľať nové nápady, modely, mechanizmy, procesy, opatrenia, intervencie a startupy v prostredí verejnej správy, ako aj pomenovať a identifikovať chyby, frustrácie a zlyhania v zavádzaní nových procesov, či opatrení. Sú nástrojmi budovania dôvery, ktorá je základnou podmienkou participácie, úspešnej kolektívnej akcie, spolupráce a solidarity medzi občanmi. Je v záujme verejných inštitúcií aj celej spoločnosti, aby sa zástupcovia OS stali súčasťou komunit praxe. Vedú ich experti z prostredia MNO alebo zástupcovia VS, ktorí sa opierajú o reálnu skúsenosťou a výsledky so zavádzaním konkrétnych politík, alebo opatrení v danej oblasti.

Závery

Z hľadiska obsahového zamerania môžeme konštatovať len jedno. Ak sa participácia a participatívne procesy majú stať prirodzeným spôsobom tvorby verejných politík, tak v ďalšej fáze je nevyhnutné sa zamerať na **budovania kapacít VS**. Súčasne všetky aktivity zamerané na budovanie kapacít verejnej správy je potrebné realizovať v previazaní na občiansku spoločnosť.

V oblasti participatívnej tvorby verejných politík a presadzovania novej kultúry otvoreného vládnutia prostredníctvom pilotných schém, zameraných na budovanie kapacít verejnej správy, je potrebné zabezpečiť, aby v pilotných schémach:

- participácia a participatívne procesy musia byť samostatne ošetrené v organizačnej štruktúre subjektov VS prostredníctvom:
 - vzniku špecializovaných pracovných pozícií (manažér/koordinátor participácie), zabezpečujúci podporu participatívnej tvorbe verejných politík v prostredí verejnej správy na úrovni dizajnovania, riadenia monitoring a vyhodnocovania participatívnych procesov,
 - budovaním samostatných oddelení, ktoré zastrešujú komunikáciu s verejnosťou, participáciu a agendu zapájania verejnosti v tvorbe politík,
 - zapracovania pracovnej pozície manažér/koordinátor participácie do Katalógu pracovných pozícií vo verejnej správe,

- zavádzanie participácie bolo spojené s celospoločenskou osvetou, vzdelávaním zamestnancov VS a zástupcov OS, ale hlavne učením sa inštitúcií na princípe learning by doing,
- bol zabezpečený systém odborného poradenstva a konzultácií zo strany nezávislých expertov, alebo zamestnancov ÚSV ROS vo fáze plánovania, realizácie i hodnotenia participatívneho procesu,
- participácia a participatívne procesy sa nerealizovali len smerom von, teda smerom od inštitúcie k verejnosti, ale aj smerom dovnútra inštitúcie – tzv. „vnútro podniková participácia“,
- bola zabezpečená dostupnosť a cenová prístupnosť ďalšieho vzdelávania a vzdelávacích programov pre podporu participácie a participatívnej tvorby verejných politík v štruktúre ďalšieho vzdelávania pracovníkov verejnej správy,
- realizované kroky iniciovali vznik profesných združení, odborných platforiem, sietí a multisektorových komunít praxe zastrešujúcich expertov pre participatívnu tvorbu verejných politík, participáciu a komunikáciu s verejnosťou z prostredia VS.

PIATA FÁZA: AKO NADIZAJNOVAŤ NOVÚ PILOTNÚ SCHÉMU?

Niekoľko rád pre nastavenie pilotných schém

Ako budovať kapacity subjektov verejnej správy vo vzťahu k participatívnej tvorbe verejných politík? Ako cielene podporiť proces zavádzania participácie do praxe verejnej správy? Aké sú najvhodnejšie mechanizmy učenia sa? Ako nadobudnuté skúsenosti, poznatky a hodnotové nastavenie odovzdáva ďalej? Ako zabezpečiť, aby nadobudnutá skúsenosť bola socializovaná a inštitucionalizovaná? Ako zabezpečiť kolektívne učenie alebo proces učiacich sa inštitúcií?

Jednou z odpovedí je práve presadzovanie pilotných schém participatívnej tvorby verejných politík. Realizácia projektu ukázala, že pilotná schéma môže byť:

- efektívnym nástrojom podpory participácie, partnerstva a dialógu,
- účinným modelom budovania kapacít na strane verejnej správy, ako aj občianskej spoločnosti,
- praktickým spôsobom vzájomného učenia sa vo formáte learning by doing – učenie praxou,
- zmysluplným riešením, ktoré v praxi verejnej správy vytvára priestor pre aplikovanie overených postupov a súčasne vytvára priestor pre experimentálne a inovatívnych metódy zapájania verejnosti.

Čo má byť účelom pilotnej schémy z pohľadu ÚSV ROS?

Pri zohľadnení všetkých rizík a faktorov sme si uvedomili, že v prípade podpory zavádzania participácie do praxe verejnej správy musí byť úlohou ÚSV ROS v rámci prípravy a realizácie pilotných schém presadzovať opatrenia, ktoré podporujú:

- riadenú participáciu, teda participáciu iniciovanú a riadenú „zhora“ (subjekty VS: ústredné orgány štátnej správy, regionálna a miestna územná samospráva),

- posilnenie pozícií MNO v procesoch tvorby verejných politík so zapojením verejnosti a zviditeľňujú expertný know-how, poznanie a zručnosti, ktorými MNO disponujú,
- budovanie kapacít v oblasti zapájania verejnosti do tvorby verejných politík na strane verejnej správy, ako aj na strane občianskej spoločnosti (s dôrazom na MNO).

Ako má byť nastavená Výzva pre spoluprácu na pilotnej schéme zavádzania participácie?

- v prípade podpory riadenej participácie (participácie iniciovanej „zhora“ zo strany verejných autorít, subjektov a inštitúcií) musí byť Výzva k spolupráci na schéme zavádzania participácie do praxe VS, naviazaná na subjekty verejnej správy a nie na subjekty MNO,
- v prípade podpory autentickej participácie (participácie iniciovanej „zdola“ zo strany MNO, občianskych iniciatív a aktívnych občanov) musí byť Výzva k spolupráci naviazaná na subjekty MNO, ale jej nastavenie musí zohľadniť očakávania vo vzťahu k výstupom, výsledkom, ukazovateľom a udržateľnosti výsledkov.

Aký je ideálny počet projektov v pilotnej schéme participatívnej tvorby verejných politík?

- ideálny model pilotnej schémy je, ak pilotná schéma na podporu zapájania verejnosti zastrešuje od 5 až 12 pilotných projektov,
- počet projektov síce v konečnom dôsledku nie je dôležitý, ale:
 - malý počet projektov nemá dostatočnú výpovednú a reprezentatívny charakter pre sprievodnú výskumnú a analytickú činnosť, ale aj pre sieťovanie a efektívnosť vynaložených nákladov na realizáciu podporných aktivít a opatrení (školenia, workshopy, spoločné pracovné stretnutia, poradenstvo, budovanie komunit praxe),
 - veľký počet je veľkou administratívnou záťažou, pretože vyžaduje veľký počet spolupracujúcich partnerov (špeciálne platí, ak je pilotná schéma financovaná z prostriedkov EŠIF).

Aký vlastnosti by mala mať pilotná schéma zavádzania participácie do praxe VS?

Prioritne sa budeme venovať podpore riadenej participácie a presadzovaniu zapájaniu verejnosti do tvorby verejných politík v praxi VS. Pilotná schéma zavádzania participatívnej tvorby verejných politík do praxe VS by mala:

- zastrešovať projekty rovnakých subjektov VS (v rámci konkrétnej úrovne VS napr. pilotná schéma zameraná na zavádzanie participácie v prostredí ústredných orgánov štátnej správy, vyšších územných celkov, alebo miest a obcí), alebo pokryť rovnakú / obdobnú tému verejnej politiky (napr. tvorba plánov hospodárskeho a sociálneho rozvoja, participatívne rozpočtovanie, komunitné plánovanie, enviromentálne výzvy a klimatická zmena atď.).
- vytvárať priestor pre ciele zapojenie konkrétneho subjektu/subjektov, expertov z prostredia MNO / alebo iných subjektov občianskej spoločnosti (OS),

- spolupráca s vybranou MNO musí byť súčasťou podmienok pilotnej schémy (vrátane finančných zdrojov vyčlenených na MNO a jej expertov). Úlohou MNO je v procese tvorby verejnej politiky:
 - mať účasť na tvorbe verejných politík – analýza stavu a možností, príprava podkladov a spolupráca pri riešení, navrhovanie opatrení,
 - aktivovať relevantných aktérov, subjekty občianskej spoločnosti, komunity praxe, alebo širokú verejnosť,
 - spolupracovať na formách participácie, ktoré napomáhajú k zvyšovaniu účasti a informovanému rozhodovaniu verejnosti,
- zabezpečovať priestor pre testovanie inovatívnych scenárov a experimentálnych metód participácie verejnosti (verejné zvažovania, konzultácie s občanmi, spolupráca), nepodceňovať časovú dramaturgiu participatívnych procesov pri tvorbe verejných politík - realizácia by mala zahŕňať minimálne obdobie 18 až 24 mesiacov (v kratšom časovom rámci nie je možné dodržať kvalitu participatívneho procesu a jeho kľúčových princípov),
- zabezpečovať priestor pre testovanie inovatívnych scenárov a experimentálnych metód participácie verejnosti (verejné zvažovania, konzultácie s občanmi, spolupráca), nepodceňovať časovú dramaturgiu participatívnych procesov pri tvorbe verejných politík - realizácia by mala zahŕňať minimálne obdobie 18 až 24 mesiacov (v kratšom časovom rámci nie je možné dodržať kvalitu participatívneho procesu a jeho kľúčových princípov),
- dizajnoviť štruktúru pilotnej schémy tak, aby jej súčasťou bola nielen príprava a realizácia, ale aj monitoring a vyhodnotenie participatívneho procesu s cieľom posilnenia princípov učiacich sa inštitúcií.

Aká je pridaná hodnota takto nastavenej pilotnej schémy?

- zabezpečuje zmenu postojov k participácii v prostredí VS, ako aj zviditeľňuje prínosy zapájania verejnosti,
- zvyšuje porozumenie participatívnym procesom tak, aby deklarovanú a dekoratívnu participáciu nahradila kvalitná participácia, ktorá chápe občanov ako svojich klientov a súčasne rešpektuje verejnosť ako spoluvytvorcu verejných politík,
- podporuje vznik nových pracovných pozícií manažérov a koordinátorov participácie v subjektoch verejnej správy v konkrétnych ekosystémoch VS,
- efektívnejšie nastavuje vzdelávací proces a poradenstvo pre koordinátorov/manažérov participácie vo verejných inštitúciách,
- sieťuje a buduje komunity praxe, ktoré zastrešujú ľudí z rovnakých ekosystémov VS s cieľom zdieľania skúseností a inovatívnych riešení zapájania verejnosti,
- stimuluje nové platformy „ambasádorov participácie“ a „agentov zmeny“ pre oblasť otvoreného vládnutia v prostredí územnej samosprávy v presahu na konkrétne oblasti života a výkonu správy,
- kreuje spoločné informačné zdroje a cielene realizuje podporné komunikačné aktivity,
- zmysluplne vyhodnocuje participatívne procesy a prehĺbuje poznanie o participácii,
- posilňuje princíp „učiacich sa inštitúcií“ v praxi VS,

- zabezpečuje funkčnú distribúciu, disemináciu existujúcich výsledkov, postupov a opatrení, založenú na „poznatkovom manažmente“ participatívnej tvorby verejných politik.

Ako by sme zadefinovali základný rámec pilotnej schémy zavádzania participácie do praxe VS?

Základný rámec pilotnej schémy musí zohľadniť tieto faktory:

- priority a zámery pilotnej schémy,
- ciele pilotnej schémy,
- pripravenosť zapojených subjektov a primeranosť navrhnutých riešení,
- štruktúru pilotnej schémy (hlavné aktivity a sprievodné opatrenia),
- vlastníctvo a udržateľnosť výsledkov,
- podmienky a možnosti jej financovania.

Ako sme zhodnotili pripravenosť subjektov, zadefinovali priority a zámery budúcej pilotnej schémy?

Analytická činnosť v rámci národného projektu ÚSV ROS priniesla zistenia, že proces zavádzania princípu partnerstva, spolupráce a participácie do praxe verejnej správy je hlavne postupný - evolučný proces, ktorý je postavený na vzájomnom učení, zavádzaní inovatívnych opatrení do praxe verejnej správy, vyhodnocovaní a priebežnom zapracovávaní dobrých/zlých skúseností z praxe do ďalších procesov zapájania verejnosti do tvorby politik.

Očakávať „zázraky“ a myslieť si, že sme pripravení spoločne (na strane subjektov VS a MNO) pracovať v prospech budúcnosti s využitím participatívnych procesov, bez systémových intervencií a podpory subjektov VS v prospech participácie, je krátkozraké a naivné. Treba si uvedomiť a kriticky priznať, že participácia a participatívny proces tvorby verejných politik sa nachádza v prvej fáze svojho vývoja a udomácnovania v prostredí slovenskej verejnej správy na všetkých úrovniach. Kľúčom k reálnej zmene je cieleňé BUDOVANIE KAPACÍT nielen v prostredí verejnej správy, ale aj na strane občianskej spoločnosti a verejnosti/občana.

Akú sú kľúčové priority, ktoré sme zadefinovali pre budúce pilotné schémy?

- **budovanie kapacít** – posilniť subjekty verejnej správy v oblasti zapájania verejnosti do tvorby verejných politik a otvoreného vládnutia prostredníctvom vytvorenia a udržania nových pracovných miest a zavádzania nových procesov v praxi verejnej správy,
- **zmena kultúry vládnutia a budovanie dôvery** - rozvinutie spoločnej demokratickej kultúry a budovanie dôvery občana v inštitúcie (štátnej, regionálnej a miestnej správy) v previazaní na realizáciu a monitorovanie inštitucionálnych reforiem, zameraných na demokratizáciu rozhodovania, posilnenie transparentnosti rozhodovania, zodpovednosti a zapájanie verejnosti do tvorby verejných politik,

- **posilnenie legitimacy rozhodnutí subjektov VS** – verifikácia legitimacy verejných rozhodnutí cez posilnenie demokratických mechanizmov spolurozhodovania o veciach verejných a spolupráce verejných politikov za účasti cieľových skupín, ktorých sa politika týka (*napríklad: zapojenie náhodne vybraných stopäťdesiat občanov, ktorí sa zúčastnia jeden a pol ročného participatívneho procesu a stretnutí, kde sa nestretávajú len vzájomne medzi sebou, ale na stretnutia sú prizývaní aj rôzni experti relevantní vo vzťahu k téme verejnej politiky a problematike, ktorú riešia. Cieľom by malo byť zabezpečiť proces rozhodovania nielen na základe pocitov, osobných preferencií a individuálnych hodnôt, ale aj na základe odbornej expertízy. Výstupy zo zhromaždení by mali následne priamo vstupovať do tvorby verejnej politiky (napríklad ako súčasť referenda alebo rovno do nových zákonov, návrhov politikov či regulácií) tak, aby sa zamedzilo vplyvu politických strán a inštitucionalizovaných záujmov*),
- **zavádzanie inovatívnych opatrení/intervencií do praxe verejnej správy** – v záujme zefektívnenia účinnosti a prínosov participácie je záujmom VS zavádzať inovácie, podporujúce a rozširujúce účasť verejnosti v procesoch tvorby, implementácie a kontroly plnenia verejných politikov.

Aké sú ciele, ktoré sme zadefinovali pre budúce pilotné schémy?

- **tvorba nových pracovných miest:** podpora vzniku nových pracovných pozícií manažéra/ koordinátora participácie v prostredí verejných inštitúcií, alebo nových organizačných zložiek, podporujúcich komunikáciu a zapájanie verejnosti do tvorby verejných politikov v prostredí VS,
- **vzdelávanie:** systematické a riadené vzdelávanie zamestnancov zapojených subjektov VS v oblasti zapájania verejnosti do tvorby verejných politikov s využitím metodík a výsledkov národného projektu ÚSV ROS – Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politikov, učenie praxou a v praxi, teda priamo v každodennej prevádzke subjektov VS pri zabezpečení vzdelávania a odborného tútoringu / mentoringu / couchingu / poradenstva v rámci pilotných schém,
- **partnerstvá/spolupracujúce subjekty:** posilnenie spolupráce a vzájomný dialóg medzi verejnou správou, občanmi a mimovládnyimi neziskovými organizáciami (ďalej len MNO) v procese tvorby verejných politikov na regionálnej úrovni,
- **zapájanie verejnosti:** cielené zapájanie verejnosti do tvorby verejných politikov tak, aby formálnu participáciu nahradila riadená participácia ako základný predpoklad kvalitnejších verejných politikov a zvyšovania dôvery medzi občanom a inštitúciami,
- **verejné politiky, realizované na participatívnom princípe:** podpora participatívnych procesov tvorby verejných politikov, realizovaných v spolupráci s expertmi ÚSV ROS s využitím neformálneho vzdelávania, konzultácií, poradenstva a couchingu,
- **sieťovanie:** vznik platforiem a sietí na podporu participácie, ako aj regionálnych sietí na podporu partnerstiev a dialógu relevantných aktérov v území,
- **podpora komunit praxe:** vytvárať priestor pre pravidelné stretávanie expertov z rôznych sektorov, ako aj úrovní VS,
- **diseminácia dobrej a zlej praxe:** vytvorenie podmienok na zdieľanie, šírenie a multiplikovanie zaujímavých, inšpiratívnych a ľahko replikovateľných výstupov a výsledkov z existujúcich participatívnych procesov,

- **deliberácia a konzultačný proces o budúcnosti:** realizovať aktivity a podujatia, ktoré prispievajú k dlhodobému konzultačnému procesu o budúcnosti.

Ako sme zadefinovali štruktúru aktivít pre budúce pilotnej schémy?

Aktivity pred začiatkom projektu na strane subjektu VS:

- **výber verejnej politiky**, ktorú subjekt VS plánuje realizovať,
- **výber spolupracujúcej/spolupracujúcich MNO** (podpis Memoranda o spolupráci)
- **identifikácia a výber zamestnancov subjektu VS**, ktorí budú poverení riadením procesu participatívnej tvorby verejných politík,

Aktivity v rámci projektu spoločne subjektu VS a ÚSV ROS:

- **úvodné pracovné stretnutie** zástupcov zapojených subjektov VS s expertmi ÚSV ROS, spojené s úvodným školením, informáciami o priebehu pilotnej schémy a nastaveniu konzultačného procesu k priebehu implementácie,
- **realizácia základného modulu vzdelávania**
 - o pre poverených zamestnancov/„koordinátorov participácie“ jednotlivých rezortov pre oblasť participatívnej tvorby verejných politík,
 - o pre ostatných zamestnancov subjektu VS,
- **realizácia nadstavbových modulov vzdelávania formou tematických workshopov**
 - o pre poverených zamestnancov/„koordinátorov participácie“ jednotlivých rezortov pre oblasť participatívnej tvorby verejných politík,
 - o pre vedúcich pracovníkov subjektu VS a „nositeľov rozhodnutí“,
- **analytické činnosti**, spojené s prípravou verejnej politiky – príprava a spracovanie podkladov pre návrh **participatívneho scenára tvorby verejnej politiky**,
 - o analýza súčasného stavu a možností implementácie verejnej politiky,
 - o analýza budúceho vývoja a východiská rámcovej vízie / priorít / cieľov,
 - o analýza a identifikácia relevantných zainteresovaných aktérov,
 - o identifikácia úrovne zapojenia verejnosti do tvorby verejnej politiky,
 - o identifikácia možností informovania a komunikácie s verejnosťou,
 - o identifikácia metód zapojenia verejnosti,
- **spracovanie vstupnej správy**, zameranej na zadefinovanie problémových oblastí, ktoré má verejná politika riešiť, identifikáciu cieľov participatívneho procesu, aktérov, úrovne zapojenia verejnosti s **návrhom participatívneho scenára tvorby verejnej politiky**,
- **implementácia participatívneho procesu, spojená s budovaním komunit praxe**,
- **pravidelné pracovné stretnutia** so zamestnancami, ktorí boli poverení realizovať verejnú politiku participatívne a zabezpečenie pravidelného **skupinového poradenstva a individuálnych konzultácií** pre zástupcov jednotlivých pilotných projektov,
- **pravidelné informačno-komunikačné aktivity** – príprava a realizácia prezentačných alebo informačných podujatí a odborných konferencií k participatívnej tvorbe verejnej politiky.

Ako zabezpečiť vlastníctvo a udržateľnosť výsledkov?

Vlastníctvo participatívneho procesu, ako aj spracovaných výstupov (v našom prípade konkrétnych verejných politík) je dôležitým faktorom udržateľnosti výsledkov projektu. V prípade, ak sa subjekt verejnej správy nestotožní s procesom a výsledkami participatívneho procesu je ťažké predpokladať, že bude mať záujem takúto politiku zavádzať do praxe a následne efektívne implementovať. Je dôležité, aby nastavený vzťah medzi subjektom MNO a VS bol vyvážený a dobre podchytený už od definovania spoločných očakávaní od participatívneho procesu tvorby verejnej politiky, cez jasne identifikovanú zodpovednosť a kompetencie, ako aj konkrétne úlohy v celom procese.

Ako sme nastavili podmienky účasti subjektov VS na pilotnej schéme?

Podmienky účasti pre subjekty VS v pilotnej schéme:

- vytvorenie nových pracovných miest/pracovných pozícií manažér/koordinátor participácie, ktorí budú zodpovední za prípravu, realizáciu, monitoring a vyhodnotenie participatívneho procesu verejnej politiky, proces informovania a zapájania verejnosti, ako aj relevantných aktérov do konzultačných procesov,
- výber verejnej politiky, ktorú bude subjekt VS realizovať participatívne,
- časová dotácia na participatívny proces bude predstavovať minimálne 18 až 24 mesiacov,
- výber a zdôvodnenie minimálne jednej spolupracujúcej MNO, identifikácia zapojených expertov z prostredia MNO a financovanie aktívnej účasti expertov z MNO na participatívnom procese,
- čestné vyhlásenie, že vedenie subjektu VS bude
- čestné vyhlásenie, že noví zamestnanci na pozíciách manažér/koordinátor participácie budú uvoľňovaní na pravidelné pracovné stretnutia, školenia a nadstavbové informačné podujatia, realizované ÚSV ROS,
- príprava a realizácia informačných a konzultačných podujatí v procese budovania komunit praxe, ktoré spoločne prispievajú k transferu dobrej/zlej praxe,
- využitie výstupov a všeobecných odporúčaní národného projektu ÚSV ROS Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík vrátane materiálu „Pravidlá zapájania verejnosti do tvorby verejných politík“ a Participovať? Participovať! v participatívnom procese tvorby verejných politík.
- podpísané čestné vyhlásenie (Čestné vyhlásenie žiadateľa) štatutárnym orgánom organizácie, že bude:
 - **rešpektovať a dodržiavať navrhnutý rámec aktivít** pilotnej schémy,
 - **podporovať proces ďalšieho vzdelávania zamestnancov pre oblasť participatívnej tvorby verejných politík** – poverených zamestnancov na pozíciách manažér/koordinátor participácie budem uvoľňovať na pravidelné pracovné stretnutia, školenia a nadstavbové informačné podujatia, realizované ÚSV ROS,
 - **podporovať proces zavádzania princípov vnútroinštitucionálnej participácie,**
 - **pripravovať a realizovať informačné a konzultačné podujatia,** ktoré prispievajú k zvýšeniu informovanosti a zapojeniu verejnosti do procesu tvorby verejnej politiky,
 - **využívať výstupy a všeobecné odporúčania** národného projektu ÚSV ROS *Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík*

vrátane materiálu „Pravidlá zapájania verejnosti do tvorby verejných politík“^[1] v participatívnom procese tvorby verejných politík a publikácie „Participovať? Participovať!“

Aký objem vyčleníť na pilotnú schému zavádzania participácie do praxe VS a aký objem finančných prostriedkov vyčleníť na projekt zapájania verejnosti do tvorby verejných politík?

Odpoveď na otázku je priamoúmerná k počtu projektov zapojených do pilotnej schémy a rozsahu aktivít s tým súvisiacich. Naším cieľom musí byť vznik nových pracovných miest manažérov/koordinátorov participácie, ako aj zabezpečenie nákladov pre aktívne zapojenie zástupcov MNO, pričom súčasťou nákladov je aj realizácia podujatí, kvalitný a moderný proces informovania verejnosti a medializácie participatívneho procesu. Výška celkového rozpočtu projektu je závislá od mzdovej politiky subjektu VS (mzdové náklady na koordinátorov participácie a odborných zamestnancov), od jeho technického a priestorového zabezpečenia, od dĺžky implementácie projektu a taktiež od požiadaviek odmeňovania expertov MNO, ktorí sú súčasťou tímu odborníkov.

Koľko stojí participatívny proces?

Otázka koľko stojí participácia bola jedným z našich výskumných zadaní. Aké sú náklady na technické, ľudské, finančné, komunikačné a informačné náklady participatívnej tvorby politík na jednotlivých úrovniach VS? Aké činnosti, zdroje je možné pokryť v rámci prevádzky orgánov VS? Aké náklady zvyšujú rozpočtové náklady VS? Odpoveď na tieto otázky nie je jednoduchá pretože do hry vstupuje množstvo premenných, ktoré môžu meniť odpovede na položené otázky. Subjekty verejnej správy sú vo veľkej miere schopné zabezpečiť podmienky pre realizáciu participatívnych procesov po technickej stránke (priestory a technické zabezpečenie pre realizáciu stretnutí a ďalších formátov zapájania verejnosti), čiastočne aj pre realizáciu komunikačných a informačných aktivít, ktoré sú podmienkou kvalitnej participácie, kľúčovým problémom sú personálne zdroje a náklady na ich krytie.

Aký je opis činností manažéra a koordinátora participácie?

Agenda participatívnej tvorby verejných politík je novou a samostatnou disciplínou v ekosystéme verejnej správy, ktorú neodporúčame zredukovať do formátu rozšírenia pracovných činností konkrétnych odborných zamestnancov. V rámci projektu sme spracovali opis pracovnej činnosti pre manažéra / koordinátorov participácie, ktorý ponúka komplexný pohľad na rozsah a charakter činností zamestnanca. Dôvodom je nielen fakt, že malé percento zástupcov verejnej správy si uvedomuje komplexnosť a náročnosť participatívnych procesov, ale skutočný nedostatok finančných zdrojov na vytvorenie nových pracovných miest, ktoré by túto agendu ošetrili vo vzťahu k úradu ako takému (teda nielen vo vzťahu k jednej vybranej politike).

Aké sú náklady na manažéra a koordinátora participácie?

Súčasnou praxou verejnej správy je, že prípravou a realizáciou participatívnych procesov sú často poverení odborní zamestnanci, ktorých agendou je výkon správy v oblasti, ktorej sa konkrétna verejná politika týka. Spoločenská požiadavka realizovať verejné politiky participatívne, síce spustila lavínu príkladov, v ktorých bola agenda riadenia participatívnych procesov tvorby verejných politík považovaná za sprievodnú, prípadne doplnkovú činnosť odborného zamestnanca.

Pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politík vytvorila pracovné pozície odborných garantov pre participatívne procesy tvorby verejných politík. V prípade zástupcov subjektov VS bola hodina práce experta financovaná v priemere sumou 9,01 EUR/hodina práce experta, pričom najnižšia hodinová sadzba predstavovala sumu 5,37 Eur/ hodina a najvyššia predstavovala sumu 13,49 Eur / hodina.

Sumy boli rozpočtované na základe analýzy mzdovej politiky vybraných subjektov VS. Treba si uvedomiť, že pracovná pozícia manažéra a koordinátora participácie, v žiadnej z organizačných štruktúr subjektov miestnej, regionálnej územnej samosprávy, ako aj ústredných orgánov štátnej správy, nefigurovala. Výška hodinovej sadzby bola určená v previazaní na príbuzné, alebo obdobné pracovné činnosti. Výška hodinovej sadzby odborných garantov VS, vychádzajúcich z existujúcich analýz mzdových politík zapojených inštitúcií, nie je síce úplne relevantná, ale dáva mám pohľad na to ako si vybrané subjekty v pilotnej schéme ocenili prácu odborného garanta pre participatívne procesy. Súčasne si treba uvedomiť, že subjekty VS nenaceňovali novú pracovnú pozíciu, ale rozširovali existujúce pracovné pozície o činnosti, ktoré si vyžadoval pilotná schéma a participatívny proces. To znamená, že cena práce nezodpovedá náročnosti participatívneho procesu (alebo jeho odbornému zhodnoteniu zo strany subjektov VS), ale ohodnoteniu náročnosti pôvodných pracovných činností zamestnancov.

Z priloženého grafu je súčasne možné odčítať počet skutočne odpracovaných hodín na riadení a zabezpečovaní participatívneho procesu. Žiaľ, tento graf nehovorí o skutočných personálnych nákladoch subjektov VS na participatívny proces, pretože si treba uvedomiť, že výška nákladov bola dopredu určená podmienkami účasti subjektu VS na pilotnej schéme (výška pridelennej sumy subjektu verejnej správy). Už iba ako poznámku na okraj uvádzame náklady na expertov MNO, ktorí vystupovali v pozíciách odborných garantov participatívnych procesov za zapojené subjekty MNO. Vzhľadom na fakt, že odmeňovanie bolo nastavené cez dohody zamestnancov mimo pracovného pomeru, suma za hodinu práce odborného garanta MNO bola v objeme 26,99 Eur a v prípade ostatných expertov sa pohybovala v rozmedzí od 6,75 EUR – do 26,99 EUR.

Aké sú ďalšie náklady, ktoré odporúčame financovať zo zdrojov pilotnej schémy?

Počas pilotnej schémy sa objavovali ďalšie výdavky, ktoré je potrebné narozpočtovať pri príprave projektov na participatívnu tvorbu VP. Ide sa tieto druhy:

- mzdové výdavky na služby spojené so zberom dát, s tvorbou videozáznamov, zabezpečovaním online prenosov stretnutí, s činnosťami súvisiacimi prácou v online priestore (komunikácia s verejnosťou, webmaster, IT špecialista),
- mzdové výdavky na grafické spracovanie dokumentov,

- mzdové výdavky na jazykovú korektúru v prípade záväzných dokumentov,
- výdavky spojené s technickým zabezpečením priestoru (kamery, ozvučenie, online prenos, notebook),
- výdavky spojené s administráciou projektu, verejným obstarávaním tovarov a služieb,
- cestovné náhrady súvisiace s aktivitami v teréne (komunikácia s verejnosťou),
- výdavky na vzdelávanie zamestnancov subjektov VS a tuzemské a zahraničné pracovné cesty spojené s transferom dobrých príkladov z praxe,
- mzdové výdavky - odmeny mimo pracovného pomeru pre expertov z MNO a odbornej / laickej verejnosti,
- výdavky na služby spojené s realizáciou stretnutí, podujatí (občerstvenie, ubytovanie, prenájom priestorov a výpočtovej techniky),
- nezávislé monitorovanie a hodnotenie participatívnych procesov (treťou stranou)
- rezerva – dynamické riešenia, ktoré vyžaduje participatívny proces (napr. odborné zabezpečenie verejných zvažovaní, XY, mediácia v prípade riešenia konfliktov)

Dobrá rada na záver

Neexistuje norma, alebo pravidlo, ktorého sa treba v prípade dizajnovania pilotných schém na podporu zapájania verejnosti pevne držať. Nie je možné spracovať materiál, či modelovú schému, ktoré treba poslušne, bez kritického zváženia aplikovať a uplatniť. Navrhnuté odporúčania a modely predstavujú sumarizáciu vlastných zistení a nie je možné ich aplikovať ako nemenný recept, ktorý je automaticky zárukou úspechu v čase prípravy a realizácie pilotných schém na podporu zapájania verejnosti. Úspešná realizácia pilotnej schémy na podporu zapájania verejnosti do tvorby verejných politík si vyžaduje, aby sa očakávania a samotné nastavenie pilotnej schémy, zvažili vo vzájomných súvislostiach. Súčasne prikladáme štyri modelové riešenia pre pilotné schémy na podporu zavádzania participácie s dôrazom na proces budovania komunít:

- [pilotná schéma pre ústredné orgány štátnej správy](#),
- [pilotná schéma pre vyššie územné celky](#),
- [pilotná schéma pre miestnu územnú samosprávu](#) (PDF, 713 kB),
- [pilotná schéma budovania komunít praxe](#) (PDF, 432 kB).

PODAKTIVITA 2 – OTVORENÉ TÉMY

Podaktivita 2 predstavujú teoretickú časť projektu, ktorá niesla dlhý a komplikovaný názov **Analyticko-metodicko-legislatívna podpora zavádzania participatívnej tvorby verejných politík do praxe.**

„Teoretická časť“ projektu je zameraná na rozšírenie poznatkov o stave a možnostiach zapájania verejnosti v reálnom živote verejnej správy. Predstavujú širokú škálu prác a činností, ktoré spolu predstavujú konzistentný a komplexný prístup k získavaniu, spracovaniu, interpretácii a vyhodnocovaniu relevantných dát s cieľom generovať súbor odporúčaní a návrhov na zlepšenie podmienok pre partnerstvo a dialóg v oblasti participatívnej tvorby verejných politík, prostredníctvom troch kľúčových blokov a oblastí:

- **ANALYTICKO–METODICKÉ ČINNOSTI / Cieľ:** stanovenie základného teoretického rámca pre oblasť tvorby verejných politík na participatívnom princípe a tvorba metodických rámcov pre podporu zavádzania participatívnych procesov do praxe verejných správy. Zámerom aktivity je identifikovať rôzne metodické prístupy a modely, ktoré sa týkajú rôznych atribútov tvorby verejných politík s účasťou verejnosti.
- **PRÁVNÝ RÁMEC A LEGISLATÍVA / Cieľ:** vytvorenie odborného materiálu do publikácie, ktorá poskytne Analýzu súčasných legislatívnych nástrojov a možností participácie. Obsahovo sú činnosti zamerané na zmapovanie súčasných právnych rámcov, legislatívnych nástrojov a možností participácie zainteresovaných skupín na tvorbe verejných politík na Slovensku a v zahraničí.
- **BUDOVANIE KAPACÍT VS / Cieľ:** zabezpečenie predpokladov pre systematické a ciele budovanie kapacít verejnej správy na všetkých úrovniach prostredníctvom novovytvoreného programu vzdelávania pre oblasť participatívnej tvorby verejných politík a prostredníctvom vytvorenia nového špecializovaného vzdelávacieho programu a výškolenia pilotných skupín účastníkov z prostredia VS.

Samostatná podaktivita vytvorila priestor pre pomerne komplexný analytický výskum zameraný na stav a možnosti participácie, ako aj na prípravu a testovanie vzdelávacieho programu na podporu participácie pre zamestnancov ministerstiev, vyšších územných celkov, miest a obcí.

Analytickým tímom expertov projekt ponúkol priestor na realizáciu výskumných aktivít v interiéroch príbehov jednotlivých pilotných projektov, ako aj exteriéroch, teda vo svete mimo pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politík. Analytické expedície, prieskumy neznámych teritórií verejnej správy a metodické prvovýstupy boli postavené na širokom zbere a postupnom vyhodnocovaní procesov a dát.

Činnosť na podaktivite sa odohrávala v rámci pracovných skupín, ktoré zastrešili následné témy a výstupy:

- [teoretické východiská participácie](#)
- [spôsoby a miera participácie verejnosti](#)
- [participatívne procesy \(monitoring a hodnotenie pilotnej schémy\)](#)
- [zapájanie zraniteľných skupín](#)
- [prínosy participácie a ich hodnotenie](#)
- [participatívne rozpočty a samospráva](#)
- [participatívne rozpočty a školy](#)
- [legislatíva a participácia](#)
- [vzdelávanie a participácia](#)
- [vysoké školy a participácia](#)
- [budovanie kapacít a participácia](#)
- [newsletter NP PARTI](#)
- [knižná edícia PARTICIPÁCIA](#)

Teoretické východiská participácie

- **Zaradenie:** podaktivita 2, teoretické východiská participácie
- **Zapojené expertky:** Jana Plichtová, Anna Šestáková

V rámci pracovnej skupiny Teoretické východiská participácie bolo základným cieľom stanoviť základný teoretický rámec pre oblasť tvorby verejných politík, realizovaných na participatívnom princípe, ako aj stimulovať tvorbu metodických rámcov pre podporu zavádzania participácie do praxe. Spracovanie vybraných metodických rámcov má slúžiť na otvorenie verejnej diskusie a ich následné overenie v praxi verejnej správy. V rámci analytickej a výskumnej činnosti pracovnej skupiny zodpovednej za vymedzenie teoretických a pojmových východísk projektu vzniklo viacero výstupov. Širší pojmový rámec a základné problémy v problematike participácie boli spracované v prehľadovej štúdii [Filozofické a pojmové ukotvenie participácie](#) (PDF, 816 kB). Štúdia poukázala na potrebu odlišovania tzv. participácie zdola (participácie občanov) a participácie riadenej verejnými inštitúciami. Vzhľadom k tomu bola následne spracovaná druhá prehľadová štúdia zameraná výlučne na problematiku dobrého vládnutia a riadenej participácie s názvom [Dobré vládnutie a verejná participácia](#) (PDF, 767 kB). Obe štúdie vymedzili oblasti a témy, ktoré sú dôležité pre zavádzanie participatívnych procesov do tvorby verejných politík a boli využité ako podklad pre Slovník participácie občanov a verejnosti na tvorbe verejných politík.

Jednou z významných zistení a úloh expertných tímov národného projektu bola potreba reagovať na absenciu základnej terminológie pre oblasť participácie. Na problém nejasnosti, neznalosti či nezrozumiteľnosti mnohých pojmov sme narážali na každom kroku. A práve národný projekt ponúkol možnosť definovať, vysvetliť, utriediť a vniesť do slovenčiny pojmy, s ktorými pri zapájaní verejnosti pracujeme. [Slovník participácie](#) v plnom názve publikovaný ako Slovník základných pojmov participácie občanov a verejnosti v kontexte demokracie, podrobne definuje 224 pojmov spätých s participáciou a 102 základných hesiel z viacerých vedných disciplín, ktoré sa zaoberajú zapájaním verejnosti: z verejnej správy, politológie, politickej sociológie, sociálnej psychológie, politickej ekonómie. Slovník sa neobmedzuje len na oblasť verejnej správy, ale rozpracúva aj viaceré témy sociálnej psychológie (napr. sociálna identita a členstvo v sociálnych skupinách, sociálne normy, sociálna stratifikácia), ktoré sú prehliadanou avšak dôležitou súčasťou procesov participácie.

Slovník sa stal jednou z kľúčových publikácií [knižnej edície Participácia](#) výnimočné postavenie, a nielen preto, že na Slovensku vychádza po prvýkrát. Slovník existuje vo forme knižnej publikácie, [elektronickej databázy](#) a [elektronického dokumentu](#). Slovník zostavil

autorský tím pod vedením Jany Plichtovej a Anny Šestákovej. Ako ďalší autori hesiel na tvorbe slovníka spolupracovali experti: Daniel Klimovský, Bruno Konečný a Tomáš Malec. Heslá boli súčasne pripomienkované expertkami: Elena Gallová Kriglerová, Alena Holka Chudžíková, Jarmila Lajčáková a Jana Kadlečíková.

Ako plánovať, merať a hodnotiť kvalitu participácie?

Výstup [Prehľad prístupov merania a hodnotenia kvality participácie](#) sa zaoberal otázkami ako definovať a stanoviť hodnotiace kritériá participácie a ako ich operacionalizovať a merať. Záverom štúdie bolo zistenie, že napriek nárastu záujmu o participatívne procesy v posledných desaťročiach neexistuje univerzálny spôsob, prístup alebo metóda ich hodnotenia a absentuje univerzálny analytický rámec. Téma merania kvality participácie a nastavenie merateľných ukazovateľov pre plánovanie, monitoring a hodnotenie participatívnych procesov otvorila potrebu spracovania praktického manuálu, ktorý by zastrešil problematiku merania kvality participácie a ukazovateľov. V súvislosti s touto požiadavkou vznikol manuál s názvom [Analytický rámec pre plánovanie a hodnotenie projektov verejnej participácie](#). Manuál je spracovaný ako mapa otázok a alternatív, o ktorých treba premýšľať a ktoré treba zvážiť pri plánovaní a realizácii verejnej participácie. Analytický rámec podnietil aj vznik tzv. [Mapy participácie](#) (PDF, 676 kB), ktorá predstavuje plánovanie participatívnych procesov vo vizuálnej podobe. Mapa sumarizuje všetky dôležité kroky pri plánovaní participatívnych procesov a upozorňuje na možné úskalía v jednotlivých fázach.

Na základe definície kvalitnej participácie ako takej participácie, ktorá vedie k dobrému výsledku (t.j. kvalitnej verejnej politike) a ďalším žiaducim efektom (napr. učenie, budovanie sociálneho kapitálu, ekonomický rozvoj), pričom tieto výsledky a efekty boli dosiahnuté na základe procesu, ktorý spĺňa požiadavky demokracie a dobrého vládnutia (napr. reprezentatívnosť, spravodlivosť, transparentnosť, nezávislosť, atď.) vznikol **Index kvality participácie** (kapitola 3.3. publikácie [Prehľad prístupov merania a hodnotenia kvality participácie](#)). Index ako jediný svojho druhu umožňuje vyjadriť kvalitu participácie prostredníctvom jedného čísla (ako sumu hodnôt dosiahnutú vo všetkých kritériách), ale aj porovnať dosiahnuté hodnoty v jednotlivých kritériách medzi sebou navzájom, aj pri opakovaných meraniach (v priebehu času).

Spôsoby a miera participácie verejnosti

V snahe zistiť viac o postojoch verejnosti k participácii, ako aj získať dáta o spôsobe a miere participácie verejnosti, vznikla samostatná výskumná úloha, ktorú spoločne zastrešili Jana Plichtová a Anna Šestáková. Za účelom získania relevantných dát sme sa rozhodli pre realizáciu celoslovenského reprezentatívneho prieskumu. Výsledkom reprezentatívneho prieskumu sú výsledné analýzy Spôsoby a miera participácie I. a Spôsoby a miera participácie II., ktoré zavŕšili činnosť pracovnej skupiny Teoretické východiská participácie. Viac informácií nájdete v časti: [Spôsoby a miera participácie verejnosti](#).

Výstupy

Materiál na stiahnuť: [Ukotvenie participácie](#) (PDF, 816 kB)

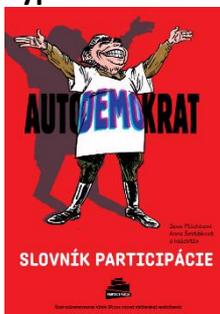
- **Typ dokumentu:** teoretická štúdia
- **Stručný opis:** teoretická štúdia k participatívnej tvorbe verejných politík – analyzuje aktuálny stav spoločnosti v previazaní na miesto a úlohu občana, ako aj úlohu a miesto

participácie v spoločnosti. Spoločným menovateľom jednotlivých častí štúdie je identifikovaná potreba inštitucionálnej zmeny, hodnotovej transformácie, nového prístupu verejnej správy k participácii a spoluúčasti občanov na rozhodovaní. Na základe zadania bolo cieľom štúdie identifikovať možné indikátory kvality participácie (index participácie) a predstaviť východiská pre nastavenie parametrov merania prínosov participácie pre spoločnosť. Súčasne zohľadniť fázy participačnej tvorby verejnej politiky, ich prínosy, riziká a úskalia, ako aj spôsoby hodnotenia procesov a výsledkov participačného procesu s cieľom zdefinovať základné kritériá a škálu ukazovateľov kvality participatívneho procesu tvorby verejných politík. V záverečnej podobe štúdia reaguje na aktuálny stav, ktorý vychádza z každodenných skúseností a kladie si kľúčové otázky: Čelíme kríze demokracie? Ak áno, aké sú „symptómy“ tejto krízy?, Kde hľadať príčiny neutešeného stavu moderných demokracií?, Aké riešenia existujú? Štúdia v rámci troch základných kapitol otvára tieto témy:

- Aké je miesto participácie v kontexte zastupiteľskej demokracie a trhovej ekonomiky?
- Akceptujeme účasť neelitných občanov v participačných procesoch?
- Ako rozhodovať o dizajne participatívnych politík v procese inštitucionálnej zmeny?
- **Kľúčové slová:** kríza demokracie, nedôvera občanov v politický systém, inštitucionálne zmeny, participatívne reformy, tri dimenzie participácie
- **Pre koho je materiál určený:** experti v oblasti participácie, zástupcovia výskumných tímov, akademická obec, vysokoškolskí študenti

Materiál na stiahnutie: [Slovník participácie](#)

- **Typ dokumentu:** slovník pojmov

- **Stručný opis:** slovník základných pojmov participácie občanov a verejnosti v kontexte demokracie ponúka širokú paletu hesiel, týkajúcich sa nielen participácie, ale aj teórií demokracie, vybraných oblastí verejnej správy, relevantných sociálno-psychologických konceptov a teórií, atď. Slovník obsahuje viac ako sto hesiel, ktoré sú vnútorne štruktúrované. Slovník je výsledkom interdisciplinárnej spolupráce multidisciplinárneho tímu vzhľadom na skutočnosť, že v záverečnej fáze realizácie do pripomienkovania, navrhovania a prípravy nových hesiel vstúpili aj ďalší experti NP PARTI (napr. z pracovnej skupiny: zapájanie zraniteľných skupín do tvorby verejných politík, legislatíva, právny rámec a participácie, monitoring a hodnotenie pilotnej schémy). Slovník existuje vo forme knižnej publikácie, [elektronickej databázy](#) a elektronického dokumentu, ktorý nájdete [na tomto mieste](#). (PDF, 2 MB)
- **Kľúčové slová:** od pojmov - autoritárska osobnosť a vládnutie, byrokracia, decentralizácia, deliberácia, demokracia, demokratický deficit, demokratizácia spoločnosti až po pojmy - vláda a vládnutie, vzdelávanie, zainteresované strany, zainteresovaní aktéri, zmocnenie, znevýhodnené skupiny

- **Pre koho je materiál určený:** experti v oblasti participácie, zástupcovia výskumných tímov, akademická obec, vysokoškolskí študenti

Materiál na stiahnutie: [Participácia verejnosti v kontexte dobrého vládnutia a jej kritická alternatíva](#) (PDF, 767 kB)

- **Typ dokumentu:** teoretická štúdia
- **Stručný opis:** štúdia objasňuje obsah pojmu dobrého vládnutia v kontexte medzinárodných organizácií, inštitúcií EÚ a vlád členských štátov v previazaní na princíp a významu účasti verejnosti na vládnutí. Upozorňuje na fakt, že na Slovensku, napriek nadštandardným legislatívnym úpravám, nie sú požiadavky, ku ktorým sme sa zaviazali na základe medzinárodných dohovorov adekvátne napĺňané. Súčasne si štúdia kladie kľúčovú otázku, či je deliberatívna a participatívna demokracia lepšou alternatívou pre účasť na správe vecí verejných. Spracovaný materiál ukazuje, že dobrá správa vecí verejných sa často chápe iba ako prostriedok prosperity a hospodárskeho rastu, čo vedie k obmedzeným formám účasti verejnosti a uprednostňovaniu hospodárskych záujmov na úkor ľudských práv a inklúzie/súdržnosti. Štúdia v rámci základných kapitol otvára tieto témy:
 - Dobré vládnutie z perspektívy medzinárodných organizácií rozvojovej pomoci
 - Problémy normatívnej koncepcie vládnutia
 - Význam governance a zapájania verejnosti v EÚ
 - Definícia verejnej participácie (vrátane kategorizácie dôvodov zapájania verejnosti verejnou správou, popisu a charakteristiky vybraných metód verejnej participácie)
 - Kritika koncepcie verejnej participácie v EÚ
 - Je deliberatívna a participatívna demokracia lepšou alternatívou pre účasť na správe vecí verejných?
 - Kritika deliberatívnej participácie
 - Záver
- **Kľúčové slová:** good governance, účasť verejnosti, deliberácia, participatívna demokracia
- **Pre koho je materiál určený:** experti v oblasti participácie, zástupcovia výskumných tímov, akademická obec, vysokoškolskí študenti

Materiál na stiahnutie: [Prehľad prístupov merania a hodnotenia kvality participácie](#)

- **Typ dokumentu:** teoretický prehľad, alebo sprievodca prístupov k meraniu

a hodnoteniu kvality participácie

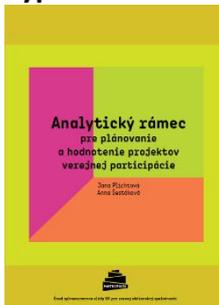
- **Stručný opis:** záujem o participatívne procesy v posledných desaťročiach narastá. Napriek tomu neexistuje univerzálny spôsob, prístup alebo metóda ich hodnotenia. Dôvodom je, že koncept participácie nemá jednotnú definíciu a neexistujú všeobecne prijímané kritériá hodnotenia. Hodnotenie participatívnych procesov je však dôležité,

a to nielen pre všetky zainteresované strany (organizátorov a účastníkov), ale aj pre verejnosť ako takú. Hodnotenie je žiaduce z finančných dôvodov (ako záruka toho, že sa verejné zdroje používajú zmysluplne), z praktických dôvodov (ako prostriedok identifikácie chýb a poučenia sa z nich), z etických dôvodov (napríklad za účelom posúdenia miery reprezentatívnosti, inklúzie, vyváženosti a spravodlivosti), ako aj z výskumných dôvodov (prehliť poznanie o tom, čo sa vlastne deje v participatívnych procesoch). Samozrejme hlavným cieľom hodnotenia participatívnych procesov je proces učenia sa a všeobecnejšiemu poznaniu o tom, čo funguje (dizajn a spôsob realizácie participatívneho procesu). Plán hodnotenia kvality participatívnych procesoch by mal v prvom rade zodpovedať nasledovné otázky: Ako definovať „kvalitu“ participácie? Akým spôsobom stanoviť hodnotiace kritériá? Akým spôsobom pristúpiť k ich operacionalizácii a meraniu? Materiál v rámci základných kapitol otvára tieto témy:

- Čo je to „kvalita“ participácie?
- Výber hodnotiacich kritérií
- Operacionalizácia a meranie hodnotiacich kritérií
- Prehľad spôsobov merania a hodnotenia participatívnych procesov
- Empirické overovanie vzťahu medzi procesom a jeho výsledkami
- **Kľúčové slová:** kvalita participácie, ukazovatele merania kvality participácie, hodnotenie participatívnych procesov, hodnotenie cieľov participatívneho procesu, hodnotenie výsledkov participatívneho procesu
- **Pre koho je materiál určený:** experti v oblasti participácie, zástupcovia výskumných tímov, akademická obec, vysokoškolskí študenti

Materiál na stiahnutie: [Analytický rámec pre plánovanie a hodnotenie projektov verejnej participácie](#)

- **Typ dokumentu:** manuál plánovania a hodnotenia participatívnych procesov

- **Stručný opis:** využitie participácie v praxi verejnej správy si vyžaduje, aby sa jednotlivé fázy a procesy zväzili vo vzájomných súvislostiach a vo vzťahu k cieľu zapojenia verejnosti. Materiál predstavuje mapu otázok a alternatív, o ktorých treba premýšľať, a ktoré treba zväziť pri plánovaní a realizácii participácie. Je praktickou pomôckou nielen pre nastavenie participačných procesov tvorby verejných politík, ale aj praktickým návodom na ich priebežné monitorovanie a vyhodnotenie. Súčasne manuál poskytuje prehľad toho, čo všetko treba pri tvorbe verejných politík so zapojením verejnosti sledovať. Orientuje pozornosť na procesy, podmienky a okolnosti, na samotných zainteresovaných aktérov a ich vzťahy, ktoré podľa doterajších poznatkov rozhodujú o tom, či participácia bude úspešná alebo nie. Odpovedá na otázky na čom je postavená kvalita participatívnych procesov (PP), aké sú princípy, prekážky a nedostatky PP, otvára pohľad na metódy zapájania verejnosti z pohľadu miery

a úrovne zapojenia verejnosti. Prevedie vás procesom hodnotenia PP z pohľadu kritérií dobrého vládnutia (inklúzia, reprezentatívnosť, spravodlivosť, transparentnosť a nezávislosť, kvalita zvažovania a dialógu a účasť na rozhodovaní). Manuál v rámci základných kapitol otvára tieto témy:

- Kvalita verejnej participácie a participatívnych procesov
- Metódy verejnej participácie
- Hodnotenie verejnej participácie
- Hodnotenie podľa normatívnych kritérií dobrého vládnutia
- Zodpovednosť aktérov pri plánovaní, hodnotení a monitorovaní participatívnych procesov
- **Kľúčové slová:** metodika, manuál, participatívny proces, plánovanie participatívnych procesov, hodnotenie participatívnych procesov
- **Pre koho je materiál určený:** aktérom, ktorí vstupujú do procesu participatívnej tvorby verejných politík, zástupcom verejnej správy, odborným zamestnancom mestských a obecných úradov, samosprávnych krajov, ústredných orgánov štátnej správy, ktorí v spolupráci s ďalšími aktérmi, budú stáť pri dizajnovaní participačných scenárov tvorby verejných politík

Materiál na stiahnutie: [Procesná mapa, alebo praktický sprievodca participatívnym procesom](#) (PDF, 676 kB)

- **Typ dokumentu:** praktický sprievodca participatívnym procesom
- **Stručný opis:** vizuálna procesná mapa je ideálnym sprievodcom pre tých, ktorí by chceli vedieť viac o základných fázach participatívneho procesu, o konkrétnych krokoch, ktoré sú s jednotlivými fázami spojené, ako si aj zodpovedať na základné otázky, ktoré im pomôžu nadizajnovať dobrý participatívny scenár tvorby verejnej politiky. Procesná mapa súčasne pracuje so „žltými kartami“, ktoré vás nútia premýšľať o potenciálnych rizikách a nástrahách v jednotlivých fázach procesu a súčasne pracuje s modrými kartami prvkom zvaženia. Ponúka vám zoznam bodov na zvaženia a súčasne vás upozorňuje, čo všetko budete musieť v danej fáze zabezpečiť. Procesná mapa vizualizuje tieto fázy participatívneho procesu:
 - Nastavenie agendy a organizácie procesu
 - Zdroje a kontext
 - Výber aktérov
 - Informovanie
 - Konzultovanie a spolupráca
 - Pripomienkovanie a rozhodovanie
 - Implementácia a hodnotenie
- **Kľúčové slová:** participatívny proces, procesná mapa, fázy participatívneho procesu
- **Pre koho je materiál určený:** experti v oblasti participácie, zástupcovia výskumných tímov, akademická obec, vysokoškolskí študenti

Rozhovory s expertkami

- [Participácia alebo choreografie zmeny](#) (newsletter, október 2017)
- [Dnešná politika? Rýchle zisky, dlhodobé straty](#) (newsletter, január 2018)
- [Sociálna súdržnosť je spiaca krásavica](#) (newsletter, október 2019)
- [Sociálny podnik je nutnosť, nie ukážka toho akí sme moderní](#) (newsletter, marec 2020)

- [Inklúzia Rómov - politika nemá kopírovať záujmy elity](#) (newsletter, apríl 2020)

Ďalšie relevantné výstupy

- [VIDEO: Hlasovanie nestačí, teória kontra prax](#) (Jana Plichtová - Univerzita Komenského v Bratislave a Peter Nedoroščík - združenie Utopia)
 - od 51:26 min.
 - Autentický verzus predstieraný proces zapájania verejnosti do procesu rozhodovania. Občianska apatia kontra verejný záujem. Deliberácia, spoločné zvažovanie a ich miesto v participatívnom rozpočte. O rôznych formách hlasovania, o potrebe verejnej diskusie alebo prečo len hlasovanie nestačí? Čo prináša zvažovanie? Ako sa naň pripraviť a ako ho viesť? Ako sa postaviť ku konfliktom? Je konflikt problémom alebo výzvou?
- [RÁDIO DEVÍN: Symposion na tému Občianska spoločnosť a kríza demokracie](#) (Jana Plichtová a Bohdan Smieška)
 - O svojich pohľadoch na nástrahy a prínosy zastupiteľskej demokracie, ako aj na výsledky reprezentatívneho prieskumu postojov občanov Slovenskej republiky k participácii, ktorý vznikol v rámci nášho národného projektu Participácia. Ak sa chcete dozvedieť ako sa občania zapájajú do tvorby verejných politík, aké faktory pozitívne či negatívne ovplyvňujú participáciu verejnosti, či ako sú občania spokojní s možnosťami na zapájanie sa, ktoré im ponúka verejná správa, nenechajte si ujsť tento zaujímavý rozhovor, ktorý moderuje Mária Michalková.
- [VIDEO: Participácia na Slovensku 2018](#) (Jana Plichtová a Anna Šestáková)
 - Predstavenie výsledkov reprezentatívneho prieskumu postojov občanov Slovenskej republiky, ktorý sa realizoval na vzorke 1200 respondentov koncom roka 2018. Výskum bol dizajnovaný tak, aby sa jeho výsledky dali porovnať s výsledkami minulých prieskumov, realizovaných na Slovensku a prezentácia nového Sloveníka základných pojmov participácie občanov a verejnosti v kontexte demokracie.
 -

Spôsoby a miera participácie verejnosti

- **Zaradenie:** podaktivita 2, teoretické východiská participácie
- **Zapojené expertky:** Jana Plichtová, Anna Šestáková

Základný rámec ÚSV ROS pre analýzu postojov verejnosti k participácii

V roku 2011 sa Slovensko prihlásilo k medzinárodnej [Iniciatíve pre otvorené vládnutie](#). Slovensko sa ako krajina zaviazalo, že bude dôsledne uplatňovať princípy otvoreného vládnutia, čím sa rozšíri priestor pre občiansku kontrolu a naopak zúži priestor pre praktiky korupcie a klientelizmu. V časti Vláda otvorená pre dialóg poukazuje na skutočnosť, že kvalitná správa vecí verejných vzniká spolupracou a zapojením verejnosti do riešenia kľúčových problémov a výziev súčasnosti, a že kvalitné verejné politiky vznikajú v dialógu so zainteresovanými aktérmi a s participáciou občanov. Dialóg so zainteresovanými aktérmi a občanmi sa má stať súčasťou tvorby konkrétnych politík, najmä tých, v ktorých je možné očakávať výrazné dopady na život občanov. V záujme vytvárania priestoru pre participáciu občanov na tvorbe verejných politík a presadzovania participácie do každodennej praxe verejnej správy ÚSV ROS pripravil a realizoval [národný projekt Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík](#).

Prečo sme sa pustili do prieskumu Participácia na Slovensku?

Význam občianskej spoločnosti pre demokratizáciu potvrdzujú skúsenosti viacerých štátov, na základe ktorých sa ukazuje, že celkový sociálno-ekonomický rozvoj je úspešnejší v tých krajinách, v ktorých existuje rozvinutá občianska spoločnosť, vyššia miera sociálneho kapitálu, hlbšia zakorenenosť občianskej kultúry a občianskeho aktivizmu a bezprostrednejšie zapojenie obyvateľov do rozhodovania o veciach verejných. Absencia alebo nedostatok týchto elementov priebeh demokratizácie brzdí. Sledujeme nárast nedôvery verejnosti v tradičné médiá, v politické authority a verejné inštitúcie, ako aj pokles záujmu občanov o tradičné formy participácie, ako je napríklad účasť na voľbách alebo členstvo v politických stranách. Ale, vieme to zdôvodniť? Rozumieme skutočným príčinám a následkom narastajúcej občianskej nespokojnosti a nedôvery? Viac v rozhovore [Dnešná politika? Rýchle zisky, dlhodobé straty](#) (newsletter, január 2018).

Čo sme chceli zistiť?

Voľba realizovať reprezentatívny prieskum postojov verejnosti k participácii vyplynula z absencie odpovedí na otázky:

- Aké sú postoje občanov SR k participácii a participatívnej tvorbe verejných politík?
- Aké faktory negatívne/pozitívne vplyvajú na mieru participácie občanov/verejnosti?
- Aké problémy sú z pohľadu občana spojené so zavádzaním participatívnej tvorby politík?
- Aké sú možnosti a spôsoby participácie občanov/verejnosti na tvorbe politík?
- Aká je miera participácie verejnosti na tvorbe verejných politík na všetkých úrovniach riadenia verejnej správy?
- Akú sú príčiny nízkej miery zapájania verejnosti?

Teoretické východiská pre analýzu stavu a miery participácie verejnosti

Systém zastupiteľskej demokracie sa opiera o kolektívne rozhodovanie, ktoré má korigovať, či vyvažovať autokratické rozhodnutia. Najznámejšou procedúrou kolektívneho rozhodovania je **hlasovanie**, ktorého výsledkom je súčet individuálnych preferencií z konečného počtu možností (typicky politických strán, kandidátov, návrhov). Druhou bežnou procedúrou

je **vyjednávanie** medzi politickými aktérmi samotnými, politickými aktérmi s podnikateľmi, so zástupcami odborov a mimovládneho sektora. Cieľom vyjednávania je **dohovor, ktorý umožní koexistenciu rôznorodých záujmov**. Vyjednávacie pozície aktérov však obvykle nie sú rovnocenné, a tak o výsledku rozhodujú menej vecné argumenty ako moc zainteresovaných aktérov presadiť vlastné záujmy, ich odhodlanie využiť všetky disponibilné prostriedky, vrátane manipulácie, zavádzania a koercie. Hranica, kde končí vyjednávanie a začína vydieranie nie je a priori jasná. Tretím **prostriedkom kolektívneho rozhodovania je deliberácia**, ktorá sa praktizuje aj na Slovensku, hoci sa procesy a komunikačné akty s ňou späté takto nezvyknú nazývať. Z toho dôvodu treba tento pojem vysvetliť. **Deliberácia je verejná rozprava (diskusia) o verejných záležitostiach** s cieľom navrhnúť možné riešenia a kolektívne posúdiť, ktoré návrhy sú najvhodnejšie. Má ísť o vecnú, na problém orientovanú racionálnu komunikáciu s cieľom dosiahnuť dohodu o riešení problému, o postupe jeho implementácie, kontroly a vyhodnotenia jeho dopadov. Cieľom deliberácie teda nie je položiť oponenta na lopatky, čo je typické pre súťaživú demokraciu (napr. debata medzi súperiacimi politickými elitami v parlamente). Cieľom je rozhodnutie, ktoré je prijateľné pre všetkých, nikoho nepoškodzuje, nediskriminuje.

Metodika zberu dát

Zber dát na reprezentatívnej vzorke obyvateľov – 1200 respondentov bol postavený na [dotazníku](#) (PDF, 799 kB), ktorý zastrešil tridsať otvorených otázok. Konštrukcii dotazníka predchádzalo štúdium teoretickej literatúry a analýza faktorov, u ktorých existuje predpoklad, že ovplyvňujú mieru a spôsoby participácie. Dotazník zisťoval frekvenciu praktizovaných druhov participácie na Slovensku, identifikoval faktory, ktoré ovplyvňujú (inhibujú, facilitujú) ochotu občanov participovať na tvorbe verejných politík, mieru participácie v jednotlivých obdobiach, mieru spokojnosti občanov vo vzťahu k spôsobom participácie, ktoré sú zo strany VS občanom ponúkané. Súčasne dotazník pomohol získať dáta o faktoroch, ktoré ovplyvňujú mieru participácie občanov (napr. vzdelanie, politická informovanosť, sociálny a kultúrny kapitál, schopnosť organizovať sa, dostupné zdroje, kontakty, téma verejnej politiky, cieľové skupiny - napr. ohrozené, vylúčené, marginalizované skupiny, a i.). Dotazník bol skonštruovaný tak, aby sa výsledky dali porovnať s výsledkami minulých obdobných prieskumov z roku 2008, čo umožnilo v niektorých faktoroch sledovať vývoj stavu participácie verejnosti na Slovensku za posledných desať rokov.

Verejně obstarávanie na dodávku služieb

Dňa 11. septembra 2018 sme podpísali [Zmluvu o poskytnutí služieb č.1/2018](#). Víťazom a dodávateľom prieskumu - firmou FOCUS Centrom pre sociálnu a marketingovú analýzu, s.r.o. Zmluva zabezpečila realizáciu reprezentatívneho prieskumu participácie občanov SR na vzorke 1212 respondentov vo veku od 18 do 86 rokov, s využitím 30 komplexných otázok formou osobného dotazovania (face to face).

Zmluva nadobudla účinnosť od 12. septembra 2018. Prieskum bol naplánovaný na druhú polovicu októbra 2018.

Reprezentatívny prieskum občanov k participácii

Dňa 20. novembra 2018 sme obdržali [výsledky prieskumu](#) (PDF, 684 kB) Participácia na Slovensku a [dátové zdroje](#) (XLSX, 1 MB), ktorý sa realizoval v termíne 30.11. – 11.11. 2018 na vzorke 1212 respondentov. Reprezentatívny prieskum realizovala agentúra Focus na základe dotazníka, ktorý vypracovali: Jana Plichtová a Anna Šestáková. Zozbierané dáta slúžili ako východiskové dáta pre sekundárnu analýzu a ďalšiu analyticko–metodicko–legislatívnu činnosť.

Verejné prezentácie prvých výsledkov reprezentatívneho výskumu Participácia na Slovensku

Prvá verejná prezentácia výsledkov prieskumu Participácia na Slovensku sa uskutočnila **5. februára 2018 v rámci podujatia: Participácia, moja láska**. Druhá verejná prezentácia, ktorej súčasťou bola panelová diskusia expertov, si našla miesto v programe **Týždňa otvoreného vládnutia** (Open Government Partnership Week 2019) v termíne **11. marca 2019** v priestoroch Umeleckej besedy Slovenskej v Bratislave. Výsledky prezentovali expertky: Jana Plichtová, sociálna psychologička, profesorka na Fakulte ekonomických a sociálnych vied Univerzity Komenského v Bratislave a expertka NP PARTI a Anna Šestáková, sociálna psychologička, výskumníčka, odborná asistentka na Fakulte ekonomických a sociálnych vied Univerzity Komenského v Bratislave a expertka NP PARTI.

- [Teoretické východiská participácie, Reprezentatívny prieskum participácie](#) (PDF, 6 MB)
- [Videozáznam](#)
- [Záverečná správa z podujatia TÝŽDEŇ OTVORENÉHO VLÁDNUTIA 2019](#) (PDF, 1 MB)

Stručný opis prvých zistení

Oba výskumy z rokov 2008 aj 2018 ukázali, že v slovenskej spoločnosti je silne zakorenené presvedčenie o neúčinnosti participácie občanov. Z hlavných výsledkov prieskumu vyplýva, že **nedôvera občanov a občianok Slovenska voči inštitúciám je vysoká, miera participácie na verejnom dianí naopak nízka**. Väčšina slovenskej verejnosti nevyužíva žiadne možnosti participácie. Prieskum objasnil niekoľko dôvodov, prečo verejnosť neparticipuje: väčšina opýtaných si myslí, že ich názor nebude vypočutý, alebo žije s obavou, že „tí pri moci im to vrátia“, resp. že nebudú inštitúciami braní ako rovnocenní partneri. Z prieskumu tiež vyplynulo, že slovenská verejnosť **najviac dôveruje školám a univerzitám, miestnej samospráve, armáde a cirkvi**. Na posledných priečkach dôvery občanov v inštitúcie sa umiestnili politické strany, parlament a vláda SR. Medzi najvážnejšie dôvody patrí **strata dôvery občanov v politické strany a v systém zastupiteľskej demokracie**.

Analýza: Spôsoby a miera participácie verejnosti I.

Materiál na stiahnutie: Spôsoby a miera participácie verejnosti I (PDF, 2 MB)

- **Typ dokumentu:** analýza
- **Stručný opis:** Materiál je sumarizáciou zistení z reprezentatívneho prieskumu, zameraného na prieskum postojov občanov k participácii. Analýza detailne spracováva témy:
 - Hodnotenie kvality vládnutia
 - Miera účasti na rôznych formách participácie
 - Hodnotenie občianskej spoločnosti
 - Princípy demokratického štátu
- **Kľúčové slová:** analýza, reprezentatívny prieskum, postoje občanov k participácii
- **Pre koho je materiál určený:** experti v oblasti participácie, zástupcovia výskumných tímov, akademická obec, vysokoškolskí študenti

Zhrnutie: zistenia a odporúčania I.

Stručný opis: Výsledky z realizovaného reprezentatívneho prieskumu s názvom [Participácia na Slovensku 2018](#) (PDF, 684 kB) ukazujú, že z pohľadu občanov sa vláde v roku 2018 darilo vytvárať priestor pre participáciu občanov na tvorbe verejnej politiky, zvyšovať transparentnosť procesov rozhodovania verejnej správy a vytvárať nástroje a platformy, ktoré zvýšia zapojenie verejnosti a občianskej spoločnosti do tvorby verejných politík len čiastočne. Výskum dokumentuje, že **realita videná očami občanov zaostáva za deklarovaným cieľmi otvoreného a partnerského vládnutia**. Vláda dostatočne neodpovedala na potreby občanov, nedostatočne informovala a zdôvodňovala svoje rozhodnutia, nevytvorila také podmienky, ktoré by umožnili všetkým vrstvám spoločnosti ovplyvňovať politické rozhodovanie, čo poukazuje na to, že politickí reprezentanti si zatiaľ dostatočne neosvojili a nezvnútnili princípy a hodnoty partnerského vládnutia.

Analýza: Spôsoby a miera participácie verejnosti II.

Materiál na stiahnutie: [Spôsoby a miera participácie verejnosti II](#) (PDF, 1 MB)

- **Typ dokumentu:** analýza
- **Stručný popis:** Analýza prediktorov participácie predstavuje analýzu faktorov a premenných, ktoré ovplyvňujú mieru a spôsoby participácie. Na rozdiel od prvej časti analýzy Spôsoby a miera participácie I., ktorá podáva prevažne deskriptívny popis výsledkov z reprezentatívneho prieskumu, druhá časť analýzy si kladie za cieľ identifikovať tie premenné, od ktorých závisí miera participácie. Ako je zrejmé z dostupnej literatúry, participácia nadobúda rozličné podoby, ktoré sa medzi sebou môžu významne líšiť z hľadiska svojho charakteru, hodnotovej motivácie aj účinkov. V rámci výskumu je participácia operacionalizovaná ako účasť na rozhodovaní a angažovanosť v organizáciách (takzvané aktívne členstvo). Analýza má snahu odpovedať na otázky:
 - Ktoré premenné sú dôležité preto, aby sa zvýšila napríklad miera individuálnej angažovanosti?
 - Ktoré premenné je potrebné sa zamerať, ak chceme znížiť mieru protestného správania?
 - Ako zvýšiť ochotu občanov participovať na masových aktivitách v prospech kolektívneho dobra?
 - Sú dôležité skôr individuálne charakteristiky ako sú sociodemografické či socioekonomické premenné, alebo je dôležitejšia znalosť a prehľad o politike či tzv. kultúrny kapitál?
 - Čo môžu robiť inštitúcie preto, aby boli občania ochotnejší participovať?
 - Ktoré charakteristiky občianskej spoločnosti alebo prípadne hodnotové a postojoyé premenné môžu významne vplyvať na ich ochotu participovať, či už ako jednotlivci alebo skupinovo?

- **Výskumné hypotézy:**
 - H1: Individuálne premenné (napr. sociodemografické, socioekonomické...) budú významnými prediktormi pre všetky typy participácie.
 - H2: Dôvera voči iným ľuďom bude významným prediktorom angažovania sa v organizáciách.
 - H3: Dôvera medzi skupinami bude významným prediktorom participácie na strane občianskej spoločnosti.
 - H4: Kultúrny kapitál, socioekonomické a znalostné premenné (t.j. prehľad o politike) budú významnými prediktormi participácie aj angažovania sa v organizáciách.
 - H5: Viera v účinnosť participácie občanov bude signifikantným prediktorom participácie.
 - H6: Dôvera resp. nedôvera v inštitúcie bude významným prediktorom ochoty participovať.
 - H7: Kvalita vládnutia na rôznych úrovniach verejnej správy bude významným prediktorom participácie.
 - H8: Prediktory participácie sa budú líšiť pre mestá a obce nad a do 100 obyvateľov.
- **Regresná analýza dát:** Hypotézy boli testované s použitím mnohonásobnej analýzy regresie. Hlavným cieľom regresnej analýzy je preskúmať a charakterizovať vzájomné vzťahy medzi premennými. Regresný model popisuje súvislosť medzi závislou premennou (napr. participácia) a nezávislou premennou (napr. kvalita vládnutia). Model zároveň ukazuje, ktoré premenné sú najvýznamnejšie a ktoré naopak nie sú zo štatistického hľadiska významné. Regresný model poskytuje informáciu o tom, o koľko sa napríklad zvýši alebo zníži participácia, ak sa zmení hodnotenie kvality vládnutia alebo charakteristiky občianskej spoločnosti. O *mnohonásobnej analýze* hovoríme vtedy, ak zohľadňujeme väčší počet nezávislých premenných. Regresná analýza určí, ktoré z týchto premenných majú najsilnejší vzťah k závislej premennej (participácii). Prínosom regresnej analýzy je, že dokáže predikovať (predpovedať) hodnoty závislej premennej na základe hodnôt nezávislej premennej. Výsledky takéhoto výskumu majú zásadné implikácie pre verejné inštitúcie, ktoré majú ambíciu dosiahnuť zvýšenie participácie, keďže odhaľuje a porovnáva silu vzťahu jednotlivých premenných k participácii.

Zhrnutie: zistenia a odporúčania II

- **Participácia je zošikmená smerom k elitám**, a teda súvisí s vyšším vzdelaním, sociálnym statusom a vyššou mierou kultúrneho kapitálu a prístupu k znalostiam a informačným zdrojom. Orgány verejnej moci by mali venovať pozornosť tomu, ako znížiť tieto nerovnosti, a to jednak systematicky (z dlhodobého hľadiska), ale aj v konkrétnych participatívnych procesoch.
- **Rovnocennú účasť občanov môžu inštitúcie podporiť cieleným zmocnením znevýhodnených skupín**, a to prijímaním takých zákonov a opatrení, ktoré zlepšia ich ekonomické postavenie a spoločenskú pozíciu, proporčným zastúpením v politických inštitúciách a cieleným vzdelávaním, ktoré im umožní získať kompetencie na presadenie vlastných záujmov.
- **Predpokladom participácie je záujem a prehľad o politickom dianí.** Spolu s ďalšími kompetenciami, ktoré sú potrebné pre aktívnu účasť na verejnom živote by bolo

vhodné tieto charakteristiky a schopnosti kultivovať a rozvíjať už v procese vzdelávania.

- **Školy, univerzity aj médiá by mali kultivovať tzv. politickú gramotnosť**, spolu s výchovou k demokratickým hodnotám slobody, rovnosti a solidarity. **Vzdelávacie programy** by nemali byť orientované len na znalosti (napr. o tom, ako fungujú inštitúcie v štáte a pod.), ale aj na zručnosti a schopnosti viesť otvorenú a férovú diskusiu, na toleranciu voči iným identitám a hodnotám a na hľadanie riešenia, ktoré zohľadní pozíciu a argumenty všetkých zúčastnených strán.
- **Podporovať vzdelávanie občanov v kontexte participatívnych procesov.** Tie sú vynikajúcim prostredím, v ktorom sa občania učia demokracii, zvažovaniu argumentov, vzájomnému dialógu a kompromisom. Organizátori procesov by preto mali mať na zreteli, že nedostatok vzdelania alebo skúseností niektorých skupín občanov nemôže byť dôvodom na ich vylúčenie. Naopak, práve participáciou na rozhodovaní sa občania prirodzene učia a osvojujú si politické spôsobilosti a kompetencie.
- **Odstraňovanie bariér zapájania verejnosti** je jeden z najefektívnejších spôsobov, akým môžu verejné inštitúcie podporiť participáciu občanov.
- **Prekážky zapájania verejnosti a občanov:** nedostatok vedomostí o možnostiach participácie, nedostatok času, obavy z toho, že názor občanov nebude vypočutý, že nebudú mať voči iným účastníkom rovnocennú pozíciu alebo že im mocnejší aktéri dokonca uškodia.
- Občania vnímajú množstvo **prekážok participácie**, pričom toto zistenie sa nevzťahuje len na marginalizované skupiny. Cestou k zmene je:
 - **zrozumiteľné a cielené informovanie** rôznych skupín občanov,
 - **jasné a férové pravidlá procesu** a nastavenie podmienok tak, aby boli pozície jednotlivých strán čo najviac vyrovnané,
 - **zviditeľňovať a prispievať k pozitívnej skúsenosti občanov s participáciou** a motivovať ich účasť aj v budúcnosti.
- **Dôvera je základnou podmienkou participácie**, úspešnej kolektívnej akcie, spolupráce a solidarity medzi občanmi. Je v záujme verejných inštitúcií aj celej spoločnosti, aby sa inštitúcie štátu snažili:
 - podporiť budovanie dôvery medzi občanmi navzájom, medzi rozličnými skupinami občanov ako aj dôveru medzi občanmi a inštitúciami,
 - zamedziť zneužívaniu postojov verejnosti k niektorým skupinám (cudzinci, migranti, Rómovia) v procese budovania politického kapitálu zo strany niektorých politických predstaviteľov,
 - základnou podmienkou pre budovanie dôvery vzájomná komunikácia (pozri napr. Ostrom, 2003),
 - úlohou verejných inštitúcií je vytvárať dostatočnú platformu pre dialóg a komunikáciu medzi rôznymi stranami a transparentne komunikovať smerom k verejnosti.
- **Zvyšovať kvalitu vládnutia na úrovni štátnej správy** - pri pohľade na odpovede respondentov vidíme, že práve štátna správa bola v roku 2018 občanmi hodnotená obzvlášť kriticky. Súčasne záujem vlády o partnerský dialóg bol dôležitý pre viaceré formy participácie. Výsledky podporujú význam zlepšovania kvality vládnutia tak, aby sa približovalo k princípom otvoreného vládnutia - k transparentnosti a zodpovedaniu sa za prijaté rozhodnutia, otvorenosti, inklúzii a nediskriminácii všetkých členov spoločnosti.

- **Dodržiavanie demokratických princípov súčasnou vládou** – ide o princípy ako sloboda prejavu, rovnosť pred zákonom, spravodlivosť, otvorenosť aj voči menšinovým názorom, ľudské práva, záujmy zraniteľných skupín, nezávislosť médií, ľudská dôstojnosť a politické práva. Štátne inštitúcie by sa mali zamerať na zlepšenie demokratických princípov, ktoré sú občanmi hodnotené ako veľmi slabo dodržiavané. Sú to predovšetkým tie, ktoré sa vzťahujú k záujmom menšín, ľudským právam a systému spravodlivosti, resp. rovnosti pred zákonom.
- **Pre konštruktívne partnerstvo s mimovládny sektorom je kľúčová ochota k dialógu so slabšími a zraniteľnými skupinami**, ktoré tieto organizácie často zastupujú. Záujem o dialóg s mocensky slabšími skupinami mal mimoriadny význam pre angažovanie sa občanov v mimovládnych organizáciách - ak majú verejné inštitúcie záujem zapájať verejnosť, musia byť ochotné viesť s ňou partnerský a kooperatívny dialóg aj vtedy, ak reprezentuje minoritné a zraniteľné skupiny obyvateľstva. Orgány štátnej a verejnej správy by mali nielen vytvárať možnosti pre účasť takýchto skupín, ale aj ich aktívne pozývať do procesu tvorby politik, prihliadať na ich špecifické potreby a vytvoriť im podmienky na to, aby mohli participovať.
- **Mieru participácie zvyšujú aj presvedčenia o účinnosti a nezastupiteľnej úlohe občianskej spoločnosti** pre demokraciu. Kultiváciou presvedčení o dôležitosti občianskej kontroly a spolupráce pri riešení spoločenských problémov je možné podnietiť občanov k tomu, aby sa väčšmi angažovali vo veciach verejných. Je dôležité, aby mimovládny sektor vnímal záujem, otvorenosť a ochotu k partnerskému dialógu zo strany predstaviteľov štátnej a verejnej správy.
- **Ponuka participácie zo strany verejnej správy** je významným faktorom participácie. Počet existujúcich nástrojov zapájania verejnosti predikoval rôzne formy participácie v menších aj vo väčších mestách a obciach, dokonca bol významný aj pre aktívne členstvo v organizáciách. Práve vytváraním a cieleným využívaním participatívnych mechanizmov môžu samosprávy efektívne podporiť zapájanie verejnosti do rozhodovacích procesov. Kľúčovým faktorom je aj miera informovania o tom, aké možnosti participácie existujú. Prevala konzultatívnych spôsobov zapájania verejnosti vytvára novú objednávku a samosprávy by sa nemali báť experimentovania so zmocnenými a deliberatívnymi formami participácie, ktoré sú u nás zatiaľ slabo využívané.
- **Vplyv na mieru participácie majú aj oblasti, v ktorých verejná správa zapája verejnosť** – platí to predovšetkým v mestách a obciach do 100 tisíc obyvateľov. Samosprávy miest a obcí majú možnosť zvýšiť participačný potenciál rozšírením oblastí, v ktorých pravidelne zapájajú občanov. V súčasnosti je to skôr oblasť služieb (napríklad starostlivosť o zeleň, školstvo, kultúra a šport, sociálne záležitosti, nakladanie s odpadmi, doprava a verejná bezpečnosť) ako oblasť personálnych a manažérskych rozhodnutí (rozhodovanie o personálnych otázkach, správa majetku, územné plánovanie). Práve v týchto oblastiach existujú najväčšie rezervy v zapájaní občanov do tvorby politik.
- **Na participáciu vplýva kvalita administratívneho systému** - znižovaním miery byrokracie a zvyšovaním jeho kvality tak, aby bol občanmi hodnotený ako efektívny, ústretový a poskytujúci zrozumiteľné informácie existuje potenciál pre zvýšenie miery participácie.

Čo by pomohlo k zvýšeniu participácie verejnosti?

- Aby verejné inštitúcie aktívne oslovovali dotknutých občanov, informovali širokú verejnosť o tom, aké možnosti participácie v ich regióne, meste či obci existujú.
- Aby verejné inštitúcie vytvorili také podmienky, v ktorých sa žiaden účastník nebude cítiť vystavený riziku fyzických, či verbálnych útokov alebo zastrašovania zo strany ďalších účastníkov.
- Aby sa minimalizovalo porušovanie demokratického princípu rovnosti a rozširovali sa možnosti zapojenia zraniteľných skupín a menšín (etnické, náboženské, sexuálne menšiny a cudzinci atď.).
- Aby sa predchádzalo predsudkom a sociálnemu dištancu menšín a zraniteľných skupín zo strany majoritného obyvateľstva.
- Aby účastníci mali pocit a následne aj reálnu skúsenosť, že môžu ovplyvniť výsledné rozhodnutie.
- Aby výsledky participatívneho procesu boli spravodlivé ku všetkým a patrične zohľadnené.
- Aby bolo zabezpečené šírenie príkladov dobrej praxe a pozitívnou osobná skúsenosťou s participáciou.

Rozhovory s expertkami

- RÁDIO DEVÍN: [Symposion na tému Občianska spoločnosť a kríza demokracie](#) (Jana Plichtová a Bohdan Smieška)
 - O svojich pohľadoch na nástrahy a prínosy zastupiteľskej demokracie, ako aj na výsledky reprezentatívneho prieskumu postojov občanov Slovenskej republiky k participácii, ktorý vznikol v rámci nášho národného projektu Participácia. Ak sa chcete dozvedieť ako sa občania zapájajú do tvorby verejných politík, aké faktory pozitívne či negatívne ovplyvňujú participáciu verejnosti, či ako sú občania spokojní s možnosťami na zapájanie sa, ktoré im ponúka verejná správa, nenechajte si ujsť tento zaujímavý rozhovor, ktorý moderuje Mária Michalková.
- VIDEO: [Hlasovanie nestačí, teória kontra prax](#) (Jana Plichtová - Univerzita Komenského v Bratislave a Peter Nedoroščík - združenie Utopia)
 - od 51:26 min.
 - Autentický verus predstieraný proces zapájania verejnosti do procesu rozhodovania. Občianska apatia kontra verejný záujem. Deliberácia, spoločné zvažovanie a ich miesto v participatívnom rozpočte. O rôznych formách hlasovania, o potrebe verejnej diskusie alebo prečo len hlasovanie nestačí? Čo prináša zvažovanie? Ako sa naň pripraviť a ako ho viesť? Ako sa postaviť ku konfliktom? Je konflikt problémom alebo výzvou?
- [Evolúcia nemusí ísť pozitívnou cestou](#) (Choreografie zmeny I., newsletter, júl 2020)
- [Zraniteľné skupiny vo verejných politikách](#) (Choreografie zmeny II., newsletter, apríl 2020)
- [Nie je pevné, čo je bez chvenia](#) (Choreografie zmeny III., newsletter, jún 2020)
- [Sociálny podnik je nutnosť, nie ukážka toho akí sme moderní](#) (Choreografie zmeny III., newsletter, marec 2020)
- [Inklúzia Rómov - politika nemá kopírovať záujmy elity](#) (Choreografie zmeny V., newsletter, apríl 2020)

- [Byť slušným človekom celý život je hrdinstvo](#) (Choreografie zmeny V., newsletter, november 2018)
- Štát – občan – budúcnosť - Choreografie zmeny VII.

Ďalšie relevantné výstupy

- [Slovník participácie](#) (PDF, 2 MB)
- [Ukotvenie participácie](#) (PDF, 816 kB)
- [Participácia verejnosti v kontexte dobrého vládnutia a jej kritická alternatíva](#) (PDF, 767 kB)

Participatívne procesy (monitoring a hodnotenie pilotnej schémy)

- **Zaradenie:** podaktivita 2, monitoring a hodnotenie pilotnej schémy
- **Zapojení experti:** Daniel Klimovský a kol. (Jakub Varíni, Tomáš Malec, Alexandra Poláková, Miroslava Bošelová, Terézia Šabová, Tomáš Jacko, Alexandra Hrabínová a Jozef Gašparík)

Prečo sme sa pustili do monitoringu a hodnotenia pilotnej schémy?

[Pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politík](#) predstavovala unikátny „experiment“ či „laboratórium“ v podmienkach praxe. Už pri jej príprave bolo zrejmé, že bude zdrojom mnohých nových informácií a skúseností, ktoré by bolo vhodné transformovať do podoby nových poznatkov, alebo do potvrdenia či vyvrátenia existujúcich poznatkov o participatívnych procesoch v praxi verejnej správy a poukázať na to, čo sa javí ako pozitívny a čo ako negatívny faktor, presnejšie:

- odhaliť čo prospieva a prispieva k úspešnému napredovaniu participatívnych procesov,
- identifikovať aké faktory pôsobia negatívnym spôsobom, bránia vstupu verejnosti, limitujú participáciu alebo limitujú spoluprácu zapojených subjektov.

Čo sme chceli zistiť?

Zameranie hodnotenia zodpovedalo faktu, že pilotná schéma mala v prvom rade vypovedať o súčasnom stave participácie verejnosti pri tvorbe verejných politík na Slovensku. Zároveň sa však rátať s tým, že pilotná schéma povedie k identifikácii možností a benefitov participatívnych prístupov, ako aj k odhaleniu prekážok či bariér, ktoré pri jednotlivých participačných procesoch vstupujú do hry a ktoré je pri ich plánovaní vhodné brať do úvahy. Zber dát a analýza sa zamerali na skutočné vzťahy medzi kooperujúcimi partnermi, malé i väčšie víťazstvá, administratívne kotrmelce, nečakané výzvy, ale aj procesné chyby a samotné výsledky a dopady ich snaženia. Výsledkom priebežného monitoringu a zhodnotenia participatívnych procesov na úrovni jednotlivých pilotných projektov, ako aj na úrovni pilotnej schémy, bolo pochopiť z čoho je vyskladaná „DNA“ participatívneho procesu a čo určuje jeho dynamiku. Ak by sme to rozmenili na drobné, potom hodnotenie pilotnej schémy bolo zamerané na tri oblasti:

1. **Výsledky** - zber dát nám umožňoval zhodnotiť súlad dosiahnutých výstupov a účinkov s cieľmi, ktoré zapojení aktéri sledovali pri vstupe do pilotnej schémy. Tento súlad nebol posudzovaný iba za využitia kvantitatívnych ukazovateľov, pretože to by bolo značne zužujúce. Naopak, využívala sa aj analýza kvalitatívnych dát.
2. **Problémové prvky** - pri realizácii rôznych procesov súvisiacich s participatívnou tvorbou verejných politík narážali zapojení aktéri na rôzne situácie a v rámci nich bolo možné identifikovať problémové prvky, s ktorými sa títo aktéri museli nejakým

spôsobom vysporiadať. Problémové prvky sa objavovali často takpovediac „za behu“, čo zapojení aktéri vnímali ako výzvy. Pohľad „do ich kuchyne“ bol preto fascinujúcim zážitkom a príležitosťou na vnímanie bezprostredných reakcií tých, ktorí daným výzvam museli čeliť.

3. **Možnosti a benefity** - neodmysliteľnou súčasťou hodnotenia pilotnej schémy bolo aj hodnotenie možností, ktoré participatívna tvorba verejných politík so sebou prinášala. Aktéri samotní mali príležitosť overiť si dané možnosti v praxi a dopracovať sa k benefítom, ktoré by bez participatívnych prístupov nebolo možné dosiahnuť.

Monitoring pilotnej schémy a nástroje monitoringu pilotných projektov

Na účely sledovania vybraných ukazovateľov kvality a miery participácie boli použité využité štandardizované postupy, ktoré členovia monitorovacieho tímu rešpektovali počas celého trvania monitoringu. Jednotná [Metodika priebežnej dokumentácie a hodnotenia participatívnych procesov](#) (PDF, 519 kB) umožnila v závere prístup k komparácii nielen kvantifikovateľných ukazovateľov, ale tiež tých ukazovateľov, ktoré sa vyhodnocovali kvalitatívnym spôsobom. Údaje boli v rámci realizovaného monitoringu zbierané v rámci troch fáz:

- prvou fázou bola **fáza prípravy a rozbehu** pilotného projektu (prípravná fáza);
- druhou fázou bola **fáza realizácie** plánovaných aktivít (implementačná fáza);
- treťou fázou bola **fáza ukončenia** pilotného projektu (finalizačná fáza).

Organizácia zberu dát, alebo metodické nastavenie monitoringu a hodnotenia pilotných projektov

Organizácia zberu dát - vzhľadom na cieľ monitoringu a evaluácie bolo dôležité systematicky zbierať dáta na troch identifikovaných úrovniach:

- **mikro-úroveň (personálna úroveň)**: na tejto úrovni dochádzalo k zberu dát v interakcii s priamo zainteresovanými osobami. Tieto dáta odrážali predovšetkým postoje alebo názory jednotlivcov a nemuseli byť nevyhnutne v súlade s tým, čo bolo deklarované napríklad na inštitucionálnej úrovni. Zámerom bolo odhaliť spokojnosť či nespokojnosť zainteresovaných, ich pohnútky, postoje a názory (napríklad povinnosť vs. dobrovoľnosť, aktivitu vs. apatiu, pesimizmus vs. optimizmus a podobne).
- **mezo-úroveň (vnútroorganizačná úroveň)**: zachytiť vnútorné nastavenie zapojených organizácií vo vzťahu k využívaným, alebo zamýšľaným participačným procesom. Zámerom bolo odhaliť nielen vnútroorganizačnú klímu v týchto organizáciách, ale tiež ich administratívno-organizačné postupy.
- **makro-úroveň (mediorganizačná úroveň)**: sledovať transferu poznatkov a skúseností medzi zainteresovanými aktérmi. Cieľom bolo zistiť predovšetkým to, či medzi rôznymi organizáciami z verejného i mimovládneho (súkromného) sektora dochádza k fenoménu „učiacich sa organizácií“, alebo či tento fenomén nebol potláčaný napríklad neprimeranou rezistenciou zo strany zamestnancov zainteresovaných aktérov.

Nástroje zberu dát

V celom procese zberu dát a ich vyhodnocovania bola snaha získať dva pohľady (pohľad subjektu VS a pohľad spolupracujúcej MNO) na priebeh spoločne realizovaného participatívneho procesu, ktoré bolo možné porovnať a odhaliť nezrovnalosti. Napríklad ako odlišne vnímajú konkrétnu problémovú situáciu, len preto, že si to dostatočne nevysvetlili a

neodkomunikovali očakávania, ktoré vzájomnú spoluprácu a participatívny proces determinujú. Štvrtročné správy boli konzultované s vybranými zamestnancami ÚSV ROS, ktorí pôsobili ako kontaktné osoby a ako „špeciálni výsadkári v teréne“ mali najhlbší vhľad do realizácie pilotných projektov. Vráťane citlivých informácií a situácií, ktoré sa niektoré subjekty snažili utajiť a interpretovať v lepšom/horšom svetle, ako sa v skutočnosti udiali. Nástroje monitoringu pilotnej schémy bolo možné rozdeliť na dve základné skupiny:

Prvá skupina nástrojov, ktoré boli uplatnené a označujeme ako pravidelné nástroje zberu a vyhodnocovania dát, teda nástroje, ktoré boli uplatňované pravidelne a plošne na všetky projekty bez ohľadu na fázu realizácie:

- dáta, ktoré obsahovali oficiálne zápisnice, oficiálne pracovné a finančné výkazy dotknutých subjektov,
- dáta z vypublikovaných správ [z Denníkov z pilotnej schémy](#) a web stránok zapojených subjektov,
- štvrtročné naratívne správy, v ktorých jednotliví odborní garanti projektov interpretovali, čo sa deje v projekte z pohľadu mimovládnej organizácie, ako aj subjektu verejnej správy.

Druhá skupina nástrojov, ktoré boli uplatnené a označujeme ako nepravidelné nástroje zberu a vyhodnocovania dát:

- pozorovanie,
- [vypublikované rozhovory](#) (PDF, 387 kB),
- pracovné stretnutia k pilotnej schéme,
- zber kvalitatívnych dát s využitím hĺbkových pološtruktúrovaných rozhovorov.

Katalóg príbehov dobrej/zlej praxe z pilotnej schémy

Výsledkom prvej fázy monitoringu a hodnotenia pilotných projektov bol [Katalóg príbehov dobrej/zlej praxe](#) (ZIP, 12 MB), ktorý obsahoval dvanásť prípadových štúdií dokumentujúcich priebeh, postupy, riziká, bariéry, mieru zapojenia verejnosti/zainteresovaných skupín, postavenie a úlohu subjektov VS, MNO a iných aktérov v procese prípravy a tvorby verejnej politiky. Katalóg bol výsledkom práce expertov, ktorých zastrešila pracovná skupina monitoring a hodnotenie pilotnej schémy: Alexandra S. Poláková, Tomáš Jacko, Tomáš Malec, Terézia Sabová, Alexandra Hrabínová a Jakub Varíni, ktorú viedol Daniel Klimovský.

Analýza pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politík

Dvanásť prípadových štúdií/príbehov bolo spracovávaných na základe jednotnej metodiky, ktorá umožňovala následnú komparáciu parciálnych zistení a súčasne slúžili ako kľúčový zdroj dát pre analýzu pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politík s názvom: [Aká je prax participatívnej tvorby verejných politík?](#) (PDF, 990 kB) Základný dynamický rámec pre analýzu participácie v sledovaných procesoch tvorby verejných politík bol odvodený z tradične vnímanej koncepcie cyklu tvorby verejných politík. **Prípravná fáza** zahŕňala tri základné prvky, a to spôsob vytvárania partnerstva, identifikáciu politického problému a prijatie rozhodnutia o konkrétnom podobe vytvárajanej verejnej politiky. **Implementačná fáza** bola v prípade všetkých pilotných projektov rozdelená do niekoľkých etáp, ktoré na seba viac či menej nadväzovali a do istej miery u nich dochádzalo aj k prelínaniu. K začiatku implementácie dochádzalo v rôznom čase a to aj napriek tomu, že išlo o pilotné projekty realizované v rámci jednej pilotnej schémy. Vysvetlenie možno hľadať v tom, že jednotlivé partnerstvá nemali

rovnaké štartovacie čiary a u niektorých projektov zohrali rolu aj externé faktory (napríklad neistota vyplývajúca z blížiacich sa volieb a nožnej politickej zmeny). Už implementačná fáza ponúkala priestor pre pomerne detailný priebežný monitoring, no k skutočnému vyhodnocovaniu implementačnej fázy došlo až po **formálnom ukončení projektov**. Je pritom zrejmé, že niektoré účinky budú môcť byť sledované až s určitým časovým odstupom. Na účely komparácie bola v rámci analýzy využitá jednotná metodika hodnotenia pilotných projektov.

V rámci nej boli hodnotené predovšetkým tieto kritériá:

- nadviazanie projektového partnerstva;
- komunikácia medzi zapojenými partnermi v rámci tvorby verejnej politiky;
- komunikácia s inými zainteresovanými aktérmi v rámci tvorby verejnej politiky;
- dôvera medzi projektovými partnermi;
- rešpekt medzi projektovými partnermi;
- určenie projektového lídra a výkon líderskej roly;
- kooperácia medzi projektovými partnermi v rámci tvorby verejnej politiky;
- zapájanie odbornej verejnosti do tvorby verejnej politiky;
- zapájanie laickej verejnosti do tvorby verejnej politiky;
- otvorenosť procesov pri tvorbe verejnej politiky;
- miera participácie verejnosti pri tvorbe verejnej politiky;
- plánovanie participatívnej tvorby verejnej politiky;
- nástrojový mix využitý pri tvorbe verejnej politiky;
- dosiahnuté projektové výstupy;
- miera splnenia vopred definovaných projektových cieľov.

Čo odhalilo hodnotenie pilotných projektov participatívnej tvorby verejných politík

Jedným z najcennejších prínosov realizovaných pilotných projektov je odhalenie desiatich omylov, ktoré sa prejavujú v pomerne bežných stereotypoch v uvažovaní.

- **Omyl č. 1:** Participácii verejnosti už bola venovaná primeraná odborná a výskumná pozornosť a v súčasnosti ide o obsahovo jasný pojem.
 - Pojem participácia verejnosti je mnohorozmerným pojmom a aj v pilotnej schéme sa objavilo hneď niekoľko prístupov, ktoré ovplyvnili procesy tvorby sledovaných verejných politík.
- **Omyl č. 2:** V porovnaní s orgánmi verejnej správy sú mimovládne organizácie lepšie pripravené na zabezpečovanie participatívnych procesov pri tvorbe verejných politík.
 - Ukázalo sa, že subjekty mimovládneho sektora nie sú vždy lepšie pripravené na zabezpečovanie participatívnych procesov pri tvorbe verejných politík.
- **Omyl č. 3:** Úradníci sa bránia novým a inovatívnym prístupom a nie sú naklonení zapájaniu ďalších aktérov do tvorby verejných politík.
 - Skúsenosť pilotných projektov jasne preukázala, že úradníci disponujú potrebným entuziazmom, a ak sú správne vedení, radi sa zapoja aj do inovatívnych riešení.
- **Omyl č. 4:** Čím vyššia administratívno-politická úroveň, tým ťažšia participácia širokej verejnosti.
 - Potvrdilo sa nám, že rastúca administratívno-politická úroveň neznamená automaticky náročnejšie podmienky rozvíjania participácie verejnosti.
- **Omyl č. 5:** Skutočne autentická a prínosná je len aktívna participácia smerujúca zdola nahor.

- Pilotné projekty hneď niekoľkokrát preukázali, že zmysluplné iniciatívy sledujúce participatívny charakter tvorby verejných politík môžu smerovať tak zdola nahor, ako aj zhora nadol. Rozhodujúci je pri tom zámer iniciátora a jeho skutočné ciele.
- **Omyl č. 6:** Čím viac subjektov zapojíme do participácie, tým lepšia/kvalitnejšia je táto participácia.
 - Vyššia miera participácie (napríklad vyšší počet zapojených obyvateľov) automaticky nevedie ku kvalitnejším výstupom participácie.
- **Omyl č. 7:** Inštitucionálna/organizačná sila dokáže zabezpečiť efektívnu implementáciu participačných nástrojov.
 - Inštitucionálna/organizačná sila vyplývajúca z kompetenčných a materiálo-finančných kapacít zapojených aktérov bola síce dôležitá, no nebola jediným rozhodujúcim faktorom úspešnosti procesov participácie. Ako dôležitejší faktor sa javilo individuálne líderstvo/vodcovstvo a sociálny kapitál.
- **Omyl č. 8:** Záujem o participáciu má byť deklarovaný a následne je možné participáciu dosiahnuť.
 - Deklarovanie participácie automaticky nemusí znamenať, že naše konanie vedie k reálnej participácii. Navyše, participácia verejnosti môže prebiehať aj spontánne.
- **Omyl č. 9:** Participácia prináša iba pozitívne efekty.
 - Participácia verejnosti je v prvom rade nástrojom a ako každý nástroj, aj participácia verejnosti prináša pozitívne i negatívne efekty.
- **Omyl č. 10:** Participácia je cieľom, o ktorý sa tvorcovia verejných politík majú/musia usilovať.
 - Participácia verejnosti je nástrojom, ktorý môže v mnohom pomôcť, no nemala by byť hlavným cieľom.

Prečo je zapájanie verejnosti evolučný proces, alebo verejná prezentácia analýzy pilotnej schémy?

Záverčná konferencia NP PARTI – AFTER PARTI, ktorá sa konala 6. – 7. augusta 2020 vo Vodárenskom múzeu v Bratislave ponúkla verejnú prezentáciu Daniela Klimovského s názvom **Darwinova teória v praxi**, alebo prečo je zapájanie verejnosti evolučný proces. Prednáška ponúkla priestor na odpovede k otázkam: čo sme sa počas pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politík naučili? Čo nás prekvapilo? A na čom bude treba popracovať? Analýzy pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politík priniesli prekvapivé závery, ktoré narúšajú naše stereotypné myslenie o participácii, ako aj odporúčania a výzvy, ktoré pred nás pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politík postavila.

Čítanka participatívnej tvorby verejných politík

Katalóg príkladov dobrej/zlej praxe v previazaní na záverečnú analýzu pilotnej schémy sme spracovali do spoločnej publikácie s názvom [Participatívne procesy v praxi – čítanka participatívnej tvorby verejných politík](#), doplnenú o anotácie k jednotlivým príbehom participatívnych procesov tvorby verejných politík, ako aj úlohami a otázkami na zamyslenie. Kniha bude súčasne podkladom pre vysokoškolské skriptá k predmetu [Verejné politiky na Slovensku na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave](#), ktorého garantom je doc. PhDr. Daniel Klimovský, PhD.

Zapájanie zraniteľných skupín

- **Zaradenie:** podaktivita 2, zapájanie zraniteľných skupín
- **Zapojené expertky:** Elena Gallová Kríglerová, Jarmila Lajčáková, Alena Holka Chudžíková, Jana Kadlečíková, Ivana Rapošová Božič, Katarína Medľová a Zuzana Havírová z Centra pre výskum etnicity a kultúry

Zraniteľné skupiny sú integrálnou a neoddeliteľnou súčasťou spoločnosti, napriek tomu sa na nich pri rozhodovaní o verejných politikách akosi zabúda a ich hlas nemá rovnakú váhu. Ľudia vytláčaní na okraj spoločnosti alebo znevýhodnení z dôvodu etnicity, zdravotného stavu, veku, sexuálnej orientácie alebo iného postavenia, majú štandardne nízku reprezentáciu v živote mesta a v procesoch, ktoré o kvalite ich života rozhodujú. Tieto skupiny boli typicky aj historicky vylučované z podielu na moci. Dopady verejných politik, ktoré nezohľadňujú rôznorodé situácie jednotlivcov patriacich do znevýhodnených skupín môžu byť častokrát diskriminačné alebo dokonca vylučujúce. Namiesto vytvárania rovných príležitostí, môžu nerovnosti prehĺbovať. Je dôležité, aby sa koncept férových politik, ktoré vytvárajú príležitosti žiť dôstojný život pre každého, zakorenili v slovenskej verejnej správe.

Prečo na zraniteľných skupinách záleží?

Systematické vylučovanie znevýhodnených a zraniteľných skupín z rozhodovacích procesov je pomerne efektívnym nástrojom ich udržiavania na spoločenskom okraji. V prípade „bežných občanov“, ktorí nepatria do marginalizovaných skupín, je možné predpokladať, že ich perspektíva a situácia je lepšie zohľadnená vo verejných politikách. Jednoduchšie povedané, je pravdepodobné, že súčasná politická reprezentácia lepšie reflektuje potreby, záujmy a perspektívy majoritného obyvateľstva než menších. Druhým dôvodom, pre ktorý sme sa rozhodli skúmať perspektívu menších v rozhodovacích procesoch (pri tvorbe zákonov či verejných politik), sú menšinové práva, ktoré zaručujú ich aktívnu účasť v rozhodovacích procesoch týkajúcich sa záležitostí menších, ako aj určitú rovnosť v príležitostiach pri rozhodovaní o celej komunite. Tretím argumentom bol fakt, že v rámci pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politik sa polovica projektov venovala téme zraniteľných skupín, čo sme vnímali nielen ako pozitívny trend, ale súčasne aj ako jasne definovanú spoločenskú objednávku. Téma zapájania zraniteľných skupín súčasne otvorila tému vzájomného spolužitia, budovania silných komunit a multikultúrnych spoločenstiev, ako aj princípy univerzálneho navrhovania v procese tvorby politik, ktorý podporuje integračný a inkluzívny potenciál verejnej správy a pomáha vytvárať súdržnú spoločnosť, eliminuje bariéry, ktorým čelia znevýhodnené skupiny obyvateľov vo svojej každodennosti. Viac v rozhovore: [Sociálna súdržnosť je spiaca krásavica](#) (newsletter, október 2019)

Na čom sme v rámci NP PARTI pracovali?

Participácia by mala byť špecifickým nástrojom, ktorý pomáha legitimizovať názory a postavenie znevýhodnených skupín obyvateľov, pretože ich účasť na spolurozhodovaní v sebe nesie potenciál vziať perspektívu znevýhodnenej skupiny tak, aby boli verejné politiky férové. Zámerom bolo po prvýkrát dôkladne zmapovať bariéry ako aj možnosti participácie znevýhodnených a zraniteľných skupín na rôznych úrovniach verejnej správy (národná, regionálna, mikroregionálna, lokálna). Snažili sme sa hľadať odpovede na otázky:

- Čo vieme o zapájaní zraniteľných skupín do tvorby verejných politik?

- Ako zmapovať stav, spôsoby a bariéry participácie zraniteľných skupín?
- Ako zohľadniť perspektívu znevýhodnených skupín v participatívnej tvorbe verejných politik?
- Ako pristúpiť k zvyšovaniu účasti zraniteľných skupín v procese tvorby verejných politik a v praxi verejnej správy?
- Ako uplatniť princíp univerzálneho navrhovania v tvorbe verejných (nielen inkluzívnych) politik?
- Ako nastaviť princípy a pravidlá, ktoré v prístupe zraniteľných skupín k participácii, nerovnosti zmiernujú a eliminujú?

Ako sme mapovali bariéry a možnosti participácie zraniteľných skupín?

Zamerali sme sa na výskum existujúcich príkladov participatívnej tvorby verejných politik na štyroch úrovniach s dôrazom na účasť zraniteľných a marginalizovaných skupín v procese tvorby verejných politik. Analytické práce vychádzali z [návrhu kvalitatívneho výskumu, zameraného na participáciu marginalizovaných skupín pri tvorbe verejných politik](#) (PDF, 381 kB). Výskum zadefinoval šesť kľúčových skupín: **ľudia so zdravotným postihnutím, mládež a deti, seniory, Rómovia, LGBTI ľudia, migranti** a bol východiskom pre spracovanie prípadových štúdií a položil tri kľúčové otázky:

- Do akej miery môžu tieto skupiny obyvateľov v súčasnosti participovať?
- Aké podmienky na zapájanie im spoločnosť vytvára?
- Kde sú najväčšie prekážky, pred ktorými spoločne stojíme?

Hlas menších, alebo dvanásť prípadových štúdií zo zapájania zraniteľných skupín do tvorby verejných politik

Výsledkom prác bola robustná publikácia [Hlas menších](#), ktorá nielen zabezpečila dokumentáciu dvanástich ex–post prípadov participácie, ale ponúkla dôslednú analýzu existujúcich príkladov participatívnej tvorby verejných politik s dôrazom na konkrétne znevýhodnené skupiny obyvateľstva. Publikácia zrkadlí stav a možnosti participácie ľudí so zdravotným postihnutím, mládeže a detí, seniorov, Rómov, LGBTI ľudí a migrantov, ktorí sú integrálnou a neoddeliteľnou súčasťou spoločnosti, ale napriek tomu sa na nich pri rozhodovaní o verejných politikách akosi zabúda, či nemyslí, prípadne ich hlas nemá rovnakú váhu. Publikácia Hlas menších priniesla aktuálne svedectvo o tom, že ľudia vytláčaní na okraj spoločnosti – znevýhodnení z dôvodu etnicity, zdravotného stavu, veku, sexuálnej orientácie alebo iného postavenia, majú v procese tvorby verejných politik slabý hlas a nízku reprezentáciu. Na druhej strane analýza ukázala, že účasť zraniteľných skupín v tvorbe verejných politik má potenciál meniť politiky na férové a spravodlivé tak, aby žiť dôstojný život bol výsadou pre všetkých, nielen pre „vyvolených“.

- **Participácia a zraniteľné skupiny – teoretický rámec**
 - Prečo participácia a zraniteľné skupiny? Dva argumenty (Jarmila Lajčáková)

- **Ľudia so zdravotným postihnutím**
 - Úvod (Jana Kadlečíková)
 - Zapájanie ľudí so zdravotným postihnutím do tvorby politiky sociálnych služieb na národnej úrovni (Jana Kadlečíková)
 - Participácia ľudí so zdravotným postihnutím na tvorbe rozvoja koncepcie rozvoja sociálnych služieb na regionálnej úrovni Trnavský samosprávny kraj (Elena Gallová Kriglerová)
 - Príprava Koncepcie sociálnych služieb v rámci Trnavského samosprávneho kraja na roky 2015 – 2020 a participácia ľudí s postihnutím (Alena Holka Chudžíková)
 - Participácia ľudí so zdravotným postihnutím na tvorbe komunitného plánu sociálnych služieb v Banskej Bystrici (Alena Holka Chudžíková)
- **Deti a mladí ľudia**
 - Úvod (Elena Gallová Kriglerová)
 - Participácia detí a mladých na národnej úrovni – príprava národného akčného plánu pre deti a mládež (Elena Gallová Kriglerová, Ivana Rapoš Božič)
 - Zvolen – zvolené miesto pre život. Participácia detí a mladých na lokálnej úrovni – prípadová štúdia participácie v meste Zvolen (Elena Gallová Kriglerová, Ivana Rapoš Božič)
- **Rómovia**
 - Úvod (Jarmila Lajčáková)
 - Participáciou k zmocňovaniu. Prípadová štúdia komunitného centra menšín vo Veľkom Krtíši (Jarmila Lajčáková)
 - Príprava a implementácia Akčného plánu najmenej rozvinutého okresu Kežmarok – participácia Rómov na regionálnom rozvoji (Jana Kadlečíková)
 - Občianska participácia zdola v oblasti ochrany životného prostredia. Príprava energetických koncepcií cepa v oblasti Poľana (Jarmila Lajčáková, Ivana Rapoš Božič)
- **Migranti**
 - Participácia migrantov na tvorbe verejných politík na národnej úrovni (Alena Holka Chudžíková)
- **Seniori**
 - Participácia seniorov na tvorbe komunitného plánu sociálnych služieb v mestskej časti Bratislava-Nové Mesto (Alena Holka Chudžíková)
- **LGBT**
 - Príprava celoštátnej stratégie ochrany ľudských práv v SR: participácia LGBTI osôb (Jarmila Lajčáková, Ivana Rapoš Božič a Zuzana Havírová)
- **Doslov**
 - Úvahy o ľudskej dôstojnosti (Z. Fialová)

Publikácia na stiahnutie: [HLAS MENŠÍN – dvanásť prípadových štúdií zo zapájania zraniteľných skupín do tvorby verejných politík](#) (PDF, 3 MB)

Autorky: Elena Gallová Kriglerová, Jarmila Lajčáková, Alena Holka Chudžíková, Jana Kadlečíková, Ivana Rapoš Božič a Zuzana Havírová

Typ dokumentu: odborná publikácia

Zapájanie zraniteľných skupín v praxi, alebo Svidník mesto pre všetkých

Každé mesto a obec predstavuje nehomogénne a pestrofarebné súhvezdie obyvateľov, ktoré predstavuje ľudí rôznej etnicity, religiozity, sociálneho statusu, samozrejme aj veku či zdravotného stavu. Možnosti týchto rozmanitých skupín presadiť v rámci samosprávy opatrenia, ktoré by zodpovedali ich potrebám, sú však do určitej miery limitované. Zabehnutou praxou tvorby verejných politík v samosprávnej praxi je, že tvorcovia verejných politík presadzujú názor, že medzi nami žijú skupiny ľudí, ktoré nerozumejú danému problému, a preto by sme ich nemali k participácii pripustiť, lebo aj tak za nich rozhodneme lepšie. Viac v rozhovore: [Ľudia za záclonou](#) (newsletter, december 2018)

Jedna strana mince je teoreticky skúmať mieru zapájania zraniteľných skupín do tvorby verejných politík, druhou ostáva praktická implementácia krokov, ktoré v praxi samosprávy zabezpečia účasť znevýhodnených skupín na spolurozhodovaní o podobe verejnej politiky, ktorá sa ich priamo dotýka. V spolupráci s expertkami z Centra pre výskum etnicity a kultúry a mestom Svidník sme sa rozhodli aj pre praktickú intervenciu a cielené vťahovanie a zapájanie zraniteľných skupín v rámci pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politík, ktorej výsledkom bol [pilotný projekt č. 6 Svidník – mesto pre všetkých](#).

Stratégia inklúzie zraniteľných skupín vo Svidníku

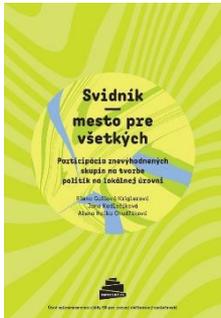
„Chcem, aby bolo mesto bezpečné, aby mali mladí ľudia príležitosti na vzdelanostný a osobnostný rast. Aby ľudia neukazovali prstom na deti z domovov. Aby boli otvorenejší voči polícii a prišli s nápismi, ako môžeme byť tolerantnejší voči všetkým ostatným. Aby aj ľudia bez domova mali svoju dôstojnosť. Aby sa Rusíni dobre cítili a nemuseli sa hanbiť hlásiť sa k svojej národnosti. Aby Rómovia neboli vnímaní ako leniví – musíme spolupracovať, viac prezentovať ich kultúru. Inklúzia bude, ak Rómovia a nerómovia budú spolu bývať v domoch a deti chodiť do tých istých škôl. Treba čo najviac zamestnávať zdravotne znevýhodnených ľudí. Mládež by potrebovala lepšie kultúrne a športové aktivity, kde by sa mohli zabaviť, ale aj združovať. Je potrebné zlepšovať povedomie ľudí o téme bezdomovectva“ (citát zo zasadnutia pracovnej skupiny pre inklúziu znevýhodnených skupín vo Svidníku).

Ak chceme v budúcnosti žiť mestách, v ktorých sa žije dobre naozaj všetkým obyvateľom, je nevyhnutné, aby samospráva reagovala na potreby všetkých skupín, aj tých, ktoré sú momentálne na okraji. Len tak môže zlepšiť ich situáciu, vtiahnuť ich do života spoločenstva a vytvárať tak súdržnú miestnu komunitu. Mesto Svidník sa v spolupráci s Centrom pre výskum etnicity a kultúry spoločne dohodli, že sa pokúsia zmobilizovať jednotlivé zraniteľné skupiny, ktoré žijú v meste Svidník a zapojiť ich do procesu tvorby verejnej politiky, ktorej cieľom je zlepšenie súdržnosti a budovanie silných komunit v meste. Výsledkom participatívneho procesu je lokálna [stratégia inklúzie „Svidník mesto pre všetkých“](#) (PDF, 1 MB), ktorá ponúka konkrétne riešenia a komplexný súbor opatrení vedúcich k inklúzií rôznych znevýhodnených skupín, ako aj zlepšeniu sociálnej súdržnosti v meste Svidník. Stratégia inklúzie znevýhodnených skupín vo Svidníku je návodom ako transformovať mesto Svidník na mesto, v ktorom sa naozaj všetkým obyvateľom žije dobre a zapojiť aj tých, ktorí sa cítia, alebo skutočne sú „na okraji. Cieľom stratégie bolo zlepšiť situáciu znevýhodnených skupín, vtiahnuť ich do života mestského spoločenstva a vytvárať tak súdržnú miestnu komunitu. Do procesu boli zapojení zástupcovia identifikovaných zraniteľných skupín:

- Seniori

- Rómovia
- Deti a mladí ľudia
- Rusíni
- Ľudia so zdravotným postihnutím
- Sociálne odkázaní obyvatelia a ľudia v krízovej životnej situácii

Svidník mesto pre všetkých, alebo návod ako zapájať zraniteľné skupiny v praxi?

Výsledkom praktických intervencií na tému zapájanie zraniteľných skupín v prostredí samosprávy je knižka [Svidník mesto pre všetkých](#), ktorá je uchopiteľným návodom na ďalšie použitie. Zrozumiteľným spôsobom priblíži priebeh a proces tvorby Stratégie inklúzie znevýhodnených skupín v meste Svidník, ktorého cieľom bolo identifikovať, zapojiť a zmobilizovať jednotlivé zraniteľné skupiny žijúce v meste (seniori, Rómovia, deti a mladí ľudia, Rusíni, ľudia so zdravotným postihnutím, sociálne odkázaní obyvatelia a ľudia v krízových životných situáciách) a budovať komunity, ktorých hlas má vplyv na rozhodnutia mestského úradu a kvalitu života vo Svidníku. Nešlo len o navrhovanie a testovanie mechanizmov participácie menšín, alebo zapájanie „neviditeľných ľudí, žijúcich za záclonou“, ale predovšetkým o dizajnovanie stabilných základov pre evolučne náročný proces transformácie, ktorého výsledkom je súdržná spoločnosť, Svidník – mesto pre všetkých.

Materiál na stiahnutie: [Svidník – mesto pre všetkých, participácia znevýhodnených skupín na tvorbe verejných politík](#)

Autorky: Elena Gallová Kriglerová, Jana Kadlečíková a Alena Holka Chudžíková

Typ dokumentu: publikácia mapujúca tvorbu Stratégie znevýhodnených skupín vo Svidníku so zapojením zraniteľných skupín, žijúcich vo Svidníku

Metodika zapájania zraniteľných skupín do tvorby verejných politík

Metodika zapájania zraniteľných skupín na lokálnej úrovni predstavuje mechanizmus zapájania menšinových a znevýhodnených skupín do tvorby verejných politík. Verejná politika sa netvorí len na národnej úrovni – práve na úrovni miest a obcí prijímajú samosprávy množstvo opatrení a politík, ktoré majú priamy dopad na obyvateľov. Ak chcú byť samosprávy efektívne a chcú opatrenia realizovať pre všetkých obyvateľov, mali by sa témou participácie, teda vťahovania verejnosti do tvorby verejnej politiky, aktívne zaoberať.

Materiál na stiahnutie: [Metodika zapájania zraniteľných skupín na lokálnej úrovni](#)

Autorky: Elena Gallová Kriglerová, Jana Kadlečíková a Alena Holka Chudžíková

Typ dokumentu: metodika, návod ako zapájať zraniteľné skupiny a na čo pri tom nezabudnúť

Atlas inšpirácií ako začať budovať silnú komunitu

Sprievodným, neplánovaným výstupom z projektu Svidník mesto pre všetkých bola publikácia [Od obyvateľa k občanovi, alebo atlas inšpirácií ako budovať komunitu](#). Vznikla v rámci krokov, ktoré viedli k vzdelávaniu miestnej komunity a jej stimulácii v procese hľadania a navrhovania riešení a modelov spolupráce rôznych cieľových skupín. Publikácia je otvoreným receptár inšpirácií pre všetkých, ktorí by chceli niečo spraviť pre svoju komunitu, ulicu, štvrť či mesto. Môže to byť predstaviteľ obecného alebo mestského úradu, poslanec, zástupca školy, cirkvi, občianske združenie, kluby, spolky, mladí ľudia, seniori, predstavitelia ktorejkoľvek zo zraniteľných skupín, alebo občan – jednotliviec. Zámerom bolo motivovať a povzbudiť každého, kto vidí a cíti, že by sa pre jeho okolie niečo užitočné či potrebné dalo urobiť, ale stále nenabral odvalu predstúpiť so svojím nápadom pred ostatných obyvateľov, susedov či kolegov, alebo celkom nevie ako na to. Publikácia prináša rozmanité postupy, kroky a aktivity na podporu súdržnosti komunity, ktorá je pre samosprávu obrovskou hodnotou a súčasne dokazuje, že od myšlienky k realizácii, od obyvateľa k občanovi, nemusí byť tak ďaleko.

Materiál na stiahnutie: [Od obyvateľa k občanovi, alebo atlas inšpirácií ako budovať komunitu](#)

Autorky: Mária Radváková a Ingrid Doležalová

Typ dokumentu: otvorený dokument, receptár dobrých nápadov

Komunity praxe – Community of practice

Záver projektu priniesol poznanie, že veľmi dôležitým prvkom pre zvyšovanie participácie zraniteľných skupín sú komunity praxe. Komunity praxe sú otvorenou metódou, podporujúcou proces efektívneho učenia sa jednotlivcov i organizácií/inštitúcií, založenom na poznatkovom manažmente a vzájomnej dôvere. Komunity praxe (*Community of practice*) vedú experti z prostredia MNO, prípadne zástupcovia obcí, miest, alebo samosprávnych krajov, opierajúc sa o reálnu skúsenosť a výsledky so zavádzaním konkrétnych politík, alebo opatrení v danej oblasti. V komunitách praxe sa jednotlivci, tímy i inštitúcie navzájom podporujú, učia sa spolu a od seba. Učia sa rozpoznávať profesné, procesné problémy a hľadať riešenia, ktoré pomáhajú zvyšovať dopad na učenie a rozvoj každého účastníka skupiny. Silná komunita praxe podporuje zmysluplné interakcie, vychádzajúce z poznania reality inštitúcií, ich zákonných možností, zavedených procesov, ako aj limitov konkrétneho ekosystému verejnej správy (štát, samosprávne kraje, mestá/obce). Komunity praxe stimulujú ochotu zdieľať nové nápady, modely, mechanizmy, procesy, opatrenia, intervencie a startupy v prostredí verejnej správy, ako aj pomenovať a identifikovať chyby, frustrácie a zlyhania v zavádzaní nových procesov, či opatrení. Komunity praxe vytvárajú novú sociálnu infraštruktúru pre danú tému a proces

učenia sa v praxi a praxou. V rámci záverečnej konferencie NP PARTI – AFTER PARTY sme vytvorili priestor pre testovanie navrhovaného modelu aj v previazaní na problematiku zapájania zraniteľných skupín a budovania súdržných komunit.

Participácia a budovanie komunit/záverečná konferencia NP PARTI – AFTER PARTY

- **Typ výstupu:** záznam z panelovej diskusie zo záverečnej konferencie NP PARTI – AFTER PARTY
- **Diskutujúci experti:** Alena Holka Chudžíková, Mária Radváková (Občianska agentúra komunitného rozvoja 1317), Inge Doležalová (Sociálny Prešov), Marcela Ivančová (primátorka mesta Svidník), Michal Smetanka (obec Spišský Hrhov)
- **Moderuje:** Barbara Gindlová
- **Stručný opis:** Prečo je budovanie komunit témou dňa? Sú súdržné komunity snom, alebo bežnou praxou? Ako systémovo podporiť tvorbu verejných politík, ktorých výsledkom sú mestá pre všetkých? Prečo je úloha zapájania verejnosti a zmocňovanie ľudí bez hlasu v procese budovania komunit dôležitá?

Participácia a zdravotne znevýhodnení/záverečná konferencia NP PARTI – AFTER PARTY

- **Typ výstupu:** záznam z panelovej diskusie zo záverečnej konferencie NP PARTI – AFTER PARTY
- **Diskutujúci experti:** Iveta Mišová (ZPMP), Miloslav Špoták (zástupca primátora mesta Nitra), Timea Hóková (ÚNSS), Jana Kadlečíková (CVEK), Jozef Griač (Imobilio), Zuzana Katreniaková (Lekárska fakulta UPJŠ, Košice)
- **Moderuje:** Bruno Konečný
- **Stručný opis:** Zapájanie zraniteľných skupín do tvorby verejných politík, princíp férovosti a reprezentatívnosti v participatívnej tvorbe verejných politík, „ľudia za záclonou“ a zmocňovanie zraniteľných skupín, prístupná samospráva, alebo samospráva pre všetkých, princíp uplatnenia univerzálnych politík v praxi samosprávy.

Participácia a mladí ľudia/záverečná konferencia NP PARTI – AFTER PARTY

- **Typ výstupu:** záznam z panelovej diskusie zo záverečnej konferencie NP PARTI – AFTER PARTY
- **Diskutujúci experti:** Elena G. Kríglerová (CVEK), Zuzana Čáčová (Nadácia otvorenej spoločnosti Nadácia otvorenej spoločnosti), Katarína Čavojská (Rada mládeže Slovenska), Dominika Haliénová (Úrad Splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti), Karolína Janičíková (Gymnázium Považská Bystrica)
- **Moderuje:** Ján Orlovský
- **Stručný opis:** Sú mladí ľudia aktérmi a plnohodnotnými osobnosťami, alebo len čakateľmi na dospelosť? O znepokojivých štatistikách, participácii mladých, kultúre spolurozhodovania na školách, participatívnych rozpočtoch, ale aj o novej Stratégii podpory a rozvoja participácie detí a mladých ľudí v SR, opatreniach v oblasti participácie detí a mladých ľudí v samosprávach a na školách.

Rozhovory k téme

Ľudia za záclonou - Konferencia Participácia, moja láska!

- **Typ výstupu:** video záznam z panelovej diskusie na tému zapájania zraniteľných skupín do tvorby verejných politík, spojená s prezentáciou výskumu a výsledkov 12 prípadových štúdií zapájania mladých ľudí, ľudí so zdravotným postihnutím, Rómov,

cudzincov a seniorov do tvorby verejných politík na národnej, regionálnej a lokálnej úrovni

- **Diskutujú:** Elena Gallová Kríglerová, Jarmila Lajčáková, Jana Kadlečíková a Alena Chudžíková
- **Moderuje:** Barbara Gindlová
 - [Prezentácia Janky Kadlečíkovej: Participácia ľudí so zdravotným postihnutím](#) (PDF, 790 kB)
 - [Prezentácia Jarmily Lajčákovej: Participácia rómskeho obyvateľstva](#) (PDF, 2 MB)
 - [Prezentácia Eleny Gallovej Kríglerovej: Participácia detí a mladých na tvorbe verejných politík na národnej a lokálnej úrovni](#) (PDF, 862 kB)

Zraniteľné skupiny vo verejných politikách (newsletter, jún 2020)

- **Typ výstupu:** panelová diskusia z diskusného cyklu **Choreografie zmeny**
- **Diskutujúci experti:** Zuzana Kumanová (etnologička), Elena Gallová Kríglerová (sociologička), Libuša Jarcovjaková (fotografka), Martin Giertl (splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti) a Bruno Konečný.
- **Moderovala:** Barbara Gindlová (ÚSV ROS)
- **Stručný opis:** Zapájanie zraniteľných skupín, alebo prečo sú niektorí ľudia a skupiny ľudí vytláčané na okraj spoločnosti a záujmu? Dozviete sa o rozmanitosti sveta, neviditeľných ľuďoch, nálepkovaní inakosti a nových getách, ako aj politikoch, ktorí nespájajú, ale rozdeľujú spoločnosť.
- **Poznámka:** rozhovor je súčasťou **záverečnej publikácie Choreografie zmeny**.

Rozhovor v relácií Dotyky na Rádiu Regína

- **Typ výstupu:** záznam diskusie na Rádiu Regína
- **Diskutujúci experti:** Jana Kadlečíková, Iveta Mišová (ZPMP), Marián Horanič (ZPMP)
- **Moderuje:** Tatiana Šušková
- **Stručný opis:** Rozhovor v relácií Dotyky na tému: Čo potrebujú ľudia s mentálnym postihnutím? Relácia súčasne predstavila priebeh a výsledky pilotného projektu ZPMP s úradom Bratislavského samosprávneho kraja (BSK) a ÚSV ROS, ktorého výsledkom je Konceptia poskytovania sociálnej pomoci ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám na území BSK, ako aj priebežné výsledky z výskumu CVEK o zapájaní zraniteľných skupín do tvorby verejných politík.

Ďalšie relevantné výstupy

materiál na stiahnutie: [Od obyvateľa k občanovi – atlas inšpirácií, alebo ako začať budovať komunitu](#)

- **Typ výstupu:** atlas inšpirácií, ktorý ponúka otvorený receptár pre všetkých, ktorí by chceli niečo spraviť pre svoju komunitu, ulicu, štvrť či mesto
- **Autorky:** Mária Radváková (Občianska agentúra komunitného rozvoja 1317), Inge Doležalová (Sociálny Prešov)
- **Cieľová skupina:** predstavitelia obecného alebo mestského úradu, poslanci, zástupcovia školy, cirkvi, občianske združenie, kluby, spolky, mladí ľudia, seniori, predstavitelia ktorejkoľvek zo zraniteľných skupín, alebo občan – jednotlivec.
- **Stručný opis:** Publikácia prináša rozmanité postupy, kroky a aktivity na podporu súdržnosti komunity, ktorá je pre samosprávu obrovskou hodnotou a súčasne dokazuje, že od myšlienky k realizácii, od obyvateľa k občanovi, nemusí byť tak ďaleko. Materiál predstavuje otvorený dokument, do ktorého bude možné voľne dopĺňať

ďalšie "recepty a projekty", ktoré pomáhajú budovať silné komunity a občiansku spoločnosť. Spracované príklady predstavujú riešenia z existujúcej dobrej praxe a skúseností občianskeho sektora a aktuálnych trendov pozorovaných tak na Slovensku ako aj v zahraničí.

Inklúzia Rómov – politika nemá kopírovať záujmy elity (newsletter, apríl 2020)

- **Typ výstupu:** panelová diskusia z diskusného cyklu Choreografie zmeny
- **Zapojené expertky:** Dagmar Plančárová (vedúca referátu pre inklúziu sociálne vylúčených skupín Košického samosprávneho kraja), Klára Orgovánová (bývalá splnomocnenkyňa vlády SR pre rómske komunity), Jana Plichtová (sociálna psychologička z Fakulty sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského v Bratislave) a Laura Dittel (dlhoročnou riaditeľkou Karpatskej nadácie).
- **Rozhovor viedol:** Daniel Klimovský
- **Rozhovor spracovala:** Barbara Gindlová
- **Stručný opis:** Ide o participácii Rómov vo verejnom živote. Fakty o procese začleňovania Rómov do spoločnosti na Slovensku a o "achillových päťach" inklúzie marginalizovaných rómskych komunít.

Sociálny podnik je nutnosť – nie ukážka toho, akí sme moderní (newsletter, jún 2020)

- **Typ výstupu:** panelová diskusia z diskusného cyklu Choreografie zmeny
- **Zapojení experti:** Jana Plichtová (sociálna psychologička, profesorka na Fakulte sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského v Bratislave), Michal Smetanka (expert na oblasť rozvojových stratégií a sociálneho podnikania), Peter Paľa (riaditeľ Centra pre regionálny rozvoj okresu Bardejov, bývalý prednosta obce Raslavice) a Pavol Ceľuch (zakladateľ sociálneho obecného podniku a starosta obce Sveržov).
- **Rozhovor viedol:** Bruno Konečný
- **Rozhovor spracovala:** Barbara Gindlová
- **Stručný opis:** Viete, že v období hospodárskej krízy vo Francúzsku, Nemecku, Španielsku v rokoch 2008–2010, to bola sociálna ekonomika, ktorá doslova udržala ekonomiku týchto štátov? Ak nie, nevadí. Dozviete sa oveľa viac, napríklad aj to, prečo sociálny podnik nie je roztopaš a ukážkou toho, akí sme moderní, ale nevyhnutnosť. Ponúkame vám rozhovor o tenkom ľade sociálnej ekonomiky a sociálneho podnikania, v ktorom náš bývalý kolega Bruno Konečný diskutuje s vybranými expertami.

Zraniteľné skupiny vo verejných politikách (newsletter, jún 2020)

- **Typ výstupu:** panelová diskusia z diskusného cyklu Choreografie zmeny
 - **Zapojené expertky:** Zuzana Kumanová (etnografka), Elena G. Kriglerová (sociologička), Libuša Jarcovjaková (fotografka), Martin Giertl (splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti), Bruna Konečného (právnik a odborník na miestnu samosprávu).
 - **Rozhovor viedla a spracovala:** Barbara Gindlová
 - **Stručný opis:** Zapájanie zraniteľných skupín do tvorby verejných politik, alebo prečo sú niektorí ľudia a skupiny ľudí vytláčané na okraj spoločnosti a záujmu? Dozviete sa o rozmanitosti sveta, neviditeľných ľuďoch, nálepkovaní inakosti a nových getách, ako aj politikoch, ktorí nespájajú, ale rozdeľujú spoločnosť.
-

Robiť politiku pre Rómov bez Rómov je katastrofa (newsletter máj 2018)

- **Typ výstupu:** rozhovor s expertmi z pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politík
- **Zapojené expertky:** Klára Orgovánová (riaditeľka Rómskeho inštitútu) a Jana Bľandová (starostka obce Lenartov)
- **Rozhovor spracovala:** Barbara Gindlová
- **Stručný opis:** O inklúzia Rómskych komunít. Je naozaj zapojenie Rómov do tvorby verejných politík zbytočné, pretože v ich záujme rozhodneme lepšie a kvalifikovanejšie? Môže skúsenosť malých obcí prispieť k tvorbe použiteľných regionálnych a národných politík? Môže prax miestnej samosprávy ukázať cestu zo začarovaného kruhu? Bude to samospráva, ktorá naštartuje proces cieleného zapájania Rómov do tvorby verejných politík?

Ak je politika pre najzraniteľnejších je pre všetkých (newsletter marec 2018)

- **Typ výstupu:** rozhovor s expertmi z pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politík
- **Zapojení experti:** Jozef Dvonč (primátor mesta Nitra), Martina Hrozenková (odborná garantka mesta Nitra), Pavlom Korčekom (architekt a expert Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska)
- **Rozhovor spracovali:** Bruno Konečný a Dominika Halienová
- **Stručný opis:** O práci s verejnosťou, spolupráci s verejnosťou prínosoch aj úskaliach participácie, ale najmä o prístupnosti pre všetkých. Podstatou verejných služieb a verejných priestorov je ich prístupnosť, inak prestávajú byť skutočne verejnými. Starostlivosť o verejné priestory je primárne doménou miestnych samospráv.

Prínosy participácie a ich hodnotenie

- **Zaradenie:** podaktivita 2, prínosy participácie a ich hodnotenie
- **Zapojení experti:** Bruno Konečný, Soňa Kariková, Dana Švihlová, Veronika Ferčíková

„Potrebujeme ďalej tvoriť, získavať a ukazovať dobré príklady a prínosy participácie, ktorú často berú politici, aj úradníci, ako niečo otravné a zdržujúce.”

Nastavenie a implementácia verejných politík majú dopad na kvalitu života občanov. Nie všetky verejné politiky je možné tvoriť so zapojením verejnosti, ale pravdou ostáva, že robiť verejné politiky inak ako participatívne v demokratickej spoločnosti sa už veľmi nepatrí. Proces zavádzania participácie do praxe verejnej správy je postupný – evolučný proces, ktorý je postavený na vzájomnom učení, vyhodnocovaní a priebežnom zapracovávaní dobrých a zlých skúseností z praxe. Kľúčom k reálnej zmene je postupné a cieleňé budovanie kapacít nielen v prostredí verejnej správy, ale aj na strane občianskej spoločnosti. Očakávať „zázraky“ a myslieť si, že sme na strane subjektov VS a MNO pripravení spoločne pracovať v prospech budúcnosti s využitím participatívnych procesov bez systémovej podpory, je krátkozraké a naivné. Pritom každý, kto má skúsenosť s kvalitne realizovanou participáciou, nedá na ňu dopustiť, pretože v procese participácie sa so zapojenými aktérmi a inštitúciami niečo udeje. To „niečo“ sa dá pomenovať a dokonca aj merať. Ale vieme identifikovať a merať prínosy participácie? Kriticky si treba priznať, že nám chýbajú informácie o spôsoboch identifikácie prínosov, formáty merania prínosov a dopadov participácie, ako aj absentujú informácie o ekonomickej efektívnosti, či finančnej náročnosti participatívnych procesov.

Prečo sa venovať prínosom participácie?

Orgány verejnej správy zodpovedajúce za verejné politiky by mali poznať odpovede na otázku: **„Čo má byť prínosom participácie?”** skôr, než začnú vytvárať rámec pre participáciu verejnosti. Práca na projekte ukázala, že proces zavádzania hodnotenia a merania prínosov participácie je potrebné začať procesom vzdelávania, ktorý naučí predstaviteľov verejnej správy, ako aj zástupcov občianskej spoločnosti, či iných sociálno–ekonomických partnerov, zadefinovať nielen ciele, ale hlavne očakávané prínosy participácie. **Čím viac budeme schopní preukázať reálne prínosy participácie, tým viac sa zvýši šanca, že participatívne procesy budú súčasťou DNA verejnej správy, ako aj občianskej spoločnosti.** využitie participácie v praxi verejnej správy si vyžaduje, aby sa jednotlivé fázy a procesy zväžili vo vzájomných súvislostiach a vo vzťahu k cieľu a prínosom zapojenia verejnosti.

Na čom sme v rámci NP PARTI pracovali?

Vznikla pracovná skupina v zložení Bruno Konečný, Soňa Kariková, Daniela Švihlová a Veronika Ferčíková, ktorá sa venovala téme prínosov participácie. Spoločným cieľom expertov bolo sprístupniť existujúce trendy, prístupy a pohľad na identifikáciu i hodnotenie prínosov participatívnych procesov a ich dopadov. Zamerali sme sa na kľúčové otázky:

- Ako komunikovať prínosy participácie?
- Ako vieme, či participácia funguje?
- Poznáme cenu participácie?
- Poznáme jej hodnotu a dopady?
- Vieme odmerať ako kvalitatívne mení výsledky a vplyvy verejných politík?

- Vieme vypočítať, koľko nás bude stáť robiť verejnú politiku participatívne?
- Ako kvantifikovať kvalitatívne prínosy participačných aktivít?
- Aké metódy hodnotenia participácie použiť?
- Ako v širšom kontexte využiť evaluačné metodiky, ktoré prostredníctvom rôznych špecifických postupov môžu poskytnúť komplexnejší pohľad aj na nekvantifikovateľné (veľmi náročne merateľné až nemerateľné) prínosy participácie?
- Ako uchopiť náklady na participáciu - tzv. ekonomizácia participácie?

Ako uvažovať nad prínosmi participácie a prečo je dôležité pochopiť mechanizmus ich vzniku?

Ak vnímate potrebu zapojenia verejnosti, v ideálnom prípade ako nevyhnutnú podmienku tvorby verejných politík, hoci len na úrovni intuície či sprostredkovanej skúsenosti, máme pre vás k dispozícii zahrievací rozhovor Daniela Klimovského s Brunom Konečným na tému prínosov participácie pod názvom [Keď sa verejnosť stáva investorom verejných politík](#) a rozhovor Daniely Švihlovej so Soňou Karikovou na tému hodnotenia prínosov participácie pod názvom [Dialóg, participácia a sociálne inovácie sú spojené nádoby](#). Následne ponúkame filozofickú úvahu a dokument Bruna Konečného s názvom [Prehľad ekonomických prínosov participácie](#) (PDF, 799 kB). Netreba sa nechať zmiast' názvom, lebo materiál predstavuje „šlabikár“ **uvažovania nad prínosmi participácie**, ktoré ďaleko predčia samotný názov dokumentu. Neobmedzuje sa len na ekonomické prínosy, ale kategorizuje prínosy participácie z pohľadu ich celospoločenských efektov ako je napr. obnovenie dôvery v inštitúcie štátu alebo naopak očistenie motivácii zástupcov občianskej spoločnosti aktívne sa podieľať sa tvorbe verejných politík, či prácu s prevenciou konfliktov a manažovaním predvídateľných rizík.

Pre skúsenejších aktérov a praktizujúcich tvorcov verejných politík pomáha rozobrať **prínosy participácie podľa jednotlivých úrovní a scenárov zapájania verejnosti: od informovania - cez konzultovanie - spolurozhodovanie - až po spoluvlastníctvo**, v ktorých sa odvoláva na ďalšie praktické výstupy NP PARTI ako sú [Pravidlá zapájania verejnosti do tvorby verejných politík](#) (PDF, 1 MB), ale aj napríklad [Štandardy participácie](#) (PDF, 665 kB). Táto časť materiálu slúži praktický inšpiromat pre tvorcov politík, aby si s pomocou univerzálne zadaných prínosov k jednotlivým scenárom zapájania verejnosti, dokázali uvažovať nad prínosmi vlastných participatívnych procesov.

Teoretická štúdia - univerzálny rámec pre meranie prínosov a nákladov participácie

Participatívny dialóg sa stáva základným predpokladom pre efektívne a udržateľné riešenia spoločensko-politických výziev súčasnosti. Integrálnou súčasťou procesu participácie je hodnotenie a monitorovanie celého procesu, vrátane hodnotenia nákladov a prínosov. Záverečným výstupom projektu je komplexný materiál dvoch expertiek: **Soni Karikovej a Daniely Švihlovej** s názvom **Ekonomické prínosy participácie**. Štúdia predstavujeme univerzálny rámec prínosov a nákladov participácie spolu s príkladmi vhodných indikátorov a metód na ich meranie, ktorý je pri hodnotení možné aplikovať v praxi. Materiál zastrešuje nielen teoretickú štúdiu s názvom **Univerzálny rámec pre meranie prínosov a nákladov participácie**, ktorá ukazuje, že v akademickej rovine je možné prínosy participácie pomerne dobre pomenovať a kategorizovať, ale súčasne ponúka aj aplikačnú prípadovú štúdiu s názvom **Postup hodnotenia projektu zameraného na zvýšenie participatívnych procesov v samospráve**. Štúdia vychádza zo zdrojov domácej a zahraničnej literatúry a opiera sa o

súčasné poznatky teórie a praxe procesu participácie. Ide o akademický, jazykovo náročnejší, ale dôsledne spracovaný text, ktorý na meranie prínosov a nákladov využíva evaluačný model postavený na výskume anglickej organizácie INVOLVE (2005). Výstup otvára čitateľovi hlbší vhľad do prínosov participácie v štyroch kvalitatívnych premenných:

- spravovanie/vládnutie (z ang. governance)
- sociálne súdržnosť (z ang. social cohesion)
- kvalita služieb, programov a politík
- budovanie kapacít a učenie sa

Štyri premenné materiály následne rozdeľuje a obsahovo rozširuje do interpretácie týchto premenných v kontexte ďalších významov a prínosov participatívnej tvorby verejných politík ako napr. demokratickosť a demokratizácia, legitimita, dôvera v inštitúcie a proces jej budovania, aktívne občianstvo, sociálny kapitál a sociálna spravodlivosť, ako aj typické analytické kategórie ako je efektívnosť, účinnosť a hospodárnosť a v neposlednom rade aj politická gramotnosť a zvyšovanie kvality poznania a záujmu o verejné dianie a tvorbu politík na strane občanov, ale aj na strane úradníkov a politikov.

Ekonomizovať či neekonomizovať participatívne procesy? Merať či nemečať ekonomické prínosy participácie?

Popis rôznych metód zhodnocovania ekonomických prínosov participatívnej tvorby verejných politík ponúka materiál [Prehľad modelov vyhodnocovania prínosov a ekonomickej efektívnosti participácie](#) (PDF, 886 kB), ktorého autorom je **Bruno Konečný**. Je určený pre ekonomicky aj participatívne „podkutého“ čitateľa, ktorého zorientuje v trendoch a možnostiach ako pristupovať k meraniu prínosov (aj ekonomických) participácie, vrátane identifikácie obmedzení týchto metód, ale aj rizík spojených s kvantifikáciou participácie v intenciách ekonomických premenných. Materiál vás prevedie vybranými modelmi a mechanizmami - Better Life Index, s ktorým pracuje OECD, indexy produkované v rámci V-DEM, hodnotenie vplyvov - Regulatory Impact Assessment (RIA) ako aj analýza nákladov a prínosov - Cost-Benefit analysis (CBA), analýza nákladovej efektívnosti - Cost-Effectiveness Analysis (CEA), analýza nákladovej užitočnosti - Cost-Utility Analysis (CUA), hodnotenie spoločenských vplyvov - Social Impact Assessment (SIA) a v neposlednom rade aj Hodnotenie spoločenskej návratnosti investície - Social Return on Investment (SROI), ktorá sa zdá byť jednou z najvhodnejších metód na meranie ekonomických prínosov participácie. Dnes vieme, že meranie ekonomických prínosov participácie prostredníctvom vyššie spomenutých modelov je skôr „vysoká škola“ participácie, presnejšie ekonómie. Preukázanie pozitívneho súvisu medzi úrovňou participatívnej demokracie a ekonomickou výkonnosťou štátu tak môže v lepšom prípade stimulovať pozornosť politikov a aktérov v rôznych pozíciách, aby rozvoj participatívnej tvorby verejných politík prestal byť vnímaný ako formálna nevyhnutnosť a stal sa postupom, ktorý má aj ekonomický význam.

Zrealizované činnosti, podujatia a výstupy

Zrealizované činnosti, podujatia a výstupy pracovnej skupiny prínosy participácie majú potenciál osloviť množstvo rôznych užívateľov od zástupcov akademického prostredia, expertov na participáciu, ale aj zástupcov verejnej správy a občianskej spoločnosti. Ponúkajú rôznu mieru ponoru do témy, ako aj rôzne formy spracovania od filozofických náhľadov, cez výsostne teoretické štúdie, zamerané na problematiku merania a hodnotenia prínosov

participácie, až po praktické návody pre pracovníkov verejnej správy, či popularizačné články pre širokú verejnosť. V prvom rade sme sa zamerali na identifikáciu prínosov participácie a následne sumarizáciu modelov zhodnocovania prínosov participácie. Výsledkom je univerzálny rámec merania prínosov a otestovaný postup hodnotenia prínosov a dopadov participácie.

- spracovaný [Prehľad ekonomických prínosov participácie](#) (PDF, 799 kB), ktorý predstavuje „šlabikár“ uvažovania nad prínosmi participácie, ktorý súčasne rozbor prínosov participácie podľa jednotlivých úrovní a scenárov zapájania verejnosti: od informovania - cez konzultovanie - spolurozhodovanie - až po spoluvlastníctvo v zmysle Pravidiel zapájania verejnosti do tvorby verejných politík,
- zosumarizovaný [Prehľad modelov vyhodnocovania prínosov a ekonomickej efektívnosti participácie](#) (PDF, 886 kB),
- [testovanie metódy SROI a jej aplikácia v oblasti participácie](#) (PDF, 2 MB),
- [verejná prezentácia na tému Ekonomické prínosy participácie](#) v rámci odbornej konferencie Participácia, moja láska!,
- spracovaná [Metodika nezávislého hodnotenia participatívnych procesov](#) (PDF, 1 MB), ktorá vo svojej prílohe ponúka jednoduchý a uchopiteľný model finančného zhodnotenia participatívneho procesu, ako aj jeho prínosov a dopadov,
- vypublikovaný rozhovor Daniela Klimovského s Brunom Konečným na tému prínosov participácie pod názvom [Keď sa verejnosť stáva investorom verejných politík](#),
- expertnú konzultáciu k zhodnoteniu využiteľnosti metodiky INVOLVE v praxi verejnej správy s názvom [Prínosy participácie a ako ich merať?](#),
- zrealizovaný zber dát pre aplikačnú prípadovú štúdiu hodnotenia prínosov na jednom z pilotných projektov,
- vytvorená záverečná štúdia s názvom [Ekonomické prínosy participácie - Univerzálny rámec na meranie prínosov a nákladov participácie a Postup hodnotenia projektu zameraného na zvýšenie participatívnych procesov v samospráve](#) (ZIP, 3 MB),
- vypublikovaný rozhovor Daniely Švihlovej so Soňou Karikovou na tému hodnotenia prínosov participácie pod názvom [Dialóg, participácia a sociálne inovácie sú spojené nádoby](#),
- realizovaný praktický workshop v rámci záverečnej konferencie NP PARTY–AFTER PARTY s názvom Prínosy participácie.

Odporúčania

Zhodnotenie prínosov a dopadov participácie je ťažká disciplína, ktorá vyžaduje dlhší čas, ako je čas realizácie participatívnych projektov. Presadzovanie participatívnych prístupov pre zlepšenie fungovania spoločnosti treba vnímať v oveľa väčších časových celkoch. Rovnako aj v zhodnocovaní ich úspešnosti treba hovoriť o väčších časových úsekoch, hodnotiť trendy a neposudzovať len okamžité výstupy. Ak to má mať zmysel potrebujeme čas, väčšiu sadu kritérií a indikátorov, enormné množstvo zozbieraných a vyhodnotených dát.

Napriek tomu všetkému je kľúčovým predpokladom rozvoja participácie, práve proces hodnotenia participatívnych postupov a zhodnocovanie prínosov participácie v procesoch zmeny. Evalvačné postupy potrebujeme nielen na zhodnotenie mechanizmov participácie, ktoré nám objasnia, či sme správne postupovali a či sme participatívny proces implementovali dobre, ale aby sme vedeli participatívne scenáre, procesy a súbory nástrojov zapájania verejnosti zlepšovať. Aj to je už mechanizmus generovania dobrých príkladov z praxe,

vzájomného učenia, prirodzeného budovania kapacít a ďalších prínosov, smerujúcich k lepšiemu spravovaniu vecí verejných, zvyšovaniu kvality poskytovaných služieb.

„Prostredníctvom participácie sa posilňuje potenciál pre rozvoj ďalšej participácie.“ (Daniel Klimovský) Ak má byť participácia evolučný proces, nesmieme rezignovať na proces vyhodnocovania participatívnych procesov, ako aj zhodnocovania prínosov i dopadov, ktorý je predpokladom identifikácie dobrej/zlej praxe, ako aj nekonečným zdrojom inšpirácie. A preto otázky, ktoré by sme si mali klásť sú:

- Ako identifikovať prínosy participácie?
- Ako monitorovať a evalvovať participatívny proces?
- Ako participáciu rozumne zhodnotiť a vyhodnotiť?
- Ako generovať dobrú prax?

Stojíte pred úlohou viesť participatívny proces a nevíete ako zdefinovať prínosy zapojenia verejnosti a nastaviť hodnotenie participatívneho procesu? Pomôžeme vám!

V prípade, že stojíte pred úlohou pripraviť participatívny scenár pre konkrétnu verejnú politiku a stojíte pred výzvou ako začať, presnejšie ako sa zhostiť navrhovania prínosov a dopadov participácie, ako aj v uvažovaní nad výberom ukazovateľov pre hodnotenie ich plnenia, vám odporúčame praktické návody a publikácie:

- Jana Plichtová a Anna Šestáková: [Analytický rámec pre plánovanie a hodnotenie projektov verejnej participácie je praktickým a zrozumiteľným manuálom plánovania a hodnotenia participatívnych procesov.](#)
- Jana Plichtová a Anna Šestáková: [Prehľad prístupov merania a hodnotenia kvality participácie je praktickým návodom ako sa postaviť k empirickému overovaniu vzťahu medzi procesom a jeho výsledkami.](#)
- Rakúske [Štandardy participácie](#) (PDF, 665 kB) je zrozumiteľne spracovaným check listom otázok pre tri identifikované fázy participatívneho procesu (príprava, realizácia, hodnotenie) so samostatnou časťou venovanou identifikácii prínosov participácie.

Náklady na participáciu

Každý z predstaviteľov organizácií vo verejnej správe pracuje s obmedzeným rozpočtom ani participatívne procesy nie je možné vylúčiť z nákladovej položky akejkoľvek organizácie, ak sa rozhodne tvoriť politiky participatívne. Otázka znie, ktoré typy nákladov v rámci participatívnych procesov je možné kvantifikovať a začať ich systematicky merať a dáta o nich evidovať. Toto následne umožní získanie prehľadu o nákladovej stránke a štruktúre rozpočtov pre projekty participatívnej tvorby verejných politík. Dostatočné dáta nám pomôžu následne otvoriť uvažovanie o optimalizácii participatívnych procesov napríklad formou zavádzania nových pracovných miest, prípadne zriadením kancelárie participácie v rámci vnútornej štruktúry jednotlivých inštitúcií, ktorá môže následne ukázať, že nie len generuje úspory z rozsahu napr. vďaka rutinizácii niektorých postupov alebo vypracovávaní návodov/manuálov, ktoré každý ďalší proces môžu uľahčiť, ale hlavne zhodnocuje kvalitatívne prínosy participácie. Ponúkame vám zrozumiteľne spracovanú [Metodiku nezávislého hodnotenia participatívnych procesov](#) (PDF, 1 MB), ktorá vo svojej prílohe ponúka jednoduchý a uchopiteľný model finančného zhodnotenia participatívneho procesu, ako aj jeho prínosov a dopadov.

Mediálne výstupy k téme

- rozhovor Daniela Klimovského s Brunom Konečným na tému prínosov participácie pod názvom [Keď sa verejnosť stáva investorom verejných politík](#),
- rozhovor Daniely Švihlovej so Soňou Karikovou na tému hodnotenia prínosov participácie pod názvom [Dialóg, participácia a sociálne inovácie sú spojené nádoby](#),
- videozáznam z panelovej diskusie na tému [Ekonomické prínosy participácie](#) v rámci konferencie Participácia, moja láska!
- videozáznam z prezentačného workshopu Prínosy participácie v rámci záverečnej konferencie NP PARTI – AFTER PARTY

Participatívne rozpočty a samosprávy

- **Zaradenie:** podaktivita 2, participatívne rozpočty a samosprávy
- **Zapojení experti:** Alexandra Hrabínová, Barbara Gindlová, Dominika Halienová, Lukáš Bulko, Eliška Herinková, Bruno Konečný, Lenka Kudrnová, Alexandra Poláková Suchalová, Miroslav Švec

Čo je to participatívny rozpočet?

Participatívny rozpočet (PR) je jeden z najobľúbenejších nástrojov participácie, ako aj jeden z najefektívnejších demokratických nástrojov, ktorý umožňuje občanom priamo sa zapojiť do rozhodovania o prerozdelení časti verejných zdrojov, ktoré mesto, obec, alebo vyšší územný celok pre účely PR vyčlení. Otvára nový typ verejnej diskusie medzi občanmi a subjektami verejnej správy nielen o realizácii konkrétnych intervencií (navrhnutých projektoch), ktoré iniciovali občania, ale najmä o budúcej vízii a podobe mesta či územia tak, ako to vidia jeho obyvatelia. PR sa vo svete uplatňujú na lokálnej, regionálnej i národnej úrovni.

Význam participatívnych rozpočtov vo svete

- prvý PR vznikol v brazílskom meste Porto Alegre v roku 1989;
- s výnimkou Antarktídy dnes neexistuje kontinent, ktorý by s PR nemal skúsenosť;
- dôležitým „širitelom“ PR ako efektívneho mechanizmu rozvojovej pomoci je Svetová banka;
- v rokoch 2008 - 2010 bol PR použitý ako nástroj zmiernenia dopadov ekonomickej krízy v Portugalsku a Španielsku;
- v roku 2019 bol prvýkrát publikovaný [Svetový atlas participatívnych rozpočtov](#), ktorý zaznamenal viac ako 11 000 existujúcich PR v 71 krajinách sveta;
- prvou krajinou, ktorá zaviedla PR na národnej úrovni, bolo Portugalsko – v rámci *GovInsider Innovation Awards* v kategórii *Najlepšie zapojenie občanov* bola iniciatíva ocenená za najlepšiu svetovú inováciu vo verejnom sektore v roku 2018; v roku 2019 ohlásila PR na národnej úrovni aj Ukrajina;
- príkladom dobrej praxe participatívneho rozpočtovania na lokálnej úrovni je podľa URBACT napr. portugalské mesto Cascais alebo francúzsky Paríž, ktorý občanom umožňuje spolurozhodovať o použití 5% kapitálových výdavkov (každoročne cca 100 miliónov eur). V roku 2016 sa do PR v Paríži zapojilo viac ako 158 000 ľudí;

Súčasný stav participatívnych rozpočtov na Slovensku

- záujem slovenských samospráv zavádzať PR rastie z roka na rok;
- viac ako 60 obcí a miest a 4 samosprávne kraje [uvedené v tomto zozname](#) (PDF, 726 kB), dnes deklarujú, že svojim občanom umožnili spolurozhodovať o rozdelení verejných zdrojov prostredníctvom PR (v rôznej kvalite a forme);
- inovácie procesu sa objavujú sporadicky; spôsob realizovania PR je zväčša kopírovaním existujúceho prístupu v inej samospráve;
- neexistuje dostatok publikácií, vzdelávacích materiálov, štúdií, zdrojov a článkov o PR v slovenskom jazyku; nedostatočné sú aj zverejňované informácie o PR na Slovensku;
- slovenská legislatíva pojem „participatívny rozpočet“ nepozná a samosprávy musia hľadať vlastné cesty, ako sa vyrovnáť s chýbajúcim pojmom v štátnej legislatíve, ktorá upravuje ich existenciu a fungovanie (napr. vo väzbe na uvoľňovanie zdrojov);

Zrealizované aktivity

V rámci národného projektu Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík (**NP Partí**) prebieha niekoľko aktivít:

- Realizovali sme pilotný projekt [zavádzania PR v meste Hlohovec](#).
- Realizovali sme kvalitatívny zber dát o participatívnych rozpočtoch na úrovni miest a obcí, formou rozhovorov s vedením samospráv, poslancami, úradníkmi, aktívnymi občanmi a samotnými predkladateľmi projektov. Dáta sme využili v sérii siedmych publikovaných newslettrov - príbehov participatívnych rozpočtov v samosprávach a v zbierke otázok a odpovedí o participatívnom rozpočte. Zapojení experti: Alexandra Hrabínová, Lukáš Bulko, Barbara Gindlová, Dominika Halienová, Eliška Herinková, Bruno Konečný, Lenka Kudrnová, Alexandra Poláková Suchalová, Miroslav Švec
- Formou newslettera sme vypublikovali príbehy participatívnych rozpočtov v slovenských samosprávach:
 - [Hlasovanie nie je súťaž, ale zodpovedný výber... \(príbeh PR v Trnave\)](#),
 - [Na ceste, alebo príbeh participatívneho rozpočtu v Banskej Bystrici \(príbeh PR v Banskej Bystrici\)](#),
 - [Je otázkou času, kedy jedni budú môcť rozhodovať o druhých \(príbeh PR v Spišskej Belej\)](#),
 - [Keď participatívny rozpočet zatvorené dvere otvára, alebo o lepšej Rožňave \(a parádnejšom Gemeri\) \(príbeh PR v Rožňave\)](#),
 - [Ľudia nechcú udice, chcú ryby \(príbeh PR v Prievidzi\)](#),
 - [Ako sa z pionierskej praxe štandard stal \(príbeh PR v MČ Bratislava-Nové Mesto\)](#),
 - [Príbehy participatívnych rozpočtov v malých obciach \(príbeh obcí Žabokreky, Poniky a Sološnica\)](#).
- Pripravili sme zbierku [x+1 otázok a odpovedí o participatívnom rozpočte](#), ktorá má ambíciu neustále sa rozširovať o nové podnety a dobré príklady domácej a zahraničnej praxe.
- Vznikla metodika [Participatívne mechanizmy - Kto, čo, kedy, ako?](#), ktorá je návodom pre ďalšie samosprávy, ktoré by chceli PR zaviesť.
- Vypracovali sme [návrh legislatívneho zakotvenia PR do právneho poriadku SR](#) (Čo by znamenala legislatívna úprava pre participatívny rozpočet?).
- Realizujeme informačné podujatia ([Samospráva pre ľudí - informácie, priestory, peniaze](#); [Samospráva pre ľudí - ľudia pre samosprávu](#); [Nie je mesto ako mesto](#); [Participatívny rozpočet na záverečnej konferencii NP PARTI AFTER PARTY](#)) a poskytujeme konzultácie k téme PR.
- Zaviedli sme [participatívne rozpočty na stredných školách](#) v Trenčianskom kraji (16 škôl, 2019) a pokračujeme v Trenčianskom, Bratislavskom a Trnavskom kraji (95 škôl, 2020).
- Rozbehli sme spoluprácu s Filozofickou fakultou Univerzity Komenského v Bratislave na projekte *Inovácie v rozpočtovaní miestnych samospráv na Slovensku*, kde v rámci témy participatívny rozpočet plánujeme realizovať cyklus informačných podujatí a stretnutí odborníkov (VS, MNO, akademická obec, aktívna verejnosť) s cieľom otvoriť a prediskutovať tému štandardizácie a legislatívnej úpravy participatívneho rozpočtu.

Čo je možné urobiť pre ďalší rozvoj participatívnych rozpočtov vo verejnej správe na Slovensku?

ÚSV ROS pripravuje pokračovanie národného projektu, ktorý vychádza z predchádzajúcich zistení a identifikovaných problémov. Projekt zabezpečí:

- tvorbu nových pracovných miest koordinátorov participácie v prostredí VS, využiteľné aj pre podporu zavádzania participatívnych rozpočtov, podporu samospráv vo využívaní PR formou systematického vzdelávania zamestnancov VS a zástupcov MNO v oblasti participatívnej tvorby verejných politík;
- podporu budovania komunít praxe pre zdieľanie skúseností s participatívnym rozpočtom a svojpomocných sietí a platforiem pre koordinátorov PR;
- podporu subjektov verejnej správy vo využívaní PR formou vytvorenia aplikácie/softvéru, ktorý by komunikoval do vnútra obecného/mestského úradu s koordinátormi procesu a bezpečne previedol úradníkov procesom zavádzania, implementácie a vyhodnotenia PR;
- realizáciu informačných podujatí a šírenie dobrej praxe prostredníctvom metodík a publikácií z NP PARTI;
- nastavenie kľúčových princípov kvalitného participatívneho rozpočtu v rámci širšej verejnej diskusie (Charta PR);
- zavedenie PR na národnej úrovni s previazaním na lokálne riešenia globálnych problémov (napr. zmiernenie dopadov klimatickej krízy, krízy spôsobenej ochorením COVID-19 a pod.);

Ďalšie relevantné výstupy

- [Participatívny rozpočet a jeho uplatnenie v samospráve](#) (newsletter, marec 2019)
- [Nie je mesto ako mesto – participatívny rozpočet v samospráve](#) (newsletter, apríl 2020)
- [Netreba všetko formalizovať, alebo čo by znamenala legislatívna úprava participatívneho rozpočtu](#) (newsletter, december 2019)
- [Participatívny rozpočet ako nástroj zmocňovania a emancipácie](#) (PDF, 213 kB)
- [Participatívny rozpočet Trnavského samosprávneho kraja 2019](#) (PDF, 817 kB)
- [VIDEO: Workshop Samospráva pre ľudí, 8.8.2019 Bratislava](#)
 - Participatívny rozpočet vo svete a v slovenskej samospráve. Viete prečo je participatívny rozpočet nástrojom zmocňovania a emancipácie?
- [VIDEO: Workshop Ľudia pre samosprávu, 9.8.2019 Bratislava](#)
 - Skúsenosti s participatívnym rozpočtom v Trnavskom samosprávnom kraji. Ako robiť participatívny rozpočet v priestore väčšom ako mesto? Aký je rozdiel medzi dotačnou schémou VÚC a participatívnym rozpočtom?
- [Aký je rozdiel medzi dotačnou schémou a participatívnym rozpočtom?](#) (PDF, 635 kB)
- [VIDEO: Prvá časť konferencie Nie je mesto ako mesto, 10.10.2019 Trenčín](#)
 - Inšpiratívne projekty realizované vďaka participatívnemu rozpočtu v rôznych samosprávach na Slovensku.
 - Participatívny rozpočet - nová forma prerozdelenia verejných financií. Občianske projekty ako trhovisko nápadov pre samosprávu. Aké projekty by mali byť predmetom participatívneho rozpočtu? Môžu občianske projekty suplovať povinnosti samosprávy? Začnú samosprávy využívať potenciál participatívneho rozpočtu na podporu plnenia verejných politík? Kto má byť

tvárou participatívneho rozpočtu? Môžeme občanov prostredníctvom participatívneho rozpočtu vzdelávať?

- **VIDEO: Druhá časť konferencie Nie je mesto ako mesto, 10.10.2019 Trenčín**
 - Aký je rozdiel medzi dotačnou schémou a participatívnym rozpočtom? Čo by znamenala legislatívna úprava pre participatívny rozpočet? Má byť participatívny rozpočet zdrojom originálnych riešení alebo ho chceme formalizovať?
 - Autentický verus predstieraný proces zapájania verejnosti do procesu rozhodovania. Deliberácia, spoločné zvažovanie a ich miesto v participatívnom rozpočte. O rôznych formách hlasovania, o potrebe verejnej diskusie alebo prečo len hlasovanie nestačí? Ako sa postaviť ku konfliktom? Je konflikt problémom alebo výzvou?
- **VIDEO: Tretia časť konferencie Nie je mesto ako mesto, 10.10.2019 Trenčín**
 - Aký je rozdiel medzi verejnými zbierkami, darmi a crowdfundingom? Ako môže verejný sektor využívať dary a verejné zbierky? Prečo je crowdfunding vo svete čoraz populárnejším? Ako môže crowdfunding legitimovať použitie verejných zdrojov?
- **VIDEO: Participatívny rozpočet - PR**
 - Chcete sa pustiť do participatívneho rozpočtu? Zaujíma vás ako to s PR na Slovensku je? Potrebujete PR štandardizovať? Predstavíme Vám tri publikácie, ktoré Vám na ceste k zavedeniu PR pomôžu (praktická príručka OZ Utopia o participatívnych procesoch - participatívnom rozpočtovaní a plánovaní verejných priestorov, prípadové štúdie OZ WellGiving o PR v slovenskej samospráve a pripravovaná publikácia ÚSV ROS x+1 otázok a odpovedí o PR
- **VIDEO: Prvé verejné stretnutie k participatívne rozpočtu 2018/2019 v Hlohovci**
 - Ako prebiehalo úvodné verejné stretnutie k participatívne rozpočtu 2018/2019 v Hlohovci?
 - S akými nápadmi prišli Hlohovčania na stretnutie?

Spoločenská hra Nie je mesto ako mesto

Spoločenská hra Nie je mesto ako mesto žiakom hrou formou približuje ako funguje participatívny rozpočet vo fiktívnom meste. Doska hry zobrazuje fiktívne mestečko Participatívne, ktoré má svoje mestské štvrte:

- Nudnú,
- Upchatú,
- Špinavú,
- Bifľošskú,
- Ignorantskú.

Hra začína príbehom, ktorý hovorí, že v mestečku sa práve konali komunálne voľby. Novozvolený primátor vie, že obyvatelia poznajú problémy svojho mesta najlepšie, a preto by

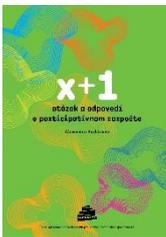
mali spolurozhodovať o tom, kam peniaze z mestského rozpočtu pôjdu. Hráči sa stávajú obyvateľmi mesta a aktívne preberajú časť zodpovednosti za svoje okolie. V piatich skupinkách (mestských štvrtiach) diskutujú o problémoch a konkrétnych riešeniach na zlepšenie života vo svojom susedstve. Pri rozhodovaní o tom, ktoré projekty budú podporené sa však nepozerajú len na malú dosku svojej mestskej štvrte, ale zvažujú hodnotu projektov s presahom na mesto ako celok. Táto hra však nie je len takou obyčajnou hrou. Pomocou QR kódu, ktorý je na doske znázornený, si hráči môžu overiť, či participatívny rozpočet reálne funguje aj v ich meste alebo kraji.

Na tvorbe spoločenskej hry sa podieľali: Alexandra Hrabínová, Lukáš Bulko, Lenka Kudrnová, Ivan Palovčík, Barbora Plášková, Miroslav Švec, Ján a Linda Urbanoví.

Pravidlá hry si môžete pozrieť [TU](#) (PDF, 3 MB).

Publikácia x+1 otázok a odpovedí o participatívnom rozpočte

Materiál na stiahnutie: [x+1 otázok a odpovedí o participatívnom rozpočte](#)

- **Typ dokumentu:** zbierka otázok a odpovedí
- **Stručný opis:** publikácia pomáha čitateľom prispôbiť očakávania od participatívneho rozpočtu a nastaviť spôsob realizácie kvalitného a zmysluplného participatívneho procesu tak, aby sa participatívny rozpočet v samospráve mohol stať skutočnou témou. S pribúdajúcimi skúsenosťami slovenských samospráv a rozšírením zberu dobrej zahraničnej praxe, má zbierka ambíciu neustále sa rozširovať. Je otvorenou knihou, ktorá bude plniť svoj účel len vtedy, keď v nej každý nájde to, prečo po nej siahol v prvom rade.
- **Kľúčové slová:** participatívny rozpočet
- **Pre koho je materiál určený:** volení zástupcovia, úradníci a aktívni občania, ktorí sa púšťajú do realizácie participatívneho rozpočtu vo svojej samospráve.

Kontakt

[Alexandra Hrabínová](#) – experta ÚSV ROS

Participatívne rozpočty na školách

- **Zaradenie:** podaktivita 2, participatívne rozpočty a školy
- **Zapojené expertky:** Dominika Halienová, Alexandra Hrabínová, Barbara Gindlová

Prečo participatívny rozpočet na školách

Výsledky realizovaných prieskumov, kvalitatívnych rozhovorov a panelových diskusií ukazujú, že zapájanie detí a mladých do spolurozhodovania je kľúčové pre potenciálnu zmenu. Mladí ľudia tvoria veľkú časť populácie, preto by sa mali spolupodieľať na politickom a občianskom živote. Inšpiráciu čerpáme z Českej republiky, Portugalska či USA. Preto sme sa preto rozhodli realizovať proces zavádzania participatívnych rozpočtov na školách aj na Slovensku ako súčasť národného projektu Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík ([NP Parti](#)).

Participatívny rozpočet na školách je jeden z prístupov, ktorý otvára tému aktívneho občianstva a participácie mladých. Ak chceme, aby sa mladí ľudia zaujímali o verejné dianie, musíme im dať príležitosť rozhodovať sa a prijímať zodpovednosť už v útlom veku. A kde inde ako v prostredí, v ktorom trávajú veľkú časť svojho dňa? Keď to podchytíme tu a teraz, existuje veľký predpoklad, že sa zapoja nielen do rozhodovania v samospráve, ale aj v rámci štátu. Môžu sa stať občanmi, ktorí budú vedieť spolupracovať medzi sebou a nebude im cudzí ani konštruktívny dialóg a kritické myslenie.

Čo sú participatívne rozpočty na školách

Školský participatívny rozpočet (ďalej len „PR na školách“) je nástroj, ktorý žiakom ponúka príležitosť meniť školu k lepšiemu. Tí navrhujú projekty na zlepšenie prostredia a klímy, podieľajú sa na diskusiách o rozdelení rozpočtu, aktívne vstupujú do fázy hodnotenia a rozhodovania a v konečnej fáze realizujú vybrané projekty.

Výhody participatívnych rozpočtov na školách

- Rozvíja sa duch občianstva a podporuje sa demokratické riadenie škôl za účasti žiakov, kreatívne myslenie, komunikačné, prezentačné, finančné zručnosti.
- Identifikujú sa slabé miesta, spoznávajú sa názory mladých ľudí a zlepšuje sa atmosféra v triedach a v škole.
- Zvyšuje sa záujem žiakov o chod školy, neskôr samosprávy, štátu.
- Učia sa navrhovať, presadzovať, hodnotiť projekty, zodpovedne sa rozhodnúť a vybrať najlepšie riešenie.
- Spolupracujú so spolužiakmi naprieč ročníkmi a odbormi.

Zrealizované aktivity

- Vytvorili sme [spoločenskú hru Nie je mesto ako mesto](#) ako vzdelávaciu pomôcku pre zavádzanie PR na školách.
- Spracovali sme **metodiku pre učiteľov** na podporu participácie a aktívneho občianstva vo výuke s názvom [Nie je občan ako občan](#) a metodický materiál pre školských koordinátorov parti rozpočtov s názvom Nie je škola ako škola.
- Vytvorili sme **elektronickú aplikáciu** pre podporu praktickej časti PR na školách pre ich koordinátorov (v spolupráci s [Inštitútom H21](#)).

- Zrealizovali sme **13 školení**, počas ktorých sme vyškolili viac ako **280 koordinátorov a zástupcov žiakov zo 111 stredných škôl**.
- Spustili sme **pilotný ročník na stredných školách v Trenčianskom samosprávnom kraji**. Myšlienku zavádzania PR na školách sme začali realizovať s **Trenčianskym samosprávnym krajom v školskom roku 2018/2019 na stredných školách**. Kraj zverejnil pre školy výzvu a rozhodol sa vyčleniť 1.000 € na školu. Z celkovo 27 prihlásených škôl bolo vybraných prvých 16 prihlásených škôl. V prvom ročníku bolo podaných 96 projektov, hlasovalo o nich skoro 5.000 hlasujúcich a zrealizovaných bolo 38 projektov. Medzi najčastejšie projekty, ktoré študenti realizovali, boli separácia odpadu, oddychové zóny, resp. klubovne, rekonštrukcia toaliet, resp. pravidelné dopĺňanie hygienických potrieb. Ďalšími podporenými projektami boli wifi na škole, skrášlenie átria, stojany pre atlasy, akvárium, knihovňa, úprava telocvične, cvičebné pomôcky do telocvične, skrinky na topánky, mikrovlnka, vybavenie odbornej učebne, pohodlné sedenie pred triedami (lavičky, tulivaky), spoločenské hry, stolný futbal, biliard, protišmykové rohože, vymaľovanie tried, školské mikiny a dresy, filtrácia vody.
- Na základe úspešného pilotného ročníka sa o PR na školách zaujímali aj ďalšie samosprávne kraje. V školskom roku 2019/2020 sme začali realizovať PR v **Trenčianskom kraji (29 škôl)**, **Trnavskom kraji (46 škôl)** a **Bratislavskom kraji (20 škôl)**, ktorý sme ale museli v súvislosti Covid-19 **pozastaviť**. Veríme, že v budúcnosti prenikneme do všetkých krajov. Zároveň sa s PR presadzujeme aj v prostredí **základných škôl (mesto Trenčín)**.
- Začali sme spolupracovať s **mestom Trenčín a Nadáciou otvorenej spoločnosti** v rámci **pilotného zavádzania participatívnych rozpočtov na dvanástich základných školách** v školskom roku 2020/2021.
- **Upravili sme materiály** v elektronickej aplikácii **pre základné školy**, aby participatívne rozpočty zvládli aj mladší žiaci.

Odporúčania Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Dobrou praxou zo zahraničia je **Portugalsko**, ktoré svojim prístupom podporuje participáciu mladých. V Portugalsku prostriedky na realizáciu PR na všetkých základných a stredných verejných školách vyčleňuje ministerstvo školstva. Na zrealizovanie dobrých nápadov dostane každá škola 1€ na žiaka, pričom minimálna suma pre školu je 500 €.

Návody ako na to

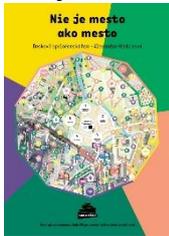
Nie je škola ako škola

Nie je škola ako škola je publikácia, ktorá v prvom rade predstavuje študentom a pedagógom stredných škôl pojem participácia a následne prezentuje jeden z jej nástrojov – participatívny rozpočet. Participatívny rozpočet je výbornou príležitosťou pre študentov, aby si zažili participáciu na vlastnej koži. Dokonca, či predovšetkým aj tí, ktorí by sa sami do žiadnej aktivity nezapojili. Publikácia Dominiky Halienovej sumarizuje a vyhodnocuje skúsenosti z prvého ročníka parti rozpočtov na školách a súčasne krok za krokom prevedie

záujemcov o spustenie parti rozpočtu na ich školách, ako postupovať. Bonusom je špeciálne a pre tento účel vyvinutá dosková spoločenská hra Nie je mesto ako mesto autorky Alexandry Hrabínovej... [<čítajte viac>](#)

Nie je mesto ako mesto

Spoločenská hra Nie je mesto ako mesto žiakom hrou formou približuje ako funguje participatívny rozpočet vo fiktívnom meste. Doska hry zobrazuje fiktívne mestečko Participatívne, ktoré má svoje mestské štvrte: nudnú, upchatú, špinavú, bifľošskú, ignorantskú. Hra začína príbehom, ktorý hovorí, že v mestečku sa práve konali komunálne voľby. Novozvolený primátor vie, že obyvatelia poznajú problémy svojho mesta najlepšie, a preto by mali spolurozhodovať o tom, kam peniaze z mestského rozpočtu pôjdu. Hráči sa stávajú obyvateľmi mesta a aktívne preberajú časť zodpovednosti za svoje okolie. V piatich skupinkách (mestských štvrtiach) diskutujú o problémoch a konkrétnych riešeniach na zlepšenie života vo svojom susedstve... [<čítajte viac>](#)

Nie je občan ako občan

Metodika pre zavádzanie témy participácie do výučby Nie je občan ako občan vznikla ako následok realizácie participatívnych rozpočtov na stredných školách, ktorý prebudil u študentov i pedagógov veľký záujem hlbšie poznať zmysel, možnosti a metódy zapájania verejnosti do vecí verejných. V spolupráci s Inštitútom pre aktívne občianstvo vznikla metodika pre učiteľov, ktorej cieľom je podporiť témy participácie a aktívneho občianstva vo výuke. V metodike učitelia nájdu päť originálnych aktivít na rozšírenie a oživenie vyučovania a mimoškolských aktivít na tému participácia. Aktivity prinášajú do triedy gamifikáciu ako nový trend vo vzdelávaní a využívajú zážitkové a interaktívne metódy... [<čítajte viac>](#)

Konferencia k ukončeniu pilotného ročníka

Konferencia s názvom NIE JE ŠKOLA AKO ŠKOLA, ktorá sa uskutočnila **11. októbra 2019** v priestoroch Kasární na Trenčianskom hrade začala predstavením participatívnych rozpočtov na školách očami troch študentov z troch zapojených stredných škôl do pilotného ročníka. Nasledovala kolekcia prezentácií, v ktorých organizácie predstavili nové prístupy a témy vo vzdelávaní. Predstavili sa [Lucia Pazičová](#) (PDF, 2 MB) (Zastavme korupciu – Férovka), [Ján Orlovský](#) (PDF, 1 MB) (Nadácia otvorenej spoločnosti - Otvorené školy), [Miro Drobný](#) (eSlovensko - Kto je ďalší), [Dagmar Kúdelová Kopčanská](#) (PDF, 370 kB) (Postbellum - Alternatívne formy oboznamovania sa s vlastnou históriou) a [Jana Feherpataky Kuzmová](#) (Inštitút pre aktívne občianstvo - Školy, ktoré menia svet; Tvorba mechanizmov

participácie detí a mládeže na rozhodovacích procesoch školy a tvorbe verejných politík mládeže). Video z prvej časti podujatia si môžete pozrieť [tu](#).

Pokračovali sme diskusiou na tému **Moderné školy, alebo kde hľadať spojencov**. Moderátor tohto bloku **Ján Orlovský** (Nadácia otvorenej spoločnosti) sa diskutujúcich hostí pýtal *čo bráni inováciám v školskom prostredí?, ako možno podporovať inovatívne projekty a programy na školách?, mala by táto úloha zostať na strane mimovládnych organizácií, alebo by mal štát vytvárať podporné mechanizmy?, akú úlohu v tom zohrávajú samosprávy?* Okrem prezentujúcich z predchádzajúceho bloku diskutovali i **Milan Polešenský** z luventy a zástupkyňa primátora mesta Hurbanovo, **Mária Hamranová**. Celé video z diskusie si môžete pozrieť [tu](#).

Popoludní nasledovalo dlhoočakávané **vyhodnotenie pilotného ročníka participatívnych rozpočtov na stredných školách a ocenenie toho najlepšieho, čo pilotný ročník priniesol**. V septembri sme vycestovali do všetkých škôl a vyspovedali študentov a učiteľov zapojených do participatívneho rozpočtu. Z viac ako 7 hodín videozáznamu sme na podujatí premiérovu pustili zostrih dvanástich minút toho najlepšieho, ktorý si môžete pozrieť [tu](#).

V nasledovnom [videu](#) si môžete pozrieť prezentáciu o tom, ako pilotný ročník prebiehal a čo priniesol, v podaní **Dominiky Halienovej** z Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, ktorá mala celý proces pod palcom. Budú sa môcť školy zapojiť aj do druhého ročníka participatívneho rozpočtovania na školách? Zodpovie **Ingrid Koščová** z Trenčianskeho samosprávneho kraja. Moderátorkou záverečného gala bola **Barbara Gindlová** z Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, ktorá pod heslom „*participatívny rozpočet nie je súťaž, ale spolupráca*“, ocenila vo veľmi unikátnych kategóriách všetkých šestnásť zapojených stredných škôl. Ste zvedaví za čo boli školy ocenené a aké ceny si odniesli?

Europoslancom Monike Beňovej, Vladimírovi Bilčíkovi a Ivanovi Štefancovi ďakujeme za prejavenu ochotu poskytnúť návštevné miesta do Európskeho parlamentu v Štrasburgu. Vecné ceny a vstupenky do sveta kultúry poskytli láskaví sponzori. Všetkým by sme sa ešte raz aj touto cestou chceli srdečne poďakovať!

PARTICIPATÍVNE ROZPOČTY V PRAXI

NIE JE ŠKOLA AKO ŠKOLA

11. 10. 2019, Kasárne Trenčianskeho hradu

Študentov 16-tich zapojených stredných škôl Trenčianskeho samosprávneho kraja v pilotnej schéme zavádzania participatívnych rozpočtov na stredných školách podporili:

Trenčiansky samosprávny kraj
Mesto Trenčín
Asociácia súčasného tanca — Nu Dance Fest
Bábkové divadlo na rázcestí Žilina
Divadelný ústav
Divadlo Aréna
Divadlo Astorka
Kino Europe voucher — Be2Can
Konvergenzie — medzinárodný festival komornej hudby
Mestské divadlo P. O. Hviezdoslava Bratislava
Multižánrový festival Vlna naživo
Priestor súčasnej kultúry A4 — Debris Company
Slovenský filmový ústav
Univerzitný hokejový klub Gladiators Trenčín
Vydavateľstvo DAJAMA
Vydavateľstvo LCA
Vydavateľstvo Vlna

ĎAKUJEME!

Pilotné schéma zavádzania participatívnych rozpočtov v prostredí stredných škôl v Trenčianskom samosprávnom kraji sa realizuje v rámci národného projektu Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti s názvom Podpora participatívneho a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík cez operačný program Efektívna verejná správa. Projekt je financovaný z Európskeho sociálneho fondu.

Participácia a mladí ľudia

Otvorili sme tému zapájania detí a mladých ľudí do spolurozhodovania na záverečnej konferencii NP PARTI AFTER PARTY dňa 6. augusta 2020. Video si môžete pozrieť [TU](#).

- **Typ výstupu:** záznam z panelovej diskusie zo záverečnej konferencie NP PARTI – AFTER PARTY
- **Diskutujúci experti:** Elena G. Krígerová (CVEK) , Zuzana Čáčová (Nadácia otvorenej spoločnosti Nadácia otvorenej spoločnosti), Katarína Čavojská (Rada mládeže Slovenska), Dominika Haliénová (Úrad Splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti), Karolína Janičíková (Gymnázium Považská Bystrica)
- **Moderuje:** Ján Orlovský
- **Stručný opis:** Sú mladí ľudia aktérmi a plnohodnotnými osobnosťami, alebo len čakateľmi na dospelosť? O znepokojivých štatistikách, participácii mladých, kultúre

spolurozhodovania na školách, participatívnych rozpočtoch, ale aj o novej Stratégii podpory a rozvoja participácie detí a mladých ľudí v SR, opatreniach v oblasti participácie detí a mladých ľudí v samosprávach a na školách.

Viac informácií o participatívnych rozpočtoch na školách www.participacia.eu/parti-rozpocety/participativne-rozpocetovanie-na-skolach.

Kontakt

Dominika Haliénová – experta ÚSV ROS

Legislatíva a participácia

- **Zaradenie:** podaktivita 2, prínosy participácie a ich hodnotenie
- **Zapojení experti:** Kristína Babiaková, Imrich Vozár, Ivana Figuli, Zuzana Zummerová, Peter Wilfling

Prečo sme sa venovali téme participácia a legislatíva?

Podstatným prvkom úspešnej participácie je vhodne nastavený legislatívny rámec na zapájanie sa verejnosti do tvorby verejných politík. Zapájanie verejnosti do tvorby verejných politík a do legislatívneho procesu môže byť kľúčové pre legitimitu a kvalitu výsledných materiálov, dokumentov, politík a zákonov. Participácia sa môže diať na rôznych úrovniach štátnej alebo lokálnej správy. Proces participácie môže byť pritom upravený buď v právne nezáväzných alebo záväzných aktoch a to buď ako všeobecné pravidlá vzťahujúce sa na rôzne oblasti života a pre rôzne typy aktov alebo v podobe špecifickej úpravy participácie v tej ktorej oblasti alebo pre ten ktorý typ aktu.

Ako je legislatívne prostredie na Slovensku naklonené participácii? Kde sa participácii v rámci legislatívy darí a kde sú jej slabiny? Ako sme na tom s podporou participácie v porovnaní so zahraničím? Analýza súčasných legislatívnych nástrojov a možností participácie predstavovala jedno z kľúčových zadaní projektu, ktorý ponúkol prvý komplexný výskum a položil si zásadnú otázku: ako je na Slovensku participácia nastavená v zákonoch a súčasne ponúkol aktuálny pohľad na ukotvenie participácie v legislatíve? Cieľom projektovej intervencie v tejto oblasti bolo identifikovať problémy a bariéry s jasným cieľom spracovať návrhy a opatrenia v prospech zavádzania participácie do praxe prostredníctvom právnych úprav identifikovaných právnych predpisov, samostatných legislatívnych iniciatív, prípadne návrhov na novelizáciu konkrétnych právnych noriem a zákonov.

Rešerš právneho poriadku SR a výber základných oblastí pre výskum participácie

Ktoré oblasti mapovanie súčasných právnych rámcov, legislatívnych nástrojov a možností participácie zainteresovaných skupín na tvorbe verejných politík na Slovensku a v zahraničí, otvorilo? V prvom kroku sa zrealizovalo zmapovanie súčasných právnych rámcov, legislatívnych nástrojov a možností participácie zainteresovaných skupín na tvorbe verejných politík na Slovensku. Druhým krokom bol rešerš právneho poriadku SR so zameraním sa na participatívne postupy a nástroje upravené právnym poriadkom na všetkých úrovniach verejnej správy. Ponúka prehľad vybraných nástrojov participácie na tvorbe jednak individuálnych ako aj normatívnych právnych aktov v Slovenskej republike. Výsledkom rešerše právneho poriadku SR so zameraním sa na participatívne metódy upravené právnym poriadkom SR bola identifikácia viac ako dvadsať základných oblastí pre ďalší výskum. Rešerš identifikoval tieto oblasti:

- Ústavný rámec participácie verejnosti v Slovenskej republike
- Participácia a prístup k informáciám
- Participácia verejnosti podľa zákona č. 85/1990 Zb. o petičnom práve
- Participácia verejnosti podľa zákona č. 84/1990 Zb. o zhromažďovacom práve
- Participácia verejnosti podľa zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov
- Participácia verejnosti v zmysle zákona č. 71/1967 o správnom konaní (správny poriadok)

- Participácia verejnosti na procese prípravy, tvorby a schvaľovania všeobecne záväzných právnych predpisov (legislatívny proces) a nelegislatívnych materiálov pripravovaných ústrednými orgánmi štátnej správy
- Participácia verejnosti podľa medzinárodného Dohovoru o prístupe k informáciám, účasti verejnosti na rozhodovacom procese a prístupe k spravodlivosti v záležitostiach životného prostredia (Aarhuský dohovor)
- Participácia verejnosti podľa zákona č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí
- Participácia verejnosti podľa zákona č.543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny
- Participácia verejnosti podľa zákona č. 24/2006 Z.z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie
- Participácia verejnosti na integrovanom povoľovaní podľa zákona č. 39/2013 Z.z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia
- Participácia verejnosti podľa zákona č. 364/2004 Z.z. o vodách (vodný zákon)
- Participácia verejnosti podľa zákona č. 326/2005 Z.z. o lesoch
- Participácia verejnosti v zmysle zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší
- Participácia verejnosti podľa zákona č. 7/2010 Z.z. o ochrane pred povodňami
- Participácia verejnosti podľa zákona č. 359/2007 Z.z. o prevencii a náprave environmentálnych škôd
- Participácia v zmysle zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon)
- Participácia verejnosti na povoľovaní banskej a geologickej činnosti
- Participácia verejnosti na ochrane pred hlukom podľa zákona č. 2/2005 Z.z. o posudzovaní a kontrole hluku vo vonkajšom prostredí
- Participácia verejnosti podľa zákona č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu
- Participácia verejnosti podľa zákona č. 369/1990 Z.z. o obecnom zriadení
- Participácia verejnosti v zmysle zákona č. 302/2001 Z.z. o samospráve vyšších územných celkov
- Participácia verejnosti podľa zákona č.539/2008Z.z. o podpore regionálneho rozvoja
- Participácia verejnosti podľa zákona č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách

Analýza existujúcich participatívnych nástrojov v slovenskom legislatívnom rámci

Analýza existujúcich participatívnych nástrojov v slovenskom legislatívnom rámci na všetkých úrovniach verejnej správy vychádza z prehľadu vybraných oblastí a nástrojov participácie na tvorbe jednak individuálnych ako aj normatívnych právnych aktov v Slovenskej republike. Experti zisťovali ako je vytvorený priestor pre participáciu na Slovensku všeobecne a následne sa bližšie pozreli na jednotlivé oblasti, ktoré počítajú s participáciou verejnosti na všetkých úrovniach verejnej správy. Analýza podáva správu o tom, či má verejnosť dostatok informácií o tvorbe verejných politík a či sa k ich tvorbe môže vyjadriť. Materiál skúma aké nástroje môže verejnosť použiť na presadenie svojich názorov a následne, v prípade nesprávneho procesu prijímania politiky alebo v prípade nezákonnosti jej obsahu, ako môže dosiahnuť zmenu. Samostatným blokom sú otázky a problémy, ktoré v tej-ktorej oblasti vznikajú, ich vyhodnotenie problémov a otáznikov, ktoré súvisia s jednotlivými oblasťami participácie a na základe identifikovaných problémov a otázok, sumarizuje zoznam návrhov, ktoré by mohli participácii pomôcť. V prípadoch, ktoré boli identifikované ako problematické, bola spracovaná komparácia so zahraničnou praxou s cieľom nájsť konkrétne prípady a príklady dobrej praxe, ktoré by mohli byť pre Slovensko inšpiráciou.

Materiál spracoval základné oblasti, ktoré ukotvujú primárne východiská participácie. Ide o ústavné princípy a všeobecný prístup k informáciám, ktoré sú základným predpokladom efektívnej a kvalitnej participácie. Súčasťou analýzy sú samostatné bloky, ktoré spracovali informácie k všeobecným inštitútom, ako sú petičné právo, zhromažďovacie právo, združovacie právo a všeobecné postupy podľa správneho konania. Analýza sa nedotýka len účasti verejnosti na tvorbe verejných politík všeobecného charakteru (rôzne programy, stratégie, plány), ale aj účasti verejnosti na tvorbe individuálnych právnych aktív, ktoré sa týkajú verejného záujmu, ako je napríklad rozhodovanie o ochrane životného prostredia. Analýza sa venuje tiež participácii na tvorbe všeobecne záväzných predpisov, a to na tvorbe zákonov a iných všeobecne záväzných predpisov. Ďalšími oblasťami sú participácia na územnom plánovaní, na stavebnom povoľovaní, na banských činnostiach, kontrola hluku, pamiatkové veci, veľká oblasť samosprávy a samostatná oblasť sociálnych služieb. Snažili sme sa (a taká bola aj požiadavka), aby to bolo písané ľudskou rečou. Aby aj obyčajný človek, ktorý nie je právnik a má záujem sa zúčastniť niektorého z týchto procesov prijímania verejných politík na Slovensku, našiel odpovede na otázky, ako sa zapojiť a participovať.

Každá spracovaná oblasť sa člení na tieto časti:

- Úvod
- Úroveň participácie
- Prístup k informáciám o verejných politikách
- Možnosti verejnosti participovať
- Prístup verejnosti k spravodlivosti v prípade nezákonnosti prijatej verejnej politiky
- Medzinárodné dokumenty
- Zaujímavé webové linky
- Príslušná právna úprava
- Otázniky a problémy

Materiál na stiahnutie: [Analýza existujúcich participatívnych nástrojov v slovenskom legislatívnom rámci](#) (PDF, 835 kB)

- **Autori:** Kristína Babiaková, Ivana Figuli, Imro Vozár
- **Poznámka:** Jednotlivé spracované oblasti možno zoradiť do skupín podľa ich všeobecnosti a tiež podľa oblasti verejného života ktorej sa venujú. V analýze sú spracované oblasti, ktoré sú základným predpokladom pre participáciu verejnosti v konkrétnych oblastiach (ústavné základy participácie, prístup k informáciám, realizácia petičného práva, realizácia zhromažďovacieho práva, realizácia združovania občanov, postupy v správnom konaní). Ďalej sa analýza venuje oblastiam participácie na tvorbe právnych predpisov, participácii verejnosti na ochrane životného prostredia, participácii na investičných zámeroch a stavebných činnostiach, participácii na daniach v samospráve, participácii na koncepcii sociálnych služieb.

Analýza participačných mechanizmov vo vybraných európskych krajinách

Materiál predstavuje výsledky analýzy existujúcich účinných a inovatívnych participatívnych nástrojov v zahraničí, ktoré je možné zakotviť do slovenského právneho rámca – ide o odborný materiál, ktorý vznikol na základe rešerše zahraničnej literatúry a vytypovaných zahraničných úprav participácie. Dokument predstavuje príklady participačných mechanizmov vo vybraných európskych krajinách, presnejšie výber dobrej praxe, ktorý vznikol v rámci samostatného bloku aktivít zameraných na analýzu participácie a jej ukotvenia z pohľadu legislatívy a právneho rámca.

Cieľom bolo primárne hľadať inšpiráciu v právnych úpravách a postupoch iných európskych krajín, týkajúcich sa participácie verejnosti na legislatívnom procese na úrovni parlamentu, ako aj participácie na tvorbe verejných politík na národnej a lokálnej úrovni, keďže to sú práve úrovne, kde Slovenská republika zaznamenáva nedostatky. Pri hľadaní príkladov participačných mechanizmov ako odrazový mostík poslúžili už existujúce komparatívne štúdie, zameriavajúce sa na krajiny Európy, pričom následne pri výbere konkrétnych krajín pre ďalšiu analýzu sme brali v úvahu geografickú a kultúrnu diverzitu a naše jazykové možnosti pri vyhľadávaní čo najdetailnejších úprav. Preto túto analýzu nemožno považovať za vyčerpávajúcu, ale skôr akýsi kompilát vybraných príkladov zapájania verejnosti do vecí verejných. Na základe rešerše zahraničnej literatúry a vytypovaných zahraničných úprav participácie boli identifikované a spracované modely, ktoré je možné uplatniť na národnej, ako aj lokálnej úrovni.

Materiál na stiahnutie: [Analýza participačných mechanizmov vo vybraných európskych krajinách](#) (PDF, 835 kB)

- **Autori:** Kristína Babiaková, Ivana Figuli, Imro Vozár
- **Poznámka:** materiál má prílohu s názvom Parlament a občania
- **Štruktúra dokumentu:**
 - Úvod - Príklady participačných mechanizmov vo vybraných európskych krajinách
 - Participácia verejnosti na legislatívnom procese na úrovni parlamentu
 - Lotyšsko - vyhlásenie o spolupráci s mimovládnyimi organizáciami a legislatívne iniciatívy a predkladanie návrhov
 - Španielsko - vypočutia pred parlamentnými komisiami a úprava účasti na legislatívnom procese
 - Švajčiarsko - Federálny zákon o postupe pri konzultáciách - Federal Act on the Consultation Procedure
 - Francúzsko - online platforma pre tvorbu zákonov (spolupráca občania + poslanci)
 - Česká republika - Občanská sněmovna
 - Fínsko - Crowdsourcing prístup
 - Príklady participácie verejnosti na tvorbe verejných politík na národnej úrovni vo vybraných krajinách EÚ
 - Anglicko - dohoda o vzťahoch medzi vládou a dobrovoľníckym a komunitným sektorom (The Compact on Relationships between Government and the voluntary and community sector)
 - Fínsko - Program politiky občianskej účasti (CPPP), Otakantaa.fi a Lausuntopalvelu.fi
 - Chorvátsko - Kódex postupov pri konzultáciách so zainteresovanou verejnosťou pri prijímaní zákonov, iných predpisov a aktov (Kódex)
 - Francúzsko - Národná stratégia pre zníženie emisií uhlíka
 - Česká republika - Príprava verejných stratégií
 - Príklady participácie verejnosti na tvorbe verejných politík na lokálnej úrovni vo vybraných krajinách EÚ
 - Spojené kráľovstvo - Plánovanie v obytných štvrtiach (Neighbourhood Planning)

- Maďarsko - Občianske rady v Budapešti a Konzultačné rady alebo občianske pracovné skupiny
- Anglicko - Národný compact a Lokálny compact
- Chorvátsko - Charta spolupráce mesta Sisak
- Poľsko- prijímanie participatívneho rozpočtu
- Dánsko - Rady seniorov (Senior Citizens' Councils) a Digitálne občianske panely
- Srbsko - Mestský koordinačný výbor pre sociálnu politiku (Municipal Coordination Committee for Social Policy -MCCSP) a Výbor pre znižovanie chudoby – Mesto Ada
- Francúzsko - Zákon o ochrane životného prostredia (Code de l'environnement) a Zákon č. 2002-276 z 27. februára 2002 o miestnej demokracii

Príloha: [Parlament a občania – platforma pre participáciu občanov na tvorbe právnych predpisov vo Francúzsku](#) (PDF, 419 kB)

- **Autori:** Kristína Babiaková, Ivana Figuli
- **Stručný opis:** inovatívne form zapájania verejnosti na parlamentnej úrovni. Platforma Parlament a občania ponúka poslancom a občanom možnosť tvoriť zákony spoločne. Občania môžu predkladať svoje legislatívne návrhy a taktiež poslanci a senátori môžu konzultovať s občanmi ohľadne nimi pripravených legislatívnych návrhov. Do projektu je zapojených 12 senátorov a 28 poslancom z dolnej komory, teda celkovo 40 poslancov a senátorov. Tu je nutné dodať, že Francúzsky parlament je dvojkomorový: Senát, známy ako "horná komora", má 348 senátorov a Národné zhromaždenie, známe ako "dolná komora", má 577 poslancov[2].súčasnej legislatíve, ktoré majú negatívny vplyv na mieru participácie

Zhrňujúce postrehy z prieskumu zahraničných modelov zapájania verejnosti v kontexte legislatívy a právnych úprav

Vo vyspelých demokraciách upravujú princípy participácie najmä dokumenty prijímané na úrovni vlády, ktoré nie sú všeobecne záväzné. Vzhľadom na to, že každý dokument je iný, každá verejná politika sa týka inej oblasti života, je prijímaná na inej úrovni verejnej správy (lokálna, regionálna, národná), je veľmi zložitá navrhnuť a nadizajnovať ideálny modelový postup zapájania verejnosti, alebo štandard, či vzor participatívneho procesu. Vo Veľkej Británii sú prijaté vládne usmernenia, ale existujú aj **špeciálne dohody a deklarácie** ako bude verejná moc s verejnosťou spolupracovať. Ich obsahom je **garancia postupov zo strany štátu, kraja alebo obce** (napr. o informovaní a zapájaní verejnosti). Ide o pozitívny a hlavne verejný záväzok obce aj štátu, ktorý je zameraný na aktívne a včasné zapájanie verejnosti. Po analýze zahraničných príkladov z praxe máme množstvo dokumentov, z ktorých môže Slovenská republika vychádzať a nechať sa inšpirovať, ako by malo a mohlo vyzerať **všeobecné usmernenie v prospech kvalitných participatívnych procesov** pri tvorbe lokálnych, regionálnych alebo národných politík.

- Slovensko ako krajina s krátkou tradíciou demokracie a slabou kultúrou participácie verejnosti na veciach verejných by sa skôr mala **vybrať cestou právne záväzných úprav participácie, ktoré sú zo strany občanov vynútiteľné.**
- **Procesné pravidlá participatívnych procesov by mali byť detailne upravené** (lehoty, formy participácie, vyhodnotenie pripomienok, opravné mechanizmy atď.), tak aby

zapojenie verejnosti nebolo len formálne, ale bolo reálnym prínosom pre kvalitnejšie politiky odrážajúce potreby občanov.

- V otázke **participácie verejnosti na legislatívnom procese na úrovni Parlamentu** poskytuje inšpiráciu v praxi málo krajín, je ale evidentné, že viaceré krajiny o tejto téme intenzívne diskutujú a rozbiehajú sa aj rôzne pilotné a skúšobné projekty či už z iniciatívy občianskej spoločnosti alebo aj samotnej verejnej správy. Myslíme si však, že kľúčovú rolu pri koncipovaní a presadzovaní participačných mechanizmov aj na úrovni parlamentu zohráva práve občianska spoločnosť, ktorej narastajúca nespokojnosť s modelom reprezentatívnej demokracie tlačí na uplatňovanie princípov participatívnej demokracie. Toho príkladom je aj občianske združenie **Parlament a občania vo Francúzsku**, ktoré iniciovalo online platformu, prostredníctvom ktorej stimuluje spoluprácu poslancov s občanmi pri tvorbe zákonov na úrovni parlamentu (<https://parlement-et-citoyens.fr/>).
- Veľkým prínosom pre efektívne zapájanie verejnosti do správy vecí verejných sa ukazujú byť nástroje elektronickej demokracie ako sú implementované napríklad vo Fínsku a Dánsku. Elektronizácia verejnej správy funguje už v mnohých krajinách EÚ na špičkovej úrovni, no Slovensko má v tejto sfére ešte veľké medzery. Skvalitňovanie elektronizácie verejnej správy je pritom nevyhnutný predpoklad aj pre nastavovanie efektívnych participačných mechanizmov tak pri tvorbe verejných politík ako legislatívy.

Analýza bariér v súčasnej legislatíve, ktoré majú negatívny vplyv na mieru participácie verejnosti

Analýza bariér v súčasnej legislatíve, ktoré majú negatívny vplyv na mieru participácie verejnosti je prirodzeným pokračovaním činností v rámci pracovnej skupiny Legislatíva a právny rámec. Priamo nadväzuje na dokument Analýza existujúcich participatívnych nástrojov v slovenskom legislatívnom rámci na všetkých úrovniach riadenia verejnej správy, ktorý ponúka hĺbkovú analýzu súčasnej slovenskej legislatívy a existujúcich právnych rámcov. Analýza bariér mapuje k spracovaným blokom príklady dobrej praxe, alebo praktické príklady zlyhania aplikácie právneho predpisu. Analýza sumarizovala dáta, na základe ktorých experti následne zhodnotili, či je potrebná zmena legislatívy v danej oblasti, či na dosiahnutie požadovaného stavu nestačí vydať len aplikačné usmernenie alebo je potrebná zmena aplikačnej praxe.

Materiál na stiahnutie: [Analýza bariér v súčasnej legislatíve, ktoré majú negatívny vplyv na mieru participácie verejnosti na správe vecí verejných](#) (PDF, 774 kB)

- **Autori:** Kristína Babiaková, Ivana Figuli, Imro Vozár
- **Štruktúra dokumentu:** dokument kopíruje analýzu existujúcich participatívnych nástrojov v slovenskom legislatívnom rámci

Sumarizácia zistení a odporúčaní

Nástrahy terminológie – zadanie a projekt pracuje s termínom participácia, ale v zásade náš právny poriadok pojem participácia nepozná. Najužívanejším pojmom je účasť verejnosti. Pojem, ktorý by sme mali správne používať nie je participácia, ani zapojenie verejnosti, ale účasť verejnosti.

Čo v rámci participácie funguje?

- **Prístupné informácie** – jedným zo zásadných zistení bolo, že slovenský právny poriadok veľmi dobre upravuje rozsah informácií, ktoré sú povinne zverejňované. Na

úradných tabuliach či na webových stránkach. Máme množstvo veľmi dobre fungujúcich portálov, ktoré obsahujú jednotlivé informácie. Až na malé nedostatky je pre občana k dispozícii dostatok informácií, keďže prístupné informácie sú základným predpokladom, aby verejnosť mohla efektívne participovať na tvorbe verejných politík.

- **Legislatívny proces tvorby zákonov** – na Slovensku máme veľmi dobre upravený legislatívny proces na tvorbe tzv. vládnych návrhov zákonov - od zverejnenia predbežnej informácie, cez možnosť hromadných pripomienok a možnosť rozporového konania, cez vládu, až po informáciu o účasti verejnosti.
- **Participácia na ochrane životného prostredia** - životné prostredie si nevie chrániť samo seba. Veľká oblasť analýzy patrí ochrane životného prostredia, ktorá je vlajkovou loďou participácie verejnosti u nás, pretože najkomplexnejšie a najširšie zakotvuje participatívne procesy. Veľmi široko a efektívne sa poskytuje verejnosti možnosť podieľať sa na ochrane životného prostredia a na ochrane verejného záujmu. Je to tak hlavne vďaka množstvu európskej legislatívy, ktorá je implementovaná do slovenského právneho poriadku.

Nedostatky participácie, alebo adresnosť a včasnosť informácií

Zverejňujeme obrovské množstvo informácií, ale verejnosť sa dostáva sa k zverejneným informáciám neskoro. Nehovoríme len o bežnom občani, ale aj o aktívnych občanoch a mimovládnych organizáciách, ktoré sa o konkrétnu oblasť života a tému naozaj intenzívne zaujímajú. A to má za následok, že v participatívnom procese potom verejnosť ťahá za kratší koniec. Šanca ovplyvniť verejnú politiku je aj preto na strane verejnosti výrazne nižšia. Okrem toho, že sa verejnosť nedostane k informáciám načas, aby mohla efektívne ovplyvniť tvorbu verejnej politiky, tak verejnosť a občan nevedia, aký prostriedok nápravy majú v danej veci použiť.

- **Príklad z praxe:** *Obec napríklad mení územný plán obce, kde lokalitu identifikovanú ako zeleň, chce zmeniť na oblasť občianskej vybavenosti, lebo tam chce postaviť polyfunkčný objekt. Obec informuje na webovej stránke o tom, že sa prijíma územný plán. Územný plán ako strategický dokument ponúka v rámci viacerých štádií jeho tvorby možnosť pre verejnosť ho pripomienkovať. Informácie je možné dohľadať všade, ale bežný človek bývajúcí na sídlisku, ktorému zmena územného plánu zmení život, aktívne nehľadá, či sa niečo takéto deje. K nemu informácia o zmene územného plánu neprišla, informácia o jeho pripomienkovaní si občana nenašla. Občan až následne zistí, že sa ide niečo diať. Zrazu začnú susedia hovoriť, že sa ide stavať obchod. Potom skupina ľudí na sídlisku nesúhlasí, chce rozhodnutie o povolení stavby obchodu napadnúť, akurát, že už je neskoro. Rozhodnutia na základe schváleného územného plánu je možné síce pripomienkovať, ale schválený územný plán už v tomto štádiu verejnosť nezmení. Týka sa to aj stavebného konania, ktoré je už rozhodnuté. Je omnoho ťažšie podávať žalobu, keď je rozhodnutie o stavebnom konaní právoplatné. V momente, keď do procesu vstupujú advokáti, zväčša už je neskoro.*

Aké sú najvypuklejšie a najvšeobecnejšie problémy?

- informácie sa k ľuďom, ktorých sa konkrétna vec, problém a verejná politika týka, napríklad územný plán, stavebné konanie, sa nedostávajú včas,
- ak sa aj občania dozvedia informácie včas, v správnom čase a v predstihu, nevedia, čo ďalej urobiť, ako sa brániť a legitímne postupovať pri zjednávaní nápravy a dosahovaní zmeny rozhodnutia,

- občania sa rozhodnú spísať petíciu a myslia si, že čím viac podpisov pod petíciou bude, tým bude ich hlas silnejší, čo je zárukou, že sa niečo zmení, ale nepoužijú správny prostriedok nápravy (teda, neprihlásia sa do konania ako účastníci konania a nepodajú svoje námietky). A potom sa správny orgán s ich námietkami nevysporiada, lebo ich nepodali ako účastníci konania.

Ako problémy riešiť? Ako posilniť možnosť verejnosti ovplyvniť veci v správnom čase?

Pre riešenie vyššie opísaného problému stačí presadiť zmenu v aplikačnej praxi. Ak by sa povinnosť adresne informovať stanovila naozaj ako povinnosť, bola by potrebná aj zmena zákona. Ak by bol vytvorený informačný systém, ktorý umožňuje adresne verejnosti zasielať informácie, ktoré sa ich týkajú, či o ktoré majú záujem, výrazným spôsobom by sa posilnila možnosť verejnosti ovplyvniť veci v tom správnom čase. [Aplikácia Slovlex](#) už umožňuje adresne dostávať informácie o tvorbe právnych predpisov. Bolo by veľkým prínosom, ak sa takáto možnosť zasielania adresných informácií rozšírila minimálne aj na konania a procesy v obciach.

- **Príklad z praxe:** *V Prešove dokonca túto možnosť zasielania informácií o konaniach a procesoch v meste na stránke www.oznamypresov.sk poskytujú aktívni občania. Adresnosť a včasnosť informácií je pre efektívnu participáciu základom. Spolu s adresovanou informáciou by mala k ľuďom prichádzať aj informácia o tom, čo môžu urobiť, ak sa chcú konkrétneho konania zúčastniť a verejnú politiku ovplyvniť. S každou informáciou o prebiehajúcim konaní, či procese, by tak verejnosti mohla prichádzať aj informácia o tom, ako v tejto situácii postupovať. Dobrým príkladom je aj web stránka Slovensko.sk, kde už sú popísané životné situácie, napríklad čo robiť, ak sa vám narodí dieťa atď. Táto zmena by veľmi pomohla tomu, aby pri participácii a pri možnosti zmeniť verejné politiky ľudia neťahali za kratší koniec.*

Opatrenia na zvýšenie informovanosti verejnosti o prebiehajúcim procese tvorby verejných politík

Verejnosť nemá včasné a zrozumiteľné informácie o tvorbe jednotlivých verejných politík na všetkých úrovniach verejnej moci. Možné riešenia sú podrobne rozpísané v [záverečnej analýze](#) (PDF, 1 MB):

- presadiť využívanie tzv. dočasnej úradnej tabule,
- vytvoriť jednotný automatizovaný systém alebo zdokonaľiť už existujúci systém umožňujúci včasné a dostatočné informovanie verejnosti prebiehajúcim procese tvorby verejných politík,
- informovať verejnosť ako môže so zverejnenou/doručenou informáciou naložiť.

Voľba zo zahraničia

Analýza sa venovala aj volebnému právu, keďže jeho realizácia je jedným zo zásadných a základných prostriedkov participácie verejnosti na správe vecí verejných. V prezidentských voľbách a vo voľbách do európskeho parlamentu, tak ako to je už v parlamentných voľbách, je potrebné umožniť voľbu aj zo zahraničia. Ľudia, ktorí sú vyslaní Slovenskou republikou do zahraničia, alebo sú ako študenti na zahraničných školách, či v zahraničí pracujú, by mali mať tiež možnosť podieľať sa na smerovaní našej krajiny.

Verejnosť pri tvorbe verejných politík

Ďalšia téma, ktorá si vyžaduje vytvoriť priestor na diskusiu a nájdenie východiska je, že aj vďaka implementácii množstva európskej legislatívy, má Slovenská republika povinnosť prijímať množstvo verejných politík - stratégií, koncepcií či plánov. Napríklad programy na zlepšenie kvality ovzdušia, komunitné plány, programy rozvoja obce a množstvo rôznych koncepcií, ktoré sú prijímané, ale málokde je stanovené, ako sa má (a či sa má) verejnosť na nich podieľať. Či sa s pripomienkami verejnosti musí orgán verejnej moci vysporiadať, či ich obsah môže verejnosť následne napádať, či sú vynútiteľné a pre koho sú záväzné.

Netýka sa to len dokumentov na lokálnej úrovni, ale týka sa to aj uznesení vlády. Uznesenia vlády, ktorými sa prijíma množstvo stratégií či plánov, nevie verejnosť nijako napadnúť, lebo zákon hovorí o tom, že uznesenia vlády nemôžu byť preskúmané súdom.

Príklad z praxe: *Ako príklad uvádzame koncepciu hydroenergetického potenciálu, ktorou vláda stanovila, kde je a nie je možné stavať malé vodné elektrárne. Ide o dokument, ktorý stanovuje konkrétne povinnosti vlastníkom pozemkov. Dokument bol prijatý ako uznesenie vlády, teda to nie je všeobecne záväzný dokument, hoci v sebe nesie normatívne prvky. Vlastníci pozemkov a verejnosť nevedia jeho zákonnosť napadnúť na súde, hoci takýto typ dokumentov by mal byť súdom preskúmateľný. V tomto prípade ide o veľký počet dokumentov. Každý z nich má svoj život a je samostatne upravený. Je nevyhnutné, aby v tejto oblasti verejných politík bol nastolený jednotný systém a proces ich prijímania z dôvodu zabezpečenia a garantovania právnej istoty verejnosti. O jeho náležitostiach je potrebné v budúcnosti diskutovať a zohľadniť množstvo súvislostí, aby išlo o efektívny a kvalitný proces zbytočne nezahlcujúci orgány verejnej moci a zároveň prínosný pre verejnosť.*

Podľa čoho právne správne participovať?

Na Slovensku zatiaľ neexistuje dokument prijatý relevantnou autoritou, ktorý by orgánom verejnej moci poskytoval návod, ako by mala participácia na tvorbe verejných politík vyzeráť. Čo je a nie je participácia? Čo je cieľom zapájania verejnosti? Aké metódy zabezpečenia účasti verejnosti môžu orgány využívať? Aké minimálne kroky by mali v záujme efektívnej participácie orgány poverené manažovaním a riadením participácie realizovať?

Príklad z praxe: *Niektoré orgány verejnej správy konajú veľmi dobre. Napríklad Ministerstvo životného prostredia SR pri tvorbe Envirostratégie, ktoré robí naozaj všetko preto, aby zapojilo verejnosť. Faktom ostáva, že pri tvorbe iných dokumentoch sa vykonajú len základné alebo žiadne kroky, ktoré umožňujú verejnosti vstúpiť do tvorby verejnej politiky. Nejde o možnosť pripomienkovať konkrétny dokument v rámci legislatívneho procesu, ale zapojiť verejnosť do procesu tvorby verejnej politiky, radiť sa s ňou a žiadať si spätnú väzbu k obsahovému a exekutívnemu nastaveniu jej implementácie v praxi.*

Vláda v minulosti prijala Metodiku a inštitucionálny rámec tvorby verejných stratégií, ktorá hovorí len o tom, čo by mala stratégia obsahovať, ale nehovorí o tom, ako dokument tvoriť, či koho do procesu tvorby politiky zapájať. Táto metodika by mala byť návodom a pomôckou aj pre mestá a obce. Spomínaná metodika priamo uvádza, že je potrebné pripraviť aj metodiku pre prípravu a tvorbu verejných politík. V zahraničí sú takéto metodiky väčšinou prijímané na úrovni vlády. Riešením nie je prijať nový zákon, ktorý by stanovoval, ako presne má verejnosť participovať, ale je dôležité, aby existoval jednotný návod, z ktorého môžu jednotlivé orgány na všetkých úrovniach verejnej moci vychádzať. A práve takýto dokument, metodika, by mohol

byť veľmi dobrým zadaním pre pokračovanie projektu NP PARTI Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti.

Návody a odporúčania, alebo ako ukotviť základné princípy účasti verejnosti?

Úrad splnomocnenca vlády SR dal vypracovať Pravidlá zapájania verejnosti do tvorby verejných politík. Vláda SR schválila Uznesením vlády SR č. 645/2014 „[Pravidlá zapájania verejnosti do tvorby verejných politík](#) (PDF, 1 MB)“, ktorý zakotvil **4 základné scenáre účasti verejnosti**:

- **Scenár 1:** Verejnosť je informovaná o tvorbe verejnej politiky
- **Scenár 2:** Verejnosť sa zúčastňuje na diskusii o alternatívach verejnej politiky
- **Scenár 3:** Verejnosť sa zúčastňuje na rozhodovaní o verejnej politike
- **Scenár 4:** Verejnosť sa podieľa na dosahovaní dohody o prioritách verejnej politiky ako aj na jej realizácii

V rámci projektu boli vypracované návody na uchopenie participatívnych procesov: [Analytický rámec pre plánovanie a hodnotenie verejnej participácie, Ako merať kvalitu participatívnych procesov?](#). Súčasne bol zabezpečený pracovný preklad [Rakúskych štandardov zapájania verejnosti](#), ktoré boli vypracované v r. 2005 až 2008 v rámci partnerského projektu medzi Ministerstvom životného prostredia Spolkovej republiky Rakúsko a Úradom spolkového kancelára. Pôvodný impulz, financovanie a obsahová gescia vychádzali od ministerstva životného prostredia, no zapojením Úradu spolkového kancelára získal proces na vážnosti a relevancii pre jednotlivé rezorty, teda stal sa ústredným dokumentom pre podporu zavádzania participácie vo verejnej správe. Do pozornosti dávame sériu princípov, z ktorých možno vyvodiť všeobecný rámec týkajúci sa účasti verejnosti. Ide o trinásť bodov, ktoré boli vypracované v rámci štúdie OBČIANSKA ÚČASŤ V ROZHODOVACÍCH PROCESOCH - [Civil participation in decision-making processes - An Overview of Standards and Practices in Council of Europe Member States](#) (Máj 2016). Štúdia ponúka Prehľad štandardov a postupov v členských štátoch Rady Európy. Pre Európsky výbor pre demokraciu a správu vecí verejných (CDDG) s cieľom pripraviť usmernenia o občianskej účasti v rozhodovacích procesoch pripravilo European Center for Not-for-profit Law. [Zoznam princípov predstavuje súbor odporúčaní](#) (PDF, 358 kB), ktoré môžu byť východiskom pre tvorbu štandardov, teda návodu ako by mala participácia na tvorbe verejných politík vyzerať.

Vzdelávanie mladých ľudí k občianskej participácii

Mladí ľudia by po absolvovaní strednej školy mali poznať systém fungovania v štáte, základy rozdelenia právomocí medzi štátom a územnou samosprávou, základné princípy správneho konania a rozhodovania, základné inštitúty, ktoré môže verejnosť využiť na vyslovenie svojich potrieb, názorov či problémov. Zo Štátneho vzdelávacieho programu, ktorý ako záväzný dokument stanovuje všeobecné ciele vzdelávania a kľúčové kompetencie, ku ktorým má vzdelávanie smerovať, tieto zručnosti žiaka ako cieľ v oblasti občianskej náuky stanovuje. Pozri [TU](#). Štátny vzdelávací program je však len východiskom pre tvorbu školského vzdelávacieho programu, ktoré sa môžu líšiť. Na zabezpečenie občianskej gramotnosti v tomto smere by bolo potrebné vykonať **revíziu jednotlivých školských vzdelávacích programov, vytvoriť vhodné metodiky na výučbu danej témy** a navrhnúť doplnenie daných tém do školských programov podľa potreby.

Participácia verejnosti na živote v obci

Pre podporu zapájania verejnosti navrhujeme presadzovať prijatie dodatkového protokolu Slovenskou republikou k dokumentu Rady Európy zo 16.11.2009 – Dodatkový protokol k Európskej charte miestnej samosprávy o práve účasti na záležitostiach miestnych orgánov, ktorý poukazuje na dôležitosť úlohy priamej demokracie na výkone samosprávy. V čl. 1 ods. 1 dodatkového protokolu sa zmluvné strany vyzývajú, aby bolo každému v ich jurisdikcii poskytnuté právo zúčastňovať sa na záležitostiach miestnych orgánov. Navrhujeme presadzovať prijatie tohto dodatkového protokolu Slovenskou republikou. Taktiež navrhujeme: [povinné zverejňovanie návrhov uznesení a materiálov na rokovanie zastupiteľstva, inštitút spoločnej pripomienky verejnosti k návrhu nariadenia a zverejňovanie všetkých podkladových informácií k legislatívnemu procesu v samospráve](#) (PDF, 421 kB).

Participatívny rozpočet

Participatívny rozpočet je jeden z najobľúbenejších nástrojov participácie, ako aj jeden z najefektívnejších demokratických nástrojov, ktorý umožňuje občanom a občiankam sa priamo zapojiť do verejného rozhodovania a podieľať sa na rozdelení časti verejných zdrojov, ktoré mesto, obec, alebo vyšší územný celok pre účely participatívneho rozpočtu vyčlení. Právna úprava na Slovensku explicitne neupravuje právo občanov, občianskych združení či neziskových organizácií podieľať sa na tvorbe participatívneho rozpočtu, na druhej strane však túto spoluprácu nevyklučuje. Projekt vďaka samostatnej pracovnej skupine, ktorá sa venovala téme zavádzania participatívnych rozpočtov do prostredia územnej samosprávy, otvoril verejnú diskusiu na tému, [či je potrebné formalizovať proces zavádzania participatívnych rozpočtov v samospráve](#) vo vzťahu k obecnému a mestskému zastupiteľstvu, verejnosti, či orgánom kontroly? Či je potrebné iniciovať právnu úpravu, ktorá sprítomní existenciu participatívnych rozpočtov v slovenskej legislatíve? V októbri 2019 sa konala samostatná konferencia [Participatívne rozpočty v praxi](#), ktorá ponúkla detailnú [prezentáciu](#) (PDF, 635 kB) o rozdieloch medzi dotačnou schémou a participatívnym rozpočtom, ktorú pripravila prezidentka Asociácie komunálnych ekonómov SR Eva Balážová. Druhá prezentácia patrila téme: [čo by znamenala legislatívna úprava pre participatívny rozpočet a ako formálne ošetriť jeho prijatie](#) v prostredí mesta, obce, či kraja, spracovaná Kristínou Babiakovou z Via Iuris. Bol spracovaný Návrh legislatívneho zakotvenia participatívneho rozpočtu do právneho poriadku SR, ktorý ponúka návrh legislatívneho zakotvenia participatívneho rozpočtu do právneho poriadku SR (3 možnosti zapracovania), ktorý nevyhnutne vyžaduje širšiu verejnú diskusiu. Súčasne spracováva príklady zo zahraničia, ktoré upravujú participatívny rozpočet v právnom poriadku.

Analýza účinnosti legislatívnych nástrojov v aplikačnej praxi

Materiál predstavuje výsledky analytickej činnosti pracovnej skupiny Legislatíva a participácia. Na základe realizácie projektu bolo odhalených viacero problémov v aplikačnej praxi a aj v legislatíve. Následne bolo vypracovaných viacero odporúčaní, legislatívnych návrhov a návrhov na zmeny v aplikačnej praxi vo vybraných oblastiach, ktoré boli predmetom diskusie so zástupcami ÚSV ROS. Záverečná analýza sa sústredila na kľúčové oblasti participácie ako je prístup k informáciám a Zákon o slobodnom prístupe k informáciám, ako sa aj venuje nástrojom účasti verejnosti v spolurozhodovaní, identifikovala kľúčové bariéry a nástrahy v účinnom nastavení procesu zapojenia verejnosti do tvorby politik v previazaní na parlamentnú úroveň, poslanecké návrhy a návrhy výborov, ponúka návrhy na zlepšenie v oblasti životného prostredia a participácie verejnosti... [<čítajte viac>](#)

Legislatíva v aplikačnej praxi ÚSV ROS

Autori: Kristína Babiaková, Zuzana Ujjobbágyová, Imrich Vozár, Peter Wilfling

Legislatíva v aplikačnej praxi (ZIP, 4 MB) predstavuje súbor samostatných dokumentov pre prípadné návrhy na zmenu legislatívy a aplikačnej praxe, ktoré vyšli z mapovania a analýzy existujúcich participatívnych nástrojov v slovenskom legislatívnom na všetkých úrovniach verejnej správy, ako aj analýzy bariér v súčasnej legislatíve, ktoré majú negatívny vplyv na mieru participácie verejnosti. Materiál ponúka súbor vypracovaných a rozdiskutovaných viacerých legislatívnych odporúčaní, konkrétnych legislatívnych návrhov a návrhov na zmeny v aplikačnej praxi vo vybraných oblastiach:

- [Návrhy na zmeny vo vypracovávaní programov na zlepšenie kvality ovzdušia a návrhov na ich zlepšenie do budúcnosti](#). (PDF, 1 MB)
- [Legislatívne návrhy týkajúce sa participácie k stavebnému zákonu](#). (PDF, 545 kB)
- [Návrh legislatívnej úpravy týkajúcej sa participácie k zákonu o územnom plánovaní](#). (PDF, 581 kB)
- [Legislatívny návrh novely legislatívnych pravidiel vlády vo vzťahu, k zapracovaniu metodiky určenej pre postup predkladateľov legislatívnych materiálov pri účasti verejnosti na legislatívnom procese](#). (PDF, 306 kB)
- [Legislatívny návrh novely zákona o rokovanom poriadku NR SR](#). (PDF, 344 kB)
- [Návrh legislatívneho zakotvenia participatívneho rozpočtu do právneho poriadku](#). (PDF, 483 kB)

Návrhy na legislatívne zmeny

Materiál na stiahnutie: [Novela legislatívnych pravidiel vlády vo vzťahu k zapracovaniu metodiky, určenej pre postup predkladateľov legislatívnych materiálov pri účasti verejnosti na legislatívnom procese – 3 alternatívy](#) (PDF, 663 kB)

- **Autori:** Kristína Babiaková, Imrich Vozár
- **Stav:** Návrh sa stal predmetom UZNESENIA VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY č. 553 z 13. novembra 2019 k Akčnému plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na roky 2020 - 2021, konkrétne v rámci úlohy B.18 pridelenej Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti s termínom plnenia 30. júna 2020. Znenie úlohy B.18.: v spolupráci s podpredsedom vlády pre investície a informatizáciu, ministrami a predsedami ostatných ústredných orgánov štátnej správy participatívnym spôsobom upraviť formalizované vzory Správy o účasti verejnosti na tvorbe právnych predpisov a výsledný návrh predložiť na rokovanie vlády do 30. júna 2020. Vzhľadom na krízu spôsobenú pandemiou COVID_19 sme listom požiadali o zmenu termínu plnenia úlohy B.18. Schváleným termínom pre predloženie výsledného návrhu formalizovaných vzorov Správy o účasti verejnosti na tvorbe právnych predpisov je 31. december 2020 (dokument USVROS). **Aktuálne je úloha v plnení.**

Materiál na stiahnutie: [Legislatíva v aplikačnej praxi](#) (ZIP, 4 MB)

- **Autori:** Kristína Babiaková, Zuzana Ujjobbágyová, Imrich Vozár, Peter Wilfling
- **Poznámka:** Návrhy sú prílohami k záverečnému materiálu Legislatíva v aplikačnej praxi. Súčasne dva legislatívne návrhy boli odpočítané v rámci merateľného ukazovateľa Počet návrhov na legislatívne zmeny za účelom zefektívnenia VS:
 - [Návrh novely zákona o rokovanom poriadku NR SR](#) (PDF, 874 kB)
- **Stav: Úloha je v plnení** - verejná diskusia k návrhu prebehne aj v rámci Týždňa otvoreného vládnutia (23. – 25.9.2020 v Starej tržnici v Bratislave) v bloku s názvom Participácia verejnosti na tvorbe zákonov, ktorej sa zúčastnia: Natália Švecová,

riaditeľka odboru Parlamentný inštitút, Národná rada Slovenskej republiky, Miloš Matúšek, riaditeľ Redakcie Slov-Lex, Úrad vlády Slovenskej republiky, zástupca alebo zástupkyňa Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, Štefan Grman, expert v oblasti legislatívy a tvorby právnych predpisov, Kristína Babiaková, právnička občianskeho združenia VIA IURIS.

Budovanie kapacít a participácia

Vzdelávací program Participatívna tvorba verejných politík

Participácia a participatívna tvorba verejných politík je jedným z pilierov otvoreného vládnutia, ku ktorému sa Slovensko prostredníctvom Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ÚSV ROS) hlási už od roku 2011. ÚSV ROS je presvedčený, že je potrebné podporovať skutočný dialóg a diskusiu medzi predstaviteľmi verejnej správy (VS) a verejnosťou. Cieľom je, aby formalizovanú spoluprácu nahradil princíp partnerstva medzi verejnou správou a mimovládnyimi neziskovými organizáciami (MNO) a bola naštartovaná pozitívna zmena postojov pracovníkov VS k participatívnej tvorbe verejných politík.

Ako očakávať pozitívny prístup k participácii, keď chýbajú odborne pripravení ľudia, relevantné informácie, vzdelávacie programy a podpora participatívnych procesov? Dôležitým nástrojom podpory participácie v prostredí verejnej správy bola realizácia NP PARTI. Všetky realizované procesy boli často prvými a ojedinelým krokom na ceste zavádzania participácie do praxe, či už išlo o pilotnú schému participatívnej tvorby verejných politík, výskum participatívnych procesov, mapovanie legislatívy, alebo vznik špecializovaného vzdelávacieho programu.

Ukázalo sa, že osvojenie si nových kľúčových vedomostí, schopností a pro-participatívnych postojov je základnou výzvou nielen pre zamestnancov VS, ale aj pre ďalších socio-ekonomických partnerov vrátane zástupcov mimovládnych organizácií a ďalších zástupcov občianskej spoločnosti. Súčasne výskumné aktivity potvrdili význam vzdelávania mladých ľudí v oblasti ich zapájania do spolurozhodovania nielen na úrovni stredných škôl (občianska gramotnosť), ale aj v prostredí vysokých škôl (špeciálne absolventi odborov zameraných na prípravu odborných pracovníkov pre všetky zložky verejnej správy, ktorí sú pripravení uplatňovať teóriu verejnej politiky a verejnej správy v každodennej praxi konkrétnych verejných inštitúcií).

Implementácia projektu smerovala intervencie k rôznym cieľovým skupinám:

- pracovníci a zamestnanci verejnej správy na všetkých úrovniach VS,
- zástupcom MNO a občianskej spoločnosti,
- mladým ľuďom s dôrazom na študentov stredných škôl,
- študentom a absolventov vysokých škôl.

Medzi kľúčové výsledky projektu v oblasti presadzovania participácie do vzdelávania patria:

- nový vzdelávací program Participatívna tvorba verejných politík,
- zavedenie témy participácie do života stredných škôl – participatívne rozpočty na školách,
- nový predmet Verejné politiky na Slovensku, ktorý zavádza tému otvoreného vládnutia, dobrého spravovania a participatívnej tvorby verejných politík do prostredia vysokých škôl.

Vzdelávací program Participatívna tvorba verejných politík

- **Zaradenie:** podaktivita 2, vzdelávací program Participatívna tvorba verejných politík
- **Zapojení experti:** Dušan Ondrušek, Karolína Miková, Alena Petrželková

Jedným z hlavných problémov budovanie kapacít verejnej správy v oblasti participatívnej tvorby verejných politík a podpory pro-participatívnych prístupov bola absencia špecializovaných vzdelávacích programov a podujatí v rámci ponuky ďalšieho vzdelávania pracovníkov verejnej správy. Základným predpokladom budovania kapacít v oblasti zapájania verejnosti do tvorby verejných politík bolo vytvorenie a otestovanie špecializovaného vzdelávacieho programu Participatívna tvorba verejných politík.

Ako vznikol vzdelávací program?

Ako prvá bola spracovaná [analýza vzdelávacích potrieb](#) (PDF, 1 MB), ktorá sa zamerala na sumarizáciu potrieb pracovníkov VS, ako aj požiadaviek na odborných zamestnancov VS vo vzťahu k participatívnej tvorbe verejných politík. Výsledkom boli odporúčania, ktoré sa stali východiskom pre tvorbu obsahu nového vzdelávacieho programu, ako aj dizajnovania efektívnych vzdelávacích metód.

Na základe analýzy vznikli [sylaby nového vzdelávacieho programu Participatívna tvorba verejných politík](#) (PDF, 640 kB), ktoré navrhli štruktúru vzdelávacieho programu. Vybrané témy, posilňujúce vedomosti, zručnosti i postoje k participácii boli rozčlenené do štyroch základných blokov. K nim boli navrhnuté konkrétne formy a metódy: prednášky, prezentácie s riadenou diskusiou, nácvik praktických zručností a špecifické cvičenia (experienciálne hry, inscenačné postupy – simulácie, hranie rolí).

Sylaby slúžili ako zadanie pre spracovanie **metodík pre budúcich lektorov programu** Participatívna tvorba verejných politík, ktorí zastrešia tréningy a programy vzdelávania. Išlo o učebné noty, ktoré zrozumiteľne sprevádzajú tých, ktorí budú zodpovední za implementáciu programu vzdelávania a budú participatívnu tvorbu verejných politík učiť, alebo budú sprevádzať tých, ktorí budú zodpovední za participatívne procesy.

- [Dizajn a vedenie participatívnych procesov](#) (PDF, 3 MB),
- [Facilitácia rôznych druhov stretnutí](#) (PDF, 1 MB),
- [Realizácia participatívnych postupov](#) (PDF, 1 MB),
- [Participatívna implementácia a hodnotenie verejných politík](#) (PDF, 2 MB).

Naliehavou potrebou artikulovanou účastníkmi školenia, ako aj odborníkmi expertného tímu, sa ukázala potreba vzniku učebných materiálov, ktoré by sprevádzali absolventa vzdelávacieho programu počas, ale aj po ukončení vzdelávania. Vznikla preto sada učebných textov, ktoré sa tematicky zaoberajú niektorou z oblastí participácie a súčasne slúžia aj ako manuál participácie, pre všetkých, ktorí stoja na začiatku realizácie participatívnych postupov:

- [Začíname participovať](#) (PDF, 2 MB)
- [Riadenie participatívneho procesu](#) (PDF, 1 MB)
- [Menej tradičné metódy v participácii](#) (PDF, 1 MB)
- [Riešenie konfliktov](#) (PDF, 1 MB)
- [Príloha k riešeniu konfliktov: Špirála konfliktu](#) (PDF, 606 kB)
- [Príloha: Správa PDCS z deliberačného fóra PKO](#) (PDF, 684 kB)

Testovanie vzdelávacieho programu Participatívna tvorba verejných politík

Pilotné testovanie nového programu vzdelávania zabezpečilo **vyškolenie 59 zamestnancov VS na všetkých úrovniach** – ústredná štátna správa a miestna a regionálna územná samospráva. Testovanie vzdelávacieho programu prebehlo v období: 09/2019 – 02/2020 na troch školiacich skupinách:

- [školiaca skupina S1](#)
- [školiaca skupina S2](#)
- [školiaca skupina S3](#)

Vyhodnotenie vzdelávacieho programu Participatívna tvorba verejných politík

V poslednej fáze testovania vzdelávacieho programu bolo spracované [vyhodnotenie vzdelávacieho programu Participatívna tvorba verejných politík pre VS](#) (PDF, 2 MB) a jeho implementácie. Materiál objasňuje motivácie a víziu ÚSV ROS, prečo sa vybral smerom vzdelávania a budovania kapacít a popisuje prípravu a tvorbu vzdelávacieho programu. Zároveň ponúka širší pohľad na ukotvenie témy v agende ÚSV ROS. Správa prezentuje výsledky z pilotného cyklu vzdelávania, sumarizuje zistenia a návrhy opatrení pre zlepšenie a rozšírenie implementácie vzdelávacieho programu Participatívna tvorba verejných politík. Sumarizuje zrealizované kroky s dôrazom na:

- zabezpečenie prístupu odborných zamestnancov verejnej správy (VS) ku vzdelávaniu,
- postupné vytváranie podmienok pre systematické budovanie kapacít v prostredí VS,
- ponúka hlavné závery a opatrenia, potrebné realizovať pre podporu, rozvoj a presadenie participácie ako princípu tvorby verejných politík,
- informuje o možnostiach, aktuálnej ponuke a plánovaných krokoch ÚSV ROS v oblasti zapájania verejnosti do tvorby verejných politík.

Učebnica participatívnej tvorby verejných politík

- **Stojíte pred úlohou realizovať participatívny proces?**
- **Chýbajú vám informácie?**
- **Zišiel by sa vám praktický manuál krokov ako postupovať?**
- **Vieme o tom z [vyhodnotenia vzdelávacieho programu Participatívna tvorba verejných politík pre VS](#) (PDF, 2 MB) a pomôžeme vám!**

Zistili sme, že v prostredí verejnej správy (VS) chýba adekvátne podpora zavádzania participatívnych postupov pri tvorbe verejných politík v podobe vzdelávacieho programu či učebných textov o participácii určených pre zamestnancov VS. Pritom práve zamestnanci VS sú zodpovední za tvorbu a implementáciu verejných politík, od nich sa očakáva, že budú iniciátormi a sprievodcami participatívnych procesov a že budú lídrami participácie na Slovensku.

Vznikla preto najprv sada učebných textov o participácii, ktoré napokon s cieľom ešte účinnejšie podporiť predstaviteľov VS v tvorbe verejných politík participatívnym spôsobom, vyústili do vzniku ucelenej a aj graficky atraktívnej učebnice participácie. Učebnica je určená všetkým, ktorí chcú poznať participatívne procesy, ktorí sa chystajú ich realizovať, zástupcom z rôznych prostredí – organizovanej aj neorganizovanej občianskej verejnosti, občianskym združeniam, jednotlivcom, ale aj študentom verejnej správy či sociálnych vied, vzdelávacím

inštitúciám, no predovšetkým tým, na ktorých sú v oblasti participácie kladené najvyššie nároky: úradníkom na všetkých úrovniach VS – od ústredných orgánov verejnej správy, cez samosprávne kraje, po mestá a obce.

Spracovanie učebnice participatívnej tvorby verejných politík – **PARTICIPOVAŤ? PARTICIPOVAŤ!** predstavuje nielen podporný materiál k vzdelávaniu, ale hlavne **praktického sprievodcu pre tých, ktorí budú realizovať, riadiť či koordinovať participatívne procesy**. Obsahuje nielen súbor základných informačných textov a užitočných prepojení na výstupy projektu NP PARTI (knižné publikácie z edície Participácia, metodické usmernenia, praktické „kuchárske knihy“ participatívnych procesov z pilotnej schémy, katalóg e-nástrojov participácie), ale prehľadnými setmi otázok diagnostikuje potreby inštitúcie v oblasti participácie a vedie tých, ktorí sú zodpovední za riadenie participatívneho procesu. Cieľom učebnice je poskytnúť základné informácie pre naštartovanie vedomej a riadenej participácie verejnosti na tvorbe verejných politík. Publikácia chce aj zabojsovať o pevné miesto v knižnici a praxi každého moderného úradníka. Učebnica obsahuje **Opis pracovných činností pre „manažéra/koordinátora participácie** (PDF, 307 kB), ktorý pomôže VS namodelovať rozsah povinností a kompetencií pracovníka zodpovedného za riadenie procesu participácie.

Elektronické vzdelávacie obsahy v oblasti participatívnej tvorby verejných politík (e-learning)

- **Vyhovuje vám viac štruktúrovane spracovaný digitálny vzdelávacie obsah?**
- **Uprednostňujete možnosť stiahnutia si dokumentov a tabuliek pri vzdelávaní?**
- **Využite e-learning – bezplatný a 24 hodín dostupný program na webovej stránke ÚSV ROS (ako aj na web stránke projektu <http://www.participacia.eu/>).**

E-learning je súčasťou **znalostnej databázy ÚSV ROS**. Umožní aplikovať do procesu ďalšieho vzdelávania pracovníkov verejnej správy hybridné formy štúdia, ako aj podporiť proces samoštúdia u všetkých tých, ktorí chcú vedieť o participácii viac. Elektronické vzdelávacie obsahy sú doplnené textami z publikácií **knížnej edície Participácia** Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, ktorá ponúka užitočný mix výstupov národného projektu – od analytických materiálov a štúdií, cez návody a metodiky, až po konkrétne príklady participatívnych procesov. Odkazy na publikácie, ktoré sa venujú všetkým oblastiam a rovinám participácie nájdete vždy pri téme, ktorá bude s daným výstupom súvisieť.

Testovanie ďalších modulov vzdelávania

Implementácia vzdelávacieho programu ukázala, že agenda participatívnej tvorby verejných politík je veľmi komplexná agenda, ktorá vyžaduje multidisciplinárny prístup a teda aj rozšírenie vzdelávacích aktivít o nové témy. V rámci projektu sme otestovali ďalšie moduly:

- **efektívna komunikácia,**
- **zber podnetov z verejnosti s využitím dotazníka,**
- **pološtruktúrovaných rozhovorov,**
- **riešenie konfliktu,**

- [zapájanie zraniteľných skupín](#).

Tréning trénerov pre vzdelávací program Participatívna tvorba verejných politík

Nadstavbovou vzdelávacou aktivitou bol tréning trénerov pre vzdelávací program Participatívna tvorba verejných politík, ktorý vznikol ako reakcia na neexistujúcu ponuku vzdelávania v predmetnej oblasti. ÚSV ROS si uvedomoval, že efektívny proces zavádzania nových pracovných metód, postavených na princípe zapájania verejnosti, je potrebné zrealizovať v personálne najpočetnejšom sektore, akým VS nepochybne je. Prostredie VS si preto vyžaduje nasadenie veľkého počtu odborných kapacít, ktoré na pracovnom trhu chýbajú. ÚSV ROS preto inicioval realizáciu nadstavbovej vzdelávacej aktivity – prvá fáza Tréningu trénerov participácie, prebehla v období: 09/2019 – 02/2020 v dvoch školiacich skupinách:

- [školiaca skupina TT1](#)
- [školiaca skupina TT2](#)

On-line nástroje na podporu participatívnych procesov

Vzdelávanie zamestnancov VS a COVID-19 ukázalo, že téma využívania elektronických nástrojov v praxi verejnej správy (s dôrazom na participatívny proces) je aktuálnou výzvou, s ktorou sa bude musieť ÚSV ROS a vôbec celý segment vzdelávania a VS v budúcnosti vysporiadať.

Výhody a možnosti on-line nástrojov:

- stanú sa atribútom hybridnej formy vzdelávania: kombinácie prezenčného a dištančného vzdelávania, ako aj kombinácie diskusií na diaľku a diskusií naživo,
- umožňujú nielen dištančné vzdelávanie, ale aj dištančné riadenie participatívnych procesov,
- zohrajú dôležitú úlohu aj pri tvorbe verejných politík – umožnia organizovať on-line konferencie, dokážu archivovať interakcie, ku ktorým je možné vrátiť sa aj v off-line režime,
- moderné on-line nástroje umožňujú kopírovať správanie ľudí v prirodzenom prostredí, napríklad nastavením softvéru pre organizáciu prestávok, kde môže dochádzať k neformálnemu sieťovaniu.

Pre účely posilnenia využívania elektronických nástrojov v dištančnom vzdelávaní a riadení, pre podporu zberu dát a podnetov, ako aj nástrojov na on-line zapájanie verejnosti do rozhodovania na jednotnom metodickom základe bol graficky spracovaný prehľadný [katalóg pätnástich komunikačných on-line nástrojov](#) (PDF, 10 MB). Katalóg bude využitý ako príloha k metodikám plánovania, realizácie a hodnotenia participatívnych procesov, súčasne bude slúžiť pre blok budovanie kapacít a vzdelávanie.

Informačno – komunikačné podujatia venované téme participácia

V rámci projektu sme zrealizovali 145 informačno – komunikačných podujatí, ktorých spoločným menovateľom bola participácia a participatívna tvorba verejných politík. Z kľúčových podujatí sme realizovali videozáznamy, ktoré sú k dispozícii v [databáze podujatí](#) (PDF, 541 kB).

- [12 statočných](#) – prezentácia pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politík, ktorú tvorí [12 pilotných projektov](#), zastrešených pilotnou schémou participatívnej tvorby verejných politík, Participatívne

- [Participácia, moja láska](#) – prezentácia výstupov z analytických expedícií NP PARTI na tému participácia, a škôl), alebo Participácia nie je zadarmo - je!
- [Participatívne rozpočty v praxi \(samospráv a škôl\), alebo Participácia nie je zadarmo - je na nezaplatenie!](#) – prezentácia zistení a výstupov na tému participatívne rozpočty v samospráve a na školách (spojené s vyhodnotením prvej pilotnej schémy zavádzania participatívnych rozpočtov na stredných školách na Slovensku)
- [NP PARTI AFTER PARTY](#) – záverečná konferencia národného projektu.

Vysoké školy a participácia

- **Zaradenie:** podaktivita 2, vysoké školy
- **Zapojený expert:** Daniel Klimovský

Ako distribuovať skúsenosti, znalosti, výstupy a výsledky NP PARTI?

Projekt ukázal, že komunikovať priebežné výstupy s rôznymi cieľovými skupinami, je cestou ako overiť prístupnosť výstupov, ich adresnosť a zrozumiteľnosť. Zámerom bolo kreatívne prepájať poznatky, ktoré sú výsledkom dvoch rôznych podkatív (teoretickej a praktickej), teda [podkativity 1](#) aj [podaktivitu 2](#). Počas realizácie projektu sme neustále hľadali spôsoby ako vytvoriť priestor, aby sme:

- testovali, overovali a súčasne disseminovali získané know-how, poznatky a skúsenosti,
- distribuovali priebežné výstupy z [PODA 1](#) a [PODA 2](#),
- overovali do akej miery vedia/nevedia komunikovať s rôznymi cieľovými skupinami,
- pilotne vyskúšali aké typy formátov a metód ich prezentácie sú pre „diváka/účastníka“ najvhodnejšie.

Akadémia aktívneho občianstva, alebo ako preniknúť do ekosystému vysokých škôl?

Analýza toho ako a koho vzdelávať v oblasti participatívnej tvorby verejných politík, ako a kde budovať kapacity, ukázala, že jedným z kľúčových prostredí pre šírenie výsledkov a výstupov národného projektu Podpora partnerstva a dialógu pre oblasť participatívnej tvorby verejných politík (NP PARTI), je akademický sektor a priestor vysokých škôl. Formát Akadémie aktívneho občianstva vznikol na základe dynamických procesov v rámci realizácie projektu, ktoré iniciovala potreba vytvorenia samostatnej platformy, ktorá by nám pomohla zastrešiť rôzne typy podujatí a okrem iného, nám pomáha verifikovať adresnosť a zrozumiteľnosť výsledkov a výstupov jednotlivých pracovných a expertných skupín. Akadémia predstavovala otvorenú vzdelávaciu platformu pre vysokoškolských študentov a aktívnych občanov. Podujatia Akadémie aktívneho občianstva sme realizovali ako verejne dostupné podujatia a súčasne sme prizývali skupinu vysokoškolských študentov, pretože sme si uvedomovali, že téma participácie a otvoreného vládnutia, nie je dostatočne podchytená vo výuke a vzdelávaní v prostredí vysokých škôl.

V rámci projektu sme v rámci Akadémie aktívneho občianstva realizovali tri samostatné podujatia:

- Koho a ako zapájať do rozhodovania o veciach verejných?
- Vieme žiť bez odpadu? Aký dopad má tvoj/náš odpad?
- Aká je úloha neziskového sektora a občianskej spoločnosti v rámci tvorby verejných politík?

14.3.2018 / Koho a ako zapájať do rozhodovania o veciach verejných?

- **Zapojení experti:** Martin Giertl, Daniel Klimovský, Barbara Gindlová, Bruno Konečný, Veronika Hliničanová a Juraj Hurný
- **Stručný opis:** Aké sú možnosti účasti jednotlivcov a ďalších zainteresovaných skupín pri správe vecí verejných?, Ako budovať a podporovať partnerstvo medzi verejnou správou, občanmi a mimovládnyimi neziskovými organizáciami? Prečo je dobré uplatniť participatívne riešenia spoločenských problémov v priestoroch lokálnej komunity, národného, etnického či globálneho spoločenstva.

- **Realizované v spolupráci:** Katedra politológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave a občianske združenie Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť
- [Záznam z podujatia](#)

11.4.2018 / Vieme žiť bez odpadu? Aký dopad má tvoj/náš odpad?

- **Zapojení experti:** Martin Dufala, Branislav Moňok
- **Stručný opis:** Aké povinnosti majú zodpovedné osoby za zvoz odpadu? Aké sú legislatívne medzery, ktoré sťažujú odstraňovanie odpadov, či nelegálnych skládok? Aké sú praktické príklady kde bežní obyvatelia, môžu „pridať“, aby sme predchádzali vzniku odpadov?
- **Realizované v spolupráci:** Právnická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave a občianske združenie Priatelia Zeme
- [Záznam z podujatia](#)

10.5.2018 / Aká je úloha neziskového sektora a občianskej spoločnosti v rámci tvorby verejných politík?

- **Zapojení experti:** Juraj Rizman, Ján Orlovský, Iveta Ferčíková, Milan Andrejkovič a Barbara Gindlová
- **Stručný opis:** Aká je úloha neziskového sektora a občianskej spoločnosti v rámci tvorby verejných politík? Aké sú najväčšie výzvy pre neziskový sektor a občiansku spoločnosť do budúcnosti? Prečo neziskový sektor v súčasnej dobe čelí takému veľkému množstvu kritiky? Sú zahraničné investície do nadácií a neziskových organizácií prekliatie, alebo naopak dar, ktorý pomáha rozvíjať oblasti, na ktoré štát nemá prostriedky.
- **Realizované v spolupráci:** Via Iuris, Nadácia otvorenej spoločnosti a s iniciatívou Dobrý úradník.
- **Poznámka:** diskusia sa uskutočnila v rámci celosvetového [Týždňa otvoreného vládnutia Iniciatívy pre otvorené vládnutie](#), ktoré malo za cieľ podporiť dialóg medzi občanmi a štátnou správou.
- [Záznam z podujatia](#)

Memorandum o spolupráci medzi FIFUK a ÚSVROS – nový priestor pre šírenie výsledkov projektu NP PARTI

V januári 2020 sme podpísali s Filozofickou fakultou Univerzity Komenského v Bratislave [Memorandum o vzájomnej spolupráci pri príprave a implementácii vzdelávacích predmetov a pri príprave a realizácii výskumných alebo odborných aktivít](#) (PDF, 536 kB). Dňa 24 februára 2020 sa uskutočnilo stretnutie dekana Filozofickej fakulty UK v Bratislave prof. Mgr. Mariána Zouhara, PhD. so splnomocnencom vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti Martinom Giertlom, v rámci ktorého diskutovali o aktuálnych možnostiach rozvoja spolupráce Úradu a Filozofickej fakulty UK.

Verejné politiky na Slovensku v previazaní na princípy otvoreného vládnutia a participatívnej tvorby verejných politík

Prvým krokom bolo uvedenie nového predmetu s názvom „**Verejná politika na Slovensku**“. Predmet je výsledkom spolupráce FIFUK a ÚSV ROS na presadzovaní aktuálne dominujúcich konceptov spravovania vecí verejných, ktorými sú otvorené vládnutie, dobré spravovanie a participatívna tvorba verejných politík a priestorom na otestovanie výstupov NP PARTI v procese vysokoškolského vzdelávania. Cieľom bolo poskytnúť študentom relevantné poznatky týkajúce sa aktuálne dominujúcich konceptov spravovania vecí verejných, ktorými sú otvorené vládnutie, dobré spravovanie a participatívna tvorba verejných politík. Súčasťou implementácie nového predmetu bolo aj priame zapojenie expertov z NP PARTI a ÚSV ROS a ich aktívna účasť na výuke. Nový predmet súčasne využíva výstupy NP PARTI ako súčasť povinnej a nep povinnej literatúry k výuke predmetu. Vzdelávací predmet je ďalším z pilotne testovaných produktov vzťahujúcich sa na vzdelávanie v oblasti participácie, ktoré je výsledkom národného projektu NP PARTI.

- **Odborný garant kurzu:** doc. PhDr. Daniel Klimovský, PhD.
- **Cieľová skupiny:**
 - študenti Katedry politológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského (povinne)
 - ostatní študenti Univerzity Komenského (dobrovoľne) - limitom je kapacita miestností
 - študenti iných univerzít (dobrovoľne) - limitom je kapacita miestností
- **Kľúčové slová:** Slovensko, tvorby verejnej politiky, otvorené vládnutie, dobré spravovanie, participácia verejnosti, moderné techniky/metódy spravovania/vládnutia
- **Anotácia:** ako prebieha tvorba verejných politík v slovenských podmienkach na všetkých úrovniach verejnej správy, teda nielen na národnej úrovni, ale aj na regionálnej a lokálnej úrovni. Dôraz je kladený na vývoj procesov tvorby verejných politík, ktorý determinoval súčasný stav, ako aj na aktuálne trendy a očakávaný vývoj. Aktuálne dominujúce koncepty spravovania vecí verejných: otvorené vládnutie, dobré spravovanie a participatívna tvorba verejných politík. Teoretické poznatky sú úzko prepájané s praktickými skúsenosťami, čomu je prispôsobený nielen zoznam plánovaných tém, ale i zoznam prednášajúcich. Študenti budú mať po absolvovaní tohto kurzu prehľad o inštitucionálnom prostredí tvorby verejných politiky na Slovensku, budú sa orientovať v princípoch najnovších trendov vládnutia, respektíve spravovania a zároveň dostanú možnosť oboznámiť sa s celým súborom relevantných praktických príkladov reflektujúcich dobrú prax. Neoddeliteľnou súčasťou kurzu sú aj prednášky mimo univerzitného prostredia (u spolupracujúcich partnerov) a exkurzia umožňujúca študentom hlbšie pochopiť vybranú spoločensky citlivú tému.

Štruktúra predmetu VEREJNÉ POLITIKY NA SLOVENSKU (PDF, 510 kB):

- Inštitucionálne prostredie tvorby verejných politík na Slovensku a jeho nedávny vývoj
- Otvorené vládnutie ako vedúca paradigma správy vecí verejných na Slovensku
- Participatívna tvorba verejných politík a využívanie tohto prístupu na Slovensku
- Otvorené dáta ako predpoklad otvoreného vládnutia i participácie verejnosti
- Participatívna tvorba verejných politík na národnej úrovni
- Participatívna tvorba verejných politík na regionálnej úrovni
- Participatívna tvorba verejných politík na lokálnej úrovni

- Práca s vylúčenými alebo znevýhodnenými skupinami a ich inklúzia do tvorby verejných politík
- Exkurzia
- Organizácie tretieho sektora ako rovnocenní partneri orgánov verejnej moci pri tvorbe verejných politík
- Tvorba právnej regulácie a možnosti pripomienkovania
- Nudging ako "neinvazívna" regulácia správania jednotlivcov i skupín
- Evaluačné techniky a význam hodnotenia

Prvá prednáška – inštitucionálne prostredie pre tvorbu verejných politík

Začiatok výuky nového predmetu sa uskutočnil **17. februára 2020**. Stretnutie so študentkami a študentmi politológie a sociológie v priestoroch Filozofickej fakulty UK otvoril splnomocnenec Martin Giertl. Témou prednášky, ktorú viedol Daniel Klimovský bolo inštitucionálne prostredie pre tvorbu verejných politík na Slovensku.

Druhá prednáška – participatívna tvorba verejných politík na Slovensku

Druhá prednáška sa konala dňa **24. február 2020** v priestoroch ÚSV ROS pod vedením Barbary Gindlovej, Dominiky Halienovej a Alexandry Hrabínovej, v spolupráci s docentom Danielom Klimovským. V úvode sa prednáška zamerala na predstavenie a interaktívnu formu prezentácie vybraných pojmov zo [Slovníka participácie](#) (prof. PhDr. Jana Plichtová PhD., Mgr. Anna Šestáková PhD. a kol.). Prostredníctvom neformálnych hier sme otvorili diskusie o význame a úlohách jednotlivých aktérov tvorby verejných politík a princípoch, ktorými by sa mala tvorba verejných politík riadiť. V aktívnej časti sa práca presunula do štyroch pracovných skupín – participácia, deliberácia, občianska apatia, demokratický deficit. Prednáška vytvorí priestor pre prezentáciu kľúčových skúseností a aj ďalších publikácií NP PARTI: [Analytický rámec pre plánovanie a hodnotenie projektov verejnej participácie](#), [Pravidlá zapájania verejnosti do tvorby politík](#) (PDF, 1 MB), [Rakúske štandardy](#).

PODPORNÉ A PRIEREZOVÉ ČINNOSTI

Podporné a prierezové činnosti predstavovali samostatnú časť projektu, ktorá prepájala podaktivitu 1 a podaktivitu 2. Medzi najdôležitejšie výstupy radíme:

- Knižnú edíciu Participácia
- Newsletter NP PARTI
- Cyklus diskusií Choreografie zmeny
- Tvorbu publikácií
- Záverečnú konferenciu k projektu

KNIŽNÁ EDÍCIA ÚRADU SPLNOMOCNENCA VLÁDY SR PRE ROZVOJ OBČIANSKEJ SPOLOČNOSTI PARTICIPÁCIA

Nová knižná edícia Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti dostala názov **Participácia**. Edícia sprístupňuje publikačné výstupy národného projektu „Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík“ širokému publiku: od tvorcov politík v štátnej správe, v miestnej a regionálnej územnej samospráve, predstaviteľov mimovládnych neziskových organizácií, cez akademický sektor – výskumníkov, expertov, pedagógov, študentov sociálnych vied a verejnej správy, po občiansku verejnosť a každého z vás.

Zaujímavé zistenia, nové skutočnosti a dôležité súvislosti z oblasti participácie na Slovensku, na ktorú sme nahliadali z rôznych uhlov a perspektív, sú spracované pútavým a prehľadným spôsobom, tak aby uspokojili nároky odbornej verejnosti, ale zároveň slúžili aj ako praktická navigácia v oblasti participácie v teréne slovenskej reality a ukazovali ďalšiu cestu, možnosti, príležitosti a prínosy zapájania verejnosti.

TITULY KNIŽNEJ EDÍCIE PARTICIPÁCIA

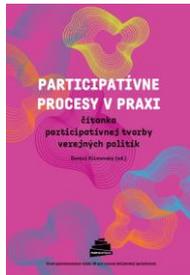
PUBLIKÁCIE ANALYTIKY – KLÚČOVÉ VÝSTUPY NÁRODNÉHO PROJEKTU

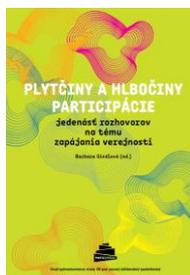
Slovník participácie má v knižnej edícii Participácia výnimočné postavenie, a nielen preto, že na Slovensku vychádza po prvýkrát. Jednou z významných zistení a úloh expertných tímov národného projektu bola potreba reagovať na absenciu základnej terminológie pre oblasť participácie. A práve národný projekt ponúkol možnosť definovať, vysvetliť, utriediť a vniesť do slovenčiny pojmy, s ktorými pri zapájaní verejnosti pracujeme. Publikácia vás bezpečne prevedie spleťmi terminologickými nástrahami participácie.

Hlas menšín ponúka štúdie o tom, ako sa tvorili strategické dokumenty so zapájaním zraniteľných skupín na národnej, regionálnej, či lokálnej úrovni, ako aj sumár návrhov a opatrení pre ich efektívnejšie zapájanie zraniteľných skupín do tvorby verejných politík. Ľudia so zdravotným postihnutím, mládež a deti, seniari, Rómovia, LGBTI ľudia, migranti sú neoddeliteľnou súčasťou spoločnosti, napriek tomu sa na nich pri rozhodovaní o verejných politikách často zabúda.

Participatívne procesy v praxi – čítanka participatívnej tvorby verejných politík je publikácia, ktorá predstavuje originálny pohľad na dvanásť projektov, ktoré umožnili skúmať postupy a metódy zapojenia verejnosti v praxi verejnej správy. Autori prípadových štúdií vás nielen uvedú do témy, predstavia hlavné a vedľajšie postavy, či zoznámia s použitými metódami participácie, ale vás aj bezpečne prevedú zápletkami a nástrahami participatívneho procesu. Každý príbeh ponúka vlastné a jedinečné rozuzlenie.

Plytčiny a hĺbočiny participácie podáva zaujímavú správu o národnom projekte. Ako spracovať záverečnú publikáciu k projektu? Ako najlepšie predstaviť expertky a expertov? Ako zrozumiteľne prezentovať témy, ktoré prebádali? Ako sprostredkovať esenciu z realizovaných expedícií za lepším pochopením participácie? Publikácia ponúka jedenásť neopakovateľných rozhovorov. Práve formát rozhovoru ponúkol priestor pre otvorený dialóg expertov, ktorí sa vracajú zo svojich výprav za hlbším poznaním o participácii.

Spôsoby a miera participácie I. – výsledky reprezentatívneho výskumu o participácii na Slovensku ukazujú, že z pohľadu občanov sa vláde v roku 2018 darilo vytvárať priestor pre participáciu občanov na tvorbe verejnej politiky, ale súčasne dokumentujú, že realita zaostáva za deklarovanými cieľmi otvoreného vládnutia. Vláda nevytvorila také podmienky, ktoré by umožnili všetkým vrstvám spoločnosti ovplyvňovať politické rozhodovanie, t. j. politici si zatiaľ dostatočne neosvojili princípy a hodnoty partnerského vládnutia.

Spôsoby a miera participácie II. analyzuje faktory a premenné, ktoré ovplyvňujú mieru a spôsoby participácie. Na rozdiel od prvej časti analýzy, ktorá podáva prevažne deskriptívny popis výsledkov z reprezentatívneho prieskumu, cieľom druhej časti je identifikovať tie premenné, od ktorých závisí miera participácie. Výsledky takéhoto výskumu majú zásadné implikácie pre verejné inštitúcie, ktoré majú ambíciu dosiahnuť zvýšenie participácie, keďže odhaľuje a porovnáva silu vzťahu jednotlivých premenných k participácii.

Choreografie zmeny: v ozvenách reality, alebo kam kráčaš Slovensko? predstavujú cyklus panelových diskusií expertov, ktoré sme realizovali po celom Slovensku. Rozhovory s expertami z rôznych sfér života, ale i umenia zachytávajú svojskú topografiu „zraniteľných a zerodovaných“ území výkonu verejných politík, ako aj pozitívnych a uskutočnených zmien snažiacich sa pomenovať kde sme ako krajina zlyhali, kde sme uspeli, čo sme pokazili, čo sa nám podarilo, ale hlavne aké výzvy pred nami stoja.

x + 1 otázok a odpovedí o participatívnom rozpočte je publikácia určená všetkým dobrým úradníkom, voleným zástupcom, ale aj aktívnym občanom, ktorí sa púšťajú do realizácie participatívneho rozpočtu vo svojej samospráve. Zbierka pomáha pochopiť mechanizmus a nastaviť očakávania od participatívneho rozpočtu a nabáda k realizovaniu kvalitného a zmysluplného participatívneho procesu. Je doplnená množstvom citátov a príkladov dobrej praxe zo Slovenska i zo zahraničia.

METODIKY A NÁVODY

Metodika zapájania zraniteľných skupín na lokálnej úrovni predstavuje mechanizmus zapájania menšinových a znevýhodnených skupín do tvorby verejných politík. Verejná politika sa netvorí len na národnej úrovni – práve na úrovni miest a obcí prijímajú samosprávy množstvo opatrení a politík, ktoré majú priamy dopad na obyvateľov. Ak chcú samosprávy opatrenia realizovať pre všetkých obyvateľov, mali by sa témou participácie, teda vťahovania verejnosti do tvorby verejnej politiky, aktívne zaoberať.

Analytický rámec pre plánovanie a hodnotenie projektov verejnej participácie je publikácia, ktorá odpovedá na otázku: Ako na to? Ako vôbec začať participatívny proces? Predstavuje moderný, otvorený a kreatívny prístup ako robiť participatívne procesy, pretože odmieta participatívny proces uväzniť v konkrétnom vzorci, ale podporuje tvorivosť. Manuál je teda myslený ako mapa otázok a alternatív, o ktorých treba premýšľať a ktoré treba zvážiť pri plánovaní a realizácii verejnej participácie.

Ako merať kvalitu participatívnych procesov je publikácia, ktoré reaguje na absenciu univerzálnej metódy hodnotenia participatívnych procesov. Hodnotenie participatívnych procesov je však žiaduce z dôvodov finančných (že sa verejné zdroje používajú zmysluplne), z praktických (ako prostriedok identifikácie chýb a poučenia sa z nich), z etických (za účelom posúdenia miery reprezentatívnosti, inklúzie a spravodlivosti) a z výskumných (prehĺbiť poznanie o tom, čo sa vlastne deje v participatívnych procesoch).

Rakúske štandardy účasti verejnosti – odporúčania pre dobrú prax sú príkladom dobrej praxe zo zahraničia. Každý participatívny proces je originálny, naprogramovaný na potreby témy a cieľových skupín, preto pri zapájaní verejnosti nie je možné postupovať šablónovito, tým by sa esencia participácie – kreatívneho hľadania možností ako dosahovať dlhodobospokojivé riešenia – úplne vytratila. Preto je pri aplikácii participatívnych postupov vhodné učenie sa praxou, čo práve rakúska skúsenosť ponúka.

PUBLIKÁCIE PILOTNÝCH PROJEKTOV

Participácia: cesta mladých ľudí k politikám je publikácia, ktorá mapuje význam a úroveň zapájania mladých, približuje postoje dnešných mladých ľudí, význam mládežníckych organizácií, neformálnych mládežníckych iniciatív, ale aj odкрýva príčiny dezilúzie mladých ľudí z politiky, či činnosti verejnej správy. Odpovedá na otázku: Akú šancu však dostávajú mladí ľudia na participáciu?

Participácia v rozvoji environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu sa zameriava na zapájanie verejnosti v oblasti riešenia environmentálnej problematiky na úrovni regionálnej územnej samosprávy. Ponúka nový spôsob uvažovania o zodpovednosti a kompetencii samosprávnych krajov voči environmentálnym výzvam. Zdôvodňuje výber participatívnych metód, ktoré sa v procese zapájania verejnosti implementovali a ktoré sa osvedčili.

Participácia obcí pri rozvoji územných klastrov ponúka jednu z odpovedí na extrémnu fragmentáciu Slovenska z hľadiska obecnej štruktúry. Na Slovensku majú až dve tretiny obcí nižší počet obyvateľov ako tisíc, pritom kompetencie majú rovnaké ako mestá a nedokážu plnohodnotne poskytovať základné služby. Publikácia ukazuje cestu, ako nastaviť model spolupráce obcí na úrovni klastrov, ktoré sú považované za jeden z progresívnych nástrojov rozvoja regiónov v celoeurópskom kontexte.

Svidník – mesto pre všetkých približuje proces tvorby Stratégie inklúzie znevýhodnených skupín v meste Svidník, na ktorej spolupracovalo mesto s Centrom pre podporu etnicity a kultúry (CVEK). Nešlo pritom len o navrhovanie a testovanie mechanizmov participácie menších alebo o zapájanie „neviditeľných ľudí, žijúcich za záclonou“, ale predovšetkým o dizajnovanie stabilných základov pre evolučne náročný proces transformácie, ktorého výsledkom je súdržná spoločnosť.

Participácia a odpadové hospodárstvo prináša sumár reálnych skúseností z realizácie participatívneho procesu – zapojenia verejnosti do riešenia tak zásadnej výzvy, akou je nakladanie s komunálnym odpadom na úrovni miestnej územnej samosprávy. Približuje participatívny proces vzniku Stratégie nakladania s komunálnym odpadom v meste Partizánske a jej cieľom je povzbudiť mestá a obce na Slovensku k participatívnej príprave environmentálnej stratégie.

Participatívne mechanizmy: KTO, ČO, KEDY, AKO? je praktickou príručkou o participatívnom rozpočtovaní a plánovaní verejných priestorov. Publikácia je návodom, ktorý má pomôcť samosprávam, ktoré dospeli k presvedčeniu, že občania by mali byť kvalitne informovaní a mali by mať možnosť spolurozhodovať o spoločných peniazoch a verejných priestoroch. Publikácia približuje teóriu, východiská a princípy nielen participatívneho rozpočtu, ale aj participácie ako takej.

Prístupné mesto – participácia pri zvyšovaní prístupnosti mesta Nitry približuje tému prístupnosti miest voči ľuďom so zdravotným postihnutím. Ukazuje možnosti a cestu, ako cielene, efektívne a prakticky začať stierať rozdiely medzi občanmi a férovo vyrovnávať ich znevýhodnenia. Publikácia ponúka návod, ako so zapojením verejnosti vyrovnávať príležitosti pre všetky skupiny obyvateľov a zabezpečiť právo všetkých občanov na rovnaký prístup k informáciám, službám a inštitúciám.

Prístupné mesto – participácia pri zvyšovaní prístupnosti mesta Nitry vám ponúkame aj **vo formáte jasná tlač**. Ide o výber kapitol z výstupu pilotného projektu venovaného zvyšovaniu prístupnosti mesta. Formát jasná tlač zahŕňa základné princípy tvorby dokumentov tak, aby boli dostupné všetkým občanom. Zdravotné postihnutie nemôže byť príčinou nezapájania ľudí s týmto obmedzením do rozhodovania a diania v meste. Zistite, aké kroky je potrebné realizovať na to, aby samospráva komunikovala naozaj so všetkými.

Participácia a plánovanie verejných priestranstiev sa zameriava na tému, ktorá v našich mestách a obciach rezonuje čoraz častejšie. Funkčný a bezpečný verejný priestor je významným prvkom kvality života obyvateľov a spôsob jeho tvorby priam nevyhnutne vyžaduje spoluúčasť tých, ktorí ho budú dennodenne využívať. Publikácia je určená zástupcom samosprávy, ale aj pre aktívnych občanov, ktorí cítia, že spolupráca so samosprávou predstavuje pre zlepšenie životných podmienok v ich okolí veľký potenciál.

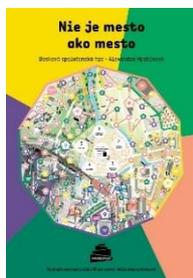

Doprava, mesto a ľudia – participácia v plánovaní udržateľnej mobility sa zaoberá otázkou, ako naplánovať udržateľnú mobilitu v slovenských mestách. Mobilita, čoraz výraznejšie ovplyvňovaná nárastom osobnej automobilovej dopravy, sa stáva jedným z najpálčivejších problémov, a to nielen v mestskom prostredí, ale aj v jeho bezprostrednom okolí. Publikácia prináša príklad mesta Banská Bystrica a prezentuje správu zo zapojenia verejnosti do mapovania dopravnej situácie s využitím metodiky hodnotenia Advance.

Od obyvateľa k občanovi – atlas inšpirácií, alebo ako začať budovať komunitu ponúka otvorený receptár inšpirácií pre všetkých, ktorí by chceli niečo spraviť pre svoju komunitu, ulicu, štvrť či mesto. Zámerom je povzbudiť každého, kto vidí a cíti, že by sa pre jeho okolie niečo užitočné dalo urobiť. Publikácia prináša rozmanité aktivity na podporu súdržnosti komunity, ktorá je pre samosprávu obrovskou hodnotou a súčasne dokazuje, že od myšlienky k realizácii, od obyvateľa k občanovi, nemusí byť tak ďaleko.

PARTICIPATÍVNE ROZPOČTY

Nie je škola ako škola – participatívne rozpočty na školách je publikácia, ktorá predstavuje študentom a pedagógom stredných škôl pojem participácia a prezentuje jeden z jej nástrojov – participatívny rozpočet ako výbornú príležitosť zažiť participáciu na vlastnej koži. Sumarizuje skúsenosti z prvého ročníka parti rozpočtov na školách a krok za krokom prevedie záujemcov o spustenie parti rozpočtu na ich školách, ako postupovať. Pre tento účel bola vyvinutá dosková spoločenská hra Nie je mesto ako mesto.

Nie je mesto ako mesto je spoločenská hra, ktorá žiakom hrou formou približuje ako funguje participatívny rozpočet. Doska hry zobrazuje fiktívne mestečko Participatívne, ktoré má svoje štvrte: Nudnú, Upchatú, Špinavú, Bifľošskú, Ignorantskú. Hráči sa stávajú obyvateľmi mesta a preberajú časť zodpovednosti za svoje okolie. Diskutujú o problémoch a riešeniach na zlepšenie života vo svojej štvrti. Pri rozhodovaní o tom, ktoré projekty budú podporené sa však zvažujú hodnotu projektov aj s presahom na celé mesto.

Nie je občan ako občan – metodika pre zavádzanie témy participácie do výučby vznikla ako následok realizácie participatívnych rozpočtov na stredných školách, ktorý prebudil u študentov i pedagógov veľký záujem hlbšie poznať participáciu. Metodika prináša do tried gamifikáciu ako nový trend vo vzdelávaní. Spolu s kladením dôrazu na reflexiu a diskusiu, vysoko efektívne metódy uvedomenia si zažitého, ide o kombináciu pre skutočný a zmysluplný rozvoj občianskych hodnôt, postojov a kompetencií mladých ľudí.

CESTA NÁRODNÉHO PROJEKTU PARTICIPÁCIA

Na tomto mieste nájdete najnovšie informácie o aktivitách týkajúcich sa národného projektu participácia, pozvánky na zaujímavé podujatia a ďalšie novinky zo života projektu, ktoré pravidelne posielame a publikujeme. Ak máte záujem dostávať nás pravidelný newsletter, [zaregistrujte sa na tomto odkaze](#). Príjemné čítanie!

Ako sa z pionierskej praxe štandard stal

Publikovaný 28. augusta 2020

Mestská časť Bratislava-Nové Mesto (MČ BNM) je samosprávou, ktorá sa v roku 2014, ako tretia v poradí na Slovensku, pustila do participatívneho rozpočtovania. Pri jeho zavádzaní v MČ BNM sa rozhodli vychádzať z identického modelu, totožných pravidiel a obklopiť sa rovnakými ľuďmi. V čom tkvie tajomstvo jeho úspechu? Kde museli nastať zásadné zmeny? Rozhovor so starostom MČ BNM Rudolfom Kusým a zamestnancami Kancelárie pre participáciu verejnosti na Miestnom úrade BNM Lukášom Bulkom, Martinou Belanovou (OZ Utopia) a Jozefom Veselovským (OZ Utopia). [<čítajte viac>](#)

Participácia má rôzne symbolické, ale aj manipulatívne rozmery

Publikovaný 21. augusta 2020

Participácia môže mať rôzne motívy, ciele, trajektórie, nástroje a rôzne kontexty, v ktorých nástroje zapájania verejnosti fungujú rozdielne. Štandardizovať, alebo neštandardizovať participatívny proces? Potrebujeme štandardy zapájania verejnosti, alebo nepotrebujeme? Čo od štandardov čakať? Rozhovor s výskumníkom a koordinátorom Kompetenčného centra pre administratívne vedy na Univerzite aplikovaných vied Fachhochschule Campus Wien vo Viedni Michalom Sedlačkom, ktorý viedol Daniel Klimovský, ponúka zaujímavý pohľad nielen na proces zavádzania participácie a tvorbu štandardov zapájania verejnosti do praxe v Rakúsku, ale aj na teóriu „trojuholníkovej dilemy demokratických reforiem“, či aristotelovskej polis. [<čítajte viac>](#)

Neverím, že existujú dokonalé procesy

Publikovaný 14. augusta 2020

Viete prečo je participácia úžasný nástroj, kedy ju má zmysel použiť a v ktorých situáciách nie je vhodným riešením pri spolurozhodovaní o veciach verejných? Pred čím stojí verejná správa, keď sa pustí do participácie s verejnosťou a občanmi? Prečo je dôležité, aby predstavitelia verejnej správy dokázali pracovať s rôznorodosťou? Prečo je dôležité, aby sa ľudia z rôznych sektorov poznali lepšie? [<čítajte viac>](#)

Je otázkou času, kedy jedni budú môcť dokázať rozhodovať o druhých

Publikovaný 4. augusta 2020

V obciach sa s participatívnymi rozpočtami stretávame pomerne zriedka. Dôvodom môžu byť obmedzené rozpočtové zdroje, nedostatok záujmu, pochopenia a odhodlania pre zapájanie obyvateľov do rozhodovania o veciach verejných, nedostatok času, ľudských kapacít, či spoločenského tlaku... O tom, že aj malé mesto môže byť inšpiráciou pre menšie obce i väčšie mestá zároveň, Vás presvedčí príbeh participatívneho rozpočtu v Spišskej Belej, v ktorom hlavnú úlohu zohral osvietený primátor. Hovorí, že pri zavádzaní participatívneho rozpočtu sa stretli s neistotou. Ľudia sa pýtali, či je to vôbec reálne a či to nie je len nejaká bublina – niekto príde rozdať peniaze a povie ako sa transparentne rozhodlo. [<čítajte viac>](#)

Keď participatívny rozpočet zatvorené dvere otvára, alebo o lepšej Rožňave (a parádnejšom Gemeri)

Publikovaný 30. júla 2020

Rožňava je fascinujúca. Na podujatia do Baníckeho múzea prichádza vždy veľa ľudí – fantastické publikum. Prídu, sú zvedaví, diskutujú, či ide o komentovanú prehliadku k novej výstave, alebo diskusiu na tému integrácie cudzincov. Zrejme to súvisí s históriou mesta, ktorá je extrémne bohatá a veľmi silná. Rožňava bola centrom baníctva, vzdelanosti, remesiel. Genetický odkaz presakuje do dnešných dní a je to vidieť aj na vzťahu ľudí ku kultúre. A teda aj k participatívnemu rozpočtu. Nedá sa jedno odtrhnúť od druhého. [<čítajte viac>](#)

Evolúcia nemusí ísť pozitívnou cestou, alebo začnime každý sám od seba...

Publikovaný 24. júla 2020

Prečo kvalita života na Slovensku znepokojuje mnohých obyvateľov a občania sa dožadujú zmeny? Aká je úloha občana v procese zmeny? Je občan v procese zmeny kľúčovým prvkom, alebo je zmena mimo dosahu občana a verejnosti? Čo je príčinou klesajúcej dôvery v štát a nízkej občianskej angažovanosti? Prečo štát vnímame ako cudziu štruktúru, s ktorou nemáme spojenie? Čo je príčinou nedôvery vo verejné inštitúcie a kto pracoval na tom, aby sa kultivovala nová pozícia občana v spoločnosti? [<čítajte viac>](#)

Dialóg, participácia a sociálne inovácie sú spojené nádoby

Publikovaný 15. júla 2020

Viete prečo je dôležité komunikovať a merať prínosy participácie? Z akých dôvodov sociálnych inovátorov priťahujú participatívne procesy? Prečo výsledkom dvoch monológov ešte nemusí byť dialóg? Prečo je dôležité mobilizovať občiansku tvorivosť? Objasníme vám, prečo v procese zapájania verejnosti záleží na kvalite dialógu, sociálnej vízii, sociálnych inovátoroch a inováciách motivovaných „zdola“. Dve expertky NP PARTI, ktoré sa venovali téme hodnotenia prínosov participácie: Soňa Kariková a Daniela Švihlová, ponúkajú zaujímavý pohľad nie len na súčasné turbulentné obdobie plné zmien, ale aj na každodenný svet, ktorý potrebuje inovatívne a udržateľné riešenia. [<čítajte viac>](#)

Ľudia nechcú udice, chcú ryby

Publikovaný 8. júla 2020

Jedným z krokov, ako zapojiť nie len mladých ľudí do budovania toho, čo im v meste chýba, bolo aj zavedenie participatívneho rozpočtu v roku 2017. Farbistý príbeh participatívneho rozpočtu v Prievidzi nám vyrozprávali koordinátori procesu na strane mesta – Diana Šurkalová Dušeková a Michal Ďureje. Pohľad na fungovanie participatívneho rozpočtu z „druhej strany“ poskytla Lenka Ilčíková, predkladateľka a spoluautorka viacerých projektov z participatívneho rozpočtu. [<čítajte viac>](#)

Príbehy participatívnych rozpočtov v malých obciach

Publikovaný 2. júla 2020

Tento príbeh zachytáva pohľad na participatívny rozpočet očami troch slovenských obcí, pričom každá z nich je niečím špeciálna. V jedinom roku experimentovania s participatívnym rozpočtovaním v obci Žabokreky bol predložený jediný projekt, ktorý však počtom zapojených ľudí prevyšuje najlepšie výsledky zapojenia verejnosti vo veľkých mestách. V obci Poniky o projektoch z participatívneho rozpočtu rozhodujú výlučne poslanci obecného zastupiteľstva a obec Sološnica je možno jedinou samosprávou na Slovensku, v ktorej participatívny rozpočet funguje aj bez spísaných pravidiel. [<čítajte viac>](#)

Zraniteľné skupiny vo verejných politikách

Publikovaný 26. júna 2020

Diskusnú jazdu za účasti etnografky Zuzana Kumanovej (ZK), sociologičky Eleny Gallovej Kríglereovej (EGK), fotografky Libuše Jarcovjákovej (LJ), splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti Martina Giertla (MG). Spoločne, ako aj právnik a odborník na

miestnu samosprávu Bruna Konečného (BK) na tému: zapájanie zraniteľných skupín, alebo prečo sú niektorí ľudia a skupiny ľudí vytlačané na okraj spoločnosti a záujmu? [<čítajte viac>](#)

Na ceste, alebo príbeh participatívneho rozpočtu v Banskej Bystrici

Publikovaný 27. mája 2020

Začiatky participatívneho rozpočtu (PR) v Banskej Bystrici siahajú do roku 2013, kedy sa začali paralelne objavovať dve iniciatívy, ktoré zavedenie PR považovali za dobrý krok pre rozvoj mesta Banská Bystrica v súlade s predstavami jeho obyvateľov. Na jednej strane to bol občiansky aktivista s psychologickým vzdelaním, zakladateľ občianskeho združenia Via Altera, ktorého zaujala myšlienka aktívneho zapojenia občanov do realizácie zmien... [<čítajte viac>](#)

Samosprávne kraje na ceste ku kvalitnejšiemu/efektívnejšiemu zapájaniu verejnosti

Publikovaný 20. mája 2020

Dňa 19. marca 2020 bola zo strany Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti zaslaná Výzva na predkladanie žiadostí o spoluprácu na pilotnej schéme: Budovanie kapacít pre oblasť participatívnej tvorby verejných politík v prostredí regionálnej územnej samosprávy (ďalej len: Výzva) všetkým vyšším územným celkom. Cieľom bolo zistiť predbežný záujem o spoluprácu na pokračovaní národného projektu Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík (NP PARTI). Na Výzvu zareagovalo päť samosprávnych krajov: Banskobystrický, Nitriansky, Prešovský, Trnavský a Žilinský... [<čítajte viac>](#)

Ako sa ti darí, Živé námestie

Publikovaný 13. mája 2020

Po sérii newsletterov, v ktorých sme vám predstavili všetkých 12 pilotných projektov tvoriacich pilotnú schému národného projektu Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík, vám postupne prinesieme 12 aktuálnych správ o tom, ako sa dnes darí jednotlivým projektom, presnejšie politikám, vo fáze implementácie v každodennej praxi samosprávy/štátnej správy. Partnerstvá mimovládnych organizácií a inštitúcií verejného sektora, ktoré vznikli z dôvodu participatívnej tvorby verejnej politiky a boli zastrešené národným projektom Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ÚSV ROS), sa formálne skončili v auguste 2019, ale výstupy pilotných projektov žijú a vo fáze realizácie prvých opatrení pokračujú ďalej. Prvé výsledky už možno vidieť, či pocítiť v zvýšenej kvalite alebo rozsahu poskytovaných služieb... [<čítajte viac>](#)

Nie je pevné, čo je bez chvenia

Publikovaný 6. mája 2020

Diskusnú pánsku jazdu za účasti primátora mesta Hriňová Stanislava Horníka (SHO), spisovateľa a redaktora vydavateľstva Absynt Jána Púčka (JPÚ) a sociológa a pedagóga na UMB v Banskej Bystrici Romana Hofreitera (RHO) na tému: dôvera, inštitúcie, verejnosť, zastrešil cyklus CHOREOGRAFIE ZMENY, alebo kam kráčaš Slovensko? Dozviete sa prečo potrebujeme štíhly štát, kratšie zmluvy, zrozumiteľnejšie zákony, ale aj to, prečo je neomylnosť inštitúcií nedôveryhodná. Diskusiu, ktorá sa realizovala v Liptovskom Mikuláši v kultúrno – spoločenskom centre Diera do sveta, viedol expert NP PARTI Bruno Konečný (BKO), ktorý dnes pôsobí na Magistráte hlavného mesta SR Bratislavy v pozícii Splnomocnenca pre mestské časti... [<čítajte viac>](#)

Nie je mesto ako mesto - Participatívny rozpočet v samospráve

Publikovaný 22. apríla 2020

Participatívny rozpočet je nástrojom moderných samospráv, ktoré prostredníctvom vyčlenených prostriedkov z rozpočtu zapájajú svojich obyvateľov do spoluutvárania obce, mesta, či regiónu. Občania prichádzajú s návrhmi, prostredníctvom ktorých komunikujú svoje

potreby (napríklad skrášľovanie alebo obnova verejných priestranstiev, kultúrne alebo susedské akcie), prinášajú nové alebo vylepšujú existujúce služby. Učí ich chápať a umožňuje im zažiť procesy prebiehajúce v samospráve... [<čítajte viac>](#)

Inklúzia Rómov - politika nemá kopírovať záujmy elity

Publikovaný 15. apríla 2020

Ponúkame vám diskusiu na tému o Rómoch bez Rómov a participácii Rómov vo verejnom živote, ktorá bola súčasťou cyklu Choreografie zmeny: v ozvenách reality, alebo kam kráčaš Slovensko? Diskusiu s Dagmar Plančárovou (DP), vedúcou referátu pre inklúziu sociálne vylúčených skupín Košického samosprávneho kraja, Klárou Orgovánovou (KO), bývalou splnomocnenkyňou vlády SR pre rómske komunity, Janou Plichtovou (JP), sociálnou psychologičkou z Fakulty sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského v Bratislave a Laurou Dittel (LD), dlhoročnou riaditeľkou Karpatskej nadácie, viedol Daniel Klimovský (DK)... [<čítajte viac>](#)

Nie je škola ako škola (dozrel čas na hlas mladých)

Publikovaný 2. apríla 2020

Napriek tomu, že slovenská prax školských participatívnych rozpočtov je zatiaľ krátka, zdá sa, že už čoskoro sa zaradíme k dvom krajinám na svete, kde počet skúsenosti so školskými participatívnymi rozpočtami prevyšuje samosprávnú prax. O tom, kde sa u nás participatívne rozpočty vzali a ako na našich školách fungujú, sme sa rozprávali s Dominikou Halienovou, ktorá v rámci NP PARTI vedie projekt zavádzania parti rozpočtov na školách... [<čítajte viac>](#)

V Anglicku sa úrady konzultácií neboja. Od ľudí sa dozvedajú veci, ktoré by si sami neuvedomili

Publikovaný 25. marca 2020

V rozhovore výskumníčky NP PARTI Soni Karikovej so Susan Blick – komisárkou a vedúcou oddelenia konzultácií z Mestského úradu vo Walsalle vo Veľkej Británii (ďalej UK) a Nicholasom Duffinon – konzultantom z Inštitútu pre konzultácie, ktorý poskytuje poradenstvo a tréningy organizáciám, ktoré realizujú verejné konzultácie, sa dozviete, ako sa do vecí verejných zapája verejnosť v UK. Nechajte sa inšpirovať skúsenosťami samosprávy z Veľkej Británie, kde zapájanie verejnosti má svoje princípy a pravidlá. Zistite, čo znamená súčasný trend *nepretržitého zapájania (continuous engagement)* a využite ho v procesoch participatívnej tvorby verejných politík. [<čítajte viac>](#)

Sociálny podnik je nutnosť, nie ukážka toho, akí sme moderní

Publikovaný 17. marca 2020

Ponúkame vám rozhovor o tenkom ľade sociálnej ekonomiky a sociálneho podnikania, v ktorom Bruno Konečný diskutuje s Janou Plichtovou – sociálnou psychologičkou, profesorkou na Fakulte sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského v Bratislave, Michalom Smetankom – expertom na oblasť rozvojových stratégií a sociálneho podnikania a Petrom Paľom – riaditeľom Centra pre regionálny rozvoj okresu Bardejov, bývalým prednostom obce Raslavice, ktorý má bohaté skúsenosti so zavádzaním sociálneho podniku a sociálneho podnikania. Do rozhovoru sa pridala aj Pavol Ceľuch, zakladateľ sociálneho obecného podniku a starosta obce Sveržov. [<čítajte viac>](#)

Potrebuje rozumieť duchu zákona, nielen striktné a slepo uplatňovať pravidlá

Publikovaný 28. februára 2020

Rozhovor s Danielom Klimovským, expertom NP PARTI, zodpovedným za monitoring a hodnotenie pilotnej schémy participatívnej tvorby verejných politík, o nových výzvach a „detských chorobách“, ktoré spustilo zavádzanie procesov participatívnej tvorby verejných politík v ekosystéme verejnej správy. Ale aj o tom, prečo má každá inštitúcia, každá obec i

každé mesto svoje špecifiká, ktoré treba pri participatívnej tvorbe verejných politík zohľadniť. [<čítajte viac>](#)

Hlasovanie nie je súťaž, ale zodpovedný výber...príbeh Trnavského participatívneho rozpočtu

Publikovaný 31. januára 2020

Vo výbornom rozhovore, ktorý robil Lukáš Bulko, hovorí primátor Peter Bročka, že chce, aby Trnava bola vzorom pre ostatné samosprávy, aby išla stále dopredu a stala sa mestom budúcnosti. V rozhovore s Veronikou Majtánovou (hovorkyňa a vedúca Úseku komunikácie a marketingu na MsÚ Trnava) a Pavlom Vančom (autor projektu z PR "Deti píšu deťom príbehy"), sa zdá, že aj vďaka participatívne rozpočtu je Trnava na najlepšej ceste k naplneniu tejto vízie. Rozmýšľate o participatívnom rozpočte i vy? Ponúkame prvú dávku inšpirácie... [<čítajte viac>](#)

Klasická participácia už nestačí! Francúzsko sa ocitlo na križovatke.

Publikovaný 8. januára 2020

Téma budovania kapacít v prostredí verejnej správy so zameraním na participatívnu tvorbu verejných politík je jedným z pilierov národného projektu Podpora partnerstva a dialógov oblasti participatívnej tvorby verejných politík. V auguste 2019 naša expertka Soňa Kariková realizovala rozhovor s tromi predstaviteľmi miestnej územnej samosprávy vo Francúzsku. Konkrétne išlo o zamestnancov Mestského úradu mesta Saint-Brieuc (www.saint-brieuc.fr). [<čítajte viac>](#)

Netreba všetko formalizovať, alebo čo by znamenala legislatívna úprava participatívneho rozpočtu

Publikovaný 12. decembra 2019

Participatívne rozpočty v praxi samosprávy sa stali jednou z tém októbrovej konferencie, ktorú realizoval Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, v rámci národného projektu Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík. Samostatným blokom konferencie Nie je mesto ako mesto bol panel, v ktorom sa predstavili Eva Balážová, prezidentka Asociácie komunálnych ekonómov a advokátka Kristína Babiaková zo združenia Via Iuris... [<čítajte viac>](#)

Keď sa verejnosť stáva investorom verejných politík

Publikovaný 26. novembra 2019

Nastavenie a implementácia verejných politík majú dopad na kvalitu života občanov. Nie všetky verejné politiky je možné tvoriť so zapojením verejnosti, ale pravdou ostáva, že robiť verejné politiky inak ako participatívne v demokratickej spoločnosti sa už veľmi nepatrí. Proces zavádzania participácie do praxe verejnej správy je postupný - evolučný proces, ktorý je postavený na vzájomnom učení, vyhodnocovaní a priebežnom zapracovávaní dobrých/zlých skúseností z praxe. Kľúčom k reálnej zmene je postupné a cielené budovanie kapacít nielen v prostredí verejnej správy, ale aj na strane občianskej spoločnosti ... [<čítajte viac>](#)

Sociálna súdržnosť je spiaca krásavica

Publikovaný 16. októbra 2019

Téma zapájania menších a znevýhodnených skupín do spoločnosti a tvorby verejných politík je jednou z tém národného projektu Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík. Prinášame vám rozhovor sociálnej psychologičky Jany Plichtovej (JP) so sociologičkou Elenou Gallovou Kríglereovou (EGK), riaditeľkou Centra pre rozvoj kultúry a etnicity, ktoré dlhodobo skúma možnosti ako vytvárať súdržnú spoločnosť, budovať silné komunity a eliminovať bariéry, ktorým menšiny a inak znevýhodnené skupiny obyvateľov vo svojej každodennosti čelia... [<čítajte viac>](#)

Legislatíva a participácia

Publikovaný 6. septembra 2019

Podstatným prvkom úspešnej participácie je vhodne nastavený legislatívny rámec pre zapájanie sa verejnosti do tvorby verejných politík. Ako je legislatívne prostredie na Slovensku naklonené participácii? Kde sa participácii v rámci legislatívy darí a kde sú jej slabiny? Ako sme na tom s podporou participácie v porovnaní so zahraničím?... [<čítajte viac>](#)

PREDSTAVUJEME PILOTNÉ PROJEKTY - Pilotný projekt č. 1: Stratégia dlhodobej starostlivosti

Publikovaný 5. mája 2019

Zložitá a komplexná problematika dlhodobej starostlivosti je témou, ktorej sa venuje prvý z dvanástich participatívnych projektov v rámci národného projektu Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík na Úrade splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti. Hlavným nositeľom tejto myšlienky zo sektora mimovládnych organizácií je Asociácia na ochranu práv pacienta (ďalej len AOPP) a kompetenčne ju dopĺňajú dva rezorty - Ministerstvo zdravotníctva SR (ďalej len MZ SR) a Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len MPSVaR SR)... [<čítajte viac>](#)

Participatívny rozpočet a jeho uplatnenie v samospráve

Publikovaný 4. marca 2019

Participatívny rozpočet je jeden z najobľúbenejších nástrojov participácie, ako aj jeden z najefektívnejších demokratických nástrojov, ktorý umožňuje občanom a občiankam sa priamo zapojiť do verejného rozhodovania. Presnejšie, podieľať sa na rozdelení časti verejných zdrojov, ktoré mesto, obec, alebo vyšší územný celok pre účely participatívneho rozpočtu vyčlení... [<čítajte viac>](#)

Štandardy účasti verejnosti - odporúčania pre dobrú prax

Publikovaný 20. februára 2019

Na vytváraní verejných politík, stratégií, plánov, koncepcií, ale aj zákonov a právnych predpisov sa čoraz viac zúčastňuje verejnosť. Ak sa účasť verejnosti uskutoční v čo najvyššej kvalite, môže verejnosť, politické orgány a administratívne orgány profitovať z prínosov týchto procesov. Výskum participatívnej tvorby verejných politík, ktorý prebieha v rámci NP PARTI, nás vďaka naučil a súčasne odhalil rôzne "detské choroby" zavádzania participácie do praxe prípravy a tvorby verejných politík... [<čítajte viac>](#)

Ľudia za záclonou ...

Publikovaný 21. decembra 2018

Verejné politiky definujú kvalitu života a bezpochyby sa dotýkajú každého „bežného občana“ a „občianky“. Ak sa však jedná o „bežných občanov“, ktorí nepatria do marginalizovaných a zraniteľných skupín, je možné predpokladať, že ich perspektíva a situácia je vo verejných politikách zohľadnená lepšie. Ľudia vytláčaní na okraj spoločnosti alebo znevýhodnení z dôvodu etnicity, zdravotného stavu, veku, sexuálnej orientácie alebo iného postavenia, majú štandardne nízku reprezentáciu v živote mesta a v procesoch, ktoré o kvalite života v ich meste rozhodujú. [<čítajte viac>](#)

Byť slušným človekom celý život je hrdinstvo

Publikovaný 15. novembra 2018

O monológ, kvalite dialógu alebo prečo sa darí rasizmu, extrémizmu a nacionalizmu sme sa rozprávali s Fedorom Gálom – prognostikom, sociológom, vydavateľom, politikom, tribunom Nežnej revolúcie, dokumentaristom, spisovateľom, ale hlavne autorom knižky Cez ploty, ktorá bola dôvodom nášho stretnutia i rozhovoru. Rozhovor bol realizovaný 17. mája 2018 v Bratislave v rámci cyklu panelových diskusií Choreografie zmeny: V ozvenách reality alebo kam

kráčaš Slovensko?, ktoré zastrelil Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti. Rozhovor bude súčasťou pripravovanej knižky Choreografie zmeny. [<čítajte viac>](#)

Mladí ľudia volajú po zmene

Publikovaný 10. októbra 2018

Mládež tvorí skoro pätinu obyvateľov Slovenska. Zo všetkých strán sa však ozýva, že mládež sa mení z roka na rok podobne ako sa mení celá spoločnosť. Dnešná mládež je iná, ako mládež pred desiatimi rokmi. Mladí ľudia žijú vo virtuálnom svete, často zo Slovenska odchádzajú a viacerí z nich sa už neplánujú vrátiť. Napriek dlhoročnej tradícii spolkov na Slovensku počet členov mládežníckych organizácií stagnuje. V súčasnosti existuje množstvo problémov, napríklad nedostatok finančných zdrojov určených na aktivity s mládežou či prakticky neexistujúci výskum mládeže. [<čítajte viac>](#)

Trenčiansky samosprávny kraj ako prvý kraj na Slovensku zavádza participatívne rozpočty na stredných školách

Publikovaný 28. septembra 2018

Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ÚSV ROS) v spolupráci s Trenčianskym samosprávnym krajom (TSK) spúšťajú v školskom roku 2018/2019 pilotný ročník zavádzania participatívnych rozpočtov na stredných školách v pôsobnosti kraja. Záštitu nad pilotným ročníkom zavádzania participatívnych rozpočtov na stredných školách prevzal trenčiansky župan Jaroslav Baška a splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti Martin Giertl. [<čítajte viac>](#)

Majú ľudia s mentálnym postihnutím právo na šťastný život?

Publikovaný 28. augusta 2018

Ľudia s mentálnym postihnutím potrebujú osobitý prístup nielen zo strany opatrovateľov a rodiny, ale aj zo strany štátu, či už na úrovni štátnej správy alebo samosprávy prostredníctvom legislatívnych úprav, či strategických dokumentov. Jedným z dokumentov je aj Koncepcia rozvoja služieb pre potreby ľudí s mentálnym postihnutím a ich rodiny na území Bratislavského samosprávneho kraja. Hlavným cieľom koncepcie je nadizajnovať spôsob ako zavádzať dostupné služby pre mentálne postihnutých klientov a ich rodiny,... [<čítajte viac>](#)

Na občanoch záleží...

Publikovaný 21. augusta 2018

Rozhovor s Ľubou Borošovou, riaditeľkou Regionálneho vzdelávacieho centra v Košiciach o úlohe verejnosti, participácii, spolurozhodovaní, ako aj na tému ako zvyšovať záujem samosprávy o názor občana. V Regionálnom vzdelávacom centre Košice pôsobí od jeho vzniku v roku 1998. RVC je združením obcí a škôl, ktoré si pôvodne založili obce,...[<čítajte viac>](#)

Keď námestia ožívajú alebo verejné priestory sa nás týkajú

Publikovaný 2. júla 2018

Pilotný projekt Využívanie verejných priestorov a plôch na lokálnej úrovni je jedným z dvanástich pilotných projektov v rámci národného projektu Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík, ktorý implementuje Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti v spolupráci s partnermi - Inštitútom pre dobre spravovanú spoločnosť (spolu s partnermi) a Hlavným mestom SR Bratislava. [<čítajte viac>](#)

Ľudia majú množstvo nápadov

Publikovaný 14. júna 2018

Téma zameraná na udržateľnú mestskú mobilitu nadväzuje na súčasné trendy pri riešení problémov dopravy v mestách európskych krajín. Dôraz sa pri tom kladie na znižovanie podielu individuálnej automobilovej dopravy a zvyšovanie kvality života ľudí v mestách. Doprava spoločne s jej infraštruktúrou ... [<čítajte viac>](#)

Akadémia aktívneho občianstva

Publikovaný 16. mája 2018

Akadémia aktívneho občana (AAO) je otvorená vzdelávacia platforma Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti (ÚSV ROS) v spolupráci s vybranými vysokými školami a partnerskými organizáciami. Je súčasťou národného projektu Participácia (Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík). Akadémia je primárne určená pre študentov a študentky vysokých škôl, ale jednotlivých prednášok sa môže zúčastniť aj bežná verejnosť. [<čítajte viac>](#)

Robiť politiku pre Rómov bez Rómov je katastrofa

Publikovaný 4. mája 2018

Participácia Rómov je dlhodobo diskutovaná téma. Má zástancov i odporcov. Vo väčšinovej spoločnosti prevláda názor, že témam, ktoré je potrebné riešiť v súvislosti s inklúziou Rómskych komunit, Rómovia nerozumejú. Zapojiť Rómov do tvorby verejných politík je považované za zbytočné, pretože v ich záujme rozhodneme lepšie a kvalifikovanejšie. Je to naozaj tak? [<čítajte viac>](#)

Keď transparentnosť nie je len slovom v slovníku cudzích slov

Publikovaný 5. apríla 2018

Transparentnosť územnej samosprávy sa v posledných rokoch stala široko diskutovanou témou. Od roku 2010 je predmetom hodnotenia mimovládnej organizácie Transparency International Slovakia, známe aj pod názvom „Otvorená samospráva“. Pozícia mesta Hlohovec v rebríčku otvorených samospráv neustále rastie. Za šesť rokov si polepšilo... [<čítajte viac>](#)

Ak je politika pre najzraniteľnejších, je pre všetkých

Publikovaný 13. marca 2018

Podstatou verejných služieb a verejných priestorov je ich prístupnosť, inak prestávajú byť skutočne verejnými. Starostlivosť o verejné priestory je primárne doménou miestnych samospráv. Z čias, keď na naplnenie významu slova „verejný“ postačovalo, aby bola prístupnosť zabezpečená pre polovicu plus jedného užívateľa,... [<čítajte viac>](#)

Viac sprievodcom, menej diktátorom

Publikovaný 7. februára 2018

Richard Medal, riaditeľ združenia Špirála, poukazuje v úvode nášho rozhovoru na zdroj inšpirácie: „...a preto sme sa rozhodli, že skúsime ísť cestou našich priateľov v Českej republike, kde v každom kraji koncepcia environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu existuje a zároveň majú jasne stanovené krátkodobé ... [<čítajte viac>](#)

PF 2018 od NP Parti

Publikovaný 8. januára 2018

Pri príležitosti nového roka 2018 Vám želáme, aby sme sa nebáli meniť sny na skutočnosť a "bojovať" za lepšiu verziu sveta okolo nás (viac nájdete v našich novoročných prianiach). A tiež sme si pre Vás pripravili rozhovor s p. profesorkou Janou Plichtovou... [<čítajte viac>](#)

Za Choreografiami zmien 2017

Publikovaný 7. decembra 2017

Choreografie zmeny predstavujú cyklus informačných dní, ktoré sa realizujú vo formáte panelových diskusií v rámci národného projektu NP PARTI na aktuálne problémy, rezonujúce témy a otvorené výzvy. V roku 2017 sa nám podarilo zrealizovať päť... [<čítajte viac>](#)

Mám obavu, že nám bratislavskí manažéri budú do toho kafať...

Publikovaný 27. novembra 2017

Slovensko je veľmi malá krajina s počtom obyvateľov menším ako niektoré mestá na svete. Vzhľadom na jej rozlohu a veľkosť populácie predstavuje existujúcich 2891 obcí nadštandardne vysoké číslo. Malé obce do 1000 obyvateľov tvoria približne... [<čítajte viac>](#)

Globálne výzvy - lokálne očakávania

Publikovaný 23. októbra 2017

II. Pracovné stretnutie k pilotnej schéme v Liptovskom Mikuláši. Začiatkom októbra 2017 sa v Liptovskom Mikuláši konalo druhé pracovné stretnutie zástupcov pilotných projektov, ktoré zastrešuje pilotná schéma participačnej tvorby verejných politík... [<čítajte viac>](#)

Participácia alebo choreografie zmeny

Publikovaný 2. októbra 2017

Analytické expedície o podstate a možnostiach participácie predstavujú druhý pilier národného projektu ÚSV ROS. Podaktivita, ktorá ich zastrešuje má síce krkolomný názov Analyticko-metodicko-legislatívna... [<čítajte viac>](#)

Ekologické môže byť aj ekonomické

Publikovaný 9. augusta 2017

Obce a mestá sú manažermi odpadového hospodárstva na svojom území. Určujú systém zberu, odvozu, spracovania a zneškodňovania odpadov. Problematika komunálneho odpadu je širokou agendou... [<čítajte viac>](#)

Spustili sme národný projekt Participácia

Publikovaný 27. júna 2017

Milí priatelia, milé priateľky, spustili sme národný projekt Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti "Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík" (Participácia)... [<čítajte viac>](#)

CYKLUS DISKUSIÍ CHOREOGRAFIE ZMENY

1. CHOREOGRAFIE ZMENY I: V OZVENÁCH REALITY ALEBO KAM KRÁČAŠ SLOVENSKO?
2. CHOREOGRAFIE ZMENY II: ZRANITEĽNÉ SKUPINY VO VEREJNOM DISKURZE
3. CHOREOGRAFIE ZMENY III: DÔVERA, INŠTITÚCIE, VEREJNOSŤ
4. CHOREOGRAFIE ZMENY IV: O TENKOM ĽADE KAŽDODENNOSTI, CENTRE A PERIFÉRIÁCH
5. CHOREOGRAFIE ZMENY V: O RÓMOCH BEZ RÓMOV ALEBO PARTICIPÁCIA RÓMOV VO VEREJNOM ŽIVOTE
6. CHOREOGRAFIE ZMENY VI.
7. CHOREOGRAFIE ZMENY VII. ŠTÁT – OBČAN – BUDÚCNOSŤ

CHOREOGRAFIE ZMENY I: V OZVENÁCH REALITY ALEBO KAM KRÁČAŠ SLOVENSKO?

Prvý krát sme diskutovali **7. októbra 2017 v Art Café v Banskej Štiavnici**. Splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti **Martin Giertl**, sociálna psychologička a profesorka na Fakulte sociálnych a ekonomických vied UK v Bratislave **Jana Plichtová**, sociologička a riaditeľka Centra pre výskum etnicity a kultúry **Elena Gallová Kríglarová** a riaditeľ mestského divadla v Žiline **Anton Šulík** odpovedali na tieto otázky: Máme šancu na zmenu? Aké podmienky musia štátne inštitúcie a ďalšie subjekty verejnej správy (samosprávne kraje, obce a mestá) splniť, ako majú byť nastavené, aby nešlo o karikatúru účasti verejnosti na správe vecí verejných? Došlo k zneužitiu participácie? Aké existujú riziká jednotlivých nástrojov participácie? Aké nedostatky a riziká participácie reflektujú jednotlivé modely demokracie? Ako v spolupráci s verejnosťou/občanom inovovať ideálne a praktické predstavy o participácii? Je ešte možná obnova dôvera občanov v inštitúcie? Čaká nás renesancia vzťahov, alebo reštaurovanie nefunkčných systémov reprezentatívnej liberálnej demokracie? Diskusiu moderovala: **Barbara Gindlová**

CHOREOGRAFIE ZMENY II: ZRANITELNÉ SKUPINY VO VEREJNOM DISKURZE

Diskusný večer so Splnomocnencom vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti a jeho hostí na tému:
ZRANITELNÉ SKUPINY VO VEREJNOM DISKURZE
spojený s výstavou českej fotografky **LIBUŠE JARCOVJÁKOVEJ**

✘ 27. 10. 2017 o 18:00 hod. _ FLATGALLERY, Baštová 1, Bratislava

CHOREOGRAFIE ZMENY II.

V OZVENÁCH REALITY. ALEBO KAM KRÁČAŠ SLOVENSKO?
MY a ONI, alebo prečo sú niektorí ľudia a skupiny ľudí vytlačané na okraj spoločnosti a jej záujmu? Je „inakosť“ v etnicite, zdravotnom stave, veku, sexuálnej orientácii, či sociálnom statuse dôvodom na označenie „ONI“? Prečo je hlas znevýhodnených ľudí a skupín tak málo počuť vo verejnom diskurze, v politických a legislatívnych procesoch?

Diskutujú:
• **MARTIN GIERTL**, splnomocnenec vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti
• **LIBUŠA JARCOVJÁKOVÁ**, fotografka
• **BRUNO KONEČNÝ**, právnik a odborník na miestnu samosprávu
• **ELENA KRÍGLEROVÁ**, sociologička a riaditeľka Centra pre výskum etnicity a kultúry
• **ZUZANA KUMANOVÁ**, etnografka

Moderuje: **BARBARA GINDLOVÁ**

Diskusný panel je súčasťou cyklu informačných dní, ktoré sa realizujú v rámci národného projektu Úradu Splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti s názvom: **PODPORA PARTNERSTVA A DIALÓGU V OBLASTI PARTICIPATÍVNEJ TVORBY VEREJNÝCH POLITIK**, prostredníctvom OP Efektívna verejná správa. Projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

27. októbra 2017 sme sa vo Flatgallery v Bratislave opäť rozprávali so splnomocnencom **Martinom Giertlom** a sociologičkou **Elenou Gallovou Kríglеровou**, ktorým tentokrát robili spoločnosť fotografka **Libuše Jarcovjáčová**, etnografka **Zuzana Kumanová** a právnik a odborník na miestnu samosprávu **Bruno Konečný**. Spoločne odpovedali na otázky: MY a ONI, alebo prečo sú niektorí ľudia a skupiny ľudí vytlačané na okraj spoločnosti a jej záujmu? Je „inakosť“ v etnicite, zdravotnom stave, veku, sexuálnej orientácii, či sociálnom statuse dôvodom na označenie „ONI“? Prečo je hlas znevýhodnených ľudí a skupín tak málo počuť vo verejnom diskurze, v politických a legislatívnych procesoch? V priestoroch Flatgallery mohli zároveň účastníci diskusie obdivovať diela fotografky **Libuše Jarcovjáčovej**. Barbora Baronová, účastníčka diskusie ju zosumarizovala takto: *„Piatkový salón vo Flatgallery, mnoho podnetných myšlienok. Prežívame postkomunistický stres. Chceme sa mať dobre, nechceme, aby nás niekto otravoval. Posúvame sa k materiálnej. Vznikajú nové getá. Sme malomešťania. Média prestali reflektovať realitu. Strácame schopnosť vidieť inakosť. Hodnoty máme len deklarované. Prepadáme konzumu. Volíme politikov deklamujúcich boj proti druhým. Mali by sme myslieť synergicky, ísť príkladom. Musíme robiť kroky, navzdory tomu, že nie sme podporovaní zhora. Väčšina z nás sa cíti byť prehladaní. Sme obyvatelia Slovenska, Česka, nie Slováci, nie Česi. Potrebujeme poznanie a zdieľanie, potrebujeme vidieť rozmanitosť. Po politikoch je nutné vyžadovať zrozumiteľnosť.“* Diskusiu moderovala: **Barbara Gindlová**

CHOREOGRAFIE ZMENY III: DÔVERA, INŠTITÚCIE, VEREJNOSŤ

Diskusný večer so Splnomocnencom vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti a jeho hostí na tému:
DÔVERA, INŠTITÚCIE, VEREJNOSŤ
spojený s prekvapením pre účastníkov...

✘ 16. 11. 2017 o 18:00 hod.
Diera do Sveta, Námestie osloboditeľov 61/1, Liptovský Mikuláš

CHOREOGRAFIE ZMENY III.

V OZVENÁCH REALITY. ALEBO KAM KRÁČAŠ SLOVENSKO?
• Demokracia spočíva v dôvere v človeka, ľudskosť a ľudstvo, povedal T.G. Masaryk.
• Tráfi tento výrok aj dnes? Sú všetky demokracie práchno alebo následkom poklesu dôvery?
• Je viera v ľudskosť a solidarita nepoužitelným princípom z reality „starého sveta“?
• Kde a ako začať s budovaním dôvery verejnosti v systém spravovania krajiny, regiónu, mesta?

Diskutujú:
• **STANISLAV HORNÍK**, primátor mesta Liptová
• **JAN PUČEK**, spisovateľ a redaktor vydavateľstva Absynt
• **ROMAN HOFREITER**, sociológ, pedagóg na Univerzite Mateja Bela v Banskéj Bystrici

Moderuje: **BRUNO KONEČNÝ**

Diskusný panel je súčasťou cyklu informačných dní, ktoré sa realizujú v rámci národného projektu Úradu Splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti s názvom: **PODPORA PARTNERSTVA A DIALÓGU V OBLASTI PARTICIPATÍVNEJ TVORBY VEREJNÝCH POLITIK**, prostredníctvom OP Efektívna verejná správa. Projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

V predvečer Dňa boja za slobodu a demokraciu sme v **Diere do sveta v Liptovskom Mikuláši** diskutovali o podstate demokracie, o dôvere a ľudskosti, o tom, že neomylnosť je

nedôveryhodná, ale aj to tom, či demokracia patrí spolu so solidaritou "starého železa". Pánska jazda za účasti primátora mesta Hriňová **Stanislava Horníka**, spisovateľa a redaktora vydavateľstva Absynt **Jána Púčka** a sociológa a pedagóga na UMB v Banskej Bystrici **Romana Hofreitera** prebrala aj to, že nie je pevné to, čo sa nechveje. Venovali sa aj sebedovomiu komunity a najmä tomu, prečo potrebujeme štíhly štát, kratšie zmluvy a zrozumiteľnejšie zákony... Diskusiu moderoval: **Bruno Konečný**

CHOREOGRAFIE ZMENY IV: O TENKOM ĽADE KAŽDODENNOSTI, CENTRE A PERIFÉRIÁCH...

Diskusný večer so Splnomocnencom vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti a jeho hostí na tému: spojený s hudobným noktornom multiinstrumentalistu Michala Smetanku

✘ 22. 11. 2017 o 18:00 hod. v priestoroch kultúrno-komunitného centra BAŠTA
Na hradbách 3, 085 01 Bardejov

CHOREOGRAFIE ZMENY IV.

V OZVENÁCH REALITY, ALEBO KAM KRÁČAŠ SLOVENSKO?
→ O TENKOM ĽADE KAŽDODENNOSTI, CENTRE A PERIFÉRIÁCH, LOKÁLNYCH TRHOCH PRÁCE A ČLOVEČINE, ALEBO VEČERNÉ ÚVAHY NAD NOVÝM ZÁKONOM O SOCIÁLNYCH PODNIKOKCH

Diskutujú:

- **JANA PLICHTOVÁ**, sociálna psychologička, profesorka – Fakulta ekonomických a sociálnych vied Univerzity Komenského
- **INGE DOLEŽALOVÁ**, zakladateľka združenia Sociálny Prešov a zástupkyňa Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity
- **MICHAL SMETANKA**, expert pre oblasť rozvojových stratégií a sociálneho podnikania
- **PETER PAĽA**, prednosta obce Raslavice
- **BARBARA GINDLOVÁ**, divadelná teoretička a zástupkyňa Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Moderuje: **BRUNO KONEČNÝ**

Diskusný panel je súčasťou cyklu informačných dní, ktoré sa realizujú v rámci národného projektu Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti s názvom: PODPORA PARTNERSTVA A DIALÓGU V OBLASTI PARTICIPATÍVNEJ TVORBY VEREJNÝCH POLITIK, prostredníctvom OP Efektívna verejná správa. Projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Kultúrno - komunitné centrum Bašta v Bardejove privítalo štvrté Choreografie zmeny **22. novembra 2017** s podtitulom O tenkom ľade každodennosti, centre a perifériách, lokálnych trhoch práce a človečine, alebo večerné úvahy nad novým zákonom o sociálnych podnikoch. Diskusné noktorno sa venovalo sociálnej senzibilitate, selektívnej citlivosti, subjektoch sociálnej ekonomiky a asociálnych sociálnych podnikoch. Rozprávali sme sa o neradostnej perspektíve sveta, kde je administrácia a vykazovanie práce dôležitejšie, ako práca sama. Ako sa zo sna o funkčných a zmysluplných sociálnych podnikoch stala nočná mora, či o tom ako eurofondy a verejné obstarávanie zdevastovali a devastujú prirodzenú správu vecí verejných. V rámci štvrtého diskusného panelu s Brunom Konečným nad novým návrhom Zákona o sociálnych podnikoch diskutovali: sociologička **Jana Plichtová**, expert pre oblasť rozvojových stratégií a sociálneho podnikania **Michal Smetanka**, prednosta obce Raslavice **Peter Paľa** a starosta obce Sveržov **Paľo Celúch**. Multiinstrumentalista Michal Smetanka doprevádzal večer aj svojou tvorbou. Diskusiu moderoval: **Bruno Konečný**

CHOREOGRAFIE ZMENY V: O RÓMOCH BEZ RÓMOV ALEBO PARTICIPÁCIA RÓMOV VO VEREJNOM ŽIVOTE

Diskusný panel Úradu splnomocnenca SR pre rozvoj občianskej spoločnosti a jeho hostí, na tému: **O RÓMOCH BEZ RÓMOV, alebo PARTICIPÁCIA RÓMOV VO VEREJNOM ŽIVOTE**

✘ 23. 11. 2017 o 11:00 hod. v priestoroch Univerzitnej knižnice
Technickej univerzity v Košiciach, ul. B. Němcovej, Košice

CHOREOGRAFIE ZMENY V.

V OZVENÁCH REALITY, ALEBO KAM KRÁČAŠ SLOVENSKO?
→ sú Rómovia pri zapísaní sa do verejného života diskriminovaní?
→ kto má povedať, čo Rómovia chcú a potrebujú?
→ kto rozhoduje o tom, čo Rómovia chcú a potrebujú?

Diskutujú:

- **JANA PLICHTOVÁ**, sociálna psychologička, profesorka – Fakulta ekonomických a sociálnych vied Univerzity Komenského
- **KLÁRA ORGOVÁNOVÁ**, riaditeľka Rómskeho inštitútu, ex-splnomocnenkyňa Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity
- **DAGMAR PLANČAROVÁ**, vedúca odboru pre integráciu sociálne vylúčených komúní Košický samosprávny kraj
- **LAURA DITTEL**, riaditeľka Karpatskej iniciatívy

Moderuje: **DANIEL KLIMOVSKÝ**

Diskusný panel je súčasťou cyklu informačných dní, ktoré sa realizujú v rámci národného projektu Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti s názvom: PODPORA PARTNERSTVA A DIALÓGU V OBLASTI PARTICIPATÍVNEJ TVORBY VEREJNÝCH POLITIK, prostredníctvom OP Efektívna verejná správa. Projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Piatou zastávkou Choreografií zmeny sa **23. novembra 2017** stala **Univerzitná knižnica Technickej univerzity v Košiciach**. Excelentná dámska jazda uzavrela sériu diskusiou o tom, či sú Rómovia pri zapájaní sa do verejného života diskriminovaní, ale aj o tom, kto rozhoduje, čo Rómovia chcú a potrebujú a kto to má vôbec hovoriť. Rozprávali sme sa aj o ťažko uchopiteľnej psychológii menších, o tom kto vlastne formuluje požiadavky Rómov.

Nevynechali sme ani tému rómskych splnomocnencov, hrdosť a dôveru, ako ani o absentujúcu rómsku politickú reprezentáciu a neexistujúci rómsky establišment. V rámci piateho diskusného panelu diskutovali: sociologička **Jana Plichtová**, riaditeľka Rómskeho inštitútu **Klára Orgovánová**, vedúca referátu pre integráciu sociálne vylúčených komunit v Košickom samosprávnom kraji **Dagmar Plančárová** a riaditeľka Karpatskej nadácie **Laura Dittel**. Diskusiu moderoval: **Daniel Klimovský**

CHOREOGRAFIE ZMENY VI: O MOŽNOSTIACH MONOLÓGU A KVALITNÉHO DIALÓGU, ALEBO PREČO SA DARÍ EXTRÉMIZMU, FAŠIZMU A NACIONALIZMU?

On-line diskusný panel Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti s Fedorom Gálom na tému:

O možnostiach monológu a kvalite dialógu, alebo prečo sa darí extrémizmu, rasizmu a nacionalizmu

X 17. 5. 2018 o 13:00 hod. / priamy prenos z Primaciálneho paláca

CHOREOGRAFIE ZMENY VI.

v ozvenách reality, alebo kam kráčaš Slovensko?

- o možnostiach a kvalite dialógu, alebo ako vznikla knižka „Cez ploty“
- je nedôvera občanov v inštitúcie štátu priamo úmerná nárastu extrémistických hnutí?
- podpísala sa socialistická minulosť na našej občianskej spoločnosti a politickej kultúre?
- o strachu a neistote, alebo o radikalizácii verejnosti a verejnej mienky,
- prečo silnejú ultrapravicové hnutia a prečo sa darí extrémizmu, rasizmu a nacionalizmu v európe?
- skutočná, nie deklarovaná účasť verejnosti na rozhodovaní, dialóg občana so štátom – utópia, alebo beh na dlhú trať?

Diskutuje: **FEDOR GÁL**
sociológ, politik, publicista, dokumentarista a jeden z autorov knižky Cez ploty, ktorú Fedor „vymailoval“ s národným socialistom Matejom...

Moderujú: **Norbert Lacko a Barbara Gindlová**

Diskusný panel je súčasťou cyklu informačných dní, ktoré sa realizujú v rámci národného projektu Úradu Splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti s názvom: PÔDPORA PARTNERSTVA A DIALÓGU V OBLASTI PARTICIPATÍVNEJ TVORBY VEREJNÝCH POLITÍK, prostredníctvom OP Efektívna verejná správa. Projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu.

Dňa **17. mája 2018** sa konali **šieste Choreografie zmeny - v ozvenách reality, alebo kam kráčaš Slovensko?**, ktorých hosťom bol sociológ, politik, publicista, dokumentarista a autor knižky „Cez ploty“, Fedor Gál. Formát tejto diskusie bol výnimočný - Choreografie zmeny sa konali vo verzii on – line diskusného panelu, ktorý bol zabezpečený z Primaciálneho paláca a bol v priamom prenose prenášaný cez [facebookovú stránku ÚSV ROS](#).

Choreografie zmeny VI otvorili diskusiu o možnostiach a limitoch dialógu, o duchu doby, o ponížených a urazených, ako aj o alfa samcoch a kríze elít, demokracii, profesionálnych občanoch, inštitucionalizovanej občianskej spoločnosti a zodpovednosti. Súčasne sme diskutovali o tom ako vznikla Fedorova knižka "Cez ploty", ktorá predstavuje záznam

desaťročného mailového rozhovoru medzi Fedorom a národným socialistom Matejom. Diskusiu moderovali: **Barbara Gindlová a Norbert Iacko**

CHOREOGRAFIE ZMENY VII: ŠTÁT – OBČAN – VEREJNOSŤ

**ŠTÁT – OBČAN
BUDÚCNOSŤ
CHOREOGRAFIE ZMENY**

6. 8. 2020 – 19:00 – 21:00 hod.
Vodárenské múzeum, Devínska cesta 1, Bratislava

Narastajúca nedôvera občanov v štát, erózia demokracie a vyprázdnené inštitúcie. Na druhej strane kultúra otvoreného vládnutia a zapájanie verejnosti do spolurozhodovania.

- Je participácia modelom budúcnosti, alebo slepou uličkou (dekoratívna participácia / väčšie sklamanie a nedôvera / nárast extrémizmu / väčšia kontrola zo strany štátu)?
- Aká je úloha občana v procese zmeny a aká nás čaká budúcnosť?

zapojení experti: Jana Plichtová, Michal Vašečka, Martin Giertl, Vladimír Ledecký
moderuje: Michal Havran

VSTUP VOLNÝ

Podujatie bude realizované v rámci národného projektu Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti s názvom Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík. Projekt je financovaný z operatívneho programu Efektívna verejná správa. Toto podujatie bude podporované z Európskeho sociálneho fondu.

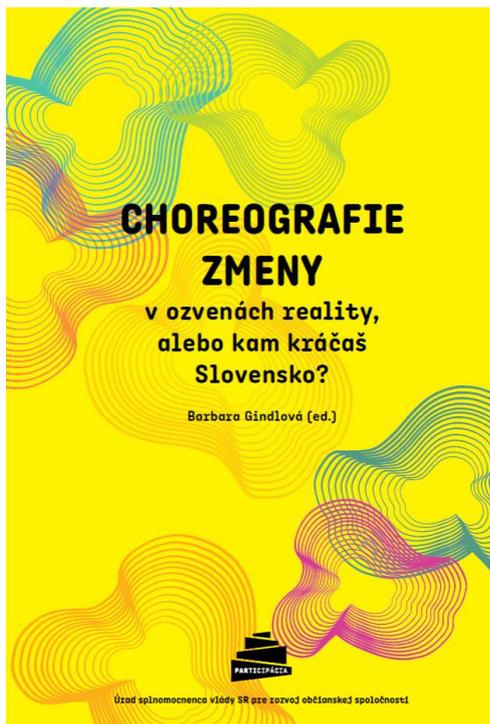
Dňa **6. augusta 2020** sa konali **siedme Choreografie zmeny – v ozvenách reality, alebo kam kráčaš Slovensko?** Ako samostatný nadstavbový program záverečnej konferencie NP PARTI – AFTER PARTY. Účast' do panelovej diskusie prijali: Jana Plichtová, Michal Vašečka, Martin Giertl, Vladimír Ledecký. Samostatná odborná panelová diskusia reagovala na spoločenskú objednávku: zmena k transparentnejšiemu, otvorenejšiemu vládnutiu. Nedôvera občanov v inštitúcie štátu, ako aj v inštitúcie, ktoré zodpovedajú za výkon správy vecí verejných. Erózia demokracie a vyprázdnené inštitúcie. Kultúra otvoreného vládnutia – vieme, čo to je? Je participácia modelom budúcnosti, alebo slepou uličkou (dekoratívna participácia - väčšie sklamanie - silnejšia nedôvera). Aká je úloha občana v procese zmeny? Je občan kľúčovým prvkom v procese zmeny, alebo je zmena mimo dosahu občana a verejnosti? Diskusiu moderoval: **Michal Havran**.

Využitie materiálov: spracované videozáznamy sú súčasťou poznatkovej bázy (databáza zdrojov, na ktorých nájdete videozáznamy z jednotlivých diskusií), zabezpečili sme ich prepis a časti z jednotlivých diskusných panelov, ktoré slúžili ako základ pre rozhovory publikované v rámci Newslettera NP PARTI. Výsledkom je samostatná publikácia s rovnomerným názvom **Choreografie zmeny**.

TVORBA PUBLIKÁCIÍ

Choreografie zmeny

Choreografie zmeny: v ozvenách reality, alebo kam kráčaš Slovensko? Predstavovali cyklus panelových diskusií expertov, ktoré sme realizovali po celom Slovensku. Snahou bolo ponúknuť reflexiu doby, ktorej sme súčasťou. Publikácia ponúka sumarizáciu rozhovorov, do ktorých boli zapojení experti z rôznych sfér života, pôsobiaci v oblasti sociológie, sociálnej psychológie, práva, verejnej správy, tretieho sektora, lokálnej politiky, etnografie, pedagogiky, rozvojových stratégií a sociálneho podnikania, ako aj umenia – spisovatelia, fotografi, divadelníci. Rozhovory predstavujú svojskú topografiu „zraniteľných a zerodovaných“ území výkonu verejných politík, ako aj pozitívnych a uskutočnených zmien snažiacich sa pomenovať kde sme ako krajina zlyhali, kde sme uspeli, čo sme pokazili, čo sa nám podarilo, ale hlavne aké výzvy pred nami stoja. Tematicky rozhovory zachytávajú problematiku inklúzie Rómov, naše postoje k zraniteľným skupinám, fenomén sociálnej ekonomiky a sociálnych podnikov, ako aj problematiku dôvery verejnosti v štát a vo verejné inštitúcie. Knižka ponúka päť plus jeden bonusový rozhovor. Prvý z rozhovorov sa realizoval v októbri 2017 a posledný vznikol na záverečnej konferencii v auguste 2020. Choreografie zmeny sú určené mnohopočetnému nehomogénnemu súhvezdiu čitateľov: od tvorcov politík až po širokú verejnosť a každého z vás. Publikáciu si môžete pozrieť [TU](#) (PDF, 9 MB).

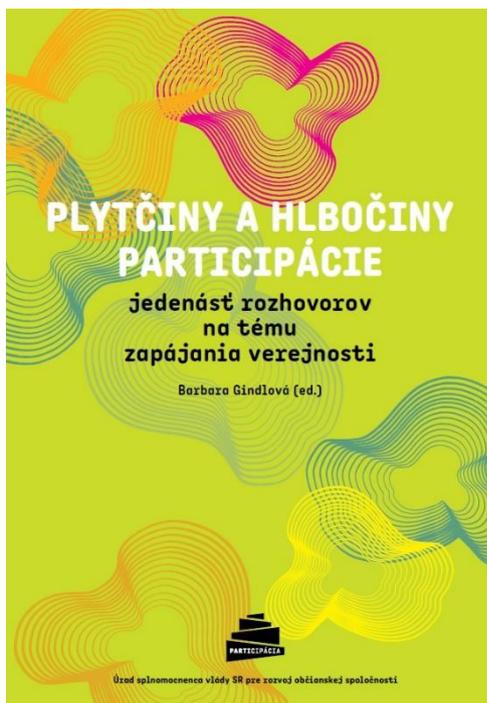

Plytčiny a hlbociny participácie

Ako spracovať záverečnú publikáciu k projektu? Ako najlepšie predstaviť expertky a expertov, ktorí na projekte spolupracovali? Ako podať svedectvo o ich činnosti? Ako zrozumiteľne prezentovať témy a problémy, ktoré prebádali? Ako sumarizovať príležitosti i výzvy, pred ktorými na ceste zavádzania participácie do praxe stojíme? Ako sprostredkovať esenciu z realizovaných expedícií za lepším pochopením participácie? Odpoveďou je knižka, ktorú držíte v ruke. Dostala poetický názov Plytčiny a hlbociny participácie, ale pravdou ostáva, že vám

ponúkne jedenásť neopakovateľných rozhovorov o zapájaní verejnosti. Práve formát rozhovoru ponúkol priestor pre otvorený dialóg expertov, ktorí sa vracajú zo svojich jedinečných výprav za hlbším poznaním o participácii. Poučení vlastnou skúsenosťou z terénu, hľadajú nielen zmysluplné odpovede, ale aj zrozumiteľné otázky, pretože vedia, že niekedy je dobre formulovaná otázka kľúčom k novému poznaniu a často aj východiskovým bodom pre ďalšiu analytickú výpravu. Prvý z rozhovorov bol spracovaný na sklonku roka 2017 a posledný z nich vznikol na záverečnej konferencii k projektu v auguste 2020. K rozhovorom pribudla sumarizácia výziev a odporúčaní, profily expertiek a expertov, ako aj zdrojové kódy k databáze odborných výstupov z projektu. Leporelo odborných rozhovorov vás prevedie po neprebádaných teritóriách novej kultúry vládnutia v čase erózie demokracie a krízy dôvery. Súčasne vám pomôže odhaliť pestrofarebnú morfológiu i genetickú štruktúru participatívnych procesov a hlavne pochopiť mystérium zmeny, ktoré spúšťa zapájanie verejnosti do tvorby politik. Knižka je určená mnohopočetnému nehomogénnemu súhvezdiu čitateľov: od tvorcov politik až po širokú verejnosť a každého z vás.

Publikáciu si môžete pozrieť [TU](#) (PDF, 2 MB).

(PDF, 2 MB)

ZÁVEREČNÁ KONFERENCIA K PROJEKTU

V dňoch **6. a 7. augusta 2020** sa vo **Vodárenskom múzeu v Bratislave** konala **záverečná konferencia k projektu NP PARTI**. Podujatie bolo realizované formou letnej ochutnávky tém a výstupov, ktoré národný projekt otvoril a priniesol. V snahe vyhnúť sa otrockému odpočtovaniu jednotlivých výstupov a projektov sme zvolili iný prístup, ktorý spájal jednotlivých expertov a aktérov v rámci zadaných tém. Podujatie sa realizovalo na troch samostatných javiskách počas dvoch dní.

Zúčastnilo sa ho 190 účastníkov. [Fotoreportáž](#) a [program](#) (PDF, 691 kB) Vám dovoľia precítiť atmosféru dvoch dní, v ktorých sme otvorili konferenčný bar, ktorý ponúkol priestor pre zdieľanie poznatkov, skúseností ako pestrofarebný mix živých príbehov na tému participácia, praktickú degustáciu metód a foriem zapájania verejnosti (expertné panely, pracovné skupiny, workshopy, okrúhle stoly, prieskum, fokusová skupina, simulácie procesov, brainstorming, gamifikácia, world-cafe), zber úrody NP PARTI prostredníctvom geocachingu výstupov projektu, ako aj podporil budovanie komunít praxe a zabezpečil priestor na zdieľanie dobrej/zlej praxe a sieťovanie vo vybraných oblastiach:

Participácia a mladí ľudia

- Participácia a budovanie komunít
- Participácia a zdravotne postihnutí
- Participácia a enviromentálne výzvy
- Participatívne rozpočty
- Participácia a verejné priestory

[Podrobne spracovaný materiál ku záverečnej konferencii NP PARTI – AFTER PARTI.](#)

PUBLICITA A INFORMOVANOSŤ

Publicita je zabezpečená v súlade so zmluvou o poskytnutí nenávratného finančného príspevku.

- projekt zabezpečil označenie miest realizácie projektu (MV SR, Pribinova ul.2, Bratislava / sídlo ÚSV ROS, Cukrova 14, Bratislava / sídla partnerských subjektov za VS a spolupracujúcich subjektov za stranu MNO, ako aj miest/miestností, v ktorých sa realizujú konkrétne podujatia (napr. pracovné stretnutia k pilotnej schéme),
- tlačová správa k spusteniu projektu,
- spracované [grafické lišty pre pilotné projekty a národný projekt NP PARTI](#),
- samostatná sekcia na web stránke Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti s názvom Národný projekt Participácia,
- [Newsletter NP PARTI](#) (informačný spravodaj o priebehu projektu, dôležitých odborných aktivitách a podujatiach, ktorý postupne predstavuje pilotné projekty, kľúčových aktérov participačného procesu a súčasne vytvára priestor na zverejnenie rozhovorov s expertmi, zapojenými do analytickej časti projektu)
- samostatné informačné podsekcie na web stránke s názvom [Z denníkov](#) ÚSV ROS monitorujúce priebeh projektu po jednotlivých mesiacoch:
 - podkativity 1/ pilotná schéma participatívnej tvorby verejných politík s názvom Z denníkov pilotnej schémy
 - podaktivity 2/ analyticko-metodicko-legislatívna podpora zavádzania participatívnej tvorby verejných politík do praxe s názvom Z denníkov analytických expedícií
- sled informačných oznamov na [facebookovej stránke Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti](#),
- informačné plagáty - sumarizácia dôležitých ukazovateľov z realizácie NP PARTI,
- informačné dni a podujatia, zamerané na šírenie a distribúciu informácií o projekte, pilotných projektoch, analytických expedíciách, ich cieľoch, zadaniach, zisteniach a priebežných výstupoch, ako aj na zabezpečenie spätnej väzby od prizvaných expertov, širokej odbornej a laickej verejnosti ,
- zabezpečenie roll-upov / informačných bannerov pre dvanásť pilotných projektov a univerzálny informačný banner pre národný projekt NP PARTI,
- vybudovanie znalostnej databázy výstupov na web stránke MVSR / ÚSV ROS,
- založenie novej knižnej edície PARTICIPÁCIA (elektronicky dostupné publikácie) - spolu do elektronickej verzie bolo spracovaných 25 publikácií - viac informácií v záverečnej správa, v tlačenej verzii sme vydali 18 publikácií (viac informácií v sumarizačnej záverečnej správe),
- vznik web stránky www.participacia.eu , ktorá je ďalším zdrojom informácií o projekte a jeho výstupoch,
- streamovanie podujatí (nielen z dôvodu pandémie COVID 19, ale aj z dôvodu zabezpečenia lepšej dostupnosti, zdieľania a budovania informačných zdrojov),
- spolupráca s kľúčovými organizáciami pre distribúciu informácií o podujatiach a výstupoch projektu - Obecné noviny, portál Únie miest Slovenska a využitie distribučných kanálov strešnej organizácie miest a obcí - ZMOS,
- samostatné publikačné výstupy, ktoré vznikli v rámci realizácie pilotných projektov a boli vypublikované v:

- lokálnych, regionálnych periodikách (napr. informačný občasník Lenartovčan)
- odborných - tematických časopisoch (napr. časopis Vozíčkar),
- web stránkach zapojených subjektov VS (napr. samostatná sekcia o participácii na stránke mesta Hlohovec, samostatná stránka www.zivenamestia.sk, dokumentujúca priebeh a výsledky projektu PP10 a iné).

CELKOVÁ SUMARIZÁCIA MERATEĽNÝCH UKAZOVATEĽOV

Ukazovatele sme v rámci realizácie projektu naplnili v zmysle detailnejšieho popisu nižšie. Projekt bol sledovaný na úrovni dvoch druhov merateľných ukazovateľov:

- Realizácia národného projektu z pohľadu merateľných ukazovateľov projektu,
- Realizácia národného projektu z pohľadu merateľných ukazovateľov reformy (KPI).

Realizácia národného projektu z pohľadu merateľných ukazovateľov projektu

- [P0178 - Počet koncepčných, analytických a metodických materiálov](#) (PDF, 298 kB) - počet materiálov celkom: 76
- [P0589 - Počet zrealizovaných informačných podujatí](#) (PDF, 376 kB) - počet návrhov celkom: 5
- [P0718 - Počet vyvinutých produktov a/alebo služieb vzťahujúcich sa na vzdelávanie](#) (PDF, 210 kB) - počet platforiem celkom: 12
- [P0722 - Počet úspešných absolventov vzdelávacích aktivít](#) (PDF, 297 kB) - počet absolventov celkom: 59
- [P0887 - Počet novovzniknutých platforiem zameraných na zvyšovanie kvality verejných politík](#) (PDF, 229 kB) - počet vzdelávacích produktov: 1
- [P0891 - Počet podporených MNO za účelom participácie na zavádzaní zmien v oblasti verejných politík](#) (PDF, 229 kB) - počet podporených MNO: 1

Realizácia národného projektu z pohľadu merateľných ukazovateľov reformy (KPI)

V rámci realizácie projektu sme sledovali aj plnenie merateľných ukazovateľov reformy (KPI), ktoré boli v rámci prípravy projektu nadefinované v rámci týchto ukazovateľov:

- rozvoj verejných služieb a tvorby verejných politík v partnerstvách a vzájomnom dialógu VS, MNO a verejnosti/občanov na princípe participácie
- analýza súčasného stavu participácie a zapájania verejnosti do tvorby verejných politík
- zabezpečenie metodickej a odbornej podpory zavádzania inovatívnych princípov tvorby verejných politík s účasťou verejnosti do praxe
- vytvorenie predpokladov na optimalizáciu procesu ďalšieho vzdelávania a budovania kapacít pre oblasť participatívnej tvorby verejných politík

rozvoj verejných služieb a tvorby verejných politík v partnerstvách a vzájomnom dialógu VS, MNO a verejnosti/občanov na princípe participácie

plánovaný stav: 12

výsledná hodnota: 21

cieľový rok: 2020

popis stavu: popis stavu a priebehu k rozvoju verejných služieb a tvorby verejných politík v partnerstvách a vzájomnom dialógu VS, MNO a verejnosti/občanov na princípe participácie uvádzame v previazaní na roky a podaktivity. Plnenie ukazovateľov rozkladáme na roky a podaktivity projektu. Ukazovateľ bol naplnený.

	Podaktivita 1	Podaktivita 2	Spolu
ROK 2017	0	0	0
ROK 2018	2	1	3
ROK 2019	13	2	15
ROK 2020	0	3	0
SPOLU	15	6	21

ROK 2018 / podaktivita 1

- 1. Pravidlá IdeaSiTy - participatívny rozpočet mesta Hlohovec 2018 – 2019 / pilotný projekt č.8** (odpočítané: PODA 1 / PP8 - na strane mesta Hlohovec, vid'. MS september – október 2018 / súčasťou je detailný opis výstupu v časti merateľné ukazovatele P0178)
- 2. Správa z auditu ADVANCE pre mesto Banská Bystrica / pilotný projekt č. 11** (odpočítané: PODA 1 / PP8 - na strane mesta Banská Bystrica, vid'. MS september – október 2018 / súčasťou je detailný opis výstupu v časti merateľné ukazovatele P0178)

ROK 2018 / podaktivita 2

- 3. prvá dotačná schéma na podporu zavádzania participatívnych rozpočtov v prostredí stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja 2018 - 2019 (TSK)** - (odpočítané: PODA 2 / analyticko – metodické činnosti a budovanie kapacít, vid'. MS november – december 2018 / súčasťou je detailný opis výstupu v časti merateľné ukazovatele P0178)

opis plnenia: 16 stredných škôl zapojených do procesu zavádzania a testovania procesu participatívneho rozpočtovania, finančné prostriedky boli vyčlenené uznesením Zastupiteľstva TSK č.188/2018 zo dňa 26.11.2018 schválením Rozpočtu TSK na roky 2019-2021, VÝZVA na podanie žiadosti o poskytnutie účelového finančného príspevku na podporu zavádzania participatívnych rozpočtov na stredných školách v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja v školskom roku 2018/2019 bola vyhlásená dňa 10.10.2018, prihlásilo sa 28 škôl z toho v novembri 2018 bol zverejnený zoznam 16 škôl, ktoré uspeli v dotačnej výzve: (Stredná odborná škola v Dubnici nad Váhom, Gymnázium v Dubnici nad Váhom, Stredná odborná škola v Pruskom, Stredná odborná škola v Považskej Bystrici, Stredná odborná škola v Púchove, Gymnázium Janka Jesenského v Bánovciach nad Bebravou, Stredná umelecká škola v Trenčíne, Stredná odborná škola obchodu a služieb v Prievidzi, Stredná odborná škola obchodu a služieb v Trenčíne, Obchodná akadémia Milana Hodžu v Trenčíne, Gymnázium v Partizánskom, Stredná odborná škola v Trenčíne, Gymnázium v Považskej Bystrici, Gymnázium M. R. Štefánika v Novom Meste nad Váhom, Stredná priemyselná škola v Novom Meste nad Váhom, Gymnázium Vavrinca Benedikta Nedožerského v Prievidzi). Na školách bolo 96 podaných projektov, skoro 5 000 hlasujúcich a 38 projektov sa zrealizovalo. Projekty, ktoré boli podporené: separácia odpadu, oddychové zóny / klubovne, úprava toaliet / hygienické potreby na toaletách, wifi v škole, skrášlenie átria, skriňa pre atlasy, akvárium, knižnica, úprava telocvične, cvičebné pomôcky do telocvične, skrinky na topánky, mikrovlnka, vybavenie odbornej učebne, pohodlné sedenie pred triedami / lavičky, tulivaky, spoločenské hry, stolný futbal, biliard, protišmykové rohože, maľba tried, školské mikiny, školské dresy, filtrácia vody.

ROK 2019 / podaktivita 1

- 4. Súbor legislatívnych zmien za projekt PP1: Stratégia dlhodobej starostlivosti - formulovanie návrhov na legislatívne zmeny za účelom zefektívnenia VS a aktualizovaná Stratégia dlhodobej starostlivosti odkázaných / pilotný projekt č. 1** (odpočítané: PODA 1 / PP1 - na strane partnera MZ SR, vid'. MS za obdobie august – september 2019 / súčasťou je detailný opis výstupu v časti merateľné ukazovatele P0890)

vytvorenie legislatívneho zámeru zákona o podpore práce s mládežou ako nástroja na implementáciu Konceptie rozvoja práce s mládežou 2015 – 2021 / pilotný projekt č. 2

- 5. vytvorenie návrhu Zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 282/2008 Z. z. o podpore práce s mládežou** (odpočítané: PODA 1 / PP2 – na strane MŠVVaŠ SR – Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR, vid'. MS júl 2019/ súčasťou je detailný opis výstupu v časti merateľné ukazovatele P0890) – **Poznámka:** Návrh zákona bol predložený do parlamentu v auguste 2019 (dátum doručenia 22.8.2019). Zákon bol schválený a vstúpil do platnosti 13.11.2019. Zákon je účinný od 01.01.2020,
- 6. vytvorenie návrhu zákona na vytvorenie Fondu na podporu aktivít detí a mládeže a podporu systematickej mimoškolskej práce s nimi** z dielne Rady mládeže Slovenska (odpočítané: PODA 1/PP2 - na strane RMS/ MV SR, vid'. MS apríl – jún 2019 / súčasťou je detailný opis výstupu v časti merateľné ukazovatele P0890) – **Poznámka:** Návrh nie je predmetom Opisu projektu, ale vzišiel z realizácie pilotného projektu na základe dynamických riešení na projekte, ktoré reagujú na aktuálne výzvy a problémy v sektore / oblasti (podpora práce s mládežou). Autorstvo je na strane Rady mládeže Slovenska ako spolupracujúcej organizácii na pilotnom projekte, ktorej experti s MVSR/ÚSV ROS spolupracujú na základe DoVP/DoPČ. Návrh vychádza z analytickej činnosti a ponúka návrh a riešenie pre implementáciu Konceptie, zriadením Fondu mládeže. Návrh bol vytvorený na základe transparentného a verejného participatívneho procesu, do ktorého boli tak stakeholderi v rámci sektora ako aj priamo mladí ľudia z rôznorodého prostredia. Návrh zákona Fondu na podporu aktivít detí a mládeže bol zo strany MŠVVaŠ odmietnutý na ďalšie riešenie v legislatívnom procese, nepredpokladáme jeho predloženie do schvaľovacieho procesu v súčasnosti, avšak takáto politika bola vytvorená a je prístupná pre iné vedenie MŠVVaŠ, ktoré si môže prípadne osvojiť alebo o nej v budúcnosti diskutovať. Z pohľadu RMS Najvyššia nadstavba ako má byť financovaná podpora práca s mládežou. V súčasnosti prebieha diskusia RMS a ostatných kľúčových aktérov so zástupcami MŠ k mechanizmu prerozdelenia finančných prostriedkov na podporu práce s mládežou. Stretnutie predsedu J. Lizáka s ministrom školstva Branislavom Gröhlingom (máj 2020) a nasledovali ZOOM stretnutia so zástupcami organizáciami pracujúcich s mládežou (iniciované RMS). Momentálne sa dizajnuje mechanizmus financovania práce s mládežou s minimálnym predpokladom je, že ak aj neprejde návrh zriadenia Fondu na podporu aktivít detí a mládeže a podporu systematickej mimoškolskej práce s nimi, tak principiálne kritériá, ktoré menia paradigmu financovania budú uplatnené v zmysle návrhu RMS: zvýšená participácia aktérov - zvyšovanie piliera dôvery - šanca vstúpiť do procesu nastavovania kritérií a výberu. Súčasne časť princípov a kľúčových kritérií sa stala aj predmetom Programového vyhlásenia Vlády SR (časť školstvo a práca s mládežou " vláda: predloží nové znenie Zákona o podpore práce s mládežou, ktoré zosúladí ciele, legislatívne podmienky a pravidlá financovania výchovno-vzdelávacích aktivít v čase mimo vyučovania s potrebami mladých ľudí a spoločnosti; podporí dialóg

s regionálnou a miestnou samosprávou o strategickej podpore prác s mládežou; v rámci možností zvýši objem finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu na rozšírenie ponuky a zvýšenie kvality výchovy a vzdelávania v čase mimo vyučovania.

- 7. Krajská koncepcia Environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu v Trenčianskom samosprávnom kraji do roku 2030 / pilotný projekt č. 3** (odpočítané: PODA 1 /PP3 - na strane TSK - Trenčiansky samosprávny kraj, vid' MS júl 2019 / súčasťou je detailný opis výstupu v časti merateľné ukazovatele P0178).
- 8. Koncepcia rozvoja sociálnych služieb pre ľudí s mentálnym postihnutím v kompetencii BSK na roky 2019 – 2021 / pilotný projekt č. 4** (odpočítané: PP4 - na strane BSK, vid'. MS apríl – jún 2019 / súčasťou je detailný opis výstupu v časti merateľné ukazovatele P0178),
- 9. Plán komplexného sociálno-ekonomického rozvoja na úrovni klastra/mikroregiónu / pilotný projekt č. 5** (odpočítané: PODA 1 / PP5 - na strane obce Spišský Hrhov, vid'. MS apríl – jún 2019 / súčasťou je detailný opis výstupu v časti merateľné ukazovatele P0178),
- 10. Svidník pre všetkých – stratégia inklúzie znevýhodnených skupín vo Svidníku / pilotný projekt č. 6** - pôvodné označenie z opisu: Mesto pre všetkých - lokálna stratégia inklúzie, (odpočítané: PODA 1 / PP6 - na strane partnera mesto Svidník, vid' MS august – september 2019 / súčasťou je detailný opis výstupu v časti merateľné ukazovatele P0178),
- 11. Stratégia nakladania s komunálnymi odpadmi v meste Partizánske na obdobie 10 rokov / pilotný projekt č. 7** (odpočítané: PODA 1 / PP7 - na strane mesta Partizánske, vid'. MS august - september 2019 / súčasťou je detailný opis výstupu v časti merateľné ukazovatele P0178),
- 12. Pravidlá participatívneho plánovania verejných priestorov / pilotný projekt č. 8** (odpočítané: PODA 1 / PP8 - na strane mesta Hlohovec, vid'. MS júl 2019 / súčasťou je detailný opis výstupu v časti merateľné ukazovatele P0178),
- 13. Stratégia zabezpečenia prístupnosti mesta Nitra pre osoby so zdravotným postihnutím, seniorov, ďalšie skupiny obyvateľov a návštevníkov + metodická príručka, vrátane metodické príručky / pilotný projekt č. 9** (odpočítané: PODA 1 / PP9 - na strane mesta Nitra, vid'. MS apríl – jún 2019 / súčasťou je detailný opis výstupu v časti merateľné ukazovatele P0178),
- 14. Participáciou k živému námestiu - Koncepcia a plán využívania Kamenného námestia a námestia SNP v hlavnom meste Bratislava / pilotný projekt č. 10** (odpočítané: PODA 1 / PP10 - na strane hl. mesta Bratislava, vid'. MS január - marec 2019 / súčasťou je detailný opis výstupu v časti merateľné ukazovatele P0178),
- 15. Stratégia tvorby plánov využívania verejných priestorov, plôch s využitím mechanizmu participácie a zapojenia občanov / pilotný projekt č. 11** (odpočítané: PODA 1 / PP10 - na strane hl. mesta Bratislava, vid'. MS apríl - jún 2019 / súčasťou je detailný opis výstupu v časti merateľné ukazovatele P0178),
- 16. Stratégia začleňovania Rómov v obci Lenartov v previazaní na čiastkové politiky obce, založené na účasti všetkých kľúčových skupín obyvateľstva na ich príprava a tvorbe s dôrazom na Rómsku komunitu / pilotný projekt č. 12** (odpočítané: PODA 1 / PP12 - na strane obce Lenartov, vid'. MS august - september 2019 / súčasťou je detailný opis výstupu v časti merateľné ukazovatele P0178).

ROK 2019 / podaktivita 2

17. Novela legislatívnych pravidiel vlády vo vzťahu k zapracovania metodiky, určenej pre postup predkladateľov legislatívnych materiálov pri účasti verejnosti na legislatívnom procese – 3 alternatívy (odpočítané: PODA 2 právny rámec a legislatíva, vid'. MS august - september 2019 / súčasťou je detailný opis výstupu v časti merateľné ukazovatele P0890)

opis plnenia: Návrh sa stal predmetom UZNESENIA VLÁDY SLOVENSKEJ REPUBLIKY č. 553 z 13. novembra 2019 k Akčnému plánu Iniciatívy pre otvorené vládnutie v Slovenskej republike na roky 2020 - 2021, konkrétne v rámci úlohy B.18 pridelenej Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti s termínom plnenia 30. júna 2020. Znenie úlohy B.18.: v spolupráci s podpredsedom vlády pre investície a informatizáciu, ministrami a predsedami ostatných ústredných orgánov štátnej správy participatívnym spôsobom upraviť formalizované vzory Správy o účasti verejnosti na tvorbe právnych predpisov a výsledný návrh predložiť na rokovanie vlády do 30. júna 2020. Vzhľadom na krízu spôsobenú pandemiou COVID_19 sme listom požiadali o zmenu termínu plnenia úlohy B.18. Schváleným termínom pre predloženie výsledného návrhu formalizovaných vzorov Správy o účasti verejnosti na tvorbe právnych predpisov je 31. december 2020. Aktuálne je úloha v plnení.

18. Návrh novely zákona o rokovačom poriadku NR SR (odpočítané: PODA 2 právny rámec a legislatíva, vid'. MS november - december 2019 / súčasťou je detailný opis výstupu v časti merateľné ukazovatele P0890)

opis plnenia: v septembri 2020 sa bude konať verejné podujatie, ktoré otvára diskusiu k navrhovanému zákonu, konkrétne ide o podujatie v rámci Týždňa otvoreného vládnutia s názvom: PARTICIPÁCII VEREJNOSTI NA TVORBE ZÁKONOV: panelová diskusia bude obsahovo nadväzovať na diskusie, ktoré sa uskutočnili počas predchádzajúcich Týždňov otvoreného vládnutia v rokoch 2017 až 2019 a na národný projekt „Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politik“. Hlavnou témou bola **participácia verejnosti na tvorbe zákonov v parlamente**. Diskutovali predstavitelia a predstavitelky verejnej moci a občianskej spoločnosti:

- Natália Švecová, riaditeľka odboru Parlamentný inštitút, Národná rada Slovenskej republiky,
- Miloš Matúšek, riaditeľ Redakcie Slov-Lex, Úrad vlády Slovenskej republiky,
- zástupca alebo zástupkyňa Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky,
- Štefan Grman, expert v oblasti legislatívy a tvorby právnych predpisov,
- Kristína Babiaková, právnička občianskeho združenia VIA IURIS.

Poznámka: Úloha je v riešení.

ROK 2020 / podaktivita 1 – nie je relevantné – nedošlo k odpočtu

ROK 2020 / podaktivita 2

Participačné rozpočty v prostredí stredných škôl Trenčianskeho kraja pokračovali aj v roku 2020 - **Dotačnou schémou na podporu zavádzania participatívnych rozpočtov v prostredí stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja 2020**. Na základe rozhodnutia zastupiteľstva bol vyčlenený objem finančných prostriedkov 38 000,00 Eur na realizáciu programu / <https://www.tsk.sk/skolstvo-a-sport/participativne-rozpocty-na-strednych-skolach-1/vyzva-na-podanie-ziadosti-o-poskytnutie-uceloveho-financneho-prispevku-na-podporu-zavadzania-participativnych-rozpoctov-na-strednych-skolach-v->

zriadovatelскеj-posobnosti-trencianskeho-samosp.html?page_id=678463, čo predstavuje možnosť pre 38 stredných škôl.

Na základe úspešného pilotného ročníka sa v roku 2020 o PR na školách zaujímali aj ďalšie samosprávne kraje. V školskom roku 2019/2020 sme začali realizovať PR v týchto samosprávnych krajoch:

19. [Trenčianskom kraji](#) (29 škôl),

20. [Trnavskom kraji](#) (46 škôl),

21. [Bratislavskom kraji](#) (20 škôl), ktorý sme ale museli v súvislosti Covid-19 **pozastaviť**.

Veríme, že v budúcnosti prenikneme do všetkých krajov.

Žiaľ, pandémia COVID – 19 realizáciu participatívnych rozpočtov na stredných školách pozastavila. Zároveň sa nám s PR v školách podarilo dostať do prostredia základných škôl. Otvorené ostali len participatívne rozpočty na základných školách, zastrešených:

- mestom Trenčín 2020/2021, (mesto Trenčín - 9 škôl).
- Nadáciou otvorenej spoločnosti v rámci pilotného zavádzania participatívnych rozpočtov na dvanástich základných školách v školskom roku 2020/2021.

analýza súčasného stavu participácie a zapájania verejnosti do tvorby verejných politík

plánovaný stav: 1

výsledná hodnota: 1

cieľový rok: 2020

popis stavu:

- ide o sadu materiálov, dokumentov a publikácií, ktoré spoločne rozširujú poznanie o participácii a analyzujú participáciu z rôznych uhlov pohľadu a perspektív. Kľúčové výstupy boli naviazané na prácu expertných skupín, ktoré otvorili tieto témy:
 - [teoretické východiská participácie](#)
 - [spôsoby a miera participácie verejnosti](#)
 - [participatívne procesy \(monitoring a hodnotenie pilotnej schémy\)](#)
 - [zapájanie zraniteľných skupín](#)
 - [prínosy participácie a ich hodnotenie](#)
 - [participatívne rozpočty a samospráva](#)
 - [participatívne rozpočty a školy](#)
 - [legislatíva a participácia](#)
 - [vzdelávanie a participácia](#)
 - [vysoké školy a participácia](#)
 - [budovanie kapacít a participácia](#)
 - [newsletter NP PARTI](#)
 - [knižná edícia PARTICIPÁCIA](#)
- v roku 2018 sme odpočítali 21 odborných materiálov / výstupov, ktoré slúžia ako východiskové materiály, podklady pre prípravu a tvorbu záverečnej analýzy,
- v roku 2019 sme odpočítali 43 odborných materiálov / výstupov, ktoré slúžia ako východiskové materiály, podklady pre prípravu a tvorbu záverečnej analýzy,
- v roku 2020 sme odpočítali 12 odborných materiálov / výstupov, ktoré slúžia ako východiskové materiály, podklady pre prípravu a tvorbu záverečnej analýzy a 27 elektronických publikácií, z ktorých sme aj 18 vydali v printovej verzii,

- súčasťou Záverečnej správy je aj **záverečná sumarizačná správa**, ktorá ponúka závery a odporúčania v rámci otvorených tém, zastrešených pracovnými skupinami expertov.

zabezpečenie metodickej a odbornej podpory zavádzania inovatívnych princípov tvorby verejných politík s účasťou verejnosti do praxe

plánovaný stav: 1

výsledná hodnota: 1

cieľový rok: 2020

popis stavu:

- znalostná databáza predstavuje spracovanie projektu, jeho výsledkov a konkrétnych výstupov do elektronického 24/7 hodín dostupného prostredia. Súčasne **záverečná sumarizačná správa**, ktorá ponúka závery a odporúčania v rámci otvorených tém, zastrešených pracovnými skupinami expertov, je jej podobou, ktorá je dostupná na web stránke ÚSV ROS - http://www.minv.sk/?ros_np_participacia, ktorá otvára pohľad na pilotnú schému a dvanásť pilotných projektov participatívnej tvorby verejných politík, ako aj na otvorené témy v rámci podaktivity 2:
- Súčasne sa buduje autonómne prostredie na web stránke www.participacia.eu, ktorá odkazuje na kľúčové výstupy, analýzy, zistenia, publikácie.
- Samostatným prínosom projektu k budovaniu znalostnej databázy je **nová knižná edícia PARTICIPÁCIA** – dostupná na webstránke ÚSV ROS: http://www.minv.sk/?ros_np_participacia_knizna_edicia_participacia. Knižná edícia rozvíja štyri piliere:
 1. hlavné výstupy projektu
 2. metodické materiály pre podporu plánovania, realizácie a hodnotenia participatívnych procesov
 3. metodiky zapájania verejnosti v previazaní na konkrétne témy, ktoré boli predmetom pilotných projektov participatívnej tvorby verejných politík.
- Ďalším príspevkom je **e-learning naviazaný na vzdelávací program participatívna tvorba verejných politík**, ktorý je dostupný na web stránke:

http://www.minv.sk/?ros_participacia_e-learning

Mapa znalostnej databázy pre **Národný projekt Participácia**

- [Pilotná schéma](#)
- [Pilotné projekty](#)
- o [Stratégia dlhodobej starostlivosti](#)
- o [Participatívna realizácia koncepcie rozvoja práce s mládežou](#)
- o [Krajská koncepcia environmentálnej výchovy a vzdelávanie a osvetu v TSK](#)
- o [Poskytovanie sociálnej pomoci ľuďom s mentálnym postihnutím a ich rodinám](#)
- o [Od Levoče po Spišský hrad – politiky medziobecnej spolupráce](#)
- o [Mesto pre všetkých – integračná stratégia](#)
- o [Stratégia nakladania s komunálnymi odpadmi v meste Partizánske](#)
- o [Transparentnosť výkonu samosprávy a otvorené dáta](#)
- o [Návrh stratégie zabezpečenia prístupnosti pre všetkých](#)
- o [Využívanie verejných priestorov a plôch na lokálnej úrovni](#)
- o [Trvalo udržateľná mobilita](#)
- o [Integrácia marginalizovaných skupín do tvorby verejných politík](#)
- [Otvorené témy](#)

- o [Teoretické východiská participácie](#)
- o [Spôsoby a miera participácie verejnosti](#)
- o [Participatívne procesy](#)
- o [Zapájanie zraniteľných skupín](#)
- o [Prínosy participácie a ich hodnotenie](#)
- o [Participatívne rozpočty a samosprávy](#)
- o [Participatívne rozpočty a školy](#)
- o [Legislatíva a participácia](#)
- o [Vzdelávanie a participácia](#)
- o [Vysoké školy a participácia](#)
- o [Budovanie kapacít a participácia](#)
- § [Vzdelávací program Participatívna tvorba verejných politík](#)
- o [Newsletter NP PARTI](#)
- o [Knižná edícia PARTICIPÁCIA](#)
 - [Publikácie](#)
- o [Slovník participácie](#)
- o [HLAS MENŠÍN – Dvanásť prípadových štúdií zo zapájania zraniteľných skupín do tvorby verejných politík](#)
- o [Plytčiny a hĺbočiny participácie](#)
- o [Participatívne procesy v praxi – čítanka participatívnej tvorby verejných politík](#)
- o [x+1 otázok a odpovedí o participatívnom rozpočte](#)
- o [PARTICIPOVAŤ? PARTICIPOVAŤ! – učebnica participatívnej tvorby verejných politík](#)
- o [Spôsoby a miera participácie I.](#)
- o [Spôsoby a miera participácie II.](#)
- o [Choreografie zmeny](#)
- o [Analytický rámec pre plánovanie a hodnotenie projektov verejnej participácie](#)
- o [Ako merať kvalitu participatívnych procesov?](#)
- o [Metodika zapájania zraniteľných skupín na lokálnej úrovni](#)
- o [Rakúske štandardy účasti verejnosti – odporúčania pre dobrú prax](#)
- o [Participácia: cesta mladých ľudí k politikám](#)
- o [Svidník – mesto pre všetkých](#)
- o [Participácia v rozvoji environmentálnej výchovy, vzdelávania a osvetu](#)
- o [Participácia a odpadové hospodárstvo](#)
- o [Prístupné mesto – participácia pri zvyšovaní prístupnosti mesta Nitra](#)
- o [Prístupné mesto - participácia pri zvyšovaní prístupnosti mesta Nitra \(jasná tlač\)](#)
- o [Participatívne mechanizmy: KTO, ČO, KEDY, AKO?](#)
- o [Participácia obcí pri rozvoji územných klastrov](#)
- o [Doprava, mesto a ľudia - participácia v plánovaní udržateľnej mobility](#)
- o [Participácia a plánovanie verejných priestranstiev](#)
- o [Atlas inšpirácií](#)
- o [Participatívne rozpočty na školách - Nie je škola ako škola](#)
- o [Nie je mesto ako mesto](#)
- o [Nie je občan ako občan](#)
 - [Z denníkov](#)
 - [Newsletter](#)
 - [E-learning](#)
- o [Participovať: kedy a prečo?](#)

- o [Participovať: kto a ako riadi participatívne procesy?](#)
- o [Participovať: na akej úrovni?](#)
 - [Výstupy projektu](#)
 - [Metodiky a logá](#)
 - [NP Participácia II](#)
- o [Výzva VÚC](#)
- § [FAQs VÚC/otázky a odpovede](#)
- § [Vyhodnotenie výzvy pre VÚC](#)
- § [Spolupráca s nezapojenými VÚC](#)
- § [2. fáza prípravy pilotných projektov](#)
- o [Výzva ÚOŠS](#)
- § [Vyhodnotenie výzvy pre ÚOŠS](#)

vytvorenie predpokladov na optimalizáciu procesu ďalšieho vzdelávania a budovania kapacít pre oblasť participatívnej tvorby verejných politík

plánovaný stav: 1

súčasná hodnota: 1

cieľový rok: 2020

popis stavu: V rámci projektu vznikol špecializovaný vzdelávací program Participatívna tvorba verejných politík, ktorý vzišiel z analýzy potrieb pracovníkov verejnej správy. Bol spracovaný profil absolventa, sylaby vzdelávacieho programu, metodiky pre výuku vzdelávacieho programu (lektorské/trénerské noty), metodiky pre účastníkov naviazané na štruktúru vzdelávacieho programu, ako aj samostatná učebnica Participovať? Participovať!, ktorá je cennou pomôckou pre všetkých, ktorí budú stáť pre úlohou naplánovať, riadiť a vyhodnotiť participatívny proces. Publikácia obsahuje nielen súbor základných informačných textov a užitočných prepojení na výstupy projektu NP PARTI (knižné publikácie z edície Participácia, metodické usmernenia, praktické „kuchárske knihy“ participatívnych procesov z pilotnej schémy, katalóg e-nástrojov participácie), ale prehľadnými setmi otázok diagnostikuje potreby inštitúcie v oblasti participácie a vedie tých, ktorí sú zodpovední za riadenie participatívneho procesu. Cieľom učebnice je poskytnúť základné informácie pre naštartovanie vedomej a riadenej participácie verejnosti na tvorbe verejných politík. Publikácia chce aj zabojsovať o pevné miesto v knižnici a praxi každého moderného úradníka. Súčasťou budovania podmienok pre optimalizáciu procesu ďalšieho vzdelávania a budovania kapacít pre oblasť participatívnej tvorby verejných politík boli aj aktivity, realizované v súčinnosti s ÚSV ROS, zamerané na testovanie programu prípravy trénerov pre vzdelávací program Participatívna tvorba verejných politík. Prenos vybraných učebných materiálov do elektronického prostredia.

Samostatným príspevkom k budovaniu kapacít bolo:

- bolo uvedenie nového predmetu s názvom „**Verejná politika na Slovensku**“. Cieľom testovania nového predmetu je **príprava vysokoškolských absolventov**, ktorí potenciálne po ukončení školy budú súčasťou siete subjektov verejnej správy. Predmet je výsledkom spolupráce FIFUK a ÚSV ROS na presadzovaní aktuálne dominujúcich konceptov spravovania vecí verejných, ktorými sú otvorené vládnutie, dobré spravovanie a participatívna tvorba verejných politík a priestorom na otestovanie výstupov NP PARTI v procese vysokoškolského vzdelávania. Cieľom bolo poskytnúť

študentom relevantné poznatky týkajúce sa aktuálne dominujúcich konceptov spravovania vecí verejných, ktorými sú otvorené vládnutie, dobré spravovanie a participatívna tvorba verejných politík. Súčasťou implementácie nového predmetu bolo aj priame zapojenie expertov z NP PARTI a ÚSV ROS a ich aktívna účasť na výuke. Nový predmet súčasne využíva výstupy NP PARTI ako súčasť povinnej a nep povinnej literatúry k výuke predmetu. Vzdelávací predmet je ďalším z pilotne testovaných produktov vzťahujúcich sa na vzdelávanie v oblasti participácie, ktoré je výsledkom národného projektu NP PARTI.

- súčasne projekt vygeneroval nový vzdelávací produkt zameraný na mladých ľudí a zaslúžil sa o proces **zavádzania témy participácie mladých do prostredia stredných a základných škôl**. Nový vzdelávací produkt je zameraný na zavádzanie participatívnych rozpočtov do prostredia škôl (základných a stredných). Jeho súčasťou sú:
 - publikácia na podporu zavádzania participatívneho rozpočtovanie NIE JE ŠKOLA AKO ŠKOLA
 - spoločenská hranie NI JE MESTO AKO MESTO
 - metodika NIE JE OBČAN AKO OBČAN

KĽÚČOVÍ ODBORNÍ EXPERTI NÁRODNÉHO PROJEKTU

Experti - riadenie projektu

Silvia Ďurechová – manažérka riadenia projektu. Vyštudovala odbor verejná správa a regionálny rozvoj na Ekonomickej univerzite v Bratislave. Po ukončení vysokej školy nastúpila na pozíciu špecialistka sekcie vzdelávania a projektov v Združení miest a obcí Slovenska, v rámci ktorej sa venovala problematike vzdelávania zástupcov miestnej územnej samosprávy. Postupne problematiku vzdelávania v rámci svojho pôsobenia rozšírila o agendu projektového manažmentu: príprava, realizácia a hlavne finančný manažment projektov. Ako projektový a finančný manažér participovala na domácich a medzinárodných projektoch už od obdobia predvstupových fondov a následne v rámci programovacieho obdobia 2004 – 2006, ako aj obdobia 2007 – 2013. Z tematického hľadiska išlo o projekty zamerané na internetizáciu a informatizáciu miest a obcí (projekty: Internetizácia obcí Slovenska do 500 obyvateľov; Poskytnutie lacného a bezpečného pripojenia na internet obciam v Košickom, Prešovskom, Banskobystrickom, Žilinskom, Trenčianskom, Trnavskom a Nitrianskom kraji a iné) a budovanie kapacít v prostredí miestnej samosprávy (projekty: Zvyšovanie účasti obcí a verejnosti na procese EIA; národný projekt ZMOS – Budovanie kapacít v prostredí MÚS; Virtuálna akadémia ZMOS – zvyšovanie konkurencieschopnosti základných škôl... a iné). V roku 2012 sa stala riaditeľkou sekcie projektov ZMOS až do konca roka 2015. V súčasnosti pôsobí ako manažérka riadenia národného projektu Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík.

Marcel Hofer – finančný manažér. Vyštudoval podnikový manažment na Fakulte podnikového manažmentu EU v Bratislave, pričom počas štúdia pracoval vo finančnom sektore v oblasti bankovníctva a poisťovníctva. Od roku 2001 pracuje v oblasti kontroly, auditu a finančného riadenia rôznych väčších aj menších projektov financovaných nie len od tuzemských donorov a grantových agentúr ale aj z priamych grantových podpôr z EU, ktorých prijímateľmi boli organizácie zo súkromného ale aj z verejného sektora. V súčasnosti pôsobí ako finančný manažér národného projektu Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík, v rámci ktorého sa zameriava aj na oblasť transparentných dát a participatívneho rozpočtovania v rámci pilotného projektu – Transparentnosť výkonu samosprávy a otvorené dáta.

Lenka Macková – finančná manažérka. Inžinierske štúdium ukončila na Slovenskej Technickej Univerzite. Svoje uplatnenie našla v neziskovom sektore, kde sa venovala projektu zameranému na profesionalizáciu sociálnej práce v obciach a projektu zameranému na profesionalizáciu MVO, ktoré pracovali so sociálnymi skupinami ohrozenými sociálnym vylúčením zo spoločnosti. Neskôr pracovala v štátnom sektore, v oblasti sociálneho rozvoja, kde sa zamerala na realizáciu a kontrolu projektov podporených z európskych fondov. V súčasnosti pre projekt

ÚSV SR ROS – Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politik je zodpovedná za ekonomické a finančné riadenie, koordináciu súvisiacich činností na projekte a ich plánovanie. Komplexne pripravuje procesy na priebežné financovanie a monitoring aktivít. Predkladá podklady k návrhom pre vypracovanie opatrení, ktoré vedú k efektívnemu dosiahnutiu stanovených úloh a cieľov z finančného a ekonomického hľadiska projektu. Vo voľnom čase sa venuje komunitným aktivitám.

Tatiana Vaníková – manažérka monitoringu. Inžinierske štúdium absolvovala na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave v odbore ekonomika riadenia stavebníctva. Pracovné skúsenosti získala v súkromnom aj štátnom sektore. V národnom projekte ÚSV ROS Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politik zodpovednosť za činnosť spojenú s implementáciou národného projektu. Zabezpečovanie monitorovacích prác na projekte, zber údajov pre monitoring realizovaných prác na projekte, nastavenie procesov monitoringu,

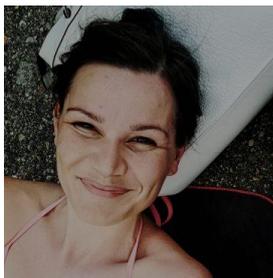
kontrola pracovných výkazov pred odoslaním do ITMS v previazaní na platné zmluvné vzťahy. Príprava podkladov k priebežnému finančnému čerpaniu projektu. Skúsenosti v oblasti projektov nadobudnuté na Inštitúte práce a rodiny projekt Koordinačno – metodické centrum pre rodovo podmienené a domáce násilie financovaného prostredníctvom Nórskeho finančného mechanizmu.

Experti – hlavná aktivita

Kristína Babiaková – expert pre legislatívu, zmenu právnych úprav a právnu prax v kontexte národného projektu ÚSV SR ROS Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politik, advokátka od roku 2007. Aktuálne sa aktívne spolupracuje s občianskym združením VIA IURIS. Svoje štúdium úspešne absolvovala na Právnickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave, kde taktiež viedla v rokoch 2006-2009 kurz Právna klinika pre komunity. V minulosti tiež spolupracovala

s občianskym združením Občan a demokracia na projekte právnej pomoci a tiež na programe Právo na každý deň. Od roku 2009 pôsobí vo VIA IURIS, kde sa aktívne venuje najmä participatívnym právam, súdnictvu a polícii. V rámci projektov združenia VIA IURIS sa zapojila do tvorby a pripomienkovania legislatívy týkajúcej sa participácie verejnosti na tvorbe zákonov a tiež účasti verejnosti na povoľovacích procesoch, najmä v oblasti ochrany životného prostredia. Ako advokátka sa pri poskytovaní právneho poradenstva špecializuje najmä na oblasti ochrany verejného záujmu a ochrany aktívnych občanov. Počas pôsobenia vo VIA IURIS v rokoch 2011-2016 spolupracovala aj na projekte Prvá právna pomoc, ktorý sa venoval príprave právneho online materiálu pre verejnosť na zvýšenie občianskej participácie v témach ako ochrana životného prostredia, združovacie a petičné právo či slobodný prístup k informáciám a.i.

Veronika Ferčíková – odborná expertka pre participáciu v rámci národného projektu ÚSV SR ROS Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík, v ktorom sa venovala prínosom participácie. Procesná analytička pre optimalizáciu procesov vo verejnej správe Ministerstva vnútra SR. Vyštudovala verejnú správu a regionálny rozvoj na Národohospodárskej fakulte Ekonomickej univerzity v Bratislave. Pôsobila v občianskom združení Človek v ohrození. S cieľom získať analytické zručnosti v oblasti výskumu verejnej správy absolvovala odborné stáže v rôznych krajinách: Transparency International na Slovensku, Fondazione per l’Ambiente v Taliansku a v Maďarsku. Je autorkou a spoluautorkou viacerých odborných publikácií zameraných na verejnú správu a regionálne vedy.

Ivana Figuli – expertka pre legislatívu, zmenu právnych úprav a právnu prax v kontexte národného projektu ÚSV SR ROS Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík. Je členkou tímu a združenia Via Iuris. Od roku 2014 je zároveň advokátskou koncipientkou. Svoje štúdium úspešne absolvovala na Právnickej fakulte Univerzity Toulouse I a Univerzity Paul Cézanne v Aix-en-Provence (Francúzsko). Pred nástupom do VIA IURIS pracovala pre UNHCR v Gruzínsku a ako dobrovoľníčka pre Amnesty International v Čile. Téma participácie na tvorbe verejných politík sa začala venovať už v Čile a následne intenzívnejšie v Mexiku v organizácii Pobladores, ktorá pomáha obyvateľom Mexika presadzovať ich právo na bývanie a ochraňovať ich životné prostredie. Venuje sa oblasti ľudských práv a vo VIA IURIS pracuje na projektoch medzinárodnej siete Justice & Environment, predovšetkým na téme prístupu k spravodlivosti verejnosti pri ochrane životného prostredia. V rámci tejto spolupráce vytvorila napr. „Praktický manuál pre verejnosť, ako sa zapojiť do konaní v zmysle zákona o prevencii a náprave environmentálnych škôd“.

Elena Gallová Kriglerová – procesná analytička, expertka v oblasti politiky marginalizovaných skupín v kontexte národného projektu ÚSV SR ROS Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík. Sociologička. V roku 2005 sa spolupodieľala na založení Centra pre výskum etnicity a kultúry. Od roku 2012 v ňom pôsobí ako riaditeľka. Kultúrna integrácia menších a migrantov, prístup detí z prostredia menších k vzdelávaniu a interetnické vzťahy sú témami, ktorými sa zaoberá najčastejšie. V spolupráci s rôznymi samosprávami sa venuje aj téme integrácie migrantov na lokálnej úrovni a participácii menších na tvorbe verejných politík. V minulosti realizovala viacero výskumných projektov zameraných na situáciu Rómov a migrantov na Slovensku. Je autorkou a spoluautorkou mnohých publikácií venovaných uvedeným témam, napr. Hlas menších, Svidník – mesto pre všetkých, či Metodika zapájania zraniteľných skupín a iných. S Alenou Holka Chudžíkovou pripravili publikáciu Nespojená krajina, ktorá je reflexiou pohybov, stagnácií a krokov späť a zároveň úvahou nad potrebnými zmenami, ktoré by nám pomohli fungovať ako jedno spoločenstvo, ako krajina, ktorá je tu pre všetkých.

Jana Gažúrová – odborná asistentka národného projektu. Magisterské štúdium ukončila na Trnavskej univerzite. Svoje vedomosti a zručnosti rozvíjala v dobrovoľníckej činnosti pri práci s deťmi a mládežou, prípravou a realizáciou voľno – časových aktivít. Neskôr na pozícii projektovej manažérky riadila a vyhodnocovala uskutočnené projekty podporené z verejných zdrojov. Má pracovné skúsenosti v neziskovom, súkromno i štátnom sektore. V súčasnosti pre projekt ÚSV SR ROS – *Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík* poskytuje súčinnosť a zabezpečuje odborné asistentské práce pri procese riadenia, koordinácie a vyhodnocovanie aktivít a činností po odbornej stránke. Zabezpečuje ich priebeh a plnenie na báze plánovania, koordinácie a logistiky. Zodpovedá za sumarizáciu a priebežné vyhodnocovanie dát, priebežných a dosiahnutých výsledkov pilotných projektov. Súčasne je zodpovedná za plynulý priebeh vybraných projektov v rámci realizácie pilotnej schémy. Sleduje a monitoruje riziká a bariéry nastavených procesov v rámci pilotných projektov a pilotnej schémy. Radosť jej urobíte dobrou knihou, šálkou čaju a možnosťou vychutnať si ticho☺

Barbara Gindlová – odborná garantka národného projektu ÚSV SR ROS Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík. Pôvodom divadelná teoretička, ktorá divadelné javisko vymenila za mapu Slovenska. Študovala Divadelnú vedu na VŠMU a sociológiu na FFUK Bratislava, ktorej štúdium neukončila. Pokračovala medzinárodným štúdiom pohybového divadla a rezidenciou v Studiu Kaple pod vedením Ctibora Turbu. Viac ako osem rokov pracovala ako dramaturgička pre rôzne divadelné javiská: Divadlo Astorka-Korzo´90, Trnavské divadlo a nezávislé produkcie alternatívnej scény. V rokoch 1998 – 2002 pôsobila ako projektový manažér v Slovenskej výtvarnej únii, kde spolupracovala na domácich i zahraničných výtvarných projektoch, výstavách a sympóziách. Od roku 2004 do roku 2012 pracovala pre Európsku kultúrnu spoločnosť a ďalšie mimovládne organizácie, v ktorých sa profesionálne venovala projektovému manažmentu. Namiesto divadelných hier a umeleckých projektov začala písať „divadelné hry“ pre obce, mestá a regióny Slovenska. V rokoch 2012 – 2014 pracovala pre Združenie miest a obcí Slovenska, kde bola poverená prípravou a realizáciou projektov z rôznych finančných zdrojov, ako aj riadením národného projektu, zameraného na budovanie kapacít v miestnej územnej samospráve. V roku 2017 ohlásila prestup do ekosystému štátnej správy, kde pre Ministerstvo vnútra SR a konkrétne Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, realizuje národný projekt zameraný na podporu zapájania verejnosti do tvorby verejných politík. Paralelne pôsobí ako nezávislá expertka, metodička a lektorka ďalšieho vzdelávania pre oblasť rozvoja komunít a regiónov. Je spoluzakladateľkou a predsedníčkou Združenia prvého mája. Má rada bedmintonové variácie na kurtoch, kulinárske expedície v kuchyni, fotografovanie, cestovateľské presuny do inej reality a návraty do rómskych osád v obciach Raslavice a Marhaň.

Dominika Halienová – expertka pre zavádzanie participatívnych rozpočtov v prostredí stredných škôl a výskum procesu zavádzania participatívnych rozpočtov v samospráve v rámci národného projektu ÚSV SR ROS Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík. Inžinierske štúdium ukončila v odbore verejná správa a regionálny rozvoj na Národohospodárskej fakulte Ekonomickej univerzity v Bratislave v roku 2018. Bola členkou študentského parlamentu a akademického senátu Národohospodárskej fakulty Ekonomickej univerzity v Bratislave.

Skúsenosti v oblasti komunálnej politiky začala získavať v roku 2014, kedy sa stala poslankyňou obecného zastupiteľstva vo svojej rodnej obci Košťany nad Turcom. V roku 2017 stážovala na Magistráte hlavného mesta SR Bratislava na útvare hlavného kontrolóra. Na Úrade splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti začala ako študentka vysokej školy stážovať vo februári 2017 a od októbra 2018 je v trvalom pracovnom pomere.

Alena Holka Chudžíková – procesná analytička, expertka v oblasti participácie marginalizovaných skupín v kontexte národného projektu ÚSV SR ROS Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík, sociálna psychologička a výskumníčka. Študovala psychológiu na Trnavskej univerzite (2007) a aplikovanú sociálnu psychológiu na University of Sussex vo Veľkej Británii (2009). Oblasť jej expertízy zahŕňajú témy sociálnej a kultúrnej integrácie migrantov a utečencov, otázky sociálnej identity, kultúrnej rozmanitosti a politického diskurzu o menšinách. Z hľadiska metodológie a analýzy sa špecializuje na kvalitatívne výskumné metódy a kvalitatívnu analýzu dát. Od roku 2009 pôsobí v Centre pre výskum etnicity a kultúry, v súčasnosti na pozícii senior výskumníčka. V rokoch 2011-2016 sa na pozícii zástupkyne šéfredaktorky podieľala na vydávaní kritického štvrťročníka Menšinová politika na Slovensku. V posledných štyroch rokoch sa zameriava na výskum a vzdelávacie aktivity v oblasti migrácie a integrácie cudzincov s dôrazom na lokálnu úroveň. Venuje sa tiež príprave a lektorovaniu interkultúrnych tréningov pre rôzne cieľové skupiny, najmä však pre samosprávy, mimovládne organizácie a vzdelávacie inštitúcie. Je spoluautorkou viacerých publikácií a článkov v téme integrácie migrantov a kultúrnej rozmanitosti, napr. Migranti v meste: prítomní a (ne)viditeľní, Nórsky vzor – integrácia utečencov v Nórsku, Utečenci nám nastavujú zrkadlo – akou krajinou chceme byť?, Štátne deti na jednej lodi – rómske deti v detských domovoch.

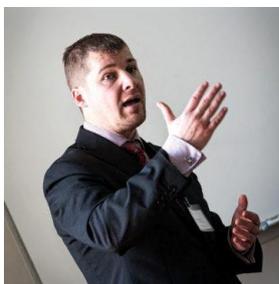
Alexandra Hrabínová – odborná analytička a metodička v národnom projekte ÚSV SR ROS Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík. Inžinierske štúdium ukončila v odbore Financie na Národohospodárskej fakulte Ekonomickej univerzity v Bratislave v roku 2017. Počas štúdia sa intenzívne venovala téme participatívneho rozpočtovania. Svoje vedomosti doplnila praktickou stážou v mimovládnej organizácii The Democratic Society v Edinburgu, kde pomáhala pri zavádzaní online nástrojov na podporu participatívneho rozpočtovania v škótskych samosprávach. Je autorkou spoločenskej hry „Nie je mesto ako mesto“, ktorá slúži ako vzdelávacie nástroj pre žiakov a študentov základných a stredných škôl. Jej cieľom je umožniť mladým ľuďom podieľať sa na simulovaných rozhodnutiach a diskusiách o rozdelení rozpočtu fiktívneho mestečka, ako aj budovať predpoklady pre ich reálne zapájanie do života samosprávy. V súčasnosti sa podieľa na príprave zbierky najčastejších otázok a odpovedí o participatívnom rozpočte a spolupracuje pri zavádzaní participatívnych rozpočtov na stredných školách. V rámci pilotnej schémy zbiera dáta z pilotného projektu č. 8 „Transparentnosť výkonu samosprávy a otvorené dáta“.

Jana Kadlečíková – procesná analytička, expertka v oblasti participácie marginalizovaných skupín v kontexte národného projektu ÚSV SR ROS Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík, sociologička a výskumníčka. Vyštudovala sociológiu na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského. Vo svojej magisterskej práci sa venovala problematike rozvoja sociálnych služieb na miestnej úrovni. V rokoch 2001 až 2005 pôsobila v Inštitúte pre verejné otázky, kde ako výskumníčka a analytička participovala na viacerých výskumoch o postavení Rómov na Slovensku. V roku 2005 sa spolupodieľala na založení Centra pre výskum etnicity a kultúry, kde odvtedy aj pôsobí. Vo svojej práci sa zameriava na rozličné aspekty postavenia etnických a náboženských menšín na Slovensku. Zaujímajú ju možnosti participácie migrantov na miestnej úrovni. Baví ju však zaoberať sa aj postojmi verejnosti k menšinám. Je spoluautorkou viacerých publikácií na vyššie uvedené témy. Vo svojom súkromí sa rada venuje predovšetkým svojej rodine, manželovi a dvom deťom, ktorí v jej živote zaberajú oveľa viac priestoru, ako v tomto krátkom životopise.

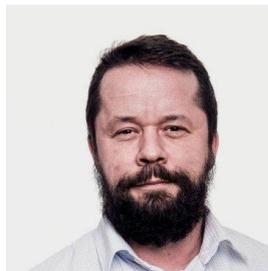

Soňa Kariková – nezávislá expertka výskumného tímu národného projektu ÚSV ROS Podpora participácie a dialógu pre oblasť participatívnej tvorby verejných politík. V rámci projektu je súčasťou pracovnej skupiny, ktorá sa venuje oblasti prínosov participácie a téme budovania kapacít vo verejnej sfére s dôrazom na transfer dobrej praxe. Tému zapájania verejnosti do vecí verejných sa venuje dlhodobo. V súčasnosti pôsobí ako doktorandka na Univerzite Mateja Bela v Banskej Bystrici a vo svojej dizertačnej práci sa orientuje na problematiku andragogických aspektov vzdelávania o participatívnom dialógu. Na Univerzite Mateja Bela získala titul bakalára (Sociálna práca) i magistra (Sociálna pedagogika). Svoje vzdelanie si rozšírila na University of Westminster v Londýne v rámci katedry Business and political psychology (Msc.). V roku 2011 získala Certifikát v mediácii s dôrazom na aspekty hĺbkového porozumenia mediálnych procesov a nástrojov (Chaos Conflict Management, Londýn, UK). V roku 2017 sa v Grécku zúčastnila tréningu venovanému problematike “hlbokej demokracie”, skupinovým facilitačným metódam, transformačným prístupom riešenia konfliktov, dynamike malých a veľkých skupín, ako aj teórii rankov a moci, ktorú organizovala Medzinárodná Asociácia procesu orientovanej psychológie. Je zakladateľkou Dialogue Centre, ktoré pôsobí v Londýne a v Banskej Bystrici. Združenie skúma a rozvíja nové metódy v oblasti dialógu, ako aj zabezpečuje dizajn a facilitáciu tréningov.

Daniel Klimovský – odborný metodik a analytik; vedúci tímu analytikov zodpovedných za zber údajov z výstupov pilotných projektov národného projektu ÚSV SR ROS Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík. Aktuálne je zodpovedný za monitoring a hodnotenie pilotnej schémy, expert na komunálnu a regionálnu politiku a verejný manažment. Zároveň pôsobí ako docent na Katedre politológie Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave (KP FF UK). Magisterské štúdium ukončil v odbore verejná správa v roku 2003 a začal pracovať ako asistent na Katedre sociálnych vied Fakulty verejnej správy Univerzity P. J. Šafárika (KSV FVS UPJŠ) v Košiciach. V rámci doktorandského štúdia pôsobil dva roky na Universität Bayreuth v Nemecku. Doktorandské štúdium ukončil v roku 2009 v odbore teória politiky a začal pracovať ako odborný asistent na Katedre regionálneho rozvoja a manažmentu Ekonomickej fakulty Technickej univerzity v Košiciach. V období rokov 2013–2015 absolvoval výskumný „post-doc“ pobyt na Katedre politológie Filozofickej fakulty

Univerzity Palackého v Olomouci v Českej republike (KP FF UPOL). Od roku 2014 nastúpil ako odborný asistent na Ústav verejnej politiky Fakulty sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského v Bratislave. Jeho výskumné a vzdelávacie aktivity sú zamerané na verejnú správu a politické fenomény spojené so subnárodnými úrovňami. Okrem publikácií vo viacerých svetových jazykoch a bohatých skúseností s prednášaním v zahraničí úzko spolupracuje s takými inštitúciami, ako je napríklad Rada Európy, NISPAcee, Regional Studies Association, Social Watch, Nadácia otvorenej spoločnosti Slovensko, vláda SR, ZMOS atď.

Bruno Konečný – expert na komunálnu politiku. V súčasnej dobe pracuje ako poradca primátora hlavného mesta Bratislava. Od apríla 2017 do januára 2019 pôsobil ako odborný konzultant, metodik a expert na participatívnu tvorbu verejných politík národného projektu ÚSV SR ROS Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík. Viedol pracovný tím, ktorý skúmal participatívne procesy na národnej úrovni. Magisterské štúdium ukončil v odbore sociálna práca na Filozofickej fakulte Prešovskej univerzity v roku 2003. Svoje vedomosti si doplnil o oblasť práva, ktoré vyštudoval na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave v roku 2009. Okrem iného sa zúčastnil rôznych tréningov, ako napr. rozvoj komunikačných zručností, rozvoj lektorských zručností, negociácia, či facilitácia. Nadobudnuté študijné vedomosti z oblasti sociálnej práce aplikoval v praxi na pozícii asistenta generálnej riaditeľky sekcie stratégie a koordinácie MPSVaR SR, ako hlavný štátny radca na MPSVaR SR venujúci sa rodinným dávkam pre migrujúcich pracovníkov, popri čom nadobúdala vyššie zmienené skúsenosti z oblasti práva. V roku 2009 pracoval ako asistent poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky. Skúsenosti v oblasti komunálnej politiky začal získavať v roku 2009, kedy začal pracovať ako špecialista sekcie legislatívy v ZMOS, neskôr ako riaditeľ legislatívnej sekcie a člen externých konzultačných platforiem ZMOS-u, ako napr. Výbor pre výskum, vzdelávanie a výchovu v oblasti ľudských práv a rozvojového vzdelávania, Riadiaci výbor pre migráciu a integráciu cudzincov, Komisia pre hodnotenie pracovných činností a iné. V rámci publikačnej činnosti sú jeho výstupy zverejnené napr. v monografii *Otvorená komunálna politika*, *Dáta o rodovej rovnosti v Slovenskej realite*.

Jarmila Lajčáková – procesná analytička, expertka v oblasti politiky marginalizovaných skupín v kontexte národného projektu ÚSV SR ROS Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík, výskumníčka v programoch menšinovej politiky na Slovensku V centre pre výskum etnicity a kultúry, expertka v oblasti začleňovania Rómov v MNO Rómsky inštitút, odborná asistentka na Ústave medzinárodných vzťahov a európskych štúdií Fakulty sociálnych a ekonomických vied Univerzity Komenského v Bratislave, kde vedie kurz Kultúra a rovnosť. Študovala sociológiu na Filozofickej fakulte UK a právo na Právnickej fakulte UK. V štúdiu práva pokračovala na právnickej fakulte University of Toronto v Kanade, kde v roku 2002 získala titul Master of Laws (LLM) a v roku 2007 obhájila titul Doctor of Juridical Science (SDJ). Za svoj najväčší úspech považuje zavedenie programu *Aj ty máš šancu!* Centra pre výskum etnicity a kultúry a na Ekonomickej univerzite v Bratislave. Tento program je prvým modelom affirmative action, teda tzv. dočasných vyrovnávacích opatrení v prospech rómskych študentov, ktorý prijala vysoká škola na Slovensku. Je autorkou mnohých akademických i public policy prác, ako napr. *Rovné šance: podpora vysokoškolského vzdelávania rómskej mládeže, či Rómovia na Slovensku: Množstvo stratégií a rozpačité výsledky*.

Karolína Miková – riaditeľka PDCS, kde pôsobí od roku 1996. Spočiatku ako dobrovoľníčka, neskôr ako projektová manažérka, trénerka a facilitátorka a dnes ako riaditeľka. Vyštudovala územné plánovanie na Fakulte architektúry Slovenskej technickej univerzity v Bratislave. Absolvovala ročný študijný pobyt na Inštitúte pre verejné štúdie na Univerzite Johnsa Hopkinsa v Baltimore, USA. Absolvovala doktorandské štúdium na Katedre politológie Filozofickej fakulty Univerzity

Komenského v Bratislave. V rokoch 2011–2012 pracovala ako riaditeľka Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti. Odborne sa zameriava hlavne na riešenie a prevenciu verejných konfliktov, účasť občanov na rozhodovaní o veciach verejných, rozvoj občianskej spoločnosti, deliberatívnu demokraciu, komunitný rozvoj a medzisektorovú spoluprácu. Má medzinárodnú trénerskú a konzultačnú skúsenosť, doteraz pracovala vo viac ako 35 krajinách sveta.

Dušan Ondrušek – senior tréner a konzultant, ktorý v roku 1991 založil organizáciu PDCS a vyše 20 rokov ju viedol. V rámci národného projektu ÚSV SR ROS Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík pôsobil ako spoluautor a lektor vzdelávacieho programu Participatívna tvorba verejných politík. Pôvodne pracoval ako psychológ, venoval sa poradenstvu a terapii pre ľudí, ktorí potrebovali pomoc na životnej ceste. Učil, venoval sa výskumu altruizmu a účinnosti rôznych typov tréningov. Od roku 1990 sa trénersky a konzultačne zameriava

prevažne na oblasť zmierovania komunitných konfliktov, nenásilnú komunikáciu, organizačný rozvoj, otázky participatívneho vzdelávania a rozhodovania. Má bohaté medzinárodné skúsenosti s realizáciou programov zameraných na prevenciu a riešenie konfliktov, ako tréner a facilitátor viedol vyše 2 000 tréningov v štyridsiatke krajín. V posledných rokoch sa popri špeciálnych tréningoch venuje zahraničným programom, ako aj konzultačnej, analytickej a publikačnej činnosti. Ako externý lektor prednáša na viacerých univerzitách – v posledných rokoch hlavne na Univerzite Komenského a Ekonomickej univerzite v Bratislave, v minulosti tiež na European Peace University v Schleiningu a Donau University v Kremse. Je autorom a spoluautorom 16 kníh a mnohých odborných statí, napr. publikácie Čítanka pre neziskové organizácie, Tréning? Tréning, Konflikt, zmierovanie, zmierovacie rady. Z ciest pravidelne publikuje „klebety“ o tom, ako sa v rôznych krajinách transformujú konflikty a čo sa deje v stretoch odlišných kultúr. S tekvicou privityazanou o nohu, Sop-sum-sum a Yahoo Boys.

Alena Petrželková – v rámci národného projektu NP PARTI pôsobí ako odborná konzultantka pre oblasť vzdelávania. Vyštudovala filozofiu a pedagogiku na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Pôsobila ako sociálna kurátorka a pedagogička. V Európskej kultúrnej spoločnosti bola súčasťou projektového tímu, ktorý implementoval projekty financované zo štrukturálnych fondov zameraných na inklúziu sluchovo postihnutých ľudí. Podieľala sa na implementácii projektu ISOMI, ktorý bol zameraný na internetizáciu miest a obcí. Takmer 10 rokov pôsobila v občianskom združení Šanca pre nechcených, kde pracovala ako koordinátorka projektov zameraných na sociálnu inklúziu a vzdelávanie, zaoberala sa prípravou a realizáciou vzdelávacích aktivít pre dospelých – školenia pre dobrovoľníkov a pre opustené matky s deťmi.

Od roku 2019 je súčasťou tímu NP PARTI na Úrade splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti.

Jana Plichtová – sociálna psychologička, profesorka na Fakulte ekonomických a sociálnych vied Univerzity Komenského v Bratislave, vedúca výskumu analytickej časti národného projektu ÚSV ROS Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík. V 70. rokoch jej učaroval film a ona filmovým tvorcom. Prvý raz ju obsadil do filmu *Sladké hry minulého leta* podľa predlohy Guya de Maupassanta režisér Juraj Herz. Nasledovali ďalšie filmy a seriály (*Petrolejové lampy*, *Straty a nálezy*, *Parta hic*, *Sesternica Beta*). V roku 1985 si zahrala ešte vo filme *Slané cukríky* a vo filme Dušana Trančíka *Iná láska*, a tým s hereckou kariérou skončila. Od roku 1993 do 2017 pôsobila na Katedre FiF UK, kde sa venuje téme kvalitatívnych metód výskumu, experimentálnej psychológii. Tu získala titul profesorky a PhD. Pôvodne sa venovala experimentálnym projektom na Ústave experimentálnej psychológie SAV. Stážovala na Univerzite v Stirlingu, London School of Economics and Political Sciences, spolupracovala s Maďarskou akadémiou vied, s Maison des Sciences de l'homme v Paríži a s Masarykovou univerzitou. Jej knižku pre deti (*Kniha o alebo, alebo*) o sémantickej pamäti ocenili v roku 1993 ako najlepšiu a najkrajšiu knihu roka.

Michal Sedlačko – odborný expert pre participáciu v rámci národného projektu ÚSV SR ROS Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík. V národnom projekte sa zameriaval na oblasť budovania kapacít a transfer dobrej praxe zo zahraničia – rakúskych štandardov zapájania verejnosti. Prednášajúci a výskumník na FH Campus Wien. Vyštudoval medzinárodné vzťahy na Fakulte medzinárodných vzťahov a Obchodnej fakulte Ekonomickej univerzity v Bratislave, environmentálne vedy a politiku na Central European University Budapest & University of Manchester, bol štipendistom postgraduálneho programu Sociológia spoločenskej praxe na Fakulte sociológie, Inštitúte vyšších štúdií vo Viedni. Ako prednášajúci pôsobil na Ústave verejnej politiky Fakulty sociálnych a ekonomických vied na Univerzite Komenského v Bratislave, na Fakulte environmentálnych vied na Masarykovej univerzite v Brne a na Ekonomickej univerzite vo Viedni. V Sekcii európskej integrácie na Ministerstve školstva SR bol externým manažérom monitorovania, v Rozvojom programe OSN bol projektovým koordinátorom. Pracoval ako konzultant a výskumník v mnohých medzinárodných projektoch a európskych iniciatívach predovšetkým v Rakúsku, ale aj v balkánskych krajinách či v Nemecku.

Anna Šestáková – odborná expertka, výskumníčka, procesná analytička. Participuje na národnom projekte Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejnej politiky ako súčasť tímu, ktorý zodpovedá za teoretické ukotvenie projektu. Zároveň sa podieľa na zbere dát o participatívnej tvorbe verejných politík v štátnej správe, kde sa venuje evalvácii participatívnych procesov. Magisterské štúdium skončila na Katedre psychológie Filozofickej Fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Následne absolvovala postgraduálne štúdium v oblasti Sociálna a pracovná psychológia na FiF UK. Počas štúdia sa venovala výskumnej činnosti, v ktorej

pokračuje ako zamestnankyňa Fakulty sociálnych a ekonomických vied UK v rámci projektu APVV. Má skúsenosti s prednášaním a publikovaním; v minulosti prednášala na Akadémii médií kurz Psychológia reklamy a na Katedre psychológie UK kurz Psychológia osobnosti.

Dana Švihlová – odborná expertka participácie národného projektu v rámci národného projektu ÚSV SR ROS Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík. V tejto pozícii využíva jednak teoretickú prípravu z dlhoročného štúdia fungovania verejnej správy, komunitného a miestneho rozvoja a hodnotenia politík a programov, ako aj praktické skúsenosti z konkrétnych projektov, ktorých súčasťou bola účasť verejnosti, na ktorých sa aktívne zúčastnila (napr. projekt Kanadského urbanistického inštitútu Implementácia fiškálnej decentralizácie v SR; projekty podporené britským Know How fondom Komunikácia miestnej samosprávy s verejnosťou a Public relation v miestnej samospráve a pod.). Pôsobila ako vedecká pracovníčka a vysokoškolská učiteľka na Ekonomickej fakulte UMB v Banskej Bystrici (1996 – 2016), kde sa venovala najmä environmentálnej politike a priestorovému plánovaniu v kontexte trvalo udržateľného rozvoja. Zúčastnila sa projektových aktivít a študijných pobytov vo Veľkej Británii, Nórsku, Holandsku, Japonsku, Číne a Keni, prednášala na univerzitách v Kanade, na Taiwane a v Českej republike. Výstupy z domácich a zahraničných projektov, na ktorých sa zúčastňovala, publikovala v domácich a zahraničných vedeckých a odborných publikáciách. Ako nezávislá expertka zastupovala Slovenskú republiku v programe NATO Peace and Security v Independent Scientific Evaluation Group. Ako členka občianskeho združenia Profesionálne ženy (1995 – 2010) sa intenzívne venovala téme zvyšovania účasti žien vo verejnom a politickom živote ako trénerka a manažérka medzinárodných projektov. Platformu Fórum žien 2000 zastupovala v Rade vlády pre mimovládne organizácie.

Imrich Vozár – expert pre legislatívu, zmenu právnych úprav a právnu prax v kontexte národného projektu ÚSV SR ROS Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík, aktuálne člen občianskeho združenia VIA IURIS. Vyštudoval právnickú fakultu na Masarykovej univerzite v Brne, ktorú úspešne ukončil v roku 2003 získaním titulu Magister práv. Počas štúdia i po jeho ukončení spolupracoval ako právnik s českou mimovládnu organizáciou Ekologický právny servis. V rokoch 2005 až 2008 pracoval na Ministerstve životného prostredia SR, kde pôsobil ako právnik Odboru ochrany prírody a krajiny. Po dobrovoľnom odchode z ministerstva začal na jar 2008 ako spolupracujúci právnik pôsobiť vo VIA IURIS. V rámci jednotlivých programových oblastí, ktorým sa VIA IURIS venuje, sa zaoberá najmä témou „Zodpovedný občan“ (v rámci toho viedol napr. projekt „S občanom prichádza zákon“ v rokoch 2014-2015 venujúci sa posilňovaniu právnych možností verejnosti ovplyvňovať a participovať na príprave právnych predpisov; rovnako viedol aj projekty týkajúce sa podpory účasti verejnosti na rozhodovaní orgánov verejnej správy „Zelená pre enviroparticipáciu,“ „Z Aarhusu do Bratislavy“, či „Systematická podpora základných práv a slobôd“). Je autorom viacerých legislatívnych návrhov v oblasti účasti verejnosti na rozhodovaní a prístupe k súdu, ktoré boli zapracované do schválených právnych predpisov. Je spoluautorom veľkého komentára k Správne súdny poriadok (Správny súdny poriadok – komentár; Baricová, Fečík, Števcík, Filová a kol.; C.H.Beck 2018) v častiach týkajúcich sa

zainteresovanej verejnosti a jej prístupu k súdu. Má za sebou aj inú publikačnú a prednáškovú činnosť k téme. Mimo práce pre VIA IURIS externe spolupracuje i s inými environmentálnymi organizáciami.

Zuzana Zimmerová (Ujjobbágyová) – advokátska koncipientka v kancelárii, ktorá aktívne spolupracuje s občianskym združením VIA IURIS. Svoje štúdium úspešne absolvovala na Právnickej fakulte Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach. V minulosti sa venovala ochrane práv osôb so zdravotným postihnutím a presadzovaniu Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím na Slovensku. V rámci pôsobenia v združení VIA IURIS sa zaoberala viacerými témami z oblasti právneho štátu a občianskej spoločnosti. V rámci spolupráce s Úradom splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti bola zapojená do projektu Podpora partnerstva a dialógu v oblasti participatívnej tvorby verejných politík.